



T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

CEZA İNFAZ KURUMLARINDAKİ EĞİTİM SÜREÇLERİNDE
KARŞILAŞILAN TEMEL SORUNLAR ÜZERİNE BİR
DEĞERLENDİRME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MURAT ŞİMŞEK

TOKAT
Aralık, 2021



T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

CEZA İNFAZ KURUMLARINDAKİ EĞİTİM SÜREÇLERİNDE
KARŞILAŞILAN TEMEL SORUNLAR ÜZERİNE BİR
DEĞERLENDİRME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MURAT ŞİMŞEK

Danışman: Doç. Dr. Sami BASKIN

TOKAT
Aralık, 2021

ETİK SÖZLEŞME

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgi toplama ve raporlaştırma sürecinin Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğine, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna, genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak gerçekleştirildiğini; bu tez çalışmasının “intihal engelleme” programı ile tarandığını, bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan eder, sorumluluğun tarafıma ait olduğunu kabul ederim.

27.12.2021

Tezi hazırlayan öğrencinin

Adı Soyadı

Murat ŞİMŞEK

İmza

JÜRİ İMZA SAYFASI

Murat ŞİMŞEK'in Ceza İnfaz Kurumlarındaki Eğitim Süreçlerinde Karşılaşılan Temel Sorunlar Üzerine Bir Değerlendirme adlı çalışması 09.12.2021 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Yüksek Lisans Programında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı	İmza
Başkan: Dr. Öğretim Üyesi Hikmet YILMAZ	
Üye (Tez Danışmanı): Doç. Dr. Sami BASKIN	
Üye: Doç. Dr. Beytullah KARAGÖZ	

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../201..

.....

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Akademik alanda araştırma yapmaya ve bilimsel çerçevede ürün geliştirmeye teşvik eden, güler yüzünü, hoşgörüsünü ve desteğini esirgemeyen değerli danışmanım Doç. Dr. Sami BASKIN'a, çalışmalarımda bana daima yol gösteren kıymetli hocalarım Prof. Dr. Adem İŞCAN, Doç. Dr. Beytullah KARAGÖZ ve Doç. Dr. Fatih YILMAZ'a sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Bizi büyüten ve akademik çalışmalarımda beni destekleyen Merhum Annem Meliha ŞİMŞEK'e, birlikte büyüdüğümüz ve acısıyla tatlısıyla güzel vakitler geçirdiğimiz çalışmalarımda yanımda olan Ağabeylerim Hüseyin ŞİMŞEK ve Ahmet ŞİMŞEK ile kız kardeşlerim Saadet Yıldırım ve Meryem SAİN'e, lisansüstü eğitim sürecimde ve bu çalışmamda bana güvenen, beni destekleyen ve yardımlarını esirgemeyen Eşim Zuhal ŞİMŞEK'e canı gönülden teşekkür ederim.

ÖZET

CEZA İNFAZ KURUMLARINDAKİ EĞİTİM SÜREÇLERİNDE KARŞILAŞILAN TEMEL SORUNLAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Şimşek, Murat

Yüksek Lisans, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sami BASKIN

Aralık 2021, xiii + 160 sayfa

Ceza infaz kurumları, hukuki yaptırımların hürriyeti bağlayıcı ceza yönünün somut örneklerini barındıran, özellikle sosyal hayata uyum sağlayamayan, toplumsal huzur ve güveni tehdit eden, bireylerin bedensel bütünlüğünün ihlaline sebebiyet veren ve bu tür eylemlerinde suçu tekrar işlemeye eğilimli olan kişilerin belli bir ceza miktarı ölçüsünde yerleştirildiği kurumlardır. Suça bulaşmış bireylerin ceza infaz kurumlarına belli bir zaman diliminde kapatılması ve sonra serbest bırakılması onların davranış değişikliği kazandığı, ıslah olduğu ve topluma uyum sağlamaya hazır hale geldiği anlamına gelmemektedir. Bireyin ıslah olabilmesi ancak eğitim çalışmalarıyla mümkündür. Ceza infaz kurumlarında yürütülmekte olan eğitim ve iyileştirme çalışmaları bireye belli bir eğitim programı uygulamakta, onu geliştirmekte ve suça karşı bilinçlendirmektedir. Cezaevlerinin iyileştirme boyutunun sağlıklı işlememesi durumunda suça bulaşmış bireylerin anılan kazanımları edinmesi mümkün gözükmemektedir. Bu itibarla, ceza infaz kurumlarında yürütülmekte olan eğitim programlarının amacına ulaşp ulaşmadığı ve eğitim çalışmaları sürecinde etkin rol alan görevlilerin süreci nasıl değerlendirdiği konusu toplumsal refah için önem arz etmektedir. Bu araştırma ceza infaz kurumlarında yürütülmekte olan eğitim çalışmalarının planlayıcısı, yönlendiricisi ve uygulayıcısı olma niteliklerini taşıyan ve iyileştirme sürecinde aktif rol alan cezaevi öğretmenlerinin mesleki sorunlarını ortaya koymayı ve onların penceresinden eğitim süreçlerinin hedeflenen boyutlara ulaşp ulaşmadığını, süreçte yaşanan engellerin neler olduğunu ve hükümlülerin ıslah olma seviyelerinin artırılması için neler yapılabileceğini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada var olan durumu tam olarak belgelemek ve betimsel bilgilere ulaşmak amacıyla tarama yoluyla veri toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak

sosyodemografik özellikleri belirlemeyi amaçlayan kişisel bilgi formu ile araştırma probleminin çözümüne ve araştırma sorularının yanıtına ulaştıracak 16 yapılandırılmış açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu düzenlenmiştir. İlgili form Google Forms web adresi aracılığı ile erişime açılmış, erişim adresi Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünce resmi yazışma çerçevesinde tüm ceza infaz kurumlarına ulaştırılmıştır. Ayrıca erişim adresi, e-posta ve WhatsApp mobil uygulaması gibi sosyal medya platformları aracılığı ile paylaşılmıştır. Cezaevlerinde görev yapan 380 öğretmenden 113'ü çalışmaya katılım sağlamıştır. Cezaevi öğretmenlerinin yaş, cinsiyet, branş, mesleki deneyim, çalıştığı kurum gibi değişkenlere verdikleri yanıtlar frekans (F) ve yüzde (%) yöntemiyle kıyaslanmıştır. 16 açık uçlu soruya verilen yanıtların ise içerik analizleri yapılmış, gerekli kodlamalar çerçevesinde frekans (F) dağılımları tablolastırılmıştır. Elde edilen bulgular alanyazın desteği ile yorumlanmıştır. Sonuç olarak, cezaevi öğretmenlerinin görev tanımlarını belirleyen mevzuatın net olmadığı, bu nedenle çok fazla iş yükü ile çalışmak durumunda kaldığı ve sorumlulukları oranında yetkiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Kurum yöneticileri ve personelin eğitim çalışmalarını yeterince desteklemediği ve önemsemediği, cezaevi fiziki şartlarının nitelikli eğitim çalışmalarına uygun olmadığı ve geliştirilmesi gerektiği, özellikle mesleki çalışmaların sınırlı sayıda yapılabildiği bulgularına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin yürütülmekte olan eğitim çalışmalarının hedeflenen seviyeye ulaşmadığını düşündükleri anlaşılmıştır. Cezaevi öğretmenliği mesleğinin görev tanımının uzmanlarca gözden geçirilerek sadece öğretmenlik unvanına uygun görevlerin tanımlanması ve bu kapsamda sorumlulukların yüklenmesi ya da mevcut koşullarda amirlik yetkisinin tanınması, cezaevi müdürlerine ve personele yönelik eğitimin önemi konusunda sık sık bilgilendirme çalışmalarının yapılması, cezaevi fiziki olanaklarının kapsamlı ve çok yönlü eğitim çalışmalarına uygun hâle getirilmesi ve mesleki eğitime ağırlık verilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cezaevi Öğretmenliği, Ceza İnfaz Kurumu, Eğitim Çalışmaları, Mesleki Eğitim, Hükümlü ve Tutuklu

ABSTRACT

AN EVALUATION ON THE MAIN PROBLEMS ENCOUNTERED IN EDUCATIONAL PROCESSES IN PRISONS

Şimşek, Murat

Master's Thesis, Turkish Education Discipline

Advisor: Assoc. Prof. Sami BASKIN

December 2021, xiii + 160 pages

Penitentiary institutions are institutions that contain concrete examples of the freedom-binding punishment aspect of legal sanctions, especially those who cannot adapt to social life, threaten social peace and security, cause violation of the bodily integrity of individuals, and tend to commit the crime in such acts, are placed within a certain amount of punishment. The confinement of criminals to penitentiary institutions for a certain period of time and then their release does not mean that they have gained a behavioral change, are reformed and are ready to adapt to society. The improvement of the individual is only possible through educational activities. The education and improvement works carried out in penitentiary institutions apply a certain training program to the individual, develop it and raise awareness against crime. If the rehabilitation dimension of prisons does not function properly, it does not seem possible for individuals involved in crime to gain the aforementioned gains. In this respect, it is important for social welfare whether the training programs carried out in penitentiary institutions reach their goals and how the officials who take an active role in the training process evaluate the process. This research aims to reveal the professional problems of prison teachers, who have the qualifications of being the planner, director and implementer of the educational studies carried out in penitentiary institutions and take an active role in the improvement process, and whether their education processes have reached the targeted dimensions, what the obstacles are in the process, and It aimed to determine what can be done to increase the improvement levels of the convicts. Data were collected through scanning in order to photograph the current situation in the study and to reach descriptive information. As a data collection tool, a personal information

form aiming to determine sociodemographic characteristics and an interview form consisting of 16 structured open-ended questions that will lead to the solution of the research problem and the answers to the research questions were prepared. The relevant form was accessed via the Google Forms web address, and the access address was sent to all penal institutions by the Ministry of Justice General Directorate of Prisons and Detention Houses within the framework of official correspondence. In addition, the access address was shared via social media platforms such as e-mail and WhatsApp mobile application. Out of 380 teachers working in prisons, 113 participated in the study. Prison teachers' responses to variables such as age, gender, branch, years of professional experience, and the institution they work for were compared using the frequency (F) and percentage (%) method. Content analyzes of the answers given to 16 open-ended questions were made, and frequency (F) distributions were tabulated within the framework of the necessary coding. The findings were interpreted with the support of the literature. As a result, it has been determined that the legislation determining the job descriptions of prison teachers is not clear, therefore they have to work with a lot of workload and they do not have the authority in proportion to their responsibilities. It has been found that the administrators and personnel of the institution do not sufficiently support and care about the educational work, that the physical conditions of the prison are not suitable for quality education studies and that they should be developed, especially that a limited number of professional studies can be done. It was concluded that the teachers thought that the educational activities carried out did not reach the targeted level. By reviewing the job description of the prison teaching profession by experts, defining only the duties suitable for the title of teaching and undertaking responsibilities in this context or recognizing the authority of a superior in current conditions; frequent briefings on the importance of training for prison managers and staff; It has been suggested that the physical facilities of the prison should be made suitable for comprehensive and versatile education studies and that vocational training should be emphasized.

Keywords: Prison Teaching, Penitentiary Institution, Educational Studies, Vocational Education, Convicts and Prisoners

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK SÖZLEŞME.....	i
JÜRİ İMZA SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLO LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
Problem.....	4
Amaç	11
Önem.....	12
Sayıtlar.....	13
Sınırlılıklar	13
Tanımlar.....	14
BÖLÜM II	15
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	15
Geçmişten Günümüze Türk Cezalandırma Sistemine Kısa Bakış.....	15
Kale Zindanları	15
Kürek Cezası.....	16
Kalebent ve Cezirebent.....	16
Prangabent	17
Modern Hapishaneler.....	17
Fiziki Özelliklerine Göre Günümüz Ceza İnfaz Kurumları.....	18
Açık Ceza İnfaz kurumları.....	18
Kapalı Ceza İnfaz kurumları.....	19
Ceza İnfaz Kurumlarında Hükümlü ve Tutuklu Sayısı	25
Ceza İnfaz Kurumlarında Personel Çeşitliliği ve Sayısı.....	26
Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ve İşleyişi	28
Kurum Müdürünün Görevleri	29

Kurum İkinci Müdürünün Görevleri.....	29
İdare Memurunun Görevleri	29
Yönetim Servisi	30
Güvenlik ve Gözetim Servisi	30
Teknik Servis	32
Psikososyal Yardım Servisi	32
Sağlık Servisi	32
Eğitim ve Öğretim Servisi	33
İşyurdu Servisi	33
Yardımcı Hizmetler Servisi	34
Ceza İnfaz Kurumlarında Oluşturulan Kurullar	34
İdare ve Gözlem Kurulu	34
İşyurdu Yönetim Kurulu	35
Disiplin Kurulu	36
Eğitim Kurulu	36
Hükümlü ve Tutukluların Bazı Hak ve Ödevleri.....	37
Kapalı Görüş	39
Açık Görüş	39
Telefon Görüşü	40
Diğer Hak ve Ödevler	40
Disiplin Tedbir ve Cezaları.....	40
Disiplin Cezalarının uygulama Usulleri	41
Hükümlü ve Tutuklunun Ödüllendirilmesi.....	43
Eş Görüşme Ödülü.....	44
Aile Görüşme Ödülü.....	45
Haftalık Ziyaret Süresinin Uzatılması Ödülü	45
Kapalı Ziyaret Yerine Açık Ziyaret Yaptırılması Ödülü	45
Kullanılmayan Ziyaret Sürelerinin Birleştirilmesi Ödülü	45
Telefonla Görüşme Süresinin ve Sayısının Artırılması Ödülü	45
Sosyal kültürel ve Sportif Etkinliklerden Yararlanma Ödülü.....	46
Haftalık Harcama Miktarının Artırılması Ödülü	46
Tek Kişilik Odada Televizyon Bulundurma Ödülü.....	46
Hediye Verilmesi Ödülü	46

Takdir Belgesi Verilmesi Ödülü	47
Tavsiye Mektubu Verilmesi Ödülü.....	47
Ceza İnfaz Kurumlarında Yürütülen Eğitim Çalışmaları	47
Eğitim ve Öğretim Servisi Faaliyetleri	49
İyileştirme Çalışmalarında Önemli Bir Adım: Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri İle Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik	60
Plan ve Değerlendirme.....	60
Cezaevi Öğretmenliği Mesleği	65
BÖLÜM III	70
YÖNTEM	70
Araştırma Modeli	70
Evren ve Örneklem	70
Öğretmenlerin Sosyodemografik Özellikleri.....	71
Veri Toplama Aracı	74
Veri Toplama Süreci.....	75
Verilerin Analizi	75
BÖLÜM IV	77
BULGULAR.....	77
Öğretmenlerin Ölçme Aracına Verdikleri Yanıtların Betimleyici İstatistikleri	77
BÖLÜM V	129
TARTIŞMA	129
BÖLÜM VI.....	144
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	144
KAYNAKÇA.....	150
EKLER.....	154
Ek 1: Görüşme Formu.....	154
Ek 2: Araştırma Uygulama İzin Belgesi	158
Ek 3: Özgeçmiş	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. 2021 Yılı Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün Verileri Doğrultusunda Kurum Statüsüne Göre Hükümlü ve Tutuklu Sayısı	25
Tablo 2. 28.02.2021 Tarihli Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün Verileri Doğrultusunda Cinsiyet ve İnfaz Durumuna Göre Hükümlü ve Tutuklu Sayısı	25
Tablo 3. 01.03.2021 Tarihli Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün Verileri Doğrultusunda Personel Durumu	26
Tablo 4. Öğretmenlerin Cinsiyete göre dağılımı	71
Tablo 5. Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımı.....	71
Tablo 6. Öğretmenlerin Mesleki Deneyime Göre Dağılımı	72
Tablo 7. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Lisans Programına Göre Dağılımı	72
Tablo 8. Öğretmenlerin Görev yaptıkları Ceza İnfaz Kurumlarının Tiplerine Göre Dağılımı	73
Tablo 9. Göreve Başlama Yılı Dağılımı	77
Tablo 10. Cezaevi Öğretmenliği Mesleğinin Tercih Edilme Nedenleri	78
Tablo 11. Öğretmenlerin MEB Deneyimlerinin Olup Olmadığı Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımları	79
Tablo 12. Öğretmenlerin MEB'e bağlı kurumlarda Olmak İsteyip İstemedikleri Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımları.....	80
Tablo 13. Öğretmenlerin MEB'e Bağlı Kurumlarda Neden Çalışmak İstediklerine Yönelik Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımları.....	80
Tablo 14. Öğretmenlerin MEB'e Bağlı Kurumlarda Neden Çalışmak İstemediklerine Yönelik Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımları.....	82
Tablo 15. Cezaevi Öğretmenliği Mesleğinin Gelir Memnuniyeti	83
Tablo 16. Cezaevi Öğretmenliğinin Çalışma Ortamının Tatminlik Durumu	84
Tablo 17. Cezaevi Öğretmenliğinin Duygusal Doyum Açısından Tatminlik Durumu ..	84
Tablo 18. Cezaevi Öğretmenlerinin Emekli Olana Kadar Meslekte Çalışmayı Düşünüp Düşünmediklerine Yönelik Yanıtları ve Dağılımı.....	85
Tablo 19. Cezaevi Öğretmenlerinin Emekli Olana Kadar Meslekte Neden Çalışmak İstediklerine Yönelik Yanıtları ve Dağılımı	85
Tablo 20. Cezaevi Öğretmenlerinin Emekli Olana Kadar Meslekte Neden Çalışmak İstemediklerine Yönelik Yanıtları ve Dağılımı	86
Tablo 21. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Belli bir Müfredata Bağlı Ders İşleyip İşlemediklerine Yönelik Yanıtları ve Dağılımı	87
Tablo 22. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Karşılaştıkları Zorluklara Verdikleri Yanıtlardan Kurum Müdürleri ile İlgili Olanların Dağılımı	88
Tablo 23. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Karşılaştıkları Zorluklara Verdikleri Yanıtlardan Kurum Personeli ile İlgili Olanların Dağılımı	89
Tablo 24. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Karşılaştıkları Zorluklara Verdikleri Yanıtlardan Hükümlüler ile İlgili Olanların Dağılımı	89

Tablo 25. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Karşılaştıkları Zorluklara Verdikleri Yanıtlardan Cezaevlerinin Fiziki Yapısı ile İlgili Olanların Dağılımı	90
Tablo 26. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Karşılaştıkları Zorluklara Verdikleri Yanıtlardan Cezaevi Öğretmenliği Mesleği ile İlgili Olanların Dağılımı	91
Tablo 27. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Karşılaştıkları Zorluklara Verdikleri Yanıtlardan Kurs Eğiticileri ile İlgili Olanların Dağılımı.....	92
Tablo 28. Öğretmenlerin, “Eğitim sürecinde karşılaştığınız iyi örnekler nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı	93
Tablo 29. Öğretmenlerin, “Eğitim sürecinde karşılaşılan iyi örnekleri çoğaltmanın yolları var mıdır?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı	95
Tablo 30. Öğretmenlerin “Eğitim sürecinde karşılaşılan iyi örnekleri çoğaltma konusunda ne yapılabilir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı	95
Tablo 31. Öğretmenlerin Cezaevinde Yürütülen Eğitimlerin Yararlı Olup Olmadığına İlişkin Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı.....	98
Tablo 32. Öğretmenlerin Cezaevinde Yürütülen Eğitimlerin Yararının Ne Olduğu Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı	99
Tablo 33. Öğretmenlerin Ceza İnfaz Kurumlarında Yürütülen Eğitimlerin Zararlarının Ne Olduğu Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı	100
Tablo 34. Öğretmenlerin, “Eğer cezaevi eğitimleri faydalıysa bu faydayı nasıl daha nitelikli hale getirebiliriz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı.....	102
Tablo 35. Öğretmenlerin, “Eğitim esnasında karşılaştığınız disiplin olayları var mıdır?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı	106
Tablo 36. Öğretmenlerin, Disiplin Olaylarını Gidermenin Yollarının Ne Olduğu Konusundaki Görüşleri	107
Tablo 37. Öğretmenlerin, “Ceza infaz kurumlarını; yönetim ve işleyiş bakımından değerlendirdiğinizde verilen eğitimi nitelikli buluyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı	108
Tablo 38. Öğretmenlerin Ceza İnfaz Kurumlarında Yönetim ve İşleyişi Bakımından Oluşan Eksikliklerin Nereden Kaynaklandığına İlişkin Görüşleri	109
Tablo 39. Öğretmenlerin Daha Nitelikli Bir Eğitimin Nasıl Yapılabileceğine İlişkin Görüşleri	111
Tablo 40. Öğretmenlerin, “Hükümlü-tutuklular cezaevi eğitimlerinin hangi yönlerini beğenmektedir.” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı	114
Tablo 41. Öğretmenlerin, “Hükümlü-tutuklular cezaevi eğitimlerinin hangi yönlerini yermektedir.” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı	115
Tablo 42. Öğretmenlerin, “Cezaevlerindeki Eğitim ve İyileştirme Çalışmalarını Yeterli Buluyor Musunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı	117
Tablo 43. Öğretmenlerin Cezaevlerinde Uygulanan Eğitim ve İyileştirme Çalışmalarından Farklı Olarak Neler Yapılabileceğine İlişkin Görüşleri	118
Tablo 44. Öğretmenlerin, “Bu meslekte karşılaşılan ana sorunlar sizce nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı	121
Tablo 45. Öğretmenlerin, “Eğitim ile ilgili olmak koşuluyla eklemek istediğiniz diğer durumlar nelerdir? Varsa lütfen ekleyiniz.” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı	125

KISALTMALAR LİSTESİ

AB: Adalet Bakanlığı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

CTE: Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

MEM: Mili Eğitim Müdürlüğü

HEM: Halk Eğitim Müdürlüğü

CİK: Ceza İnfaz Kurumu

H/T: Hükümlü/Tutuklu

f: Frekans

%: Yüzde

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Suç, insanlık tarihi boyunca tüm toplumlarda rastlanan ve güncelliğini koruyan bir olgudur. Bu olgu, sosyal yaşamın bir sonucu olarak ortaya çıkmakta ve toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Bu farklılık suça yönelik algıda ve cezalandırma yönteminde de kendisini göstermektedir (Balaban ve Özen, 2015:38). Bir toplumda suç olarak görülen bir davranış başka bir toplumda suç olarak görülmebilir. Yine belli bir dönemde suç olarak kabul edilen bir davranışa bakış açısı, başka bir dönemde değişebilir (Gökdoğan 2011:26). Örneğin esrar kullanımı ve satışı Hollanda’da yasal olduğu halde Türkiye’de tıbbi kullanımı dışında yasaktır (www.wikipedia.org). Toplumlar suç kavramına ve çeşidine farklı yaklaştığı gibi, cezalandırma yöntemlerine de farklı yaklaşmaktadır. Bu hususta geçmişten günümüze suçluyu cezalandırmada hapsedmenin yanında birçok yonteme başvurulmuştur.

Suçun engellenmesi veya kontrol altına alınmasında cezaevi veya hapisane, günümüzde suçla mücadele etmenin en etkili araçlarından birini oluşturmaktadır. Bu nedenle cezaevlerinin en belirgin işlevi, suç işleyen bireyin cezalandırılması işlevidir (Kızmaz, 2015:1). Cezaevleri, caydırmak amacıyla, suçlunun özgürlüğünü, sosyal temaslarını kısıtlayarak, onu bir alana kapatarak cezalandırmayı içermektedir.

Cezaevlerinin cezalandırma boyutu olduğu gibi, iyileştirme boyutu da bulunmaktadır. Gökdoğan’a göre ceza vermenin önemli amaçlarından biri suçluyu eğiterek dönüştürmektir, bu kapsamda suçun tekrarının önlenmesi ve suçlunun toplumda aynı yanlışla düşmemesi için eğitilmesi gerekmektedir (2011:55). Şen ise cezaevlerinde eğitsel, mesleki ve eğitime yönelik uygulamalara ağırlık verilmesinin altında yatan sebebin tekrardan suç işleme olasılığını azaltmak olduğunu belirtmektedir (2016:5).

Günümüz yönetim anlayışında cezaevlerinin gerek fiziki yapısının birçok eğitim çalışmasına uygun olarak inşa edilmesi ve gerekse ceza infaz kurumlarının yönetim anlayışının değişerek eğitim temelli bir infaz rejiminin benimsenmeye başlanması, hükümlü ve tutukluların eğitilerek dönüştürülmesi ve topluma yeniden kazandırılması ereğine önemli ölçüde hizmet edildiğini göstermektedir.

Suç işleyen ve suç işlemeye eğilimli bireylerde hürriyeti bağlayıcı cezalar ile birlikte iyileştirme programları uygulanması davranış değişikliği sağlar mı? Sivil hayatta örgün ve yaygın eğitim programlarına tabi olduğu halde suç işlemiş bireylerin ceza infaz kurumlarındaki ceza ve eğitim uyarılarıyla yanlısının farkına varması, düzelmesi ve topluma uyum sağlayacak bir ahlaki farkındalığa kavuşması mümkün müdür? Bu gibi soruların cevabını araştıran bilim insanları, edindikleri bulgular çerçevesinde ceza infaz kurumlarında eğitim çalışmalarına önem verilmesinin hükümlü tutukluları rehabilite ettiğinin, onların topluma yeniden kazandırılmasının mümkün olduğunun altını çizmektedir (Clark, 1991:4; Özkan, 1998:4; Yıldız, 2004:288; Şen, 2016:2). Ayrıca eğitim kavramı bünyesinde gelişme, yetişme, ilerleme, dönüşme, terbiye olma kavramlarını içermekte olup belli bir yaşı veya dönemi kapsamamaktadır. Aksine eğitim yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Birey her ne kadar suç işlese ve toplumsal kurallara aykırı hareket etse de, belli bir eğitime tabi tutularak, yetişkin eğitimi ve yaşam boyu öğrenme yaklaşımları çerçevesinde suç işlemeye yönelik eğilimi ve davranışsal yanlısları giderilebilir ve iyi yönde geliştirilebilir.

İnsan gelişmeye açık yaratılmış olup yaşamı boyunca mükemmeli, daha iyi olmayı ve hatalarından ders çıkararak kurallara daha uygun davranmayı arzulamaktadır. Bireyin bu serüveni formal eğitim kapsamında tabi olduğu dönemi aşarak yaşamı boyunca devam etmektedir. Yaşam boyu öğrenme yaklaşımı çerçevesinde günümüzde bireylerin her yaşta, unvanda, durumda bilgiye ulaşması söz konusudur. Özellikle internetin yaygınlaşması, mobil ve web uygulamalarının daha da kullanışlı hale gelmesi, cep telefonu, tablet ve dizüstü bilgisayar gibi cihazların orta düzeyde gelire sahip olan bireylerin rahatlıkla alabileceği fiyata sahip olması gibi gelişmeler bilgiye ulaşmayı saniyelere indirerek günümüz insanını üstün kılmaktadır. Bu üstünlük bireyin eğitimini, değişimini ve mükemmele ulaşma serüvenini olumlu yönde desteklemekte, hayatını kolaylaştırmakta ve zamanı ve mekânı aşarak bireyin tüm yaşamına yansımaktadır.

Sivil hayatta günümüz insanının sahip olduğu üstün özelliklere bazı gruplar sahip değildir. Bu grupların önemli bir bölümünü ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutuklular oluşturmaktadır. Hükümlü ve tutuklular cep telefonu, bilgisayar gibi elektronik cihazları kullanamamakta, internet ortamından araştırma

yapamamaktadır. İşlenen suç gereği sosyal hayattan soyutlanmış bu mekânlarda ceza miktarı bitene kadar tüm zaman geçirilmekte, dolayısıyla bilgiyi edinme ve mükemmele koşma serüveni sekteye uğramaktadır. Bu durumu inceleyen ve insanın tabiatının suç işlemeye eğilimli olduğu kadar eğitilmeye, gelişmeye, suçundan pişman olmaya ve hatalarından ders çıkarmaya da eğilimli olduğunu saptayan yetkili merciler, ceza infaz kurumlarının fiziki imkânlarını iyileştirmek suretiyle kapalı mekânlardan üst düzeyde yararlanmayı, böylelikle suça eğilimli bireyleri eğitmeyi amaçlamaktadır.

Futbol, voleybol, basketbol gibi spor dallarında oyunlar oynanabilecek geniş spor salonları; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görülmeye alışılan sıra, masa, yazı tahtası, projeksiyon cihazına sahip derslikler; tiyatro, drama çalışmaları, konser ve konferans gibi faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği etkinlik salonları; mesleki gelişimi destekleyen atölyeler ve kurs merkezleri gibi bölümlere sahip ceza infaz kurumları kısıtlı imkânlarda hükümlü ve tutukluların eğitimini desteklemekte, onların iyileştirilmesi ve topluma yeniden kazandırılması amacıyla zamanlarını en iyi şekilde geçirmeleri için ortam sağlamaktadır.

Ceza infaz kurumlarında yürütülmekte olan iyileştirme çalışmaları hem toplumsal barış, huzur ve güveni desteklemekte hem hukukun caydırıcı yaptırımlarının amacına ulaşma düzeyini artırıcı nitelik taşımakta hem de insanın ruhsal ve biyolojik yapısı gereği yanlışla düşme, hukuki kuralları ihlal etme, sosyal hayatta güvensizlik oluşturma ve bireylerin can ve mal güvenliğine zarar verme gibi suçlara bulaşmış bireyler için yeniden umut aşılama, fırsat seçeneklerine sahip olma ve sosyal düzenle yeniden barış sağlama ortamları oluşturmaktadır. Bu üstün görevin amacına ulaşma düzeyini belirlemek, uygulamadaki aksaklıkları tespit etmek ve eğitim sürecindeki engelleri gün yüzüne çıkarmak için en önemli mesleki araştırma alanlarından birinin cezaevi öğretmenliği mesleği olduğu düşünülmektedir. Zira cezaevi öğretmenliği ceza infaz kurumlarında yürütülmekte olan eğitim çalışmalarının planlayıcısı, uygulayıcısı ve geliştiricisidir. Bu itibarla araştırma, cezaevi öğretmenlerinin penceresinden hem cezaevi öğretmenliği mesleğinin ana sorunlarına hem de yürütülmekte olan eğitim çalışmalarının amacına ulaşma düzeyini belirlemeye ve bu süreçteki aksaklıkları tespit ederek olası çözüm önerilerinde bulunmaya odaklanmaktadır.

Problem

Sosyal hayatın düzenli işleyişi ve toplumsal huzur ve refahın sağlanması, bireylerin hak ve özgürlüklerini belli kurallar çerçevesinde ve başkalarının haklarını ihlal etmeyecek şekilde kullanmasına bağlıdır. Bu kurallar demokratik toplumlarda hukuk kuralları ile sağlanmaktadır. Toplumsal huzurun teminatı olan hukuk kurallarının bireyler tarafından ihlal edilmesi belli cezaları ve yaptırımları gerektirmektedir. Günümüz toplumlarının cezalandırma yöntemlerinin başında ceza infaz kurumları gelmektedir. Ceza infaz kurumları çağımızın yeni anlayışında iki boyuttan oluşmaktadır. Bunlardan birincisi cezalandırma boyutu, ikincisi ise iyileştirme boyutudur. Cezalandırma boyutu suça yönelik caydırıcılığı, iyileştirme boyutu da suç işlemiş, suç işlemeye eğilimli bireyleri iyileştirme programlarına tabi tutarak yeniden topluma kazandırmayı amaçlamaktadır. Yapılan araştırmalar neticesinde, gerek sahada yapılan bilimsel çalışmaların bulguları ve gerekse suç işleyen ve hüküm giyerek belli bir süre ceza infaz kurumunda kalan birçok bireyin tahliye olduktan sonra tekrar suç işlemesi uygulanan iyileştirme programlarının amacına ulaşmadığını göstermektedir. Bu kapsamda ceza infaz kurumlarında yürütülen iyileştirme programlarının en önemli bölümü olan eğitim çalışmalarının sahada nasıl uygulandığının, uygulama sürecinde ne gibi zorlukların olduğunun tespit edilmesi sorunun temeline ışık tutacaktır. Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların iyileştirilmesi, suç işleme eğilimlerinin giderilmesi ve topluma yeniden kazandırılması görevlerinin sahada etkin ve amaca uygun bir şekilde yerine getirilip getirilmediğinin ve karşılaşılan sorunların tespiti ancak ceza infaz kurumları bünyesinde oluşturulan eğitim ve öğretim servislerinin ve bu servislerdeki cezaevi öğretmenlerinin mesleki birikimlerinin ve eğitsel çalışmalara ilişkin yaklaşımlarının belirlenmesi ile mümkündür. Ancak literatür incelemesi neticesinde ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim faaliyetleri ve özellikle cezaevi öğretmenleri üzerine yapılan çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir.

Literatür incelendiğinde ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim çalışmalarına yönelik yapılan araştırmalar üç bölüme ayrılabilir. Birinci bölüme dâhil edilen çalışmaların bulguları, hükümlü tutuklular, mesleki eğitim veren alan öğretmenleri ve infaz koruma memurlarının görüşleri, eğitime yönelik bakış açıları ve tutumları neticesinde elde edilmiştir. İkinci bölüme, suçu, suçluluğu, ceza infaz kurumlarını ve iyileştirme çalışmalarını teorik anlamda inceleyen çalışmalar dâhil edilmiştir. Üçüncü

bölüme ise doğrudan cezaevi öğretmenlerini çalışma grubu olarak belirleyen ve ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim çalışmalarını bu çerçevede inceleyen çalışmalar eklenmiştir.

Birinci Bölüm:

Özkan (1998) çalışmasında, ceza infaz kurumlarında hükümlülere yönelik uygulanan eğitim programlarının amaçlarının gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini araştırarak, hükümlülerin yaş, suç, medeni hal ve toplam cezalarının uygulanan eğitim programlarının amaçlarına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Niğde İli Tarım Açık Cezaevinde kalan 129 hükümlü ve Niğde Kapalı ve Açık Cezaevlerinde görev yapan birinci müdürler, ikinci müdürler ve infaz koruma memurlarından oluşan 34 personel oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre personelin hükümlülere yönelik uygulanan eğitim programlarının amaçlarının gerçekleşme düzeyinin oldukça düşük olduğunu düşündüklerini, hükümlülerin ise hem eğitim programlarını hem de gerekli materyal ile fiziki olanakları yetersiz gördüklerini belirten Özkan, buradan hareketle eğitim programlarının amaçlarının gerçekleşmediği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Özkan, infaz koruma memurlarının eğitim seviyesinin yükseltilmesini ve her cezaevinde cezaevi öğretmeni ve psikologların görevlendirilmesini önermiştir.

Yıldız (2004) çalışmasında, eğitim düzeyi ile bireylerin işledikleri suç türleri arasında ilişkileri araştırmıştır. Bu kapsamda 2001 yılında Türkiye’de cezaevine giren 23460 hükümlü ve tutuklu üzerinde araştırma yapmış ve eğitim düzeyleri arttıkça bazı suç türlerinde azalma ve bazılarında ise artma olduğunu tespit etmiştir. Bu bağlamda eğitim düzeyi başta olmak üzere çeşitli değişkenlere duyarlı, planlı bir eğitimin bireyleri suç işlemekten uzaklaştırabileceği sonucuna varmıştır.

Elibal (2009) çalışmasında, açık cezaevlerinde düzenlenen iş ve meslek eğitimi etkinliklerine yönelik hükümlülerin görüşlerini değerlendirmiştir. Bu kapsamda 11 cezaevinde 717 hükümlüye yönelik anket çalışması yapmış ve hükümlülerin iş ve meslek eğitimlerine olumlu baktıklarını, ancak tüm hükümlülerin iş ve meslek edindirme programlarına imkânların kısıtlı olması nedeniyle katılamadıklarını, ayrıca kütüphaneden yararlanan hükümlülerin yararlanmayan hükümlülere göre iş ve meslek edinme hususunda daha bilinçli olduklarını saptamıştır. Elibal, cezaevlerinde verilen

eğitim imkânlarının, sivil hayattaki olanaklar kadar geniş ve yeterli olması gerektiğini, böylece tüm hükümlülerin eğitim etkinliklerinden yararlanmasına zemin hazırlanacağını vurgulamıştır.

Özcan (2010) çalışmasında, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklularla, farklı mesleklerde eğitim veren öğretmenlerin, verilen mesleki eğitim programları üzerine görüşlerini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Mersin E Tipi Kapalı ve Tarsus C Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında kalan 240 hükümlü ve tutuklu ile 11 meslek öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre katılan hükümlü ve tutukluların çoğunluğunun eğitim seviyesinin düşük olduğu, mesleki kurslardan memnun oldukları ve mesleki kurslara katılma sebeplerinin tahliye sonrası o mesleklerde sahada çalışmak istemeleri olduğu bulguları elde edilmiştir. Araştırmaya katılan meslek öğretmenlerinin de mesleki eğitim hususunda hükümlü ve tutuklularla paralel düşünceleri paylaştıkları ve mesleki eğitimlerin yararlı olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.

Koçak ve Altun (2010) çalışmasında, ceza infaz kurumlarında yürütülen mesleki eğitim faaliyetleri hakkında hükümlülerin görüşlerini araştırmıştır. Bu kapsamda Bursa Gemlik Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan 230 hükümlüye anket uygulamış ve hükümlülerin yürütülen mesleki eğitimleri olumlu bulduğunu ve tahliye sonrasında edindikleri mesleki deneyimlerin katkısıyla iş hayatına atılmayı düşündüklerini tespit etmiştir. Ayrıca iş ve meslek eğitimlerine eğitim seviyesi oldukça düşük hükümlülerin katılımlarının yüksek olmasının, mesleki eğitimlerin hükümlülük sonrasında hayata tutunma beklentilerini artırması olarak yorumlamıştır.

Ergin (2012) çalışmasında, İstanbul İlindeki bir kadın ve bir erkek cezaevinde yürütülen eğitim programları konusunda çeşitli kurs ve etkinliklerde eğiticilik yapan öğretmenler ile hükümlü ve tutukluların algılarını karşılaştırmıştır. Bu kapsamda 10 cezaevi eğitmeni ve 20 hükümlü ve tutukluyu örneklem olarak belirlemiştir. Çalışmada, cezaevi eğitmenlerinin ceza infaz kurumlarında görev yapmaktan memnun olmadıklarını, fakat hükümlü ve tutukluların eğitim etkinliklerinden memnun olduklarını tespit edilmiştir. Ergin, hükümlü ve tutukluların özellikle mesleki kurslardan edindikleri bilgi ve belgelerle tahliye sonrasında iş hayatına atılabileceklerini düşünmelerine binaen isteklerinin arttığını, cezaevi eğitmenlerinin ise fiziki koşullardan, dezavantajlı gruplarla çalışmanın zorluğundan ve ücretlerinin düşük olmasından ceza infaz kurumlarında

çalışmak istemediklerini belirtmiştir. Ayrıca Ergin, hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumuna düşmelerinin ana sebeplerinden birinin işsizlik ve bir mesleğe sahip olmamaları olduğunu belirterek, ceza infaz kurumlarında eğitim programları ile bu alandaki ihtiyacın giderilebileceğini, böylelikle tahliye sonrasında hükümlü ve tutukluların topluma daha iyi uyum sağlayabileceğini vurgulamıştır.

Soytürk (2013) çalışmasında, 2013 yılında Karaman M Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda kalan 301 hükümlü ve tutuklunun sosyal hizmet gereksinimlerini araştırmıştır. Araştırma neticesinde Soytürk, suç içerikli davranışların, ağırlıklı olarak erkekler tarafından, genç-orta yetişkinlik çağlarında sergilendiği ve düşük eğitim düzeyi ile yakından ilişkili olduğu buna bağlı olarak suça yönelen bireylerin belirli bir düzeyde eğitim görmeyi gerektirmeyecek mesleklere sahip olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca suça yönelen bireylerin ailelerinde veya yakın çevrelerinde suç işlemiş kimselerin olduğundan hareketle Soytürk, suçun öğrenilen bir davranış olduğu görüşünü ileri sürmüştür. Araştırmaya katılan hükümlü ve tutukluların birçoğunun sosyal hizmet çalışmalarından haberdar olmadığı ve mesleki eğitime gereksinim duymalarından hareketle Soytürk, ceza infaz kurumlarından eğitim etkinliklerinin, mesleki çalışmaların ve sosyal desteklerin artırılması gerektiğini önermiştir.

Balaban ve Özen (2015) çalışmasında, hükümlü ve tutukluların yürütülen eğitim faaliyetlerine yönelik algılarını tespit etmek için Doğu Marmara Bölgesinde yer alan T Tipi kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan 329 hükümlü ve tutukluya yönelik araştırma yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Balaban ve Özen, hükümlü ve tutukluların gerek ceza infaz kurumunda kaldıkları süre zarfında ve gerekse tahliye sonrasında uygulanan eğitim faaliyetlerinin işlerine yaramayacağını düşündükleri ve bu yüzden etkinliklere katılım konusunda isteksiz oldukları sonucuna varmıştır. Ayrıca hükümlü ve tutukluların eğitim veren öğretmenlerin yeterli donanıma sahip olmadıklarını, seviyelerine uygun eğitim çalışmalarının yapılmadığını ve fiziki imkânlarında yetersiz olduğunu düşündüklerini belirtmiştir.

Şen (2016) çalışmasında, Zonguldak İlindeki ceza infaz kurumlarında kalan hükümlü ve tutuklulara verilen eğitimleri yaşam boyu öğrenme açısından değerlendirmiştir. Bu kapsamda Beycuma, Devrek ve Karadeniz Ereğli ceza infaz kurumlarında kalan 231 hükümlü ve tutukluya yönelik araştırma yapmıştır. Şen

çalışmasında, hükümlü ve tutuklulara yönelik yürütülen eğitim faaliyetlerini “Temel Eğitim, Mesleki Eğitim, Dini Eğitim, Sosyal ve Kültürel Etkinlikler, Kütüphane ve Kitaplık Faaliyetleri” başlıkları altında incelemiştir. Araştırma sonucunda yetişkin eğitim etkinliklerinin planlı programlı ve sürekli olması gerektiği ve eğitim verilecek hedef kitlenin bireysel özelliklerine göre eğitimlerin planlanması gerektiğini vurgulayan Şen, araştırmaya katılan hükümlülerin “Temel Eğitim”, “Mesleki Eğitim”, “Sosyal Kültürel Faaliyetler” ve “Kütüphane ve Kitaplık Faaliyetleri” alanlarında eğitimleri kısmen yeterli buldukları ancak “Dini Eğitim” alanındaki çalışmaları yeterli buldukları bulgularını elde etmiştir.

Çelik (2018) çalışmasında, ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülere verilen eğitimlerin var olan durumunu ortaya çıkarmayı, bu doğrultuda Osmaniye 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun “Eğitim Birimi” ve “Psiko-Sosyal Servis”in imkânlarını ve işlevselliğini tespit etmeyi ve yapılan mesleki eğitim programlarının hükümlü ve tutuklular üzerindeki etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çelik, veri toplama araçlarını 2016 yılında, Osmaniye 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan 200 hükümlü-tutuklu ile eğitim servisinde görevli 9 personele uygulamıştır. Araştırma sonuçlarına göre Çelik, araştırmaya katılan hükümlü ve tutukluların çoğunluğunun ceza infaz kurumuna girmeden önce ilköğretim ve altı eğitim seviyesinde oldukları, ceza infaz kurumunda kaldıkları süre zarfında ise eğitim faaliyetlerine katılarak kendilerini geliştirmek ve meslek edinmek istedikleri bulgularını elde etmiştir. Eğitim biriminde görev yapan personelin ise özellikle verilen mesleki eğitimlerin hükümlü ve tutuklulara faydalı olduğunu düşündüklerini belirtmiştir. Çelik, mesleki eğitimler ile değerler eğitiminin ceza infaz kurumlarında artırılmasını ve hükümlü tutuklulara verilen eğitimlere teşvik edici çalışmaların yapılmasını önermiştir.

Altunkaya (2018) çalışmasında, ceza infaz kurumlarında 2014 yılı itibarıyla uygulanan Değerler Eğitimi Projesine yönelik cezaevi öğretmenleri ve hükümlü tutukluların görüşlerini belirlemek amacıyla 12 cezaevi öğretmeni ve 120 hükümlü ve tutukluya görüşme formu ve anket uygulamıştır. Araştırma sonucunda, değerler eğitimi projesinin cezaevi öğretmenleri ve hükümlü tutuklular açısından yararlı görüldüğü, ancak bir takım sorunların bu çalışmaları aksattığı belirtilmiştir. Çalışmada Altunkaya, cezaevi öğretmenlerinin karşılaştığı başlıca sorunları, kurum idarecileri ve kurum personellerinin eğitimin yararlı olduğuna inanmamaları nedeniyle gerekli desteği

vermemeleri, değerler eğitimi alanının uzmanlık gerektirmesine karşılık cezaevi öğretmenlerinin bu konuda gerekli donanımına sahip olmamaları ve değerler eğitimi uygulama sürecinde diğer kurum ve kuruluşların gerekli desteği vermemeleri olarak belirlemiştir.

İkinci Bölüm:

Gedik (2011) çalışmasında, ceza infaz kurumlarında görev yapan infaz koruma memurlarının insan haklarına yönelik bakış açılarını irdelemiştir. Gedik, cezaevlerinde kalan hükümlü ve tutukluların önceki yaşamlarında cezayı hak edecek tutum ve davranışlarda bulunmuş olmaları, onların insan olduğu gerçeğini değiştirmeyeceğini, bu bağlamda insanı merkeze alan bir yaklaşımla iyileştirme çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Buradan hareketle, cezaevlerinde görev yapan personelin çoğunluğunu oluşturan infaz koruma memurlarının insan haklarını gözeten, insani değerlere önem veren ve insanın eğitilebileceği anlayışına hâkim olan bireyler olarak yetiştirilmesi gerektiğinin altını çizmiştir.

Gökdoğan (2011) çalışmasında, eğitimin önemine değinerek, suça karışmış bireylerin ceza infaz kurumlarında eğitilmesinde ve topluma yeniden kazandırılmasında aksayan yönleri incelemiştir. Belli bir sayıda hükümlü ve tutuklunun barınmasına imkân sağlayan bu kurumlara kapasitenin çok üzerinde hükümlü ve tutuklunun yerleştirilmesi ile birlikte onların topluma yeniden kazandırılmasının eğitim ve iyileştirme çalışmalarıyla mümkün olabileceği inancının ceza infaz kurumu personeli tarafından olası görülmemesi, alt yapı ve teknoloji eksikliği ve sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, uzmanlar ve diğer toplumda söz sahibi gerçek ve tüzel kişilerin konuya yeterli duyarlılığı göstermemesinden hareketle eğitim çalışmalarının aksadığını belirtmiştir. Ayrıca eğitim seviyesi çok düşük ve hiç eğitim almamış insanların suça daha çok karıştıklarını iler süren Gökdoğan, cezaevinde daha çok sayıda doktor, eğitmen, öğretmen, sosyal hizmet uzmanı ve hukukçuya görev verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Kızmaz (2015) çalışmasında, bireylerin cezaevi koşullarında cezalandırılmasının ceza infaz kurumlarının caydırıcılık noktasındaki işlevini araştırmıştır. Bireylerin ceza infaz kurumlarına kapatılmasının olumsuz yanlarının altını çizmiş, hapsedmenin mevcut koşullarda suça yönelik caydırıcılığının beklentilerin altında olduğunu, hükümlü ve

tutukluların cezaevi alt kültüründe suça dair bilgi ve birikim kazandığını ve caydırıcılığın aksine suç işleme konusunda daha da uzmanlaşarak topluma karıştığını, bu nedenle ceza infaz kurumlarının yeni yaklaşımlarla yeniden gözden geçirilmesi ve özellikle ceza infaz kurumlarında eğitim ve iyileştirme çalışmalarına önem verilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Üçüncü Bölüm:

Ünlühisarcıklı (1993) çalışmasında, Türk cezaevlerindeki eğitim faaliyetlerini, cezaevi öğretmenleri, alan öğretmenleri ve atölye şeflerinin görüşleri doğrultusunda incelemiştir. Bu kapsamda Ankara, İstanbul ve Kocaeli şehirlerinde bulunan ceza infaz kurumlarında görev yapan 7 cezaevi öğretmeni, 4 atölye şefi ve 9 mesleki ve sosyal eğitim öğretmeni çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Ünlühisarcıklı, ceza infaz kurumlarında açılan okuma-yazma kurslarının tam gün çalışan cezaevi öğretmenleri tarafından verildiği, çalışmak ya da bir meslek öğrenmek isteyen mahkûmlara atölyelerde atölye şeflerinin yardımcı olduğu, mesleki ve sosyal eğitim derslerini yarı zamanlı çalışan öğretmenlerin verdiği bulgularını elde etmiştir. Tam gün çalışan cezaevi öğretmenin bütün eğitim faaliyetlerinden sorumlu olduğunu belirten Ünlühisarcıklı, cezaevi öğretmenlerinin eğitsel araç-gereç, mali kaynak, eğitim yeri bulma gibi sıkıntılarının yanı sıra haklarının ve sorumluluklarının belirsiz olmasının zorluğunu duyduklarını ileri sürmüştür. Ayrıca cezaevi öğretmenlerinin mesleki tanımları yapılarak hakları ve sorumluluklarının belirlenmesi ile yetişkin eğitim uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmaları için onlara hizmet içi eğitimlerin verilmesini öneren Ünlühisarcıklı, cezaevi yöneticilerinin ve idari kadronun cezaevlerinde uygulanan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşlerinin araştırılmasının alana katkı sağlayacağını belirtmiştir.

Çoğaltay (2010) çalışmasında, cezaevi öğretmenlerinin iş doyum algılarını araştırmak üzere 204 cezaevi öğretmenine iş doyum ölçeği ve kişisel bilgi formu, ayrıca 13 cezaevi öğretmenine 10 sorudan oluşan görüşme formu uygulamıştır. Araştırma sonuçlarına göre Çoğaltay, cezaevi öğretmenlerinin çalışma şartlarını yeterli görmedikleri, en çok da çalışma şartları bakımından olumsuz tutum içinde oldukları ve bunun da iş doyumlarını ciddi bir şekilde etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca cezaevi öğretmenlerinin kurum yöneticileriyle uyumlu çalışmadıkları, mesleğin terfi olanaklarının olmaması ve yeterince takdir görmemeleri dolayısıyla iş doyumlarının

olumsuz yönde etkilendiği sonucuna varmıştır. Öğretmenlerin planlanan eğitim ve iyileştirme faaliyetlerini, etkin ve bekleneni karşılayacak bir şekilde uygulayabilmesinin mevzuat açısından mümkün görünmediğini ileri süren Çoğaltay, cezaevi öğretmenlerine idari yetkilerin verilmesi gerektiğini önermiştir. Çoğaltay, çalışmasının cezaevi öğretmenlerine yönelik yapılan ilk çalışma olduğunu belirterek, bu alanda yapılacak çalışmaların iş doyumu – verimlilik veya iş doyumu - motivasyon ilişkisini konu edinebileceğini böylelikle konuya daha da açıklık getirilebileceğini vurgulamıştır. Ayrıca ceza infaz kurumlarında çalışan öğretmenlerin çalışma koşullarının incelenerek iş doyumunu etkileyen olumsuzlukların ve yönetici-öğretmen ilişkisi açısından olumsuzlukların nelerden kaynaklandığını ortaya koyabilecek çalışmaların yapılabileceğini belirtmiştir.

Bu çalışmada, ceza infaz kurumlarında yürütülen, hükümlü ve tutuklunun ıslahında kilit nokta olan eğitim öğretim faaliyetlerinin başat görevlisi cezaevi öğretmenin mesleğini icra ederken karşılaştığı sorunları, mesleki algısı, yürütülen eğitimlere bakış açısı, eğitimlerin mevzuat düzeyinde belirlenen vizyona ulaşma düzeyi konusundaki düşünceleri, yürütülen eğitim öğretim faaliyetleri ile ilgili “Nedir? Daha iyi nasıl olur?” ana sorularına karşı tutumları irdelenmektedir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı ceza infaz kurumlarında görev yapan cezaevi öğretmenlerinin uygulamadaki sorunlarını tespit etmek, eğitim çalışmalarının cezaevi öğretmeni penceresinden genel fotoğrafını çekmek ve çözüm yolları geliştirmektir. Bu kapsamda, ceza infaz kurumlarında görev yapan cezaevi öğretmenleri ile yürütülen eğitimlerin durumsal analizini yapmak, niteliğin artırılması için yapılabilecekler konusunda öğretmen görüşlerini almak, böylece hem cezaevi öğretmenlerinin sorunlarını hem de yürütülen eğitim faaliyetlerindeki aksaklıkları tespit ederek çözüm önerileri geliştirmek hedeflenmektedir. Bu kapsamda araştırma soruları şu şekilde belirlenmiştir.

- 1-) Cezaevi öğretmenliğinin tercih edilme nedenleri nelerdir?
- 2-) Cezaevi öğretmenlerinin mesleki algıları nasıldır?
- 3-) Cezaevi öğretmenlerinin ana sorunları nelerdir?

4-) Ceza infaz kurumlarında uygulanan eğitimler sırasında karşılaşılan başlıca sorunlar nelerdir?

5-) Ceza İnfaz kurumlarındaki eğitim ve öğretim vizyonunun amacına ulaşma düzeyi nedir?

6-) Eğitim faaliyetlerinin daha nitelikli hale getirilmesi için neler yapılabilir?

Önem

Literatür incelendiğinde ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim çalışmalarına yönelik yapılan araştırmaların bulguları hükümlü tutuklular, mesleki eğitim veren alan öğretmenleri ve infaz koruma memurlarının görüşleri, eğitime yönelik bakış açıları ve tutumları neticesinde elde edilmiştir (Özkan, 1998; Yıldız, 2004; Elibal, 2009; Özcan 2010; Koçak ve Altun 2010; Ergin 2012; Soytürk 2013; Balaban ve Özen 2015; Şen 2016; Çelik 2018; Altunkaya 2018).

Cezaevi öğretmenlerini, eğitim çalışmalarına yönelik yürütülen araştırmalarda temele alan ve çalışma grubu olarak belirleyen iki araştırma tespit edilmiştir. Bu araştırmalardan birincisi Ünlühisarcıklı'nın 1993 yılında yayımladığı, A Survey of educational activities in Turkish prisons isimli yüksek lisans tez çalışmasıdır. Ünlühisarcıklı (1993) çalışmasında, Türk cezaevlerindeki eğitim faaliyetlerini, cezaevi öğretmenleri ve atölye şeflerinin görüşleri doğrultusunda incelemiştir. Bu kapsamda Ankara, İstanbul ve Kocaeli şehirlerinde bulunan ceza infaz kurumlarında görev yapan 7 cezaevi öğretmeni, 4 atölye şefi ve 9 mesleki ve sosyal eğitim öğretmeni çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Ünlühisarcıklı'nın 1993 yılında gerçekleştirdiği çalışmanın gerek üzerinden uzun zaman geçmesi ve gerekse teknoloji ve bilimsel gelişmeler ışığında birçok anlayışın değişmesine binaen bu alanda kapsamlı bir çalışmanın yapılmasının alana önemli ölçüde katkı sağlayacağı varsayılmaktadır.

İkinci araştırma Coğaltay'ın 2010 yılında yayımladığı Türkiye Geneline Ceza İnfaz Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin İş Doyum Algıları isimli yüksek lisans tez çalışmasıdır. Coğaltay çalışmasında, cezaevi öğretmenlerinin iş doyum algılarını araştırmak üzere 204 cezaevi öğretmene iş doyum ölçeği ve kişisel bilgi formu ile 13 cezaevi öğretmene 10 sorudan oluşan görüşme formu uygulamış, cezaevi öğretmenlerinin iş doyumunu irdelemiş ve çözüm önerileri sunmuştur. Ayrıca iş

doymu ve iş doymunu etkileyen faktörlerin temelinde eğitim çalışmalarının genel durumunu değerlendirmiş ve ceza infaz kurumlarında çalışan öğretmenlerin çalışma koşullarının incelenerek iş doymunu etkileyen olumsuzluklar ile yönetici-öğretmen ilişkisi açısından olumsuzlukların nelerden kaynaklandığını ortaya koyabilecek çalışmaların yapılabileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirilmesi planlanan *Ceza İnfaz Kurumlarındaki Eğitim Süreçlerinde Karşılaşılan Temel Sorunlar Üzerine Bir Değerlendirme* isimli çalışma cezaevi öğretmenlerinin çalışma koşullarını, mesleki algılarını, eğitim uygulamalarında karşılaştıkları sorunları, uygulanan eğitimlerin amacına ulaşma düzeyini ve eğitim uygulamalarında engelleyici etmenleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Buna ek olarak uygulama sürecinde cezaevi öğretmenlerinin yönetim kadrosu ile temasları, görev temelli etkileşimsel durumları, destek alma ve teşvik edilme hususlarındaki bağlantıları incelenecektir. Bu bağlamda bu çalışmanın, alana önemli bir katkısı olacağı düşünülmektedir.

Sayıtlar

Bu araştırma Türkiye genelinde ceza infaz kurumlarında görev yapan cezaevi öğretmenlerine uygulanmıştır. Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlardan hareket edilmiştir.

1. Cezaevi öğretmenlerinin yürütülen eğitim faaliyetlerine yönelik görüşlerini ortaya çıkarmak için oluşturulan görüşme formunun hazırlık aşamasında başvuru uzman görüşleri yeterlidir.
2. Uygulanan ölçme aracı, ceza infaz kurumlarındaki eğitim etkinliklerinde karşılaşılan sorunları belirlemek için cezaevi öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymada yeterlidir.
3. Ölçme aracına cevap veren katılımcılar, kontrol altına alınamayan istenmedik değişkenlerden etkilenmemişlerdir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, Türkiye genelinde ceza infaz kurumlarında görev yapan cezaevi öğretmenleri ile sınırlı tutulmuş olup araştırmaya denetimli serbestlik müdürlüklerinde ve ceza infaz kurumu personeli eğitim merkezlerinde görev yapan cezaevi öğretmenleri dâhil edilmemiştir.

Tanımlar

Tutuklu: İşlediği ya da işlemiş sanıldığı bir suç dolayısıyla, yargılama sonucuna değin, yasalar uyarınca özgürlükten yoksun bırakılan, tutuklanmış olan (kimse). Tutuklu cezası kesinleşmemiş kişidir.

Hükümlü: Mahkemece suçlu bulunarak hapis cezası verilmiş olan, mahkûm. Savcılık makamı, kişi hakkında iddianame düzenler. Sonra iddianame mahkemeye gönderilir. Mahkeme iddianameyi değerlendirerek bir ceza miktarı belirler. Bu anlamda ceza miktarı belirlenen kişiye hükümlü denir.

Açık Cezaevi: “Dıştan koruma ile görevli personeli bulunmayan ve firara karşı herhangi bir koruma tedbiri alınmamış olan cezaevleridir. İyi halli, çalışma gücüne sahip ve firar etmeyeceklerine kanaat getirilen hükümlüler bu cezaevlerine gönderilir.” (“Türkiye’deki Cezaevleri”, 2021)

Kapalı Cezaevi: “İçten ve dıştan koruma ile görevli personeli bulunan ve dışarıya temasa imkân vermeyen cezaevleridir. Türkiye’de müstakil tutukevi bulunmadığından kapalı cezaevleri aynı zamanda tutukevi olarak da kullanılmaktadır.” (“Türkiye’deki Cezaevleri”, 2021)

Cezaevi Öğretmeni: Cezaevi öğretmeni ya da ceza infaz kurumu öğretmeni, Adalet Bakanlığına bağlı, özlük hakları ve sosyal hakları eğitim-öğretim hizmetleri sınıfında olan, hafta içi her gün 08.00-17.00 mesaisine tabi, haftalık 18 saat maaş karşılığı ve 22 saat %25 artırımlı ek ders geliri olan bir kadrodur. Yaz tatili ve yarıyıl tatili uygulaması yoktur. Kıdemine göre yıllık izne tabidir. Cezaevi öğretmenleri ceza infaz kurumlarında, denetimli serbestlik müdürlüklerinde, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü merkez teşkilatında ve Adalet Bakanlığı personeli eğitim merkezlerinde görev yapmaktadır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Geçmişten Günümüze Türk Cezalandırma Sistemine Kısa Bakış

Osmanlı İmparatorluğunda toplumsal düzene ayak uyduramayan ve suça karışan bireylerin cezalandırılmasında birçok yöntemle başvurulmuştur. Bu yöntemler suçun türüne, çağın eğilimine ve ihtiyaca göre değişiklik arz etmektedir. Bu yöntemleri kale zindanları, kürek cezası, kalebent, cezirebent ve prangabent şeklinde sıralayabiliriz. Ceza yöntemine geçilmeden önce zanlı eğer sabıkalı değilse birkaç kez uyarılır, ancak düzelmezse o zaman cezalandırılırdı (Erim, 1984:80). Suç işlemeye eğilimli bireylerin cezaya çarptırılmadan önce uyarılması, bilinçlendirilmesi ve davranışlarının yanlış olduğunun hissettirilmesi kayda değer bir yaklaşım olarak görülebilir. Çünkü insanın tabiatı kusurlu, unutkan ve değişkendir. Ayrıca birey hem genelde insanlık tarihi boyunca hem de özelde ömrü boyunca mükemmele ve hatadan arınmışlığa ulaşamamıştır.

Ceza hukukunun uygulanması sürecinde kadılar, yerel yöneticiler ve divan öne çıkmaktadır. Kadılık bölgesi içinde işlenen gündelik, sıradan suçların tespiti görevi kadıların, cezanın uygulanması görevi ise yerel yöneticilerindi (subaşı, muhtesib). Ancak merkezi yönetime arz edilmesi gereken önemli bir durum söz konusu olduğunda suçun belirlenmesi divan tarafından gerçekleştirilirdi (Erim,1984:80).

Suçun türü ve özellikleri, iddia makamının ve karar merciinin belirlenmesinde en önemli etken olduğu gibi uygulanacak ceza yönteminin belirlenmesinde de önemli etkindir. Osmanlı İmparatorluğunda suçun türüne göre birçok ceza yöntemi uygulanmıştır. Bunların başlıcaları kale zindanları, kürek cezası, kalebent, cezirebent ve prangabent cezalarıdır. Bu ceza yöntemlerine kısaca değinilecektir.

Kale Zindanları

Kale burçları, Osmanlı Devletinin kuruluşundan XVI. yüzyıla kadar olan zaman diliminde hapis mekânı olarak kullanılmıştır. Kalelerde bulunan bu mekânlar karanlık, havasız ve nemlidir. Bu zindanlar, genellikle subaşının denetiminde olup mahpusların geçimi ise hayırseverlerce sağlanırdı. Kale zindanları suçun türüne göre ayrılmaktaydı. Örneğin, İstanbul'daki zindanlardan Baba Cafer Zindanına hırsızlık yapanlar, zina

işleyenler ve borçlular; Yedikule Zindanına devlet erkânı ve siyasi suçlular; Tersane Zindanına suçlu tersaneliler ve Harbiyeliler atılmaktaydı (Uyanık, 2017: 117).

Kürek Cezası

XVI. yüzyıl itibariyle kale zindanları sahadaki önemini yitirirken, suçluların cezalandırılması için kürek cezası yöntemi uygulanmaya başlanmıştır. Bu ceza yöntemi buharlı gemilerin icadından önce kullanılan yelkenli gemilerde uygulanırdı. Yelkenler hava şartlarının kötüleşmesi durumunda zaman zaman kullanılamamaktaydı, bu durumda bilek gücüne dayalı küreklerin çekilmesi gerekmektedir. Bu ihtiyaca binaen söz konusu yöntemle mahkûmların gemilerde hem cezalarının çektilmesi hem de önemli bir gereksinimin karşılanması sağlanmaktaydı. Kürek cezasının uygulama aşamasında mahkûmların kaçmaması için ayaklarından zincirlenmesi ve zincirli bir şekilde kürekleri çekmeleri söz konusuydu. Bu cezanın uygulandığı suç türleri zamanla genişlemiş ve savaş esirleri, sabıkalıları, azılı suçlular ve katiller de bu cezaya maruz bırakılmıştır. Kürek cezası, buharlı gemilerin icadı ve deniz savaşlarının azalması neticesinde önemini kısmen yitirmiş ve yerine kalebentlik cezası yaygınlık kazanmıştır (Uyanık, 2017: 118).

Kalebent ve Cezirebent

Bu ceza türü hem bir hapis hem de sürgün niteliği taşımaktadır. Suçlu memleketinden uzakta surlarla çevrili kalenin içindeki şehir ya da kasabada kalmaya mecbur edilir ve dışarı çıkması yasaklanırdı. Suçlular şehir halkıyla iletişime geçebilir, kendi mesleklerini icra edebilir ve camilere giderek ibadetlerini yerine getirebilirdi (Uyanık, 2017: 118-119). Kalebentlik cezasını gerektiren suç türleri kamu düzenini bozmaya yönelik eylemler adı altında değerlendirilebilir. Örneğin, kalpazanlık, sahte evrak düzenlemek, mezhep değiştirmeye zorlamak vb. (Erim, 1984: 82-83).

Ağır suçlular, özellikle devlete karşı suç işleyenler ile kalebentlik cezasında ıslah olmayanlar cezirebentlik cezasına çarptırılırdı. Bu ceza türü, suçluları bir adada kalmaya mecbur ederdi ve kalebentlik cezasına göre daha ağır şartları taşımaktaydı (Uyanık, 2017: 118-119).

Prangabent

Pranga cezası sahtekârlık, kalpazanlık, yaralama, cinayet, yalancı şahitlik ve yol kesme gibi suçları işleyen kişilere uygulanırdı. Bu cezada mahkûmun ayakları pranga adı verilen zincir ile bağlanır, hapsedilir ya da ağır işlerde çalıştırılırdı. Suçun ağırlığına ve türüne göre pranganın mahkûmda kalması ve hapsedilme süresi değişiklik göstermekteydi. Ömür boyu bu cezaya çarptırılmaları da söz konusuydu (Uyanık, 2017: 120).

Modern Hapishaneler

Osmanlı İmparatorluğunda XIX. yüzyılda modernleşme ve batılılaşma hareketleri hız kazanmıştır. Bu gelişmeler sanayide, üretimde, sosyal hayatta ve savaş anlayışında olduğu gibi hukuk yapısında ve cezalandırma sisteminde de kendini göstermiştir. Önceki dönemlerde uygulanan kale zindanları, kürek cezası, kalebent, cezirebent ve prangabent gibi ceza yöntemleri yerini, Batı'daki gelişmelerin yansımalarıyla hapishanelere bırakmaya başlamıştır. 1851 yılı ve 1858 yıllarında çıkarılan kanunlarla bedene yönelik uygulanan ceza yöntemleri anlayışından hapsedmek suretiyle cezalandırma anlayışına geçişte resmiyet kazanılmıştır. Yapılan incelemeler, kanuni alt yapı ve Batılı uzmanların görüşleri neticesinde 1871 yılında İstanbul Sultanahmet Meydanında Hapishane-i Umumi açılmıştır. Bu hapishane Türkiye ceza infaz tarihinin koğuş esaslı ilk model hapishanesidir (Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü (CTE), 2021).

Hapishane-i Umuminin açılması ile birlikte hem bu hapishane temele alınarak yeni hapishanelerin daha modern anlayışla inşası sağlanmış hem de yönetim anlayışında birçok gelişmenin meydana gelmesiyle günümüz yönetim yapısı hayat bulmuştur. Özellikle cumhuriyetin ilanı ile birlikte yeni bir anlayışla her alanda düzenlemelere ve değişime gidilmiş olup bu süreçte ceza infaz sistemi de modern bir kimliğe bürünmüştür. 1938 yılına kadar hapishanelerin yönetimi Hapishaneler Müdüriyeti, Hapishaneler Müddei Umumiyesi gibi farklı adlarla ve yapılarda sağlanırken, 1938 yılında Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün kurulmasıyla bugünkü şeklini almıştır (CTE, 2021).

Fiziki Özelliklerine Göre Günümüz Ceza İnfaz Kurumları

Ülkemizde ceza infaz kurumları ile ilgili hükümlü tutuklu özelliklerine, kurumların mimari yapısına, kurumların iç örgütlenmesine, fiziki koşullara, cezaevi yönetimi, personeli ve özelliklerine göre çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır (Kurt, 2006:196; Şen 2016:11). Söz konusu sınıflandırmanın en temelinde uygulanan infaz rejimine göre açık ve kapalı ceza infaz kurumları bulunmaktadır. Açık ve kapalı ceza infaz kurumları yaş ve cinsiyete göre erkek, kadın ve çocuk; mimari tiplerine göre tip projeye göre yapılan ve tip projeye göre yapılmayan; güvenlik rejimine göre az güvenli, normal güvenli ve yüksek güvenli ceza infaz kurumları gibi alt sınıflandırmalara ayrılmaktadır. Bu sınıflandırmalara kısaca değinilecektir.

Açık Ceza İnfaz kurumları

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına Hakkında Kanun'un (2004) 14. maddesine göre;

Açık ceza infaz kurumları, hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün yayımlamış olduğu istatistiklere göre (2021) Türkiye'de 78 müstakil açık ve 7 kadın açık ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

Açık ceza infaz kurumları hükümlü ve tutukluların mesleki gelişimlerine katkı sağlayıcı atölyeleri ile, ceza infaz kurumlarının donanım, iaşe ihtiyacı ve ülke ekonomisini destekleyici üretim tesisleri ile, hükümlü ve tutukluların kapalı ceza infaz kurumlarına göre daha serbest davranış olanaklarına sahip olmaları ile dikkat çekici ve gelişime açık kurumlardır. Bu kurumlar erkek açık ve kadın açık ceza infaz kurumları olarak cinsiyete göre ayrılmaktadır. Erkek ve kadın açık ceza infaz kurumlarının mimari yapısı arasında fark bulunmamaktadır. Ancak kurumun genel işleyişi ve iş kollarına yönelik çalışma alanlarının çeşitliliği ile aralarında bazı farklar bulunmaktadır.

Kapalı Ceza İnfaz kurumları

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına Hakkında Kanun'un 8. maddesine göre;

Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün yayımlamış olduğu istatistiklere göre (2021) Türkiye'de 264 kapalı, 9 kadın kapalı ve 7 çocuk kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

Kapalı ceza infaz kurumlarında hem iç hem de dış güvenlik görevlileri yer almaktadır. Kurumun binasının iç kısmının güvenliği ve disiplini infaz koruma memurları ve infaz koruma başmemurları tarafından sağlanırken, kurumun dış kısmının, ihata duvarına ve tel örgülere kadar olan kısmının güvenliği ise Jandarma birimleri tarafından sağlanmaktadır (Kurt, 2006:197).

Kapalı ceza infaz kurumları belli bir mimari yapıya göre yapılmaktadır. Belli bir mimari yapıya göre yapılmayan ya da önceden okul, hastane gibi farklı kurumların çatısı altında hizmet etmiş binaların ceza infaz kurumlarına çevrildiği kurumlar da bulunmaktadır.

Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları, diğer kapalı ceza infaz kurumları ile dış ve iç güvenlik önlemleri açısından benzeşmektedir. Ama bir veya üç kişilik odalardan oluşan bina yapısında sıkı güvenlik tedbirleri uygulanan yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları diğer kapalı kurumlardan ayrılmaktadır.

Kadın ve çocuk kapalı ceza infaz kurumları diğer kapalı kurumlardan cinsiyet ve yaş olarak ayrılmaktadır. Bunun dışında kadın kapalı ceza infaz kurumlarında annesinin yanında kalan çocuklara yönelik ek düzenlemeler yer almaktadır. Çocuk kapalı ceza infaz kurumları ise çocuk eğitime yönelik bölümler, daha fazla sosyal aktivitelerin yapılabilirdiği sosyal ve sportif alanlar yer almaktadır.

Kapalı ceza infaz kurumları mimari yapılarına göre Kapalı, Kadın Kapalı, Çocuk Kapalı, Çocuk Eğitimevi, F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı, A, A1, A2, A3, B, C, D, E,

F, H, K1, K2, L, M, T Tipi Ceza İnfaz Kurumları olarak sınıflandırılmaktadır (CTE, 2021).

Belli Bir Mimari Yapıya Sahip Olmayan Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Herhangi bir tip proje üzerine inşa edilmeyen ve farklı kapasitelere sahip ceza infaz kurumlarıdır. Bu kurumların yapılış tarihleri çeşitlilik göstermekte olup belli bir standarda bağlı değildir. Türkiye’de toplam 19 adet belli bir mimari yapıya sahip olmayan kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Kadın hükümlü ve tutukluların fiziksel ve ruhsal yapılarına uygun şekilde inşa edilen, onların iyileştirme çalışmalarına ortam hazırlayan kurumlardır. Türkiye’de toplam 9 adet kadın kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

Çocuk ve Gençlik Tipi Ceza İnfaz Kurumları

Bu kurumlarda 12 yaşını doldurduktan sonra suç işleyen ve 18 yaşını tamamlamayan, yargılaması devam eden ve cezası kesinleşmemiş tutuklu çocuklar barındırılmaktadır. Bu yaş aralığında olan ve hüküm giyen çocuklar ise çocuk eğitimevlerine yönlendirilmektedir (CTE, 2021; Kurt, 2006). Ülkemizde toplamda 7 adet çocuk kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

Çocuk Eğitimevleri

12 yaşını doldurduktan sonra suç işleyen ve 18 yaşını tamamlamayan ve hüküm giyen çocuklar, iyileştirme programlarına ağırlık verilen çocuk eğitimevlerine yerleştirilmektedir. Çocuk eğitimevlerinin kapasitesi 150 ile 625 kişi arasında değişmektedir. Bu kurumlar ülke genelinde Ankara, Elazığ, İstanbul Anadolu ve İzmir illerinde bulunmaktadır (CTE, 2021).

F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına Hakkında Kanun'un 9. maddesine göre;

Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır.

F Tipi yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarında ilgili kanun maddesinde belirtildiği gibi sıkı güvenlik rejimine tabi tehlikeli hükümlü ve tutuklular barındırılmaktadır. Bu kurumlar oda sistemine göre inşa edilmiş olup hükümlü ve tutuklular bir ya da üç kişilik odalarda barındırılmaktadır.

Fiziki yapı, giriş ve çıkışlar, yönetim planı, dış cephe ve engelleyici unsurlar gibi güvenlik tedbirleri açısından donanımlıdır. Bu kurumlar gerek sosyal kültürel ve sportif etkinliklerin yapılabilmesi ve gerekse yaygın eğitim çalışmalarının uygulanması açısından elverişlidir. Ülke genelinde 14 adet F tipi ve F tipiyle hemen hemen aynı özelliklere sahip olan 12 adet yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

A Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

1950 ile 1970 yıllarında inşa edilmiş olup 4 adet koğuşı, kadınlar ve çocuklar için ayrı bölmesi, sosyal ve kültürel etkinlikler için kütüphane ve konferans salonu bulunan ve kapasitesi 24 olan ceza infaz kurumudur. Türkiye’de, Samsun İli Çarşamba ilçesi ile Van İli Erciş İlçesinde olmak üzere toplam iki adet A tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

A1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

A1 Tipi kurum, A Tipi kapalı ceza infaz kurumunda olduğu gibi 1950 ile 1970 yıllarında inşa edilmiş olup 4 adet koğuşı, 2 adet hücresi, kadınlar ve çocuklar için ayrı bölmesi, sosyal ve kültürel etkinlikler için kütüphane ve konferans salonu bulunan ve kapasitesi 24 olan ceza infaz kurumudur. Türkiye’de, Muğla İli Bodrum ilçesi ile

Erzurum İli Hınıs İlçesinde olmak üzere toplam iki adet A1 tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

A2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

1950 ile 1960 yıllarında inşa edilmiş olup 5 adet koğuğu, 2 adet hücresi, kadınlar ve çocuklar için ayrı bölmesi, sosyal ve kültürel etkinlikler için kütüphane ve konferans salonu bulunan ve kapasitesi 40 olan ceza infaz kurumudur. Türkiye’de, Sivas İli Şarkışla ilçesi ile Zonguldak İli Ereğli İlçesinde olmak üzere toplam iki adet A2 tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

A3 Tipi kurum, diğeri A tipi ceza infaz kurumları ile yapıliş yılı ve fiziksel özellikleri açısından aynı özellikleri taşımaktadır. Ancak koğuş sayısı 6 olup kapasitesi 60’tır. Türkiye’de Aydın-Çine, Çorlu, Kırklareli-Lüleburgaz, Manisa-Turgutlu, Şanlıurfa-Viranşehir, Tunceli, Yalova olmak üzere yedi farklı il ve ilçelerde A3 tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

B Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

7 adet koğuşu ve havalandırma bahçesi, 2 adet hücresi, kadınlar ve çocuklar için ayrı bölmesi, sosyal ve kültürel etkinlikler için kütüphane ve konferans salonu bulunan ve kapasitesi 62 olan ceza infaz kurumudur. Türkiye’de, Aksaray İli Şereflikoçhisar ilçesi ile Kayseri İli Develi İlçesinde olmak üzere toplam iki adet B tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

C Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

8 adet koğuşu ve havalandırma bahçesi, 4 adet hücresi, kadınlar ve çocuklar için ayrı bölmesi, sosyal ve kültürel etkinlikler için kütüphane ve konferans salonu bulunan ve kapasitesi 164 olan ceza infaz kurumudur. Türkiye’de sadece Osmaniye İlinde bulunmaktadır (CTE, 2021; Kurt, 2006:200).

D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

D Tipi kapalı ceza infaz kurumları oda sistemine göre düzenlenmiş olup bir ve üç kişilik olmak üzere 230 odası bulunmaktadır. Kurumun toplam kapasitesi 400'dür. Hükümlü ve tutukluların temel ihtiyaçlarını karşılayacak donanımın yanında bir kütüphane, 16 adet çok amaçlı hobi salonu ve bir adet konferans salonu bulunmaktadır. Türkiye'de D tipi kapalı ceza infaz kurumları sadece Denizli ve Diyarbakır illerinde bulunmaktadır (CTE, 2021).

E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

İki katlı olup üst kısmı yatakhane ve alt kısmı müşterek alan olarak kullanılan bu kurumlar koğu sistemine göre inşa edilmiştir. Ancak bu cezaevleri sonradan oda sistemine dönüştürülmüştür. Bunun neticesinde 2, 4, 6, 8 ve 10 kişilik odalar elde edilmiştir. Her odanın havalandırma bahçesi mevcuttur. Hükümlü ve tutukluların temel gereksinimini karşılayan donanımın yanında bu kurumlarda konferans salonu ve iş atölyeleri de bulunmaktadır. Bu kurumların normal kapasitesi 400 ile 500 kişi arasındadır. Türkiye'de 41 adet E tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

E Tipi kapalı ceza infaz kurumunda olduğu gibi bu kurumlar da iki katlı olarak inşa edilmiştir. Ancak bu kurumun fiziki yapısı oda sistemine göre oluşturulmuştur. 200 adet tek kişilik, 100 adet üç kişilik odası bulunmaktadır. D ve E Tipi kapalı ceza infaz kurumlarında olduğu gibi hükümlü ve tutuklular için gereken temel fiziki özelliklere sahiptir. H Tipi kapalı ceza infaz kurumu 480 kişilik kapasiteye sahiptir (CTE, 2021).

K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

İlçe tipi ceza infaz kurumu olup 4 adet koğu ve havalandırma bahçesi, 2 adet hücre, kadınlar ve çocuklar için ayrı bölmesi, sosyal ve kültürel etkinlikler için kütüphane ve konferans salonu bulunan ve kapasitesi 42 olan ceza infaz kurumudur. Türkiye'nin farklı ilçelerinde 20 adet K1 tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

K2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

K1 tipi kapalı ceza infaz kurumu ile hemen hemen aynı fiziki özelliklere sahiptir. Ancak K2 tipi ceza infaz kurumlarında 6 adet koğuş bulunmakta olup toplam kapasitesi 60'tır. Türkiye'nin farklı ilçelerinde 10 adet K2 tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Büyük kentlerdeki eskimiş ve yetersiz kapasiteye sahip cezaevleri yerine yapılan daha büyük, kapsamlı, uluslararası standartlara uyumlu hem barınılan odalar hem de eğitim ve iyileştirme çalışmalarının yapıldığı alanlar açısından donanımlı ceza infaz kurumlarıdır. Bu kurumlarda 7 blok ve her blokta da 3, 5 ve 7 kişilik bölümler bulunmaktadır. Bu bölümlerin içinde ise tek kişilik odalar yer almaktadır. Bu kurumun diğer ceza infaz kurumlarından en önemli farkı, her hükümlü ve tutuklunun 12 metre karelik tek kişilik odasının bulunmasıdır. Bu odalar, bir hükümlü ve tutuklunun gereksinim duyacağı tuvalet, banyo, ışıklı çağırma butonu, elektrikli ısıtıcı, TV anten girişi ve çok kanallı radyo sistemine sahiptir. Tek kişilik odalardan oluşan bölümde 83 m² genişliğinde ortak kullanım alanı da mevcuttur. Türkiye'de 28 adet L tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021; Kurt, 2006:206-207).

M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

İki katlı olup koğuş sistemine göre inşa edilen bu kurumlar E tipi kapalı ceza infaz kurumlarında olduğu gibi oda sistemine dönüştürülmüştür. Bunun neticesinde 4, 6, 8 ve 10 kişilik odalar elde edilmiştir. Fiziki yapı hükümlü ve tutukluların gereksinimlerini karşılayacak şekilde oluşturulmuştur. Bu kurumların kapasitesi 150'dir. Türkiye'de 22 adet M tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır (CTE, 2021).

T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

L tipi kapalı ceza infaz kurumlarında olduğu gibi büyük kentlerdeki eskimiş ve yetersiz kapasiteye sahip cezaevleri yerine yapılan daha büyük, kapsamlı, uluslararası standartlara uyumlu hem barınılan odalar hem de eğitim ve iyileştirme çalışmalarının yapıldığı alanlar açısından donanımlı ceza infaz kurumlarıdır. Odalar 1, 3 ve 8 kişilik

kapasitelere sahiptir. Ancak T tiplerindeki odalar L tiplerinde olduğu gibi bölüm içinde ayrı tek kişilik odalar şeklinde düzenlenmemiştir. Bu nedenle yatakhane, banyo, tuvalet ve TV anten girişi ortak kullanıma tabidir. T tipi kapalı ceza infaz kurumları 200 ya da 748 kapasiteli olarak inşa edilmiştir. Türkiye’de 78 adet T tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır. Bu rakamla T tipleri, ülke genelindeki kapalı ceza infaz kurumları içerisinde niceliksel çoğunluğu oluşturmaktadır (CTE, 2021; Şen, 2016:13-14).

Ceza İnfaz Kurumlarında Hükümlü ve Tutuklu Sayısı

Kurum statüsü, cinsiyet ve infaz durumuna göre hükümlü ve tutuklu sayısı ayrı tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. 2021 Yılı Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün Verileri Doğrultusunda Kurum Statüsüne Göre Hükümlü ve Tutuklu Sayısı

Tarih	Kurum Statüsü	Hükümlü-Tutuklu Sayısı
31.01.2021	Açık Ceza İnfaz Kurumu	73.694
	Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	202.744
	Genel Toplam	276.438

Tablo 1’de görüldüğü gibi kapalı ceza infaz kurumunda kalmakta olan hükümlü ve tutuklu sayısı, açık ceza infaz kurumunda kalanlardan bir hayli fazladır. Bu durum kapalı ceza infaz kurumunda uygulanan infaz ve iyileştirme rejiminin denetimine daha fazla ağırlık verilmesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca ceza infaz kurumlarındaki toplam hükümlü ve tutuklu sayısının 276.438’lik bir niceliği içermesi dikkat çekmekte, buradan hareketle miktarın azaltılmasına yönelik suç önleme çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Tablo 2. 28.02.2021 Tarihli Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün Verileri Doğrultusunda Cinsiyet ve İnfaz Durumuna Göre Hükümlü ve Tutuklu Sayısı

Statü	Erkek	Kadın	Çocuk	Toplam
Hükümlü	226.306	8.968	501	235.775
Tutuklu	37.572	1.963	1.128	40.663
Genel Toplam				276.438

Tablo 2’de görüldüğü gibi hükümlü-tutuklu yetişkin erkek ve kadın sayısı karşılaştırıldığında yetişkin erkek sayısının yetişkin kadın sayısının yaklaşık 25 katı

olduğu, buradan hareketle suç işleme oranının yetişkin erkeklerde çok fazla olduğu anlaşılmaktadır. Tutuklu çocuk sayısının hükümlü çocuk sayısının üç katı olması ve yetişkin erkek ve kadınlarda bu durumun tersi oranda seyretmesi dikkat çekicidir. Hükümlü çocuk sayısının tutuklu çocuk sayısından fazla olması, çocuklarda suç işleme oranının daha fazla olduğu değerlendirilebilir.

Ceza İnfaz Kurumlarında Personel Çeşitliliği ve Sayısı

Ceza infaz kurumlarının üstlendiği, cezalandırma ve iyileştirmeye dair misyon ve vizyonun hayat bulması için çeşitli branşlarda ve meslek gruplarında personel görev almaktadır. Bu personellerin sayısı ve çeşitliliği dikkate alındığında bu kurumların çok yönlü bir yapıda faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3. 01.03.2021 Tarihli Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün Verileri Doğrultusunda Personel Durumu

KADROLU PERONEL	
UNVAN	KADRO
Cezaevi Müdürü	977
Denetimli Serbestlik Müdürü	112
Denetim Serbestlik Müdür Yrd.	77
İdare Memuru	539
Şef	102
Eğitim Uzmanı	1
Öğretmen	618
Psikolog	783
Sosyal Çalışmacı	272
Sosyolog	355
Sayman	198
Cezaevi Tabibi	7
Diş Tabibi	146
Veteriner Hekim	8
Diyetisyen	2
Mühendis	60
Mimar	1
Teknisyen	961
İnfaz ve Koruma Başmemuru	1663
İnfaz ve Koruma Memuru	31323
Ambar Memuru	133
Cezaevi Kâtibi	25
Memur	469
Sağlık Memuru	437
Teknisyen Yardımcısı	67
Santral Memuru	4
Bilgisayar İşletmeni	906
Veznedar	17
Veri Hazırlama ve Kont.İşlet.	6
Tahsildar	4
Aşçı	245
Şoför	1265

Kaloriferci	159
Hizmetli	536
Toplam Kadrolu Personel	42.478
SÖZLEŞMELİ PERSONEL	
Öğretmen (657/4-B)	36
Psikolog (657/4-B)	62
Veteriner (657/4-B)	2
İnfaz ve Koruma Memuru (657/4-B)	24498
Teknisyen (657/4-B)	393
Cezaevi Kâtibi (Büro Personeli-657/4/B)	1022
Hemşire (657/4-B)	81
İdari Büro Görevlisi (657/4-B)	10
İdari Destek Görevlisi (657/4-B)	23
Şoför (Destek Personeli (657/4-B)	1049
Aşçı (Destek Personeli (657/4-B)	193
Diğer Sağlık Personeli (657/4-B)	450
Kaloriferci (Destek Personeli-657/ 4/B)	119
Toplam Sözleşmeli Personel	27.938
ŞAHSA BAĞLI PERSONEL	
Cezaevi Müdürü (Ş)	12
Denetim Serbestlik Müdürü (Ş)	1
Denetim Serbestlik Müdür Yardımcısı (Ş)	1
İdare Memuru (Ş)	14
Öğretmen (Ş)	13
Psikolog (Ş)	4
Sosyolog (Ş)	31
Sosyal Çalışmacı (Ş)	2
Diyetisyen (Ş)	1
İnfaz ve Koruma Başmemuru (Ş)	9
İnfaz ve Koruma Memuru(Ş)	413
Teknisyen (Ş)	14
Sağlık Memuru(Ş)	4
Ambar Memuru (Ş)	3
Cezaevi Katibi (Ş)	8
Memur (Ş)	40
Teknisyen 4/B (Ş)	1
Şoför (Ş)	7
Hizmetli (Ş)	70
Toplam Şahsa Bağlı Personel	654
Sürekli İşçi (696)	161
Toplam Personel Sayısı	71.231

Tablo 3.'te görüldüğü gibi Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı ceza infaz kurumlarında ve denetimli serbestlik müdürlüklerinde toplam 71.232 personel görev yapmaktadır. Bu personel unvanlarındaki en fazla rakamı 56.254 ile infaz koruma memurluğu, ikinci sırayı ise 1672 ile infaz koruma başmemurluğu oluşturmaktadır. Buradan hareketle infaz koruma memurları ve infaz koruma başmemurları toplam personelin yaklaşık % 81'ini oluşturmaktadır. Bu oran infaz koruma memurluğu

mesleğini icra edenlerin, ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik müdürlüklerinin iş, işleyiş, düzen ve asayiş için başat görevliler olduğunu göstermektedir.

İyileştirme çalışmalarının en önde gelen iki servisi eğitim ve öğretim servisi ile psikososyal servistir. Personel dağılımına bakıldığında psikososyal serviste çalışan toplam uzman (psikolog, sosyolog, sosyal çalışmacı) sayısının 1509, eğitim ve öğretim servisinde çalışan eğitim uzmanı ve öğretmen sayısının toplam 668 olduğu görülmektedir. Buradan hareketle özellikle öğretmen sayısının düşük olması, kurumlarda yürütülen eğitim ve iyileştirme çalışmalarının infaz koruma memurlarının katkılarıyla yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in (2020) 6. maddesinin 3. fıkrasında eğitim ve öğretim servisinde kütüphaneci kadrosunda görev yapan personele değinildiği, ancak Tablo 3.'te de görüldüğü üzere Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü bünyesinde ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik müdürlüklerinde kütüphaneci kadrosunda hiçbir çalışanın olmadığı görülmektedir.

Tablo 3.'te Ceza infaz kurumlarında çalışan cezaevi tabibi/doktor sayısının 7 olduğu görülmektedir. Bu rakam dikkat çekicidir. Bu kadroda yeteri kadar personelin bulunmamasına binaen, Sağlık Bakanlığına bağlı kadrolarda görev yapan doktorların ceza infaz kurumlarına görevlendirilmesi suretiyle sağlık hizmetlerine yönelik ihtiyacın karşılandığı anlaşılmaktadır.

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ve İşleyişi

Ceza infaz kurumları, müdürü bulunan ve bulunmayan kurumlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Müdürü bulunan kurumlarda üst amir kurum müdürü, müdürü bulunmayan kurumlarda ise üst amir idare memurudur. Müdürü bulunan kurumlarda yönetim işleri, kurum müdürünün yanında müdür yardımcıları konumunda olan yeterli sayıda ikinci müdür ve idare memuru ile gerçekleştirilmektedir. Kurum müdürü yönetim görev ve sorumluluklarını kurum ikinci müdürleri arasında paylaştırmaktadır. Bu çerçevede ikinci müdürler sahada etkin bir rol üstlenmektedir. Kurum müdürü, ikinci müdür ve idare memuru unvanlarındaki meslek gruplarına kısaca değinilecektir.

Kurum Müdürünün Görevleri

Kurum müdürü kurumun üst amiri olup cumhuriyet savcısı ve Cumhuriyet başsavcısına bağlı olarak görev ve sorumluluklarını yerine getirmektedir (“Adalet Bakanlığı Disiplin Yönetmeliği”, 2017). Yetki ve sorumlulukları hem personele hem de hükümlü ve tutuklulara karşı olması açısından bir hayli geniştir. Bir yandan mevzuat çerçevesinde hükümlü ve tutukluların cezalarının infaz edilmesi ile ilgilenmekte, diğer yandan ceza infaz kurumu personelinin görevlerini eksiksiz yapması için gerekli tedbirleri almaktadır. Personelin kendi arasında ve hükümlü tutuklularla uyumlu ilişkiler kurmasını, onların yetişkin eğitimi, asayiş ve güvenlik tedbirleri hususlarında gelişimini desteklemektedir. Kurum müdürü hükümlü ve tutukluların eğitim çalışmaları kapsamında iyileştirilmesinden, sağlık, barınma, yiyecek, içecek gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması ve bu ihtiyaçlardan doğan sorunların çözümünün takibi ve denetiminden, kurum ve kuruluşlarla yapılan resmi temasların, yazışmaların ve veri paylaşımının mevzuat çerçevesinde gerçekleştirilmesinden sorumludur (“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi”, 2020: m. 7).

Kurum İkinci Müdürünün Görevleri

Kurum ikinci Müdürü, müdür yardımcısı olup müdürün verdiği işleri yapmakla yükümlüdür ve müdürün yokluğunda vekâlet eder. Kurumlarda birden fazla ikinci müdür bulunabilmektedir. Bu durumda kimin vekâlet edeceği Cumhuriyet başsavcısının uygun görüşü ile Adalet Bakanlığınca belirlenmektedir. İş bölümlerinin belirlenmesi ise kurum müdürü tarafından yapılmaktadır. İkinci müdürler kurum müdürünün bulunamayabileceği nöbet, vardiya gibi durumlarda kurum müdürünün yetkisini kullanabilmektedir (“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi”, 2020: m. 8).

İdare Memurunun Görevleri

İdare memurluğu, kurum ikinci müdürü olmaya aday olarak yönetim işlerini öğrenen memurluğu ifade etmektedir. İdare memuru, müdürü bulunmayan kurumlarda kurum müdürlüğünü üstlenmektedir. Her ne kadar doğrudan ikinci müdürlerin aldığı görev ve sorumlulukları üstlenmese de onlara uygulamada destek vermektedir. Ayrıca idare memurları servislerde görev almakta, böylelikle servislerin işleyişinden haberdar olmaktadır (“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi”, 2020: m. 9).

Yönetim kadrosunun gözetim ve denetiminde ceza infaz kurumlarının işleyişi, mevzuatın ön gördüğü usul ve esaslara göre servisler aracılığı ile yürütülmektedir. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in Üçüncü Bölümü 6. maddesinde sekiz servis ile bu servislerde görev yapan personelin bilgileri verilmektedir. Servisler “*Yönetim Servisi, Güvenlik ve Gözetim Servisi, Teknik Servis, Psiko-sosyal Yardım Servisi, Sağlık Servisi, Eğitim ve Öğretim Servisi, İşyurdu Servisi, Yardımcı Hizmetler Servisi*” şeklinde sıralanmaktadır. Bu servislere kısaca değinilecektir.

Yönetim Servisi

Kurumun personel işlemleriyle hükümlü ve tutukluların her türlü idari ve mali hizmetlerinin yürütüldüğü servis olup bünyesinde idare memuru, ambar memuru ve cezaevi kâtabi görev almaktadır. İdare memuru ikinci müdürlere yardımcı olmak suretiyle servisin uyumlu bir şekilde yürütülmesinden sorumludur. Ambar memuru, kurum ambarına giren malzemenin teslim alınması, takibi, kontrolü ve muhafaza altında tutulmasıyla ilgilenmektedir. Cezaevi kâtabi ise yazı işlerinden sorumlu olup sıralı amirlerin verdiği görevleri yerine getirmektedir (“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi”, 2020: m. 9).

Güvenlik ve Gözetim Servisi

Kurumun güvenliği, düzeni ve disiplininden sorumlu servistir. Bu serviste sorumlu infaz koruma başmemuru, infaz koruma başmemurları ve infaz koruma memurları görev yapmaktadır (“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi”, 2020: m. 10).

Sorumlu İnfaz Koruma Başmemurunun Görevleri

Kurum müdürü, kurumda görev yapan infaz koruma başmemurları arasından bir başmemuru, sorumlu infaz koruma başmemuru olarak belirlemektedir. Sorumlu infaz koruma başmemuru kurumun güvenliği, düzeni ve disiplininden, infaz koruma başmemuru ve infaz koruma memurlarının sevk, idare ve organizasyonundan sorumludur.

İnfaz Koruma Başmemurunun Görevleri

Kurumda düzen ve disiplinin sağlanması için görev yapan infaz koruma memurlarının sevk ve idaresinden sorumludur. Bu görevi yerine getirirken öncelikle sorumlu infaz koruma başmemuru başta olmak üzere idare memuru, ikinci müdür ve kurum müdürünün talimatlarını dikkate alır.

İnfaz Koruma Memurunun Görevleri

Ceza infaz kurumlarının beklentiler çerçevesinde işleyişinin sağlanması hususunda en önemli görevleri yerine getiren meslek grubudur. Kurumun güvenlik, düzen ve disiplinini, hükümlü ve tutukluların oda ve koğuşlarında mevzuat çerçevesinde belirlenen kurallara uyumlu bir şekilde cezalarını infaz etmesini sağlamakla görevlidir. Görevini yerine getirirken infaz koruma başmemuru ve diğer sıralı amirlerinin talimatlarını uygulamaktadır.

Ceza infaz kurumlarının düzen ve disiplini yedi gün yirmi dört saat çalışmayı gerektirmektedir. Bu itibarla infaz koruma başmemurları ve infaz koruma memurları vardiya usulü görevlerini yerine getirmektedir. Söz konusu vardiyaların belirlenmesi, nöbet çizelgelerinin hazırlanması ve organizasyonu sorumlu infaz koruma başmemurları tarafından sıralı amirlerinin onayı alınarak gerçekleştirilmektedir.

Güvenlik ve gözetim servisi düzenli olarak iki önemli görevi yerine getirmektedir. Bunlar sayım ve nöbet uygulamalarıdır (m. 10).

Sayım: Ceza infaz kurumlarında günlük rutin olarak sabah ve akşam yapılan, hükümlü ve tutukluların sayılarak kayıt altına alındığı işlemdir. Olağanüstü durumlarda her zaman yapılabilmektedir. Sabah ve akşam sayımlarına nöbetçi ikinci müdür, infaz koruma başmemurları ve infaz koruma memurları katılmaktadır.

Nöbet: İnfaz koruma başmemurları ve infaz koruma memurlarının vardiya sırasında belli iş ve işlemlerin yerine getirmesi için nöbet yerleri belirlenmektedir. Özellikle koğuşların belli sınıflandırmaya tabi tutularak ayrıldığı ve belli sayıda infaz koruma memurunun sürekli nöbet tuttuğu nöbet alanları önem arz etmektedir. Bu nöbet alanlarında yirmi dört saat infaz koruma memurları nöbet tutmaktadır. Bu nöbet yerlerinde ikaz zilleri yer almaktadır. Her koğuşun içinde bulunan ikaz butonuna

basılması suretiyle söz konusu zil uyarılmakta ve hükümlü ve tutuklular sorun ve isteklerini nöbet tutan memurla paylaşabilmektedir.

Teknik Servis

Kurumun araç ve gereçleri ile binanın bakım, onarım ve tamirat işlerini yürüten, onların kullanıma hazır halde devamlı kalmasını sağlayan servistir. Bu serviste mühendis, mimar, teknisyen, tekniker ve benzeri meslek gruplarına mensup personel görev yapar (“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi”, 2020: m. 11).

Psikososyal Yardım Servisi

Personel ile hükümlü ve tutuklunun ruh, beden sağlığı ve benlik bütünlüğünün korunması için gerekli tedbirlerin alındığı, bu yönde araştırma ve geliştirme çalışmalarının yapıldığı servistir. Hükümlü ve tutuklunun bireysel ve ailevi sorunları ile ilgilenen, onların bu yönde yaşadığı maddi ve ruhsal çıkmazlarına çözüm bulma konusunda gerekli araştırmaları yapan ve gelişime yönelik iyileştirme programları planlayan servistir. Bu serviste görev yapan personel, üzerine tanımlı görevler gereği hükümlü ve tutukluyu yakından tanımaktadır. Bu itibarla servis, iyileştirme programları çerçevesinde gerçekleştirilmesi planlanan kapalı ve açık spor salonu etkinlikleri, mesleki ve sosyal kurslar, kütüphane çalışmaları, konferans, konser, tiyatro gibi sosyal kültürel etkinliklere kimlerin katılacağını belirlemekte ve idare ve gözlem kuruluna sunmaktadır. Bu serviste psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog ve çocuk gelişim uzmanı görev yapmaktadır (“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi”, 2020: m. 12).

Sağlık Servisi

Personel ve hükümlü tutuklunun sağlığının korunması için tedbirlerin alındığı ve gerekli tedavi işlemlerinin yapıldığı servistir. Bu serviste ayakta tedavi edilecek personel, hükümlü ve tutuklulara muayene ve tedavi işlemleri uygulanır, reçete düzenlenir, ilaç tedariki yapılır ve hastalara dağıtım sağlanır. Bu serviste çalışan sağlık görevlileri ayrıca binanın, ortak kullanım alanlarının, havalandırma, ısıtma ve aydınlatma sistemlerinin insan sağlığına uygun kullanılıp kullanılmadığının kontrolünü yapmakta ve gerekli tedbirleri almaktadır. Yine servis çalışanları kuruma alınan gıda malzemelerinin insan sağlığına uygun olup olmadığının kontrolünü gerçekleştirmektedir. Bu serviste cezaevi tabibi, diş tabibi, eczacı, veteriner, diyetisyen

ve sağlık memuru görev yapmaktadır (“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi”, 2020: m. 13).

Eğitim ve ğretim Servisi

Hükümlü ve tutukluların, eğitim ve öğretime yönelik ihtiyaçlarının karşılandığı, onların manevi ve kültürel gelişimlerinin desteklendiği servistir. Bu servis personeli hükümlü ve tutukluların kayıt, sınav ve diğer okul işlerini yürütür. Her yılın başında kurumda uygulanacak eğitim ve iyileştirme çalışmalarının planlamasını yapar ve yıl içinde değişen koşullara göre planı günceller. Okuma ve yazma bilmeyen kişileri tespit eder, okuma ve yazma kursları açar. Kurumda bulunan hükümlü ve tutukluların eğitim durumlarını kayıt altına alır. Kurum kütüphanesinin düzenini ve amaca uygun kullanılmasını sağlar, hükümlü ve tutukluların okumayı talep ettiği kitapları koğuşlara ulaştırır, onların kaydını tutar. Bu serviste cezaevi öğretmenleri, infaz koruma memurları ve kütüphaneci bulunmaktadır (“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi”, 2020: m. 14). Yapılan inceleme neticesinde, her ne kadar yürürlükten kaldırılan 06.04.2006 tarih ve 26131 numaralı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzükte ve 29.03.2020 tarih ve 31083 numaralı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’te eğitim ve ğretim servislerinde kütüphaneci kadrosunun yer aldığına değinilse de ceza infaz kurumlarında kütüphaneci kadrosunda personel atamasının yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu kurumlarda genelde bir ya da iki cezaevi ğretmeni ve birçok infaz koruma memuru görev yapmaktadır.

İşyurdu Servisi

Ceza infaz kurumlarında üretime dayalı atölyelerin, meslek edindirme çalışmalarının ve hükümlü tutukluların ihtiyaç duyduğu ürünlerin satışının yapıldığı kurum kantinin işletimini yürüten servistir. Bu servis özellikle açık ceza infaz kurumlarında etkin faaliyetler gerçekleştirmektedir. Gıda, tekstil ve hazır giyim sektörlerine ait ürünler, çeşitli araç ve gereçler üretilmekte ve diğer ceza infaz kurumlarına pazarlanmaktadır. Ayrıca üretilen birçok ürün iç piyasaya da sürülmekte, böylelikle ekonomiyi canlandırmaktadır.

Kurumlarda faaliyet gösteren işyurtlarının temel amacı, hükümlü ve tutukluları farklı iş kollarında yürütülen çalışmalara katarak onların bizzat uygulamada meslek öğrenmesine ve tahliye sonrasında o mesleği icra etmesine zemin hazırlamaktır. İşyurtları hem hükümlü ve tutuklunun bir meslek öğrenmesini ve onu geliştirmesini desteklemekte hem de farklı iş kollarında üretim yapmaktadır (Ceza İnfaz Kurumları İle Tutukevleri İşyurtları Kurumu ve İşyurtlarının İdare ve İhale Yönetmeliği, 2005).

İşyurdu servisinde, işyurdu müdürü (cezaevi müdürü), işyurdu müdür yardımcısı (işyurdundan sorumlu ikinci müdür), sayman, veznedar, işyurdu ambar memuru, satın alma memuru, atölye şefi, işçi gibi farklı unvanlarda personel görev almaktadır (“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi”, 2020: m. 15).

Yardımcı Hizmetler Servisi

Kurumun santral hizmetleri, temizlik, ısınma, yemek yapımı, malzeme ve evrakın taşınması ile diğer bedensel güç gerektiren iş ve işlemlerin yerine getirildiği servistir. Bu serviste, aşçı, kaloriferci, santral memuru, şoför ve hizmetli gibi unvanlarda personel görev yapmaktadır (“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi”, 2020: m. 16).

Ceza İnfaz Kurumlarında Oluşturulan Kurullar

Ceza infaz kurumlarında yönetim, disiplin, iyileştirme ve üretime yönelik birçok iş ve işlem sadece kurum yöneticilerinin bireysel kararlarının uygulanmasına bırakılmamakta, oluşturulan kurulların oy çokluğu ile gerçekleştirilmektedir. Bu kurullar, *idare ve gözlem kurulu*, *işyurtları yönetim kurulu*, *disiplin kurulu* ve *eğitim kurulu* olmak üzere dört kuruldandır. Bu kurullara Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik (2020) kapsamında kısaca değinilecektir.

İdare ve Gözlem Kurulu

Kurul, kurum müdürünün başkanlığında, gözlem ve sınıflandırmadan sorumlu ikinci müdür, idare memuru, doktor, psikolog, sosyal çalışmacı, öğretmen, infaz koruma başmemuru ve teknisyenden oluşmaktadır (m.22).

İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri şu şekildedir (m. 28).

- a) Hükümlülerin suç türlerini belirleyerek, durumlarına uygun kurumlara ayrılmasını sağlamak ve bunlara uygun olacak infaz ve iyileştirme rejimini saptamak.
- b) Hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek.
- c) Kurumlarda kalmakta olan hükümlüleri gruplandırmak.
- ç) Hükümlülerin kalmakta oldukları odaları değiştirmek.
- d) Hükümlülerin bireysel olarak, psiko-sosyal yardım servisinde hazırlanan iyileştirme programlarına uyumunu ve sonuçlarını değerlendirmek.
- e) İyileştirme programları kapsamında spor alanları, çok amaçlı salon, kütüphane ve iş atölyelerinden yararlanma gibi faaliyetlere katılabilecek durumdaki hükümlüler ile kurumun iç hizmetlerinde çalıştırılacak hükümlülerin belirlenmesi ile ilgili karar almak.
- f) Tehlikeli hâli bulunan ya da örgüt mensubu olan hükümlülerle ilgili olarak, telefon görüşmeleri ile radyo, televizyon yayınları ve internet olanaklarından yararlanma hakkının kısıtlanmasına karar vermek.
- g) Açık kurumlar ile eğitimevlerinde bulunan hükümlülerden; kurum dışındaki eğitim, ağaçlandırma, çevre düzenlemesi ve temizliği, doğal afet sonrası yardım, tiyatro çalışmaları gibi sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılacak hükümlülerin, kurum dışına çıkabilmeleri için karar almak.
- ğ) Açık kurumlarda ve eğitimevlerinde kalan hükümlülerin, oda ve eklentilerinde bulundurabilecekleri eşyaların cinsleri ve miktarlarını belirlemek.
- h) Koşullu salıvermeye ve uygulanacak infaz rejimine esas teşkil edecek iyi hâl kararını almak.
- ı) Hükümlüleri, tutum ve davranışlarına göre ödüllendirmek.
- i) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

İlgili bilgilerin ışığında ceza infaz kurumlarında idare ve gözlem kurulunun gerek iyileştirme çalışmalarında ve gerekse hükümlü tutuklunun ihtiyaç duyduğu diğer konularda önemli bir misyonu üstlendiği anlaşılmaktadır.

İşyurdu Yönetim Kurulu

İşyurdu yönetim kurulu, kurum müdürünün başkanlığında, işyurdundan sorumlu ikinci müdür, sayman, idare memuru, ambar memuru ve cezaevi kâtibinden oluşmaktadır (m. 23).

Kurulun görev ve yetkileri şu şekilde sıralanmaktadır (m. 29).

- a) İşyurdunun geliştirilmesine ve genel gidişine ait her türlü faaliyetlere yön vermek.
- b) Hükümlülerin iyileştirme programları çerçevesinde çalıştırılmalarını sağlamak.
- c) Sürekli veya geçici olarak kurum işlerinde çalıştırılacak işçilere, işyurdu tarafından ödenecek ücretleri ve bunların iş akitlerinin feshi konularında İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığına öneride bulunmak.
- ç) Kurumda üretilip satışa arz edilen ürünlerin satış fiyatını belirlemek.
- d) İşyurdunda fazla çalışma yapılmasına ilişkin önerileri karara bağlamak.
- e) Bakanlık, İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulu, Genel Müdürlük ve İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığının onayını gerektiren işlemler hakkındaki kararları onaya sunmak.
- f) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

İşyurdu yönetim kurulu, özellikle b) fıkrasında belirtildiği üzere iyileştirme programları kapsamında hükümlülerin çalıştırılmasında önemli kararlar almaktadır.

Nitekim maddi durumu iyi olmayan iyi halli hükümlülerin ücret karşılığı çalışmalarına imkân oluşturmakta, üretime yön vermekte ve meslek edindirme sürecinde uygulama alanı oluşturmaktadır.

Disiplin Kurulu

Disiplin kurulu; kurum müdürünün başkanlığında idare memuru, psikolog, sosyal çalışmacı, öğretmen, atölye şefi ve sorumlu infaz ve koruma başmemurundan oluşmaktadır (m. 24).

Disiplin kurulunun görev ve yetkileri şu şekildedir (m. 30).

- a) Hükümlülere uyarma, kınama ve bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezaları dışında kalan disiplin cezalarını vermek.
- b) İyi hâlin tespitine esas oluşturacak görüş bildirmek.
- c) 5275 sayılı Kanunda öngörülen hâllerde disiplin cezalarını kaldırmak.
- ç) Hükümlülere gelen veya hükümlüler tarafından gönderilen mektup, telgraf ve faks iletilerinden, mektup okuma komisyonu tarafından sakıncalı olduğu değerlendirilenlerin, ilgililerine verilir verilmemesine karar vermek.
- d) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Kurul, a) ve b) fıkralarında belirtildiği üzere, hükümlü ve tutuklunun kurum içinde yaptığı disipline aykırı, ceza gerektiren tavır ve davranışlarına karşı hangi cezaların verileceğini takdir etmektedir. Bu cezalar hükümlü ve tutuklu için iyi halliliği kazanma noktasında önemlidir. Çünkü iyi halliliği kazanamayan hükümlü için disiplin cezası, açık cezaevine ve denetimli serbestliğe ayrılma hususunda olumsuz karar verilmesine güçlü bir neden oluşturmaktadır.

Eğitim Kurulu

Kurul, kurum müdürünün başkanlığında, eğitimden sorumlu ikinci müdür, doktor, psikolog, sosyal çalışmacı, cezaevi öğretmenleri ve kütüphaneciden oluşmaktadır (m. 25).

Eğitim kurulunun görev ve yetkileri şu şekilde belirtilmektedir (m. 31).

- a) Kurumda uygulanacak eğitim ve iyileştirme programlarının esaslarını belirlemek, izlemek ve değerlendirmek.
- b) Kuruma yeni gelen hükümlüyle ilgili gerekli araştırmanın yapılmasını, rapor hazırlanmasını sağlamak ve bu raporları değerlendirmek.
- c) Eğitim ve iyileştirme programlarının işleyişini ve sonuçlarını değerlendirerek, kullanılan yöntemlerde yapılması gereken değişiklikleri saptamak ve uygulanmasını sağlamak.

- ç) Eğitim-öğretim programları çerçevesinde, hükümlülerin eğitim giderlerinin karşılanması için yapılacak çalışmaları planlamak.
- d) Hükümlülerin korunması, eğitimleri ve yönlendirilmeleri konusunda duyarlılık oluşturulması, kurumların işleyişi ve önemi hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesi ile ilgili çalışmalar yapmak.
- e) Hükümlü ile durumu hakkında bilgi sahibi olması gerekli ya da yararlı görülen kişi, kurum ya da kuruluşları, özel hayata saygı, gizlilik ve etik kurallarına uygun biçimde bilgilendirmek.
- f) Kurum kitaplık veya kütüphanesine satın alma, bağış ya da ödünç alma gibi yollarla kazandırılacak yayınların tespitini yapmak.
- g) Kuruma gelen kitabın, kitaplık ya da kütüphaneye kabul edilip edilmemesine karar vermek.
- ğ) Kuruma gelen her türlü yayının, kurum güvenliğini tehlikeye düşüren veya müstahcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan nitelikte olup olmadığına karar vermek.
- h) Kitap okumayı özendirici çalışmalar yapmak.
- ı) Kurum dışından getirilecek kişileri ve bu kişilerin yapacağı etkinlikleri ve konusunu belirlemek.
- i) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Bu bilgileri ışığında, eğitim kurulunun iyileştirme çalışmalarında karar organı, hareket noktası ve beyin takımı olduğu görülmektedir. Günümüzde hükümlü tutuklunun iyileştirilmesi ve topluma yeniden kazandırılmasının öneminin hızla artmasından hareketle, kurul üyelerinin günümüz bilgi dünyasının sunduğu yeni yaklaşım ve yöntemlerle iyileştirme çalışmalarını planlaması ve uygulama sürecinde gerekli analiz ve sentezi yapması neticesinde, toplumsal huzur ve suç olgusuna bakışın yenileneceği değerlendirilmektedir.

Hükümlü ve Tutukluların Bazı Hak ve Ödevleri

Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutukluların gerek kişisel, eğitim, kültürel ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ve gerekse aile ve yakınlarıyla olan duygusal bağının devam ettirilmesi belli kurallar çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Bu kurallar hem cezalandırma yöntemiyle suç işleme isteğini engelleyici tedbirler almayı hem de iyileştirme çalışmalarıyla topluma yeniden kazandırmayı içermektedir. Nitekim 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da infazın temel ilkesi ve temel amacı şu şekilde belirtilmektedir:

Madde 2- (1) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefi inanç, milli veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır. (2) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.

Madde 3- (1) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.

İlgili kanunun Hükümlülerin Yükümlülükleri başlığı altında ödevler incelendiğinde hükümlünün öncelikle infaz rejiminin gerektirdiği yaşam şekline ve mevzuat çerçevesinde belirlenen programa uymakla yükümlü olduğu anlaşılmaktadır (m. 26). Hükümlü sağlığını korumakla, hastalıklara karşı tedbir almakla, bulunduğu ortamı temiz tutmakla ve sağlığını ve benlik bütünlüğünü bozucu tutum ve davranışlar karşısında vakit kaybetmeden kurum yönetimini bilgilendirmekle yükümlüdür (m. 27). Yine hükümlü kuruma kabul edildikten sonra kurum binasını, kurumun sağlamış olduğu oda ve odada bulunan eşyaları, diğer hükümlülerin eşyalarını özenle kullanmakla yükümlüdür (m. 28).

Hükümlü ve tutuklu, ceza infaz kurumuna kabul edildikten sonra belli bir zaman diliminde gözleme tabi tutulmaktadır. Bu gözlem süreci neticesinde hükümlü ve tutuklunun infaz durumuna, suç türüne, ceza miktarına, tutum ve davranışlarına göre kurum idare ve gözlem kurulunca kalacağı koğu belirlenir (“Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı”, m. 23- 24). Koğuşu belirlenen hükümlü ve tutuklu belli durum ve şartlar dışında koğuşundan dışarı çıkamaz. Bu şartlar 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 34. Maddesinde *Kapıların açılmaması ve temasın önlenmesi* başlığı altında şu şekilde belirtilmektedir.

Madde 34- (1) Kapalı ceza infaz kurumlarında oda ve koridor kapıları kapalı tutulur. Kapılar aşağıdaki hâllerde açılır:

- a. Kurum hekimine, revir, hamam ve berbere gitme, başka odaya nakil.
- b. Hastane ve duruşmaya gönderme ve başka kuruma nakil.
- c. Tahliye, ziyaret, arama, sayım, denetim, eğitim, öğretim, spor ve iyileştirme çalışmaları, kurumda çalıştırma.
- d. Kurullara çağırılma.
- e. Ölüm, deprem veya yangın gibi olağanüstü hâller.
- f. Cezaevi idaresince gerekli görülen hâller.

(2) Hükümlüler, yukarıda sayılan hâller dışında, diğer odalardaki hükümlüler ve kurum görevlileri ile temasta bulunamazlar.

İnfaz gereği dış dünya ile bağlantısı kesilen ve koğuşa kapatılan hükümlü ve tutuklu aile ve yakınları ile akrabalık bağı, belli bir süreye tabi telefon görüşmesi, kapalı görüş ve açık görüş ziyaretleri ile devam ettirmektedir. Bu görüşmeler Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik (2005) doğrultusunda belli

usul ve esaslara göre gerçekleştirilmektedir. Söz konusu akrabalık bağı için gerekli olan kapalı, açık ve telefon görüşmelerine ilgili yönetmelik doğrultusunda kısaca değinilecektir.

Kapalı Görüş

Kapalı görüş, ziyaretçi ile hükümlü ve tutuklu arasındaki fiziki temasın kesilmesi suretiyle görüşmenin gerçekleştiği, görmeyi sağlayan ama dokunmaya izin vermeyen şeffaf bir engelin her iki tarafında masaüstü telefonla ses iletiminin sağlandığı, görüşmelerin ilgili kurum görevlilerince takip edilebildiği görüşmeleri ifade etmektedir (m. 7). Bu görüşmeler ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla hükümlüler dışında haftada bir kez, yarım saatten az ve bir saatten fazla olmayacak şekilde uygulanmaktadır (m. 10). Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası hükümlüleri ise 15 günde bir kapalı görüş yapabilmektedir (m. 12).

Hükümlü ve tutuklu, ilgili yönetmeliğin 9. maddesi gereği, eşi, anne, babası, büyükanne ve büyükbabası, çocuğu, torunu, kardeşi, gelini, damadı, kayınbiraderi, baldızı, yengesi, eniştesi, görümcesi, kayınvalidesi, kayınpederi, kayınvalidesinin annesi ve babası, kayınpederinin anne ve babası, eşinin başkasından olma çocuğu, büyükanne ve büyük babasının anne ve babaları, torun çocuğu, kardeş çocuğu, eşi, amcası, halası, dayısı, teyzesi ve bunların eşleri ile vasisi ve kayyımıyla görüşebilir.

Açık Görüş

Açık görüş, kapalı görüşün aksine ziyaretçi ile hükümlü ve tutuklu arasında fiziki temasın sağlandığı görüşmelerdir. Bu görüşmeler kurumca görevlendirilen personel gözetiminde görüş için ayrılan uygun bir alanda gerçekleştirilmektedir (m. 13). Açık görüş ayda bir kez, 09.00-17.00 saatleri arasında görüş süresi bir saatten fazla olmamak üzere anne, baba, eş, çocuk ve torunlarla yapılabilmektedir. Ancak kınama cezası dışında disiplin cezası almış ve bu cezası kaldırılmamış hükümlü ve tutuklular açık görüş yapamaz. Açık görüş yapamayan söz konusu kişiler ise kapalı görüş yapabilmektedir (m. 14).

Telefon Görüşü

5275 sayılı Kanunun 66. maddesi “*Hükümlünün telefon ile haberleşme hakkı*” başlığı altında kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların kurum yönetiminin kontrolünde, görüşmelerin kayıt edildiği ücretli telefonlar ile telefon görüşü hakkını kullanabileceği belirtilmektedir. Bu hak hususi ödül dışında haftada bir kez, 10 dakikayı geçmeyecek şekilde uygulanmaktadır. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası almış hükümlülerde ise görüşme süresi iki haftada bir olarak düzenlenmiştir. (“Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi”, 2020). Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitim evlerinde ise hükümlüler kurum imkânlarının elverdiği ölçüde istedikleri kadar görüşebilirler.

Telefon görüşmeleri, haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakılma cezası ile hücreye koyma cezasının infazı sırasında yaptırılmaz. Ancak hükümlü ve tutuklunun ailesi ile ilgili kaygı uyandıracak önemli bir durumun varlığı durumunda telefonla görüşmesi sağlanmaktadır. (m. 74).

Diğer Hak ve Ödevler

Hükümlü ve tutuklular, ilgili hak ve ödevlerinin yanında vekil tayin ettiği avukatıyla görüşme, radyo ve televizyondan, eğitim amaçlı internet olanaklarından yararlanma, mektup ya da faks gönderme ya da alma, dışarıdan gönderilen ve kurumca uygun görülen hediyeleri kabul etme haklarına sahiptir (m. 72, 75, 76, 77). Bu hakların kullandırılmasında, ceza infaz kurumunun işleyişi, kurumda barındırılan hükümlü ve tutuklu sayısı, olağanüstü durumların ortaya çıkışı gibi durumlar dikkate alınmaktadır.

Disiplin Tedbir ve Cezaları

İnfaz rejiminin kendisinden beklediği yükümlülükleri yerine getirmeyen hükümlülere mevzuatın öngördüğü disiplin cezaları uygulanmaktadır. Bu cezalar suçun türü ve kapsamına göre değişmektedir. Yetişkin hükümlülere uygulanan disiplin cezaları şu şekilde sıralanmaktadır (m. 38).

- 1- Kınama,
- 2- Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma,
- 3- Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma,
- 4- Haberleşme ve iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama,
- 5- Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma ve hücreye koyma,

6- Hücreye koyma.

Hükümlü ve tutuklulara uygulanan infaz rejimi açık ve kapalı ceza infaz kurumlarına göre farklılık göstermektedir. Kapalı kurumlarda hükümlü daha sıkı kurallara tabi iken açık kurumlarda bu kurallar esnetilmektedir. Çocuk hükümlülerde ise farklı ceza ve uygulama söz konusudur. Çocuk hükümlüye disiplin cezası verme öncesinde bazı disiplin tedbirleri uygulanmaktadır. Bu tedbirlerin amacı, çocuğun disiplin cezası gerektiren eyleminin gerçekleşme riskini ortadan kaldırmaktır. İlgili tedbirler şu şekilde listelenmektedir (m. 45).

- 1- Teşvik esaslı ayrıcalıkları ertelemek,
- 2- Kaldığı odayı ve yatakhaneği değiştirmek,
- 3- Bulunduğu kurumun başka bir kısmına nakletmek,
- 4- Meslek eğitiminin bütünlüğünü ve sürekliliğini bozmayacak şekilde çalıştığı işyerini veya atölyeyi değiştirmek,
- 5- Belli yerlere girmesini yasaklamak,
- 6- Bazı eşyaları bulundurmasını veya kullanmasını yasaklamak.

Çocuk hükümlülere uygulanan disiplin tedbirlerinin işe yaramaması ve çocuğun ceza gerektirecek eylemlerde bulunması durumunda şu disiplin cezaları uygulanmaktadır (m. 46).

- 1- Uyarma,
- 2- Kınama,
- 3- Onarma, tazmin etme ve eski hâle getirme,
- 4- Harcamalarına sınır koyma,
- 5- Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma,
- 6- Teşvik esaslı ayrıcalıkları geri alma,
- 7- İznin ertelenmesi veya ziyaretlerin kapalı şekilde yaptırılması,
- 8- Kapalı ceza infaz kurumuna iade,
- 9- Odaya kapatma cezası.

Disiplin Cezalarının uygulama Usulleri

Disiplin cezası gerektiren eylemlerde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında kurum en üst amiri tarafından 15 gün içinde soruşturma yürütülmesi için muhakkik görevlendirmesi yapılır. Muhakkik 15 gün içinde kararını verir ve kurum en üst amirine sunar. Uyarma, kınama ve bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezaları kurumun en üst amiri tarafından verilir, ancak diğer disiplin cezaları disiplin kurulları tarafından verilir. Disiplin kurulları üç gün içinde eylemin disiplin cezasını gerektirip gerektirmediği veya eylemin hangi cezayı gerektirdiği ile ilgili kararını verir (m. 47). Böylelikle eylemin ceza gerektirmesi halinde kısa zamanda cezanın uygulanması ve neticede caydırıcılığın artırılmasının amaçlandığı düşünülmektedir.

Disiplin cezaları ile ilgili caydırıcılığın artırılması için tekerrür durumunda bir üst cezanın uygulanması öngörülmektedir. Nitekim ilgili kanunda “Bir eylemden dolayı verilen disiplin cezası kesinleştikten sonra bu cezanın infazı tamamlanıp kaldırılması için dördüncü fıkra da belirtilen süreler geçinceye kadar yeniden disiplin cezasını gerektiren bir eylemde bulunan hükümlü hakkında her defasında bir üst ceza uygulanır (m. 48).” ifadesi yer almaktadır. İlgili maddede atfedilen ve aynı maddenin dördüncü fıkrasında yer alan disiplin cezalarının kaldırılması ve iyi halliliğin kazanılması ile ilgili süreler şu şekilde belirtilmektedir.

- 1- Kınama cezası on beş gün,
- 2- Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası bir ay,
- 3- Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma cezası üç ay,
- 4- Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası üç ay,
- 5- Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası üç ay,
- 6- Hücreye koyma cezası 44 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki hâllerde altı ay, üçüncü fıkrasındaki hâllerde bir yıl.

Hücreye koyma cezası hükümlü ve tutuklular için en ağır disiplin cezası olarak uygulanmaktadır. Bu ceza gerek diğer hükümlü ve tutuklulardan tecrit edilerek yalnız başına ve sadece genel yaşamsal ihtiyaçları içeren kısıtlı imkânlarla hücre tipi bir odada kalmayı gerektirmesi ve gerekse denetimli serbestliğe ayrılma, açık cezaevine gönderilme ya da koşullu salıverilme imkânlarını elde etme açısından gerek duyulan iyi halliliği kazanmanın altı ya da bir yıl gibi uzun bir zamanı içermesi açısından önemlidir. Ayrıca iyi halli olmayan hükümlü ve tutukluların eğitim ve iyileştirme çalışmalarına katılımı da zorlaşmaktadır. Bu anlamda hücre cezasını gerektiren eylemlere değinmek yerinde olacaktır. İlgili kanunun 44. maddesinin ikinci fıkrasında bir günden on güne kadar hücreye koyma cezasını gerektiren eylemler şu şekilde sıralanmıştır:

- a) Kurum tesislerine, araç ve gereçlerine zarar vermek
- b) Tünel kazmaya teşebbüs etmek
- c) Firara teşebbüs etmek
- d) Hükümlü ve tutukluları idareye karşı kışkırtmak veya isyana kalkışmak
- e) Hükümlü ve tutukluları daha az cezayı gerektiren şekilde kasten yaralamak
- f) Hükümlü ve tutuklular üzerinde baskı kurarak çıkar sağlamak, özel işleriyle başka işlerde kullanmak, bunlara kalkışmak veya bu amaçları gerçekleştirmek için oluşturulan gruplara katılmak veya bunlarla dayanışma içinde olmak
- g) Hücre cezasına karşılık ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası (f) bendindeki süre

44. Maddesinin üçüncü fıkrasında on bir günden yirmi güne kadar hücreye koyma cezasını gerektiren eylemler şu şekildedir:

- a. İsyan çıkartmak
- b. Kuruma ağır zarar vermek
- c. Kasten yangın çıkarmak.
- d. Adam öldürmek veya öldürmeye kalkışmak.
- e. Hükümlü ve tutukluları kasten veya neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralamak ile görevlileri her türlü kasten yaralamak.
- f. Cinsel saldırıda veya çocuklara karşı cinsel istismarda bulunmak, bu suçlara kalkışmak veya cinsel tacizde bulunmak.
- g. Her türlü ateşli silâh, mermi, patlayıcı madde, kesici, delici, yaralayıcı, bereleyici alet, yakıcı, aşındırıcı, boğucu, bayıltıcı, kör edici gaz ve ecza, her türlü zehir ve uyuşturucu ilâç ve madde, cep telefonu, telsiz ve sair elektronik haberleşme aracını kuruma sokmak, bulundurmak, kullanmak.
- h. Görevlileri veya hükümlü ve tutukluları rehin almak.
- i. Firar etmek veya tünel kazmak.
- j. Hükümlü ve tutuklular üzerinde baskı kurarak çıkar sağlamak, özel işleriyle başka işlerde kullanmak, bunlara kalkışmak veya bu amaçları gerçekleştirmek için nüfuz kullanarak grup oluşturmak.
- k. Suç örgütlerine ait her türlü yayın, bez afiş, pankart, resim, sembol, işaret ve benzeri eşyayı kurumların herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek.
- l. Suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapmak veya yaptırmak.
- m. Kurum görevlileri ile dış güvenlik görevlilerine rüşvet vermek.

Hükümlü ve Tutuklunun Ödüllendirilmesi

Ceza infaz kurumlarının oluşumunun altında yatan temel felsefe, olumsuz davranışın karşılığı olan ceza ve bu ceza sürecinde uygulanan iyileştirme çalışmalarıyla suça meyleden düşünce yapısında olumlu yönde değişiklik oluşturmaktır. Bu itibarla, toplumsal kurallara aykırı davranan ve hukuki yaptırımları görmezden gelerek suça bulaşmış bireylerin ceza infaz kurumunda geçirdiği süreçteki tutum ve davranışlarındaki değişim son derece önemlidir. Söz gelimi, vücut dokunulmazlığına karşı suç işleyen bireyin, ceza infaz kurumunda kaldığı süre zarfında, kendisine, diğer hükümlülere ve kurum personeline karşı tutum ve davranışları işlediği suça paralel seyretmekte ise, bu bireyin tahliye sonrasında tekrar suç işlemesi ve ceza infaz kurumuna geri dönmesi söz konusudur. Buradan hareketle ceza infaz kurumunda geçen sürecin etkili değerlendirilmesi, olumlu davranışlar sergileyen bireylerin ödüllendirilerek takdir edilmesi, olumsuz davranışlara sahip bireylerin ise bu ödüllerden mahrum edilerek doğru davranışa yönlendirilmesi iyileştirmenin temel felsefesine önemli ölçüde hizmet edeceği açıktır. Bu durumun karar organlarınca değerlendirilmesi neticesinde 2013 yılında Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik

yayımlanmıştır. Bu yönetmelikle birlikte iyileştirme programlarına aktif olarak katılım gösteren, kurumun yasal çerçevede işleyişine, asayiş ve güvenliğine katkı sağlayan, kurum yönetiminin ve personelin üstlendiği görevlere saygı duyan, diğer hükümlü ve tutuklularla uyumlu bir şekilde cezasını infaz eden bireyler ödüllendirilmeye başlanmıştır.

İlgili yönetmelikte ödüllendirmenin birçok türüne değinilmiş olup bu türler şu şekilde sıralanmıştır.

- a) Kapalı ceza infaz kurumlarındaki evli hükümlü ve tutuklulara, kurum personelinin yakın nezareti olmaksızın eşleri ile mahrem görüşme
- b) Haftalık açık veya kapalı ziyaret süresini uzatma
- c) Kapalı ziyaret yerine açık ziyaret yapma
- ç) Üst üste kullanılmayan ziyaret sürelerini toplu olarak kullanma
- d) Haftalık telefonla görüşme sayı veya süresini artırma
- e) Sosyal, kültürel veya sportif etkinliklerden öncelikli ve daha uzun süreli yararlanma
- f) Haftalık harcama miktarını yarı oranında artırma
- g) Tek kişilik odada televizyon bulundurma
- ğ) Hediye
- h) Takdir belgesi
- ı) Tavsiye mektubu

Ödüllerin verilmesinde idare ve gözlem kurulu yetkilidir. Kurul en az ayda bir kez toplanmaktadır. Hangi ödülün kimlere verileceği kurul üyelerinin ya da diğer servislerin teklifi ile suç türü, cezası, bedensel ve psikolojik yapısı dikkate alınarak belirlenmektedir (m. 10). Ayrıca bazı ödül türleri hükümlü ve tutuklularca daha çok talep göreceğinden hareketle belli şartlara ve zaman aralığına bağlanmıştır. Ödül türlerinin niteliklerine kısaca değinilecektir.

Eş Görüşme Ödülü

Eş görüşme ödülü, hükümlü ve tutuklunun eşiyle kurum personelinin gözetimi altında olmaksızın gerekli mahremiyeti taşıyan oda ya da bölümde yaptığı görüşmedir. Bu ödül günün 09.00-17.00 saatleri arasında, üç saat ile 24 saat arasında değişen zaman diliminde, en erken ayda bir ve en geç üç ayda bir verilebilir (m. 11, 13). Eş görüşmesi yapacak eşin resmi olarak evli olduğunu gösterir belgeyi ibraz etmesi ve bulaşıcı hastalıklar hususunda gerekli sağlık şartlarını taşıması gerekmektedir. Eğer eşlerin herhangi birinde yakın temas ve cinsel yolla bulaşabilecek bulaşıcı bir hastalık söz konusu ise yazılı olarak taraflar bilgilendirilmektedir (m. 15).

Aile Görüşme Ödülü

Bu ödül, çocuk hükümlü ve tutuklunun en geç iki ayda bir olmak üzere, üç saat ile yirmi dört saatlik zaman diliminde anne, baba veya vasisi ile personel gözetimi olmaksızın yaptığı görüşmeyi kapsamaktadır. Bu ödülün uygulanmasında çocuğun suç türü, psikolojik yapısı, bireysel özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınmaktadır (m. 17).

Haftalık Ziyaret Süresinin Uzatılması Ödülü

5275 sayılı Kanunun ilgili maddeleri kapsamında hükümlü ve tutukluların haftalık 30-60 dakika arası kapalı görüş ve aylık yine aynı sürede açık görüş hakları bulunmaktadır. Bu ödüllendirme bu sürenin iki saate kadar uzatılmasını öngörmektedir. Haftalık ziyaret süresinin uzatılması ödülünden ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla hüküm alanlarda belli şartlar altında yararlanabilmektedir (m. 19).

Kapalı Ziyaret Yerine Açık Ziyaret Yaptırılması Ödülü

Bu ödül hükümlü ve tutuklunun haftalık gerçekleştirdiği 30-60 dakikalık kapalı görüşün açık ziyaret şeklinde uygulanmasını içermektedir (m.20).

Kullanılmayan Ziyaret Sürelerinin Birleştirilmesi Ödülü

Bu ödül, üst üste kullanılmayan en fazla üç kapalı görüşün birleştirilerek kapalı ya da açık görüş şeklinde uygulanmasını içermektedir. Özellikle ailesi uzakta olan hükümlü ve tutuklu için teşvik edicidir. Her hafta yakınının ziyaretine gelemeyen ziyaretçiler kuruma geldiğinde görüş yapmadıkları kapalı görüş sürelerini toplu olarak kullanabilmektedir. Söz konusu birleştirilmiş görüşün kapalı görüş ya da açık görüş olarak mı uygulanacağı idare ve gözlem kurulu tarafından kararlaştırılmaktadır (m. 21).

Telefonla Görüşme Süresinin ve Sayısının Artırılması Ödülü

Ödül, 5275 sayılı Kanunun ilgili maddeleri doğrultusunda haftalık 10 dakika olarak verilen telefonla görüşme süresi veya sayısının iki katına çıkarılmasını öngörmektedir (m. 22).

Sosyal kültürel ve Sportif Etkinliklerden Yararlanma Ödülü

Ceza infaz kurumunda etkinlik salonları kısıtlı olup aynı anda tüm hükümlü ve tutuklunun bu salonlara çıkarılması mümkün değildir. Özellikle eğlendirici yönü ağır basan etkinliklere birçok kişi katılmak istemektedir. Bu anlamda bu ödülün verildiği bireye faaliyete katılım için öncelik tanınmaktadır. Ayrıca bu ödül, bir haftalık programlanmış etkinliğe katılan bireyin, etkinliğin tekrarlanması durumunda yine katılmasını içermektedir (m. 23).

Haftalık Harcama Miktarının Artırılması Ödülü

İnfaza tabi olan bireyler kurum kantininden istediği miktarda alışveriş yapamamakta, mevzuat çerçevesinde kurumlarda belirli bir harcama limiti belirlenmektedir. Bu ödül belirlenen harcama limitinin yarısı oranında artırılmasını öngörmektedir (m. 24).

Tek Kişilik Odada Televizyon Bulundurma Ödülü

Bu ödül ortak yaşam alanlarında bulunan televizyon dışında, kurum kantininden satın almak koşulu ile en fazla altı aya kadar tek kişilik odada televizyon bulundurabilmeyi içermektedir (m. 25).

Hediye Verilmesi Ödülü

Hediye bir sevgi ve değer verme göstergesidir ve sosyal hayatta sıkça rastlanmaktadır. Bunun aksine zor yaşam koşullarına sahip ve birçok sosyal hakkın kısıtlandığı kurumlarda kalan bireyler kendini değersiz hissedebilmekte ve hediyeleşme olgusunu çok yaşayamamaktadır. Bu itibarla bireysel ilgi ve ihtiyaçlar dikkate alınarak bireye farklı türden hediye ödülü verilerek gözlenen iyi davranışların devamı teşvik edilmektedir. Hükümlü ve tutukluya verilmesi planlanan ödül manevi değeri olan bir eşya olabileceği gibi haftalık harcama limitinin yarısını geçmeyecek şekilde para ödülü de olabilir (m. 26).

Takdir Belgesi Verilmesi Ödülü

İnfaz sisteminin öngördüğü davranışları sergileyen bireylere ödül olarak takdir belgesi verilebilir. Bu belge bireyin rızası doğrultusunda törenle verilebilir. Belli şartlar altında bu törene bireyin birinci derece yakınları da katılabilmektedir (m. 27).

Tavsiye Mektubu Verilmesi Ödülü

Bu ödül, infazı boyunca takdir gerektiren davranışları sergileyen bireylere salıverilme sonrasında özellikle iş arama ve işe yerleşme hususunda yararlı olabilecek tavsiye mektubunun düzenlenmesi ve kurumdan ayrılırken verilmesini içermektedir (m.28).

Ceza İnfaz Kurumlarında Yürütülen Eğitim Çalışmaları

Ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim çalışmaları yasal olarak öncelikle 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına Hakkında Kanun'a (2004) dayanmaktadır. Nitekim İlgili kanunun 73. maddesi ve 75. maddesinde şu ifadeler yer almaktadır:

Madde 73- Hükümlünün geçmişi, suçluluk nedenleri, suç sicili, fizik yeteneği ve ruhsal yapısı, kişisel doğası, arz edebileceği tehlike hâlleri, hapis cezasının süresi, salıverildikten sonraki beklentisi dikkate alınarak, toplumun hukuka uygun hareket eden ve üretken bir üyesi olarak yaşamını sürdürmesini sağlayacak ve bireysel ihtiyaçlarına uygun bir biçimde iyileştirme programları uygulanır. Bu programların hazırlanması ve uygulanması amacıyla ceza infaz kurumlarında eğitim ve psiko-sosyal hizmet servisleri oluşturulur.

Madde 75- (1) Ceza infaz kurumlarında bulunduğu süre içinde hükümlüye, kişiliğini geliştirecek, eğitimini güçlendirecek, yeni beceriler elde etmesini, suç işleme eğilimini yok etmeyi sağlayacak ve salıverilme sonrasına hazırlayacak programlar uygulanır.

(2) Hükümlünün yaş, ceza süresi ve yeteneklerine öncelik verilerek ekonomik ve kültür durumuna uygun biçimde düzenlenen eğitim programları; temel eğitim, orta ve yüksek öğretim, meslek eğitimi, din eğitimi, beden eğitimi, kütüphane ve psiko-sosyal hizmet konularını kapsar.

Kurumlarda yürütülen eğitim ve öğretim çalışmaları ikinci olarak Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'e (2020) dayanmaktadır. İlgili yönetmeliğin 88. maddesinde şu ifadelere yer verilmektedir:

(1) Kurumlarda eğitim ve öğretim; hükümlüye yeni ve olumlu davranışlar kazandırmayı hedefleyen ve bu amacı gerçekleştirmek üzere beden, zihin, ahlâk ve duygu bakımından

dengeli ve sağlıklı bir biçimde gelişmiş bir yapıya, özgür ve bilimsel düşünceye, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan hakları ve onuruna saygılı, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek, bilgi, yetenek, beceri ve davranışlarını geliştirmek, birlikte çalışma ve iş görme alışkanlığı kazandırarak yaşama hazırlamak, kendilerinin geçim ve mutluluklarını sağlayacak faaliyetleri içeren hizmetlerin bütünüdür.

(2) Hükümlüye, kurumda bulunduğu süre içinde, kişiliğini geliştirecek, eğitimi güçlendirecek, yeni beceriler elde etmesini, suç işleme eğilimini yok etmeyi sağlayacak ve salıverilme sonrasına hazırlayacak eğitim programları uygulanır.

(3) Eğitim programları; temel eğitim, orta ve yüksek öğretim, meslek eğitimi, din eğitimi, beden eğitimi, kütüphane ve psiko-sosyal hizmet konularını kapsar.

(4) Eğitim programları, hükümlünün, yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, ceza süresi, yetenekleri ve kültür durumuna uygun olarak hazırlanır.

İlgili yönetmeliğin 86. maddesinde ise ‘İyileştirme programlarının hazırlanması ve uygulanması amacı ile kurumlarda, eğitim ve psiko-sosyal hizmet servisleri oluşturulur.’ ifadesi yer almaktadır. Böylelikle iyileştirme çalışmalarının hareket noktası ve lokomotif olarak eğitim ve psikososyal hizmet servislerinin belirlendiği anlaşılmaktadır.

Kurumlarda yürütülen eğitim ve öğretim çalışmaları üçüncü olarak 46/1 no.lu Genelgeye (2007) dayanmaktadır. Söz konusu genelge, ceza infaz kurumlarında yürütülmesi planlanan eğitim çalışmalarına ve uygulanacak eğitim programlarının çeşitlerine yönelik ayrıntılı bilgiler içermektedir. Bu itibarla genelge uygulayıcılara bir rehber, kılavuz ve başvuru belgesi niteliği taşımaktadır.

46/1 no.lu Genelgenin İkinci Bölüm- Eğitim İlkeleri başlığı altında şu ifadelere yer verilmektedir:

(1) Hükümlü ve tutukluların maddî ve manevî kalkınmaları için eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerekliliği ve yararı bütün dünyaca kabul edilmiştir. Bu faaliyetler, en etkili iyileştirme aracı olduğu kadar, kurum rejiminin gerektirdiği disiplin ve düzene en iyi uyan yaşayış sistemidir.

(2) Eğitime yönelik çalışmalardan beklenen; hükümlü ve tutukluların doğru davranış, tutum ve alışkanlıkları benimseyerek, yeniden suç işlemelerini önleyecek ahlâkî değerler kazanmalarını sağlamak, kurum hayatını normal hayata yakınlaştırarak, bu kişilerin salıverilmelerinden sonra topluma uyumlarını kolaylaştırmak ve dış olaylara, tahriklere karşı sabırlı, dayanıklı ve soğukkanlı hâle getirmektir.

Genelgede, hükümlü ve tutuklular için hedeflenen bilgi, beceri ve davranışlara ulaşmada temel olan eğitim çalışmaları ve sosyal kültürel etkinlik çeşitleri ile iş ve

meslek eğitimi detaylandırılmaktadır. Eğitim ve öğretim çalışmaları ile ilgili, *Yetişkin 1. ve 2. Kademe Eğitimi Başarı Kursları, Açık Öğretim Ortaokulu ve Açık Öğretim Lisesi, Açık Öğretim Fakültesi, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi ve Millî Eğitim Bakanlığı Tarafından Yapılan Sınavlar, Yüksek Öğretim Çalışmaları, Hazırlık Kursları, Din Hizmetleri ve Ahlaki Gelişim, Kütüphane Faaliyetleri, Eğitimde Teknolojik İmkânlardan Yararlanılması, Diploma, Sertifika vb. Törenlerin Yapılması* başlıkları altında içerik sunulmaktadır.

Sosyal Kültürel Faaliyetler başlığı altında *Konferans ve Seminerler, Spor Çalışmaları, Diğer Sosyal ve Kültürel Çalışmalar (Tiyatro, konser, sinema gösterimi, resim, karikatür, halk oyunları vb. ile belirli gün ve hafta kutlamaları)* gibi etkinliklere yer verilmektedir.

İş ve Meslek Eğitimi başlığı altında hükümlü ve tutukluya meslek kazandırmanın önemine değinilmekte ve kurumlarda meslek eğitimine yönelik kursların devamlı olarak açılması gerektiği vurgulanmaktadır. Mesleki atölyelerde ihtiyaç duyulan araç ve gereçlerin diğer kamu kurum ve kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılarak birlikte karşılanması için gerekli girişimlerin yapılması istenmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında, ceza infaz kurumunda barınan ve suça bulaşmış hükümlünün kurumda kaldığı süre içerisinde iyileştirilmesine son derece önem verildiği, bu süreçte uygulanabilecek program çeşitlerinin detaylandırıldığı, programların gerek hazırlanmasında ve gerekse uygulanmasında eğitim ve psikososyal yardım servislerine etkin bir misyon yüklendiği görülmektedir. Bu itibarla, eğitim ve öğretim servisinin yürüttüğü çalışmalara ve bu servisin planlama ve uygulama aşamasında söz konusu genelgeden hareketle uygulayacağı programlara ve özelliklerine değinilecektir.

Eğitim ve Öğretim Servisi Faaliyetleri

Ceza İnfaz Kurumlarında eğitim çalışmaları, hayat boyu öğrenme anlayışı ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün oluşturduğu standartlar sistemine göre yürütülmektedir. Kuruma ilk geldikleri anda hükümlü ve tutukluların eğitim ve meslekî durumları eğitim servisi personelinin yapacağı ilk görüşmeyle tespit

edilmekte olup böylece hükümlü ve tutukluya kurumda bulunduğu süreç içinde eğitim faaliyetlerine nasıl katılacağı konusunda gerekli yönlendirme yapılır ve hükümlünün salıverilmesine kadar olan süreç içerisinde gerekli olan eğitim programları hazırlanır. Eğitim servisi, hükümlü ve tutuklunun eğitim seviyesini artırmak, yetenek ve ilgileri doğrultusunda bir meslek sahibi olabilmeleri için gerekli yardım ve desteği sağlamaktan sorumludur. Yine eğitim servisi, eğitimi destekleyici kurslar ve mesleki kursların açılmasını sağlayarak hükümlü ve tutukluların zamanlarını en verimli bir şekilde geçirmelerine ortam hazırlar (CTE, 2021).

Eğitim ve öğretim servisi, iyileştirme adına üstlendiği görev ve sorumluluklarını belli bir plan dâhilinde yerine getirmektedir. Öncelikle her yılın başında bir yıllık plan hazırlamakta, yıl içinde yapılacak tüm eğitim çalışmalarını bu plan doğrultusunda gerçekleştirmektedir. Servis, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne belirlenen standartlar sistemi çerçevesinde söz konusu planı hazırlamakta ve sonra eğitim kuruluna sunmaktadır. Kurul, planı detaylı inceleyip onayladıktan sonra uygulama aşamasına geçilmektedir. Standartlar sistemi, belli çalışmaların asgari düzeyde hangi sıklıkla yapılacağını içermektedir. Bu çalışmalar, uygulanacak eğitim çalışmasının türüne ve ceza infaz kurumunun tipine göre değişiklik göstermektedir.

Eğitim ve öğretim servisinin üstlendiği misyonun çerçevesi tüm kurumu ilgilendirmektedir. Bu nedenle, amirlik yetkisi bulunan ve tüm kurumun iyileştirme çalışmalarına etkin katılımını sağlayabilecek bir yöneticiye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yönetici kurum müdürünün görevlendirdiği eğitimden sorumlu ikinci müdürdür. Eğitimden sorumlu ikinci müdür eğitim ve öğretim servisinde planlanan eğitim çalışmalarının sahada gerçekleştirilmesinden, hükümlü ve tutukluların etkinlik salonlarında hazır edilmesinden ve gerekli personel, araç ve gerecin temininden sorumludur.

Eğitimden sorumlu ikinci müdürün destek ve denetiminde eğitim ve öğretim servisinde cezaevi öğretmenleri ve infaz koruma memurları görev yapmaktadır. Her ne kadar Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'te (2020) eğitim ve öğretim servislerinde öğretmen ve kütüphanecinin görev yaptığı belirtilse de, yapılan tetkik neticesinde ceza infaz kurumlarına kütüphaneci kadrosunda herhangi bir atamanın yapılmadığı ve görev yapan

öğretmen sayısının da bir hayli az olduğu görülmektedir. İyileştirme çalışmalarının disiplinli, titiz ve çok yönlü çalışmalar olması ve sahada çok fazla personeli gerektirmesinden hareketle, bu servislerde infaz koruma memurları görevlendirilmektedir. Söz konusu memurların eğitim ve öğretim servislerindeki rolleri ve cezaevi öğretmeni ile birlikte nasıl bir görev dağılımının uygulanacağı, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünce gönderilen resmi yazılarla belirlendiği anlaşılmaktadır. Bu durum tetkik edildiğinde önemli bir eksikliğin varlığından söz edilebilir. Nitekim toplumun huzur ve refahının temini ve devamı için suça bulaşmış bireylerin iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu iyileştirme hedefine ancak ceza infaz kurumunda iyileştirme çalışmalarının etkin ve verimli bir şekilde uygulanmasıyla ulaşılabilmektedir. Bu itibarla, iyileştirme görevinin verildiği eğitim servislerinde görev yapacak personelin sağlam, şeffaf, net ve açık bir tanımlama ile mevzuatta yer almaması, uygulamada ciddi sorunları doğuracağı muhtemeldir. Nitekim ceza infaz kurumlarında uygulanan eğitim çalışmalarının niteliğine yönelik yapılan birçok çalışma neticesinde beklenen çıktının alınamadığı ve başarının düşük olduğu görülmektedir. Buradan hareketle eğitim ve öğretim servisinde görev yapacak personelle ilgili yeterli bilgilerle donatılmış bir mevzuatın hazırlanmasının son derece yararlı olacağı düşünülmektedir.

Cezaevi öğretmenleri eğitim servisinin, planlayıcısı, yönlendiricisi ve rehberidir. Bir başka ifadeyle servisin beynidir. Kurum idaresi, eğitim servisi personeli ve hükümlü tutuklular arasında bir köprü görevi görmektedir. Eğitim servisinin odak noktası ve başat görevlisi olması nedeniyle cezaevi öğretmenleri, iyileştirme misyonunun çekirdeği ve temelidir. Bu itibarla donanımlı ve gerekli yetkilerle donatılmış bir cezaevi öğretmenin iyileştirme çalışmalarının başarısını önemli ölçüde artıracak değerlendirilmektedir.

Eğitimden sorumlu ikinci müdürün destek ve denetiminde cezaevi öğretmenleri ve infaz koruma memurlarından oluşan eğitim servisinin uyguladığı eğitim çalışmaları ile sosyal kültürel faaliyetlere kısaca değinilecektir.

Yetişkin 1. ve 2. Kademe Kursları

Ceza infaz kurumlarında yetişkin birinci ve ikinci kademe kursları, mesleki ve sosyal kurslar, sosyal kültürel ve spor etkinlikleri, kayıt ve sınav gibi birçok eğitim

çalışması Milli Eğitim Bakanlığına bağlı il ilçe milli eğitim müdürlükleri ile Adalet Bakanlığına bağlı ceza infaz kurumları arasındaki işbirliği ile gerçekleştirilmektedir. Bu işbirliğinin usul ve esasları iki bakanlık arasında belli periyodlar halinde imzalanan protokol çerçevesinde belirlenmektedir. En son 2020 yılında Adalet Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim İşbirliği Protokolü imzalanmıştır. Bu protokol çerçevesinde il/ilçe milli eğitim müdürlüklerince, ceza infaz kurumlarında yetişkinler birinci ve ikinci kademe kursları açılmakta, eğitici temin edilmekte ve başarı belgesi düzenlenmektedir.

İlgili protokol ve 2007 yılında yayımlanan 46-1 Nolu Genelge çerçevesinde okuma ve yazma bilmeyen, ilkokulu yarıda bırakmış ya da okuma ve yazma becerisini informal eğitim kapsamında edinmiş hükümlü ve tutukluya yönelik altmış beş yaş altı olması durumunda zorunlu olarak, altmış beş yaş üstü olması durumunda isteğe bağlı olarak yetişkin 1. ve 2. kademe kursu açılmaktadır. Bu iki kursu başarıyla tamamlayan birey ilkokul mezunu olmakta ve böylelikle temel eğitimini tamamlamış olmaktadır. Temel eğitimini tamamlayan birey bu başarı belgeleri ile Açık Öğretim Ortaokuluna kayıt yaparak eğitimine devam edebilmektedir.

Yetişkin birinci ve ikinci kademe kursları, halk eğitim müdürlüklerince görevlendirilen öğretmenler ile cezaevi öğretmenleri tarafından verilmektedir. Ceza infaz kurumu öğretmenin sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olmaması ya da kurumda yeterli sayıda kadro bulunamaması durumunda bu kurslar halk eğitim müdürlüklerince görevlendirilen eğiticiler tarafından verilmektedir (“46/1 no.lu Genelge”, 2007:4-5).

Yaygın Eğitim Etkinlikleri

Çeşitli sebeplerle ceza infaz kurumunda hükümlü ya da tutuklu olarak bulunan bireye, zamanını en iyi şekilde geçirmesi için eğitim kademelerini tamamlama fırsatı verilmektedir. Bu kapsamda ceza infaz kurumunda açık öğretim ortaokulu, açık öğretim lisesi ve açık öğretim fakültesi eğitim çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Sivil hayatta eğitimini yarıda bırakan birey bulunduğu kademeyi belgeleyen diploma ya da tasdikname ile birlikte ceza infaz kurumunda açık öğretim ortaokulu ve açık öğretim lisesine ücretsiz olarak kayıt yapabilmekte ve bulunduğu ceza infaz kurumunda sınavlara katılabilmektedir. Bu sınavlar, il/ilçe milli eğitim müdürlükleri ve ceza infaz kurumu personeli ile birlikte yürütülmektedir. İlgili eğitim kademelerinin ders kitapları

da yine il ilçe milli eğitim müdürlüklerince karşılanmaktadır (AB-MEB Protokol, 2020:9).

Açık öğretim fakültesi öğrencisi olan ya da üniversite sınavlarına girmek suretiyle açık öğretim fakültelerine kayıt yaptıran hükümlü ve tutuklu, kurumda bulunduğu süre zarfında öğrenimine devam edebilmektedir. Başta Anadolu Üniversitesi olmak üzere Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi açık öğretim fakültelerine öğrenci kabul etmektedir. İlgili üniversiteler ceza infaz kurumlarında da kayıt ve sınav işlemlerini devam ettirmektedir.

Açık öğretim fakülteleri, açık öğretim ortaokulu ve açık öğretim lisesi gibi ücretsiz kayıt ve materyal sağlamamaktadır. Bu nedenle üniversite okuma hayali kuran hükümlü ve tutuklu kendi imkânları ile kayıt ve materyal ücretlerini karşılamaktadır.

Yaygın eğitim faaliyetleri kapsamında ilkokulu dahi tamamlamayan bir birey, ceza infaz kurumunda üniversite mezunu olabilmektedir. Bu durum hükümlü ve tutukluya sağlanmış en önemli fırsatlardan birini teşkil etmektedir. İyileştirme çalışmalarının ise ana akım unsurlarından en önemlisi denilebilir.

Örgün Eğitim Etkinlikleri

Ceza infaz kurumunda örgün eğitim çalışmaları, açık öğretim faaliyetlerine göre daha kısıtlıdır. Özellikle kapalı ceza infaz kurumunda bulunan ve devam zorunluluğu gerektiren örgün bir üniversite öğrencisi olan bireyin eğitimi tamamlaması zordur. Günlük derslere katılması gereken bir hükümlünün her gün kapalı ceza infaz kurumundan üniversiteye gidip gelmesi yasal açıdan mümkün olmaması dikkate alındığında örgün eğitimin zorluğu anlaşılabacaktır. Ancak kapalı ceza infaz kurumunda Adalet Bakanlığının ve ilgili üniversitenin kabul etmesi halinde hükümlü okuduğu bölümün sınavlarına ücretini kendisi karşılamak suretiyle katılabilmektedir (46-1 Nolu Genelge, 2007:8).

Açık ceza infaz kurumunda örgün eğitim okuyan hükümlüye daha geniş haklar verilmektedir. Eğer hükümlü kurumun bulunduğu yerleşim yeri ile aynı belediye sınırları içinde bulunan bir üniversitede öğrenci ise derslerine fiziki olarak devam edebilmekte ve sınavlarına girebilmektedir (46-1 Nolu Genelge, 2007:8).

ÖSYM Sınavları

Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve ÖSYM Başkanlığı arasında Ceza İnfaz Kurumlarında Hükümlü ve Tutuklu Olarak Bulunan Adayların Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) Tarafından Yapılan Sınavlara Başvuruları ve Sınava Alınmaları ile Sınav Görevlilerinin Görev ve İşlemleri Hakkında Protokol (2019) imzalanmıştır. Bu protokol kapsamında ceza infaz kurumları ÖSYM sınav binası niteliği kazanmış ve kurum yetkililerine ÖSYM başvuru merkezi yetkisi verilmiştir. Böylelikle hükümlü ve tutuklu ceza infaz kurumundan dışarı çıkmadan ÖSYM sınavlarına başvuru yapabilmekte ve kurum içinde bu sınavlara katılabilmektedir.

Din Hizmetleri ve Ahlaki Gelişim

Ceza infaz kurumunda din hizmetleri ve manevi destek faaliyetlerine önem verilmekte, her bireye inandığı dini yaşama ve ibadetlerini serbestçe yerine getirme olanağı sunulmaktadır ((46-1 Nolu Genelge, 2007:9). Bireylerin dini manevi gelişimlerini desteklemek, ahlaki bilgi ve becerilerini artırmak ve doğru kimselerden güvenilir bilgiler öğrenilmesi konusunda ortam hazırlamak amacıyla Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında belli periyodlar halinde işbirliği protokolleri imzalanmakta ve bu çerçevede önemli etkinlikler gerçekleştirilmektedir. En son 2019 yılında Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı İşbirliği Protokolü imzalanmıştır. İlgili işbirliği protokolü önceki tarihlerde imzalanan protokollere göre daha kapsamlı ve birçok yeniliği içeren bir nitelikte hazırlanmış olduğu görülmektedir. Bu protokol, çocuk ceza infaz kurumunda her 100 hükümlüye bir, diğer kurumlarda her 200 kişiye bir vaizin haftada dört gün olacak şekilde görevlendirilmesini, din hizmetlerinin daha etkili kılınması için ceza infaz kurumunda manevi rehberlik biriminin kurulmasını, başta Kur'an'ı Kerim olmak üzere birçok dini kitabın, derginin ve her hükümlünün yararlanabileceği sayıda diyanet takviminin Diyanet İşleri Başkanlığınca ücretsiz karşılanmasını içermektedir. Ayrıca Kur'an'ı Kerim kurslarının sık sık açılmasının, hafızlık çalışmalarının, mübarek gün ve gecelerde daha fazla etkinlik düzenlenmesinin yasal alt yapısının oluşturulduğu ve ihtiyaç duyulan uzman kadro ile desteklendiği netice itibarıyla iyileştirme çalışmalarının önemli bir ivme kazandığı görülmektedir.

Kütüphane Faaliyetleri

Ceza infaz kurumunda hükümlü ve tutuklunun ödünç almak suretiyle yararlanabileceği kütüphane bulunmaktadır. Kütüphane faaliyetleri Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi (2005) çerçevesinde yürütülmektedir. Kurum, mahkemelerce yasaklanmamış ve eğitici nitelikte olan süreli ve süresiz yayınları satın alma veya bağış yoluyla temin etmekte, hükümlü ve tutuklunun kullanımına sunmaktadır. Olanakların kısıtlılığı nedeniyle bazı ceza infaz kurumlarının kütüphaneleri zengin içerikte yayınlar sunarken bazı ceza infaz kurumları hükümlü ve tutuklunun beklentisini karşılamamaktadır. Bu durumun tespit ve değerlendirmesini yapan yetkililerin etkili çözümleri içerir iş birliği çalışmaları yaptığı görülmektedir. Bu kapsamda Adalet Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı İş Birliği Protokolü (2019) imzalanmıştır. Bu protokol kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı çalışmalarını yürüten halk kütüphaneleri ile ceza infaz kurumları eşleşmektedir. Bu eşleşme neticesinde ceza infaz kurumu personeline halk kütüphanelerinde kullanılan ve otomasyon sistemini ifade eden KOHA yetkisi verilmekte ve ceza infaz kurumunda bulunmayan ve eşleşilen kütüphanede mevcut olan kitapların hükümlü ve tutuklunun talebi doğrultusunda istenmesi sağlanmaktadır. Talep edilen kitaplar halk kütüphanelerince geçici derme niteliğinde hazırlanmakta ve cezaevi personeline teslim edilmektedir. Protokol her 15 günde bir söz konusu kitap alışverişinin tekrarlanmasına olanak sağlamakta, böylelikle nitelikli kitaplar sürekli olarak hükümlü ve tutukluların kullanımına sunulmaktadır.

Adalet Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında 2021 yılında, 2019 yılında imzalanan işbirliği protokolüne ek olarak onun devamı niteliğinde Ceza İnfaz Kurumu Yerleşkelerinde Kütüphane Kurulmasına İlişkin İş Birliği Protokolü imzalanmıştır. 2019 yılında imzalanan iş birliği protokolü önemli yenilikler ve değişimler içermektedir. 2021 yılı iş birliği protokolü ise söz konusu gelişmelere yeni bir boyut kazandırmakta ve beklentileri üst seviyeye çıkarmaktadır. 2021 protokolü, ceza infaz kurumları yerleşkelerinde Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı halk kütüphanelerin kurulmasını ve kampüs içerisinde hem hükümlü tutuklunun hem de personel ve ailelerinin okuma ve kültürel ilerleme gereksinimlerinin karşılanmasını içermektedir. Böylelikle ceza infaz kurumları yerleşkelerinin şehir merkezine

uzaklığından kaynaklı zaman, ulaşım ve personel sıkıntısının giderilmesi ve her zaman nitelikli kitaplara ulaşma imkânına kavuşulması sağlanabilecektir.

Mesleki Eğitim

Bireyin yeme, içme, giyim ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için bir mesleğe sahip olması ve bu meslekten elde ettiği kazançla geçimini sağlaması toplumsal yaşamın en olağan durumlarından biridir. Bir mesleği edinememiş ya da mesleğin gerektirdiği uygulama ve uzmanlaşma çalışmalarını tamamlamamış bireylerin birçoğunun ise suça eğilimli olduğu ve yasa dışı yollarla gelir sağlama uğraşına girdiği görülmektedir. Bunun sonucu olarak birey hukuk kurallarına aykırı hareket neticesinde cezai yaptırımla karşılaşmakta ve ceza infaz kurumuna sevk edilmektedir. Eğer ceza infaz kurumunda yeterli donanım sağlanırsa özellikle mesleki bilgi beceri eksikliği neticesinde suça meyleden bu kesimin iyileştirilmesi ve toplumsal kurallara uyum sağlaması mümkün olacaktır. Bu çerçevede herhangi bir mesleği olmayan, yeni bir meslek edinmek isteyen ya da yarım kalan mesleki gelişimini tamamlamak isteyen bireylere yönelik ceza infaz kurumunda mesleki atölyeler, üretim ve uygulama merkezleri kurulmaktadır. Özellikle açık ceza infaz kurumu, kapalı ceza infaz kurumuna karşın esnek kurallara tabi olmasından hareketle mesleki eğitim hususunda daha fazla donanıma sahiptir. Birçok açık ceza infaz kurumu birer fabrika ve üretim tesisi gibi makine, teçhizat ve uygulama alanları ile donatılmakta, böylelikle çeşitli meslek dallarında üretim, imalat, onarım, montaj ve kurulum gerçekleştirmektedir. Bu meslek dallarında üretime katkı sağlayan hükümlülere, ceza infaz kurumu işyurtları müdürlüğünce belli bir ölçüde maaş verilmekte ve sigortaları yatırılmaktadır. Bu durum hükümlünün cezasını faydalı işlerde çalışarak infaz etmesini ve iyileştirme politikaları ile ıslah olmasını netice vermektedir.

İyileştirme çalışmalarının önemli bir boyutunu oluşturan mesleki eğitime yeni bir ivme kazandırmak ve salıverilme öncesinde mesleki alanda toplumsal normlara uyumu kolaylaştırmak için Bakanlık düzeyinde önemli çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Nitekim Adalet Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim İş Birliği Protokolü (2020) İmzalanmıştır. Protokol, Milli Eğitim Bakanlığı ile Adalet Bakanlığının ceza infaz kurumunda birlikte yürüttüğü kayıt, sınav, kurs, sosyal kültürel etkinlik ve spor faaliyetleri gibi tüm eğitim öğretim çalışmalarının usul ve esasını belirlemektedir. Ayrıca protokol özellikle mesleki eğitim alanında önemli

gelişmelerin başlangıcı niteliği taşımaktadır. Bu kapsamda ceza infaz kurumları yerleşkelerine Milli Eğitim Bakanlığına bağlı mesleki eğitim merkezleri ya da bir merkeze bağlı eğitim birimleri ile çocuk hükümlü ve tutukluların lise eğitimlerini örgün olarak tamamlamaları için müstakil lise ya da liseye bağlı bir şubenin açılmasını içermektedir. Bu gelişme, ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim çalışmaları adına atılmış büyük bir adım ve bir devrim niteliği taşımaktadır. Protokolün tam olarak hayata geçmesi durumunda, ceza infaz kurumları yerleşkelerinde barındırılan hükümlü ve tutuklulara çıraklık, kalfalık, ustalık ve usta öğreticilik belgelerinin gerektirdiği teorik ve pratik beceri eğitimlerine katılım imkânı verilecektir. Hükümlü ve tutuklu nitelikli ve yerinden eğitime tabi tutulacak, araç, gereç, makine ve personel ihtiyacı karşılanacaktır. Ayrıca on sekiz yaş altı olan ve çocuk olarak nitelendirilen bireyler, örgün eğitim kapsamında yerleşke içerisindeki okullarda yüz yüze eğitim alabileceklerdir.

Protokol, ceza infaz kurumlarının eğitim öğretim çalışmaları temelinde dönüşmesini ve mesleki bilgi ve beceri merkezleri niteliği kazanmasını amaçlamaktadır. Hükümlü ve tutuklunun cezasının infaz edildiği sürenin boşa geçmesini engelleyerek mesleki bilgi ve beceriyle donatılmasının böylelikle salıverilme sonrası toplumsal hayata uyum sağlamasının temelini atmaktadır. Sivil yaşamda meslek dallarının ve iş kollarının etkin olduğu iş yerlerinin açılmasında ya da bu iş yerlerinde aktif olarak çalışmada çıraklık, kalfalık, ustalık ve usta öğreticilik belgeleri zorunludur. Bu belgeler bireye belirli bir meslekte geçimini sağlamada anahtar görevi görmektedir. Böyle bir imkânın hükümlü ve tutukluya sunulması iyileştirmedeki nihai amaca önemli ölçüde hizmet edecektir.

Çocuk hükümlü ve tutuklular yetişkinlere göre daha fazla ilgi ve özen gerektirmektedir. Hassas ve dezavantajlı grup niteliği taşıyan bu çocukların yerleşke içerisinde kurulması düşünülen liselerde yüz yüze eğitim alabilecek olması onlara yönelik planlanan iyileştirme çalışmalarında önemli bir ilerleme sağlandığını göstermektedir.

Sonuç olarak söz konusu protokolün, eğitim çalışmaları adına önemli gelişmelerin kapısını araladığı ve uzun zamandır varlığının hissedildiği sorunlara kalıcı çözüm getireceği düşünülmektedir.

Sosyal Kültürel ve Sportif Faaliyetler

Cezası infaz edilen bireylerin zamanının verimli etkinliklerle değerlendirilmesi, ruhsal ve bedensel sağlıklarının korunması, onlara milli, manevi ve kültürel alanlarda bilgi ve beceri kazandırılması amacıyla kurumlarda tören ve anma günleri, kandil kutlamaları, konferans, konser, tiyatro, halk oyunları, müzik dinletisi, bilgi yarışması ve sportif çalışmalar gibi etkinlikler düzenlenmektedir. Olanakların elverdiği ölçüde bu etkinliklerin sık sık gerçekleştirilmesi hususunda gerek Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün ve gerekse Cumhuriyet başsavcılıklarının mevzuat çerçevesinde gereken desteği sağladığı görülmektedir. Ancak bu etkinliklerin sıklık oranı ceza infaz kurumunda barındırılan hükümlü tutuklu sayısı ile personel sayısına, etkinlikte rol alacak uzmanın aktif katılım durumuna, kurumun iş akışındaki yoğunluğuna ve güvenlik tedbirlerindeki aksaklıklara göre değişmektedir. Özellikle herhangi bir durumda güvenlik açığının oluşması tüm etkinliklerin o anda iptal edilmesi sonucunu doğurmaktadır.

Kurumlarda milli, manevi, dini gün ve haftalarda anlam ve öneme binaen etkinliklerle donatılmış törenler düzenlenmektedir. Bu törenlere güvenlik açığı oluşturmayacak oranda çok sayıda hükümlü tutuklunun ve personelin katılımının sağlanmasına gayret edildiği görülmektedir. Bu törenlerin yanında haftalık, aylık ya da yıllık bilgilendirme konferansları, eğlence programları ve turnuvalar düzenlenmektedir. Bu etkinliklerle hükümlü ve tutuklunun vaktinin etkin ve faydalı çalışmalarla değerlendirmesinin ve milli, manevi ve kültürel bilinç oluşturulmasının sağlanması planlanmaktadır. Böylelikle iyileştirme hedeflerine yönelik kayda değer bir ivmenin kazanılacağı düşünülmektedir.

Değerler Eğitimi

2014 yılının değerler yılı kabul edilmesi ve başta Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlar olmak üzere birçok kurumda değerler eğitimi hususunda farkındalık sağlayıcı etkinliklerin düzenlenmesi ceza infaz kurumlarında da bu eğitimin verilmesine yönelik çalışma yapılmasını teşvik etmiştir. Nitekim Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünce bu yönde 2013 yılında bir çalışma başlatılmıştır. 2013 yılı içerisinde çeşitli il ve ilçelerde görev yapan cezaevi öğretmenleriyle iki kez çalıştay düzenlenmiş ve yol haritası belirlenmiştir. Bu yol haritası çerçevesinde aynı yılın aralık ayında proje

tanıtılmış ve Ocak 2014 itibariyle tüm kurumlarda uygulanmaya başlanmıştır (Altunkaya, 2018:3).

Bu proje kapsamında her ay için bir değer belirlenmiş ve o ayda belirlenen değere yönelik etkinlikler planlanmıştır. 2014 yılından itibaren her yılın sonunda ay bazında tespit edilen değerler tekrar değerlendirilmiş bir sonraki yıl hangi değerlerin uygulanacağı belirlenmiştir. Örneğin, 2014 yılında: “Ocak Ayı: Saygı, Şubat Ayı: Sevgi, Mart Ayı: Vatanseverlik, Nisan Ayı: Sağlıklı Yaşam, Mayıs Ayı: Aile, Haziran Ayı: Sorumluluk, Temmuz Ayı: Yardımlaşma, Ağustos Ayı: Sabır, Eylül Ayı: Adalet, Ekim Ayı: Dürüstlük, Kasım Ayı: Dostluk-Vefa, Aralık Ayı: Hoşgörü” olarak belirlenmişken (Altunkaya, 2018:3), 2020 yılında: “Ocak Ayı: Güven, Şubat Ayı: Aile ve Toplum, Mart Ayı: Çanakkale Ruhu, Nisan Ayı: Ahlak, Mayıs Ayı: Emek, Haziran Ayı: Cömertlik, Temmuz Ayı: Vatanseverlik, Ağustos Ayı: Çalışkanlık, Eylül Ayı: Adalet, Ekim Ayı: Azim, Kasım Ayı: Sağlıklı Yaşam, Aralık Ayı: Tasarruf” olarak belirlenmiştir.

Değerler eğitimi programının yeniliklerle bezenmiş, sistemli ve iş birliğine dayalı yürütüldüğü görülmektedir. Nitekim Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünce her ay işlenecek değere yönelik *Değerler Eğitimi* dergisinin basımının gerçekleştirildiği ve kurumlara ücretsiz gönderildiği görülmektedir. Bu dergiler hem tüm koğu, oda ve bölmelere dağıtılarak hükümlü tutuklunun okuması sağlanmakta hem de personelin görev alanlarına bırakılarak yararlanılması için gereken imkân oluşturulmaktadır. Ayrıca her ay Değerler Eğitimi dergisinin ele aldığı değere yönelik CTE’de görevli eğitmenler tarafından bilgi yarışması soruları hazırlanmakta ve bu sorular mail ortamından cezaevi öğretmenlerine ulaştırılmaktadır. Cezaevi öğretmenleri ise kurumlarda bilgi yarışmaları planlamakta ve dereceye giren hükümlülere ödül verilmesi için gerekli çalışmaları yürütmektedir. Buna ek olarak CTE eğitmenleri, belirlenen değerlere yönelik film ve konferans konuları da önermektedir. Her yılın sonunda bir sonraki yılda uygulanacak değerlere yönelik yıllık film ve konferans konusu önerileri listelemekte ve kurumlarla paylaşmaktadır. Bu gelişmeler geniş daireden bakıldığında, ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim çalışmalarına ve özellikle manevi değer kazandırmada önemli bir ilerleme kat edildiğinin göstergesidir.

İyileştirme Çalışmalarında Önemli Bir Adım: Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri İle Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik

Ceza infaz kurumlarında hükümlünün infaz sürecinde iyileştirme programlarına katılım sağlaması, suçtan uzaklaşması, toplumsal kurallara yönelik olumlu tutum geliştirmesi, bedensel ve ruhsal sağlığını koruması ve zamanını verimli geçirmesi için bir takım teşvik ve ödüllendirme çalışmaları yapılmaktadır. Ancak yapılan tetkik çalışmaları neticesinde infaz rejimi algısının ve ilgili çalışmaların 5275 sayılı Kanunun 3. maddesinde belirtilen temel amaca ulaşmada yeterli olmadığı kanaatinin oluştuğu ve böylelikle bir dizi yeni araştırmaların yapıldığı ve çözümlerin geliştirildiği görülmektedir. Bu çalışmalar 5275 sayılı Kanunun 89. maddesinde 14.04.2020 tarihinde yapılan değişiklik ve Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik (2021) kapsamında şekillenmektedir. İlgili kanun ve yönetmelik değişikliği ceza infaz kurumlarında devrim niteliğinde gelişmelerin yaşanacağını göstermektedir. Çünkü geçmiş yıllarda ceza infaz kurumu, suçlunun cezasının bireysel ve sosyal kısıtlamalarla infaz edildiği ve üst düzey güvenlik tedbirlerinin alındığı mekânlar olarak görülmekteydi. Bu süreçte uygulanan iyileştirme çalışmaları ise yeterli ve etkin bir nitelikte olmayıp geri planda yürütülen destek programları olarak karşılık bulmaktaydı. Ancak söz konusu değişiklikle iyileştirme programlarının ve bu programların planlayıcısı ve uygulayıcısı olan eğitim ve öğretim servisi ile psikososyal yardım servisinin infaz rejiminde ön plana çıkarıldığı ve bu servislere etkin roller verildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra, yönetim servisi ile güvenlik ve gözetim servisine hem eğitim ve öğretim servisi ile psikososyal yardım servisinin programlarının destekçisi hem de değerlendirme sürecinde puanlama ve raporlama görevi verilmektedir. Böylelikle söz konusu dört servisin infaz rejiminin temel taşları niteliği kazandığı anlaşılmaktadır (mad. 25). Söz konusu mevzuat değişikliğiyle uygulanacak yeni sisteme üç başlık halinde değinilecektir.

Plan ve Değerlendirme

Yeni sistemle birlikte kuruma yeni gelen hükümlü ve tutuklu ile başta yönetim servisi, eğitim ve öğretim servisi, psikososyal yardım servisi ve güvenlik ve gözetim servisi olmak üzere ilgili servis ve birimler tarafından üç-yedi gün içinde görüşülmesi ve onlara gerekli bilgilendirme ve yönlendirmelerin yapılması gerekmektedir. İlk görüşme neticesinde hükümlü olup kurumda kalacağı sürenin altmış günden fazla

olduğu tespit edilen bireyin idare ve gözlem kurulunca altmış gün içerisinde ilk gözlem kararı alınarak sınıflandırılması ve ilgili kurum veya koğuşa yerleştirilmesi yapılmaktadır (m. 9). İlk gözlem kararı alınan hükümlünün kurumda kalacağı süre altı aydan fazla ise hükümlü ile ilgili eğitim ve öğretim servisi adına kurum öğretmeni ya da eğitim servisi memuru; psikososyal yardım servisi adına psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog, çocuk gelişim uzmanı ya da psikososyal yardım servisi memuru tarafından *iyileştirme planı* düzenlenir (m. 25). İyileştirme planı hükümlünün eğitim durumu, mesleği, ruhsal ve psikolojik durumu gibi ölçütler çerçevesinde bireysel ihtiyaçlarının belirlendiği, bu ihtiyaçların karşılanması için bir yıllık bir planın hazırlandığı çalışmayı ifade etmektedir. Eğitim ve öğretim servisi ile psikososyal yardım servisinin iyileştirme planları ayrı formatta olup farklı içerikte bilgi sunmaktadır.

İlk görüşme ve iyileştirme planları hazırlandıktan sonra değerlendirme sürecine geçilmektedir. En fazla altı ayda bir *gelişim değerlendirme raporu* düzenlenmektedir. İlgili raporu yönetim servisi adına kurum ikinci müdürü veya idare memuru; eğitim ve öğretim servisi adına cezaevi öğretmeni; psikososyal yardım servisi adına psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog veya çocuk gelişim uzmanı ve güvenlik ve gözetim servisi adına infaz koruma başmemuru düzenlemektedir (m. 16). Her servisinin değerlendirme ölçütleri ve irdelediği davranış örüntüleri farklıdır. Diğer servislerden farklı olarak eğitim ve öğretim servisi ile psikososyal yardım servisi hükümlüyü, alta ay öncesinde tanzim ettikleri iyileştirme planına uyup uymadığı ile ilgili değerlendirmeye tabi tutmaktadır. Her servis altı aylık değerlendirme neticesinde performans dayalı gelişim değerlendirme puanı belirlemekte ve puanlar birleştirilerek bir takım matematiksel işlem sonucunda dönem puanı hesaplanmaktadır. Hangi servisin hangi davranışa kaç puan vereceği CTE tarafından belirlenmekte ve kurumlara bildirilmektedir. Her altı ayda bir gelişim değerlendirme raporları, ilgili dört servis tarafından salıverilme zamanına kadar düzenlenmektedir. Hükümlü açık ceza infaz kurumuna ayrılma, denetimli serbestlik tedbirlerine bağlı olarak cezasını infaz etme ve koşullu salıverilme koşullarını sağladığı zaman diliminde ise ilgili dönem puanları dikkate alınarak gelişim puanı hesaplanmaktadır. Eğer hesaplanan söz konusu gelişim puanı CTE tarafından belirlenen eşik puanın üzerinde ise hükümlü iyi halliliği elde etmekte ve böylelikle salıverilme şartlarını taşımaktadır. Eşik puanının altında olması durumunda ise iyileşme düzeyini ifade eden *iyi halliliği* kazanamamakta ve kurumdan ayrılamamaktadır (m. 31,32,33).

Bu puanlama sistemi hükümlü hakkında hem süreç hem de sonuç değerlendirmesini içermektedir. Böylelikle ceza infaz kurumlarına eğitim kurumu niteliği çerçevesinde çağın gerektirdiği değerlendirme ölçütleri kazandırıldığı anlaşılmaktadır.

Hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılma, denetimli serbestlik tedbirlerine bağlı olarak cezasını infaz etme ve koşullu salıverilme koşullarını sağladığı zaman diliminin altı aydan az olması durumunda ilgili servisler tarafından, puan içermeyen ancak ilgili dönemdeki davranışlarını değerlendirmeyi içeren *gözlem değerlendirme raporu* düzenlenmektedir. İlgili raporlar idare ve gözlem kurulunda değerlendirmeye alınmaktadır (m. 16).

Söz konusu plan ve değerlendirme süreçleri hem çağdaş değerlendirme yaklaşımlarını yansıtmakta hem de hükümlünün daha erken kapalı ceza infaz kurumundan ayrılabilmesi için mevzuat çerçevesinde oluşturulan disiplin ve işleyiş kurallarına uyumu ve iyileştirme programlarında başarı sağlamasını ön koşul olarak görmektedir.

Yeni Görev ve Sorumluluklarla Donatılmış İdare ve Gözlem Kurulu

14.04.2020 tarihinde yapılan değişiklik sonucunda 5275 sayılı Kanunun 89. maddesinin üçüncü fıkrasında şu ifadeler yer almaktadır.

Toplam on yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar ile terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar, kasten öldürme suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar ve uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarından mahkûm olanlar hakkında yapılacak açık ceza infaz kurumuna ayırmaya, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazına ve koşullu salıverilmeye ilişkin değerlendirmelerde idare ve gözlem kuruluna Cumhuriyet başsavcısı veya belirleyeceği bir Cumhuriyet savcısı başkanlık eder. Ayrıca, idare ve gözlem kuruluna Cumhuriyet başsavcısı tarafından belirlenen bir izleme kurulu üyesi ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı il veya ilçe müdürlükleri tarafından belirlenen birer uzman kişi katılır.

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in (2020) 22. ve 28. maddelerinde idare ve gözlem kurulunun hangi üyelerden oluştuğuna ve kurulun görev ve yetkilerine değinilmektedir. Ancak yukarıda belirtilen 5275 sayılı Kanunun 89. maddesinin üçüncü fıkrası ve Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik (2021) ile birlikte idare ve gözlem kuruluna iki farklı başkan ve üyelerden oluşan bir

yapıda yeni görev ve yetkiler verildiği ve ilgili kanun değişikliği çerçevesinde oluşturulan kurul üyelerine, Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı, ceza infaz kurumu izleme kurulundan bir üye, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı il veya ilçe müdürlükleri tarafından görevlendirilen birer uzmanın da eklendiği görülmektedir. Cumhuriyet savcısının ve diğer bakanlıklara bağlı müdürlüklerde görev yapan uzmanların kurulda etkin görev alması alınacak kararlarda çoğulcu ve alanında yetkin bireylerle daha isabetli olunmasının ve yanılma payının daha da azaltılmasının hedeflendiği anlaşılmaktadır.

5275 sayılı Kanunun 89. maddesi çerçevesinde hazırlanan, Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik (2021) incelendiğinde İki farklı idare ve gözlem kurulunun farklı başkan ve üyelerle, farklı suç profili ve infaz rejimine sahip hükümlülere yönelik toplanması söz konusudur. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in (2020) 22. maddesinde idare ve gözlem kurulu ile ilgili "Kurum müdürünün başkanlığında, gözlem ve sınıflandırmadan sorumlu ikinci müdür, idare memuru, cezaevi tabibi, psikiyatrist, bir psikolog ve psiko-sosyal yardım servisinde görevli diğer unvandan bir personel, öğretmen, infaz ve koruma başmemuru ile kurum müdürü tarafından teknik personel arasından seçilen bir görevliden oluşur." denilmektedir. Ancak 5275 sayılı Kanunun 89. maddesi uyarınca oluşturulan idare ve kuruluna ilgili üyelerle birlikte Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı, ceza infaz kurumu izleme kurulundan bir üye, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı il veya ilçe müdürlükleri tarafından görevlendirilen birer uzmanın da eklendiği ve bu kurula Cumhuriyet savcısının başkanlık ettiği görülmektedir. Çok katımlı bu kurul 89. maddesinin üçüncü fıkrasında bildirilen suç türlerini ve ceza miktarını dikkate alarak bireyin açık ceza infaz kurumuna ayrılmasına, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazına ve koşullu salıverilmesine ilişkin değerlendirmelerde bulunurken, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in (2020) 22. maddesi uyarınca oluşturulan idare ve gözlem kurulu mevzuatta bildirilen görevler dışında diğer kurulda ele alınan suç türleri ve ceza miktarı dışında kalan hükümlülere değerlendirmektedir. Bu durum incelendiğinde, suçu ve cezası ağır olan hükümlünün kurumdaki açık ceza infaz kurumuna ayrılma, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı ve koşullu salıverilme kapsamında salıverilmesi ve sivil hayata karışması

durumunda suç kapsamında zarar verilen çevre ile sosyal hayatta tekrar huzursuzluğun ve tehlikenin baş göstermesine engel olmak ve sadece topluma uyum sağlayabilecek hükümlüleri ceza infaz kurumundan göndermek olduğu anlaşılmaktadır. Son zamanlarda medyaya yansıyan ve toplumu tedirgin eden, ceza infaz kurumundan çeşitli şartları taşımak suretiyle idare ve gözlem kurulunca erken gönderilen hükümlünün birçok kişiye kalıcı zarar vermesi değerlendirildiğinde ilgili çalışmanın yerinde olduğu düşünülmektedir.

Gerek Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik (2020) ve gerekse 5275 sayılı Kanunun 89. maddesi uyarınca oluşturan idare ve gözlem kurulunda hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılması, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infaz edilmesi ve koşullu salıverilmesi için disiplin cezasının olmaması ya da kaldırılmasının yanında yönetim servisi, eğitim ve öğretim seviyesi, psikososyal yardım servisi ve güvenlik ve gözetim servisinin düzenlemiş olduğu gözlem değerlendirme veya gelişim değerlendirme raporlarının olumlu sonuçlar taşımasına bağlıdır. Bu değerlendirme raporları hükümlü hakkında kurumda bulunduğu süre içerisinde kurallara uyması, çevresindeki bireylerle uyumlu olarak yaşamını sürdürmesi ve iyileştirme programlarına katılımı kapsamında değerlendirmeyi ve olumlu ya da olumsuz bir kanaate varmayı içermektedir.

Ceza Hafifletilmesi

Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in (2021) 32. maddesinin 9. fıkrasında şu ifade yer almaktadır.

Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan ve gelişim puanı Genel Müdürlükçe belirlenen eşik puanı aşan ve erken iyileşme gösterdiği kanaatine varılan iyi halli hükümlü hakkında idare ve gözlem kurulu tarafından, kapalı ceza infaz kurumunda kalması gereken toplam sürenin onda birine kadar daha erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma kararı verilebilir. Erken iyileşmeye bağlı olarak, erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma ile ilgili esas ve usuller Genel Müdürlükçe gösterilir.

İlgili 9. fıkra incelendiğinde önemli bir yeniliğin getirildiği görülmektedir. Açık ceza infaz kurumları kapalı ceza infaz kurumlarına göre hükümlünün daha fazla özgürleştiği ve daha az kısıtlamaya tabi olduğu kurumlardır. Buradan hareketle hükümlünün kapalı ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin onda birine kadar daha erken açık ceza infaz kurumuna gidebilmesi önemli bir gelişmedir. Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü için verilebilecek en önemli ödül birçok alanda

kısıtlanan özgürlüğüne yeniden kavuşmak olduğu söylenebilir. Bir gün dahi olsa özgürlüğü daha erken elde etmek için hükümlünün elinden gelen gayreti göstermesi muhtemeldir. Bu çerçevede hükümlü iyileştirme programlarına katılmaya, kurallara uymaya ve çevresine uyum sağlayarak verimli bir hüküm süresi geçirmeye daha çok güdüleneceği değerlendirilmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in (2021) önemli bir çalışma olduğu görülmekte olup infaz rejiminde hedeflenen düzeye ulaşmak için gerekli alt yapının oluşturulması ve özenli bir çalışma programının uygulanması durumunda olumlu çıktıların alınacağı düşünülmektedir.

Cezaevi Öğretmenliği Mesleği

Cezaevi öğretmeni ya da ceza infaz kurumu öğretmeni, Adalet Bakanlığına bağlı, özlük hakları ve sosyal hakları eğitim-öğretim hizmetleri sınıfında olan, hafta içi her gün 08.00-17.00 mesaisine tabi, haftalık 18 saat maaş karşılığı ve 22 saat %25 artırımlı ek ders geliri olan bir kadrodur. Yaz tatili ve yarıyıl tatili uygulaması yoktur. Kıdemine göre yıllık izne tabidir. Cezaevi öğretmeni ceza infaz kurumlarında, denetimli serbestlik müdürlüklerinde ve Adalet Bakanlığı personeli eğitim merkezlerinde görev yapmaktadır.

Adalet Bakanlığı tarafından cezaevi öğretmenliği kadrolarına hem kurum içinden öğretmenlik bölümü mezunu farklı unvanlardaki meslek gruplarından görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavıyla hem de kurum dışından yazılı ya da mülakat sınav türleriyle atama yapılmaktadır. Özel bir branş aranmamakta, herhangi bir öğretmenlik bölümünü ya da pedagojik formasyon eğitimini tamamlamak yeterli olmaktadır.

Ceza infaz kurumları öğretmenlik mesleği açısından bilinenin dışında kurumlardır. Bu kurumların, yapısı, işleyişi, güvenlik tedbirlerinin ön planda oluşu, dezavantajlı grupları içermesi gibi etmenler çerçevesinde değerlendirildiğinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullar ile üniversitelere kıyasla yürütülen eğitim çalışmaları bakımından farklılığı göze çarpmaktadır. Ayrıca üniversitelerin öğretmenlik bölümlerinde, MEB'e bağlı kurumlarda görev yapabilecek donanım ve ölçüde

yetiştirilen öğretmenlerin tabi olduğu öğretmen yetiştirme programlarında ceza infaz kurumlarındaki eğitim ilgili herhangi bir ders ya da içerik bulunmamaktadır. Bu itibarla gerek ceza infaz kurumlarının bina, tesis ve işleyiş farklılığı ve gerekse öğretmenlik mesleği eğitimi sürecinde bilgi ve deneyim yoksunluğu ceza infaz kurumlarında görev yapan cezaevi öğretmenlerinin mesleğin ne olduğu ve eğitim sürecinde nasıl bir yol izleyeceği ile ilgili bilgiyi mesleğe atandıktan sonra kazanmaya çalıştığı görülmektedir. Bu durum önemli bir eksiklik olarak düşünülmektedir.

Cezaevi öğretmenlerinin hem idari hem de mesleki görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. İdari sorumlulukları açısından bakıldığında idare ve gözlem kurulu, disiplin kurulu ve eğitim kurulunun önemli bir üyesidir. Bu kurullarda gündeme alınan kişi ya da konularla ilgili eğitim açısından görüş bildirmektedir. Ayrıca yürütülen eğitim faaliyetleri ile ilgili gerekli öneri ve bildirimde bulunmakta, çalışmaların niteliğinin artırılması için gerekli çabayı göstermektedir. Mesleği, görev ve sorumlulukları açısından değerlendirildiğinde birçok görevin tanımlandığı görülmektedir. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik (2020) 14. maddesinde şu ifadeler yer almaktadır.

(1) Eğitim ve öğretim servisi; kurumdaki eğitim ve öğretim hizmetleri ile kültürel etkinlikler ve kütüphane çalışmalarının yürütüldüğü servistir. Eğitim ve öğretim servislerinde; öğretmen ve kütüphaneci görev yapar.

(2) Öğretmen;

a) Hükümlülerin eğitim ve öğretimleri ile manevi kalkınmalarını sağlar, örgün ve yaygın eğitime devam eden hükümlülerin okul kayıtları, sınava giriş işlemleri, sevk hâlinde okul kayıtlarının nakledilmesi gibi eğitim ve öğretimleri için gerekli her türlü işlemleri yürütür ve konu hakkında bilgilendirme yapar.

b) Her yılın eğitim ve öğretim döneminin başlangıcında eğitim ve öğretim, kurs gibi görev alanına giren konularda bir yıllık plan hazırlayarak kurum en üst amirine sunar ve eğitim ve öğretim istatistiklerini düzenler.

c) Yıl içinde değişebilecek koşullar nedeniyle, yıllık planda değişiklikler yapar.

ç) Kütüphanecinin bulunmadığı hâllerde, kütüphanecinin görevlerini yerine getirir.

d) Okuma yazma bilmeyen hükümlülere, okuma yazma öğretilmesinden sorumludur. Herhangi bir sebeple öğrenme güçlüğü görülenleri, kurum en üst amirine bildirir (Kurum en üst amiri ve öğretmen bunların okuma yazma öğrenmeleri için gereken önlemleri alır).

e) Kurumda eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edenlerin isimlerini, başladıkları tarihi, hangi sınıfa devam ettiklerini, başlangıçtaki öğrenim düzeylerini, eğitim ve öğretimde gösterdikleri ilerlemeyi, başarısını, devam sürelerini, sınıf yükselmelerini, davranış notlarını, gözlem ve sınıflandırma formunun ilgili bölümüne kaydeder.

(3) Kütüphaneci; Kütüphane ve kitaplığa gelen eserlerin kaydını yapar, bakım ve muhafazasını, dağıtılıp toplanmasını, kütüphane ve kitaplık olarak ayrılan yerin düzeni ile her türlü ihtiyaçlarını tespit eder.

46/1 no.lu Genelgede (2007) Kurum Öğretmenlerinin Görevleri başlığı altında şu ifadeler yer almaktadır.

(1) Mevzuatta belirtilenlerin yanı sıra, kuruma ilk geldiği andan itibaren hükümlü ve tutukluların öğrenim durumlarını tespit edecek, eğitim-öğretim hakları, kurumda yürütülen eğitim-öğretim, sosyal-kültürel faaliyetler hakkında bilgi verecek, faaliyetlere katılmalarını teşvik edecek, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları gibi kurum ve kuruluşlarla irtibata geçerek eğitim-öğretim, meslekî eğitim, sosyal ve kültürel faaliyetleri daha verimli hâle getirecektir.

(2) Kurum öğretmenlerinin eğitim ve öğretim ile sosyal ve kültürel faaliyetleri yürütmek için gerekli olan telefon, faks, internet ve kurum aracını kullanmaları ve yardımcı personelden yararlanmaları kurum idaresi tarafından sağlanacak ve onların bu çalışmalarına destek olunacaktır.

Cezaevi öğretmeni eğitim ve öğretim servisinin başı olup servisteki tüm iş ve işlemlerden sorumludur. Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri İle Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in (2021) Eğitim ve Öğretim Programları başlığı altında yer alan 26. maddede eğitim servisinin yürüttüğü programlar şu şekilde belirtilmiştir.

- a) Temel eğitim (I. kademe okuma yazma kursu, yetişkin II. kademe başarı kursu ve ortaokul) programları,
- b) Örgün ya da yaygın ortaöğretim programları,
- c) Yükseköğretim programları,
- ç) Seviye tespit sınavları ve bunlara hazırlık maksadıyla yürütülen bireysel gelişim programları,
- d) Lisansüstü eğitim ve doktora programları,
- e) Tahliye sonrasına hazırlama eğitimleri,
- f) Örgün ve yaygın iş-meslek eğitimleri ile diğer yaygın eğitim programları.

Eğitim ve öğretim servisi, ilgili yönetmeliğin Destek Programları başlığı altında yer alan 28. madde çerçevesinde, hükümlülerin kurumda bulunan kütüphaneden yararlandırılması hususunda yapılan tüm iş ve işlemlerden, din kültürü ve ahlak eğitimi kapsamında manevi rehberlik birimince uygulanacak eğitimlere destek verilmesinden, dinî ve millî günlerdeki tören ve anma programlarından ve mesleki gelişime yönelik çalışmalardan sorumludur.

Cezaevi öğretmeni ilgili yönetmelik kapsamında kuruma ilk defa gelen hükümlü hakkında idare ve gözlem kurulunca alınan ilk gözlem kararı sonrasında eğitim ihtiyaçlarına istinaden hazırlanan iyileştirme planını hazırlaması ve her yıl yenilemesi gerekmektedir. Yine öğretmenin, her altı ayda bir her hükümlü hakkında iyileştirme planı çerçevesinde elde edilen gelişimi içeren gelişim değerlendirme raporunu ve altı

aylık süreyi doldurmayan ve kurumdan çıkış yapmaya aday olan hükümlü hakkında ise gözlem değerlendirme raporunu hazırlaması gerekmektedir.

Cezaevi öğretmeninin tüm bu görev ve sorumluluklar yanında eğitim ve öğretim servisinde gerçekleştirilen tüm yazışmalar ile eğitim kurulu ve idare ve gözlem kurulu kararlarını inceleme, eğitim kurulunun diğer üyeleri ile birlikte kuruma giriş yapacak tüm kitap, gazete, dergi gibi yayınların uygunluğunu değerlendirme, mesleki ve sosyal kurslar, okul kayıtları, ders materyalleri ve okul sınavlarının sevk ve organizasyonunu gerçekleştirme de rutin görevleri arasındadır.

Tüm bu görev ve sorumluluklar birlikte değerlendirildiğinde cezaevi öğretmeni unvanına çok fazla iş ve işlemin yüklendiği görülmektedir. Ceza infaz kurumlarında görev yapan cezaevi öğretmeni sayısının genel olarak her ceza infaz kurumu için bir ya da iki olduğu dikkate alındığında tanımlanan söz konusu görevlerin yerine getirilmesi muhtemel gözükmemektedir. Bu durumu değerlendiren CTE yetkilileri eğitim ve öğretim servisine ihtiyaç duyulan miktarda infaz koruma memuru ve kâtip gibi unvanlarda görev yapan personelden görevlendirme yapılmasını uygun bulmuş ve bu kararı kurum yöneticilerine resmi yazı ile bildirmiştir. Ancak farklı zamanlarda gönderilen ve infaz koruma memurlarının eğitim ve öğretim servisindeki görev ve sorumluluklarını içeren ilgili yazılar yerine gerek 46/1 no.lu Genelgede, gerek Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'te (2020) ve gerekse Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri İle Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'te (2021) ayrıntılı tanımlama yapılmış olması durumunda uygulamada daha etkin ve yararlı sonuçlar elde edilebileceği düşünülmektedir. Ancak anılan hukuksal düzenlemeler incelendiğinde bu yönde etkin tanımlamanın yapılmadığı görülmektedir.

Tüm bu bilgiler birlikte değerlendirildiğinde cezaevi öğretmenliği mesleğinin MEB'e bağlı okullarda uygulanan öğretmenlik mesleği usul ve esaslardan farklı olduğu, gerek alan ve gerekse hitap ettiği kesim açısından birbirlerinden önemli boyutlarda ayrıldığı gözükmemektedir. Buradan hareketle, ayrı bir alan ve deneyimi içeren cezaevi öğretmenliğine atanacak öğretmenlerin bu doğrultuda yetişmesi gerekmektedir. Ancak üniversite müfredatında verilen öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin cezaevi öğretmenliği mesleğini kapsamadığı bilinmektedir. Bununla birlikte Adalet Bakanlığınca tanzim edilen mevzuatın ilgili mesleğin sahada etkin ve beklenen

hedefleri gerçekleştirecek bir donanımda olmadığı görülmektedir. Bu itibarla infaz rejiminde belirtilen iyileştirme hedeflerine ulaşmak için ilgili meslek dalı ve diğer eğitim ve öğretim servisi personelinin görev ve sorumlulukları hususunda önemli çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.



BÖLÜM III

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırma evreni ve örnekleme, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin çözümlenmesinde kullanılan analiz yöntemlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada tarama yoluyla veri toplanmıştır. Tarama araştırmaları, bir konu ile ilgili olarak katılımcıların görüş, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği diğer araştırmalara göre daha büyük örneklemelere ulaşabilmeyi sağlayan araştırmalardır. “Tarama araştırmalarının amacı genellikle araştırma konusu ile ilgili var olan durumun fotoğrafını çekerek bir betimleme yapmaktır.” (Büyüköztürk ve diğerleri, 2019: 184). Bu kapsamda cezaevlerinde görev yapan cezaevi öğretmenlerine ölçme aracının ulaştırılması, mümkün olduğu kadar çok sayıda öğretmenin araştırmaya katılımının sağlanması ve katılan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda cezaevi öğretmenliği mesleği ile ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim çalışmalarının genel durumunun ortaya konması hedeflendiği ve alanın büyük resmine ulaşmak amaçlandığından tarama yöntemi tercih edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, Türkiye genelinde ceza infaz kurumlarında görev yapan 380 cezaevi öğretmeni oluşturmaktadır. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden gereken izinler alınarak ve Genel Müdürlük aracılığı ile kurumlara Ek-1 de yer alan yazı ile ulaşılarak çok sayıda cezaevi öğretmenin çalışmaya katılması sağlanmıştır. Ölçme aracının uygulama süresinin bitiminde 113 cezaevi öğretmenin çalışmaya katılım sağladığı, dolayısıyla evrene oranla %29'luk bir katılıma ulaşıldığı görülmüştür. Katılımcıların çoğunluğu, Türkiye genelinde en fazla bulunan T tipi kapalı ceza infaz kurumları ile açık ceza infaz kurumlarında görev yapmaktadır. Buna ek olarak hemen hemen her ceza infaz kurumu tipi ya da türünde görev yapan öğretmenlerin araştırmaya katkı sağladığı görülmektedir (Tablo 8). Bu kapsamda, çalışma grubunun evreni yeterli oranda temsil ettiği değerlendirilmektedir.

Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin sosyodemografik özellikleri aşağıda sunulmuştur.

Öğretmenlerin Sosyodemografik Özellikleri

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı Tablo 4'te, yaşa göre dağılımı Tablo 5'te, mesleki deneyime göre dağılımı Tablo 6'da, mezun olunan lisans programına göre dağılımı Tablo 7'de ve görev yapılan ceza infaz kurumlarının tiplerine göre dağılımı Tablo 8'de gösterilmektedir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Erkek	97	85,8
Kadın	16	14,2
Toplam	113	100

Öğretmenlerinin % 85,8'i erkek, % 14,2'si kadındır.

Tablo 5. Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	<i>f</i>	%
26-30 Yaş	5	4,4
31-35 Yaş	27	23,9
36-40 Yaş	31	27,4
41-45 Yaş	35	31
46-50 Yaş	6	5,3
51-55 Yaş	3	2,7
56-60 Yaş	4	3,5
61-65 Yaş	2	1,8
Toplam	113	100

Öğretmenlerden % 31'i 41-45 yaş aralığında, 27,4'ü 36-40 yaş aralığında, 23,9'u 31-35 yaş aralığında, 5,3'ü 46-50 yaş aralığında, 4,4'ü 26-30 yaş aralığında, 3,5'i 56-60 yaş aralığında, 2,7'i 51-55 yaş aralığında, 1,8'i 61-65 yaş aralığında bulunmaktadır.

Tablo 6. Öğretmenlerin Mesleki Deneyime Göre Dağılımı

Kıdem Yılı	<i>f</i>	%
1-5 Yıl	25	22,1
6-10 Yıl	31	27,4
11-15 Yıl	35	31,0
16-20 Yıl	14	12,4
21-25 Yıl	2	1,8
26-30 Yıl	2	1,8
31-35 Yıl	4	3,5
Toplam	113	100

Öğretmenlerin % 31'i 11-15 yıl aralığında, 27,4'ü 6-10 yıl aralığında, 22,1'i 1-5 yıl aralığında, 12,4'ü 16-20 yıl aralığında, 3,5'i 31-35 yıl aralığında 1,8'i 21-25 yıl aralığında ve 1,8'i 26-30 yıl aralığında mesleki deneyime sahiptir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Lisans Programına Göre Dağılımı

Mezun Olunan Lisans Programı	<i>f</i>	%
Adalet Öğretmenliği	5	4,4
Bilgisayar Mühendisliği	1	0,9
Bilgisayar Öğretmenliği	1	0,9
Biyoloji Öğretmenliği	6	5,3
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği	5	4,4
Eğitim Fakültesi	2	1,8
Felsefe Grubu Öğretmenliği	7	6,2
Fen Bilgisi Öğretmenliği	6	5,3
Fizik Öğretmenliği	4	3,5
Hasta ve Yaşlı Hizmetleri Bölümü Öğretmenliği	1	0,9
Kamu Yönetimi Bölümü Öğretmenliği	1	0,9
Kimya Öğretmenliği	9	8
Matbaa Öğretmenliği	1	0,9
Matematik Öğretmenliği	1	0,9
Metal Öğretmenliği	1	0,9
Mobilya ve Dekorasyon Bölümü Öğretmenliği	2	1,8
Muhasebe ve Finansman Öğretmenliği	1	0,9
Öğretmen	8	7,1
Sağlık Bilgisi Öğretmenliği	1	0,9
Sınıf Öğretmenliği	22	19,5
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	14	12,4
Tarih Öğretmenliği	3	2,7
Teknik Öğretmen	3	2,7

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	7	6,2
Türkçe Öğretmenliği	1	0,9
Toplam	113	100

Öğretmenlerin mezuniyet durumları incelendiğinde, % 19,5'i Sınıf Öğretmenliği, 12,4'ü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, 8'i Kimya Öğretmenliği, 7,1'i branşını belirtmemiş olup sadece öğretmen olarak yanıtladılanlar, 6,2'si Felsefe Grubu Öğretmenliği ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, 5,3'ü Biyoloji Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği, 4,4'ü Adalet Öğretmenliği ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği, 3,5'i Fizik Öğretmenliği, 2,7'si Tarih Öğretmenliği ve Teknik Öğretmen olarak yanıtladılan katılımcılar, 1,8'i Mobilya ve Dekorasyon Bölümü Öğretmenliği ve Eğitim Fakültesi olarak yanıtladılanlar, 0,9'u Bilgisayar Mühendisliği, Bilgisayar Öğretmenliği, Hasta ve Yaşlı Hizmetleri Bölümü Öğretmenliği, Kamu Yönetimi Bölümü Öğretmenliği, Matbaa Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Metal Öğretmenliği, Muhasebe ve Finansman Öğretmenliği, Sağlık Bilgisi Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği bölümlerinden mezun oldukları görülmektedir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Görev yaptıkları Ceza İnfaz Kurumlarının Tiplerine Göre Dağılımı

Görev Yapılan Kurum	<i>f</i>	%
A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	1	0,9
Açık Ceza İnfaz Kurumu	19	16,8
Ceza İnfaz Kurumu	8	7,1
Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü	2	1,8
Çocuk Eğitimevi	3	2,7
Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	1	0,9
Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	1	0,9
D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	1	0,9
E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	8	7,1
E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu	4	3,5
F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	4	3,5
H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	2	1,8
H Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	1	0,9
Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu	2	1,8
Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	2	1,8
Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	6	5,3
Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu	1	0,9

L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	4	3,5
L Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu	1	0,9
M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	7	6,2
M Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu	1	0,9
T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	22	19,5
T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu	11	9,7
Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	1	0,9
Toplam	113	100

Öğretmenlerin % 19,5'i T tipi kapalı, 16,8'i açık, 9,7'si T tipi kapalı ve açık, 7,1'i E tipi kapalı ve kurumun tipini belirtmeyip ceza infaz kurumu olarak yanıtladılar, 6,2'si M tipi kapalı, 5,3'ü kapalı, 3,5'i E tipi kapalı ve açık, F tipi yüksek güvenlikli kapalı ve L tipi kapalı, 2,7'si çocuk eğitimevi, 1,8'i Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, H tipi kapalı, kadın açık ve kadın kapalı, 0,9'u A3 tipi kapalı, çocuk kapalı, çocuk ve gençlik kapalı, D tipi kapalı, H tipi yüksek güvenlikli kapalı, kapalı ve açık, L tipi kapalı ve açık, M tipi kapalı ve açık ve yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında görev yaptıklarını belirtmişlerdir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilen, iki bölümden oluşan ve Ek-2'de yer alan görüşme formu ile toplanmıştır. Formun birinci bölümünde yaş, cinsiyet, branş, mesleki deneyim, çalıştığı kurum gibi sosyodemografik özellikler sorgulanmaktadır. İkinci bölümde ise çalışmanın araştırma sorularını kapsayan 16 yapılandırılmış açık uçlu soru yer almaktadır. Sorular cezaevi öğretmenliğinin tercih edilme nedenlerini, cezaevi öğretmenlerinin mesleki algılarını, cezaevi öğretmenlerinin ana sorunlarını, eğitim uygulamaları esnasında karşılaşılan sorunları, eğitim çalışmalarının amacına ulaşma düzeyini ve eğitim etkinliklerinin niteliğinin artırılmasına yönelik yapılabilecek çalışmaları belirlemeyi amaçlamaktadır. Hazırlanan görüşme formu araştırmacı tarafından alanında yetkin iki uzmana sunulmuştur. Uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli ekleme ve düzeltmeler yapılarak forma son biçim verilmiştir.

Cezaevi öğretmenlerinin yaş, cinsiyet, branş, mesleki deneyim, çalıştığı kurum gibi değişkenlere verdikleri yanıtlar frekans (F) ve yüzde (%) yöntemiyle

kıyaslanmıştır. 16 açık uçlu soruya verilen yanıtların ise içerik analizleri yapılmış, gerekli kodlamalar çerçevesinde frekans (F) dağılımları tablolastırılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama aracı olarak belirlenen görüşme formunun Google Forms web uygulama linki, 14.07.2021 tarihi itibarıyla Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünce tüm ceza infaz kurumlarına gönderilmiş olup ceza infaz kurumlarında görev yapan cezaevi öğretmenlerinin katılımı sağlanmıştır. Ayrıca cezaevi öğretmenlerinin kullandığı WhatsApp uygulaması ile ortak mail grubuna ilgili formun linki gönderilmiş ve bu uygulamalardan da dönüt alınmıştır. Forma ulaşım süresi 16 Temmuz 2021-16 Ağustos 2021 tarihlerini kapsayacak şekilde bir ay olarak belirlenmiş ve süre bitiminde veri analizi aşamasına geçilmiştir.

Verilerin Analizi

Nitel araştırmalarda içerik analizinde amaç, elde edilen verileri kavramsallaştırma ve ilişkilendirme çerçevesinde açıklayarak araştırmada ulaşılan verileri okuyucunun anlamasını kolaylaştırmaktır (Karataş, 2015:74). Bu kapsamda elde edilen verileri anlamayı kolaylaştırmak, tümevarımsal bir yaklaşımla belli kavramlar altında verileri toplamak ve sıklık oranlarına ulaşmak için kodlama yapılmaktadır. Kodlama, verilerin araştırmacı tarafından kendi içinde anlamlı bölümlere ayrılması ve benzerlik ve farklılıklara göre bu bölümlere yeni verilerin işlenmesini ifade etmektedir (Baltacı, 2019:378). İçerik analizi kapsamında kodlama yöntemiyle belirli bölümlere ayrılan veriler daha üst düzey bir ilişkilendirmeye tabi tutularak kategori (tema) sınıflandırması yapılmaktadır. Bu sınıflandırma daha soyut ve genel anlamları içermektedir (Karataş, 2015:74).

Araştırmaya katılan cezaevi öğretmenlerinin yanıtlarını içeren görüşme formları MAXQUDA 20 programına yüklenmiştir. Program açık uçlu sorulara verilen yanıtların kodlanmasını ve frekans tablolarının oluşturulmasını sağlamaktadır. Ayrıca programdan, sosyodemografik özellikleri içeren verilerin frekans (F) ve yüzde (%) çıktıları elde edilebilmektedir. Bu kapsamda programın özellikleri kullanılarak veri toplama aracının birinci bölümünde yer alan sosyodemografik bilgilerin nitel araştırmalarda sıklıkla uygulanan betimsel analizi yapılmış olup bu çerçevede frekans

(F) ve yüzde (%) dağılımları elde edilmiştir. Formun ikinci bölümünde yer alan 16 yapılandırılmış açık uçlu soruya verilen yanıtlar, nitel araştırmalarda uygulanan içerik analizi yöntemleri kapsamında incelenmiş olup bu kapsamda veriler kodlanmış ve kategorize edilmiştir. Sonrasında elde edilen verilerin frekans (F) dağılımları tablolatırılmıştır.

Nitel araştırmalarda, bulguların alandaki diğér araştırmacıların elde ettiğı bulgularla karşılaştırılması, bulgulardaki frekans dağılımının desteklenmesi için katılımcıların görüşlerinin olduğı gibi yansıtılması, araştırmacının araştırma sürecinin tüm aşamalarında yansız davranması ve araştırmanın alana yönelik diğér araştırmalar için anlamlı veriler içermesi geçerlik ve güvenilirliğin artırılması için önemlidir (Büyüköztürk ve diğérleri, 2019:264-265; Karataş, 2015:76-78; Baltacı, 2019:380-381). Bu kapsamda çalışmadan elde edilen verilerin geçerlik ve güvenilirliğini artırmak için araştırma problemine yönelik alanyazında yapılan çalışmalar incelenmiş ve bulgular dikkatlice karşılaştırılmıştır. İlgili çalışmalarla bu araştırmanın bulgularının benzerlik ve farklılıkları tespit edilerek bu çerçevede belirli sonuçlara varılmıştır.

Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlar titiz bir şekilde incelenmiş, yorumlanmış ve belli kodlamalarla anlamlı bölümlere ayrılmıştır. Kodların sınıflandırmasının bilimsel temelde tarafsız, geçerliğı ve güvenilirliğı yüksek bir niteliğe kavuşması için gayret edilmiştir. Kodların frekans değérleri tablolar halinde sunulmuştur. Böylelikle veriler görsel zenginlikle sunularak bulguların kolaylıkla anlaşılması hedeflenmiştir. Sonra sorulardan elde edilen bulgulardan en fazla frekansa sahip kodların elde edildiğı bazı örnek katılımcı yanıtları görüşme formundan alınarak doğrudan ilgili alana yazılmıştır.

Bulguların değérlendirilmesi aşamasında sıklık oranı yüksek olan yanıtların soruda hedeflenen görüşü yansıttığı kabul edilmiş olup sıklık oranı düşük olan ve belli bir görüş etrafında yığılmayan görüşlerde genel bir sonuca varılmamıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde ölçme aracının uygulanması sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur. Formun ikinci bölümünde yer alan 16 yapılandırılmış soruya verilen yanıtlar sıra ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Öğretmenlerin Ölçme Aracına Verdikleri Yanıtların Betimleyici İstatistikleri başlığı altında şekil ve tablo araçlarıyla sunularak verilerin daha iyi anlaşılması sağlanmıştır. Ayrıca her soru için, bazı katılımcıların sıklık oranı yüksek kodlara ilişkin görüşleri doğrudan alıntı yapıp örnek olarak sunulmuştur.

Öğretmenlerin Ölçme Aracına Verdikleri Yanıtların Betimleyici İstatistikleri

Soru 1. Öğretmenlerin, “Cezaevi öğretmenliği mesleğine ne zaman başladınız?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve dağılımları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 9. Göreve Başlama Yılı Dağılımı

Başlama Yılı	<i>f</i>
1983	1
1988	1
1989	1
1995	1
2003	2
2004	1
2005	4
2006	12
2007	4
2008	6
2009	3
2010	5
2011	2
2012	8
2013	13
2014	1
2015	7
2016	5
2017	4
2018	17
2019	1

2020	14
Toplam	113

Öğretmenlerden 17'si 2018, 14'ü 2020, 13'ü 2013, 12'si 2006, 8'i 2012, 6'sı 2008, 7'si 2015, 5'i 2010, 5'i 2016, 4'ü 2005, 4'ü 2007, 4'ü 2017, 3'ü 2009, 2'si 2003, 2'si 2011 ve 1'er katılımcı ise 1983, 1988, 1989, 1995, 2004, 2014, 2019 yıllarında göreve başladıkları görülmektedir.

Soru 2. Öğretmenlerin, “Neden bu mesleği tercih ettiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve dağılımları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 10. Cezaevi Öğretmenliği Mesleğinin Tercih Edilme Nedenleri

Yanıtlar	<i>f</i>
Cezaevi Öğretmenliğinde daha mutlu olacağımı düşünerek gönüllü olarak tercih ettim	23
İşsizlik, geçim sıkıntısı, eş durumu mazereti gibi nedenlerle mecburi olarak tercih ettim	22
MEB okullarına atanamadığım için tercih ettim	19
Cezaevi kariyerimde cezaevi öğretmenliği üst basamak olduğu için tercih ettim	14
Hükümlülerin hayatlarına dokunabilme, onları iyileştirebilme ve böylelikle faydalı olma isteği	12
İl merkezlerinde çalışabilmek için cezaevi öğretmenliğini tercih ettim.	5
Özellikle istemedim, meslek hakkında bilgim olmadan tesadüfen tercih ettim	5
Cezaevi öğretmenliği de olsa öğretmenlik mesleğinde çalışabilme isteği	4
Suç oranının azalmasına katkıda bulunma isteği	2
Cezaevi öğretmenliği mesleğinde kendimi geliştireceğime inandığım için tercih ettim	2
MEB okullarında çalışırken kendimi mutlu hissedemedim	1
MEB okullarında sınıf öğretmenliği yapacak kadar sabırlı değildim	1
MEB'deki tayin sorunundan dolayı cezaevi öğretmenliğini tercih ettim	1
Mezuniyetime ve ilgi alanlarıma yakın bir meslek olduğu için	1
Eğitimci ruhunu taşıyamam nedeniyle cezaevi öğretmenliğini tercih ettim	1
Eğitimci olmanın ayrıcalıklı olduğunu düşündüğüm için tercih ettim	1
Cezaevi idareciliğine göre daha yapıcı statüde olduğu için tercih ettim	1
Maddi geliri daha iyi olduğu için seçtim	1
Rotasyon uygulamasına tabi olmadığı için seçtim	1
MEB alımından önce ilana çıkıldığı için başvurdum	1

Öğretmenlerin 23'ünün cezaevi öğretmenliği mesleğini gönüllü olarak, 22'sinin mecburi sebeplerle, 19'unun MEB okullarına atanamama durumundan, 14'ünün cezaevi öğretmenliği mesleğini üst basamak olarak gördüğünden, 12'sinin hükümlülerin iyileştirilme programlarına katkıda bulunma isteğinden, 5'inin il merkezlerinde çalışabilme isteğinden, 5'inin özellikle seçmeyip tesadüfi olarak, 5'inin cezaevi öğretmenliği de olsa öğretmenlik mesleğinde çalışabilme arzusundan, 2'sinin toplumdaki suç oranının azalmasına katkıda bulunma isteğinden, 2'sinin cezaevi öğretmenliği mesleğini kendini geliştirebilmeye elverişli bir meslek olarak gördüğünden, 1'er öğretmenin ise MEB okullarında mutlu olamadığından, sınıf öğretmenliği branşında MEB okullarında çalışmaya sabredemeyeceğini düşündüğünden, MEB okullarındaki tayin sorunundan, mezun olunan branşa ve ilgi alanlarına uygunluğundan, eğitimci ruhunun yönlendirmesinden, eğitimci olmayı ayrıcalıklı görmesinden, cezaevi öğretmenliğini cezaevi idareciliğine göre daha yapıcı görmesinden, maddi geliri daha iyi olduğundan, cezaevi öğretmenliğinin rotasyon uygulamasına tabi olmayışından ve MEB alımından önce Adalet Bakanlığının ilana çıktığından tercih ettiği görülmektedir.

“Neden bu mesleği tercih ettiniz?” Sorusu ile ilgili öğretmenlerin vermiş oldukları yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-32: “Göreve başladığımda fen bilgisi öğretmenliği 2. sınıfta okuyordum. Bu süreçte okulumu bitirdim ve asıl mesleğimi yaptığımda daha mutlu olacağımı düşündüğüm için cezaevi öğretmenliğini tercih ettim.

Ö-82: “Hayatım boyunca insanlara faydalı olabileceğim bir meslek icra etmeyi düşünmüştüm. Önüme çıkan ilk fırsatı değerlendirerek bu amacı gerçekleştirdiğimi düşünüyorum.”

Ö-95: “İş bulma konusunda yaşadığım sıkıntılardan dolayı tercih ettim.”

Soru 3. Öğretmenlerin “Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir öğretmenlik deneyiminiz var mı, orada olmak ister miydiniz? Neden?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve dağılımları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 11. Öğretmenlerin MEB Deneyimlerinin Olup Olmadığı Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımları

Yanıtlar	<i>f</i>
Evet, MEB deneyimim var	59
Hayır, MEB deneyimim yok	45
Belirtilmemiş	9

Öğretmenlerin 59'u Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda deneyimlerinin olduğunu, 45'i deneyimlerinin olmadığını belirtmişlerdir. 9 cezaevi öğretmeni ise yanıt vermemiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin MEB'e bağlı kurumlarda Olmak İsteyip İstemedikleri Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımları

Yanıtlar	<i>f</i>
Evet, isterdim	85
Hayır, istemezdim	23
Belirtilmemiş	5

Öğretmenlerin 85'i Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda görev yapmak istediklerini, 23'ü ise istemediklerini belirtmişlerdir. 5 cezaevi öğretmeni ise yanıt vermemiştir.

Tablo 13. Öğretmenlerin MEB'e Bağlı Kurumlarda Neden Çalışmak İstediklerine Yönelik Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımları

Yanıtlar	<i>f</i>
MEB öğretmenliği mevzuatının net olup çalışma ortamı, şartları ve eğitim olanaklarının cezaevlerine göre daha iyi olması nedeniyle mesleki anlamda daha fazla tatmin edici	35
Cezaevi öğretmenliği mevzuatının net olmaması, sorumluluklarının fazla olması, çalışma ortamı, şartları ve eğitim olanaklarının MEB'e göre yetersiz olması nedeniyle mesleki anlamda tatmin etmiyor	11
MEB'de daha faydalı olacağımı düşünüyorum	3
Cezaevlerinde uzun süre çalışmak çok yıpratıcı	3
Cezaevi öğretmenliği mesleğine gereken değer verilmemektedir	3
Cezaevi öğretmenliği çok stresli olup bilinen öğretmenlikten farklıdır	3
MEB'e bağlı okullarda herkes meslektaşım bu benim için önemlidir	2
Cezaevi öğretmenliğinin öğretmenlikle bir ilgisinin olduğunu düşünmüyorum	2
MEB'de sınıf öğretmenliğinin daha rahat yapılabileceğini düşünüyorum	2

MEB okullarının daha özgür ve rahat çalışma ortamına sahip olduğunu düşünüyorum	2
Cezaevi öğretmenliğinin memurluktan bir farkını görmüyorum	2
Kurum müdürlerinin olumsuz yaklaşımı MEB'e yöneltmektedir	2
Ceza infaz kurumlarında eğitim MEB'e göre çok yüzeysel	2
Kurum müdürünün bakış açısına göre kurumun şekillenmesi olumsuz bir durumdur	1
MEB'de çalışmak küçüklükten beri hayalim	1
Cezaevi öğretmenliğinin lisansta aldığım eğitimle hiçbir alakası yok	1
Cezaevi öğretmenliğinde kendimi öğretmen olarak hissedemiyorum	1
Öğretmenlik mesleğinin asıl yerinin MEB olduğunu düşünüyorum	1
MEB'de çocuklarla çalışmak isterdim	1
MEB deneyimi yaşamak istiyorum	1
MEB'in daha adaletli uygulamaları var	1
Öğretmenlik mesleği MEB'de yapılır, cezaevlerinde yapılmaz	1
Kendimi MEB'e ait istiyorum	1
Cezaevi yöneticileri MEB'e göre liyakatli değiller	1
İçimde ukde kaldı	1
MEB öğretmenliği daha saygındır	1

Öğretmenlerin 35'inin MEB öğretmenliği mevzuatının net olup çalışma ortamı, şartları ve eğitim olanaklarının cezaevlerine göre daha iyi olması nedeniyle mesleki anlamda daha fazla tatmin edici olduğu, 11'inin cezaevi öğretmenliği mevzuatının net olmaması, sorumluluklarının fazla olması, çalışma ortamı, şartları ve eğitim olanaklarının MEB'e göre yetersiz olması nedeniyle mesleki anlamda tatmin etmediği, 3'er öğretmenin MEB okullarında daha faydalı olacağını düşündüğü, cezaevlerinde uzun süre çalışmanın çok yıpratıcı olduğu, cezaevi öğretmenliği mesleğine gereken değerin verilmediği, mesleğin çok stresli olduğu ve bilinen öğretmenlikten farklı olduğu, 2'şer öğretmenin MEB okullarında çalışanların hep meslektaşları olmasını beğendiği, cezaevi öğretmenliğinin öğretmenlikle bir ilgisinin olduğunu düşünmediği, MEB'de sınıf öğretmenliğinin daha rahat yapılabileceğini düşündüğü, MEB okullarının daha özgür ve rahat çalışma ortamına sahip olduğu, cezaevi öğretmenliğinin memurluktan bir farkının olmadığını düşündüğü, kurum müdürlerinin olumsuz yaklaşımının MEB'e yönelttiği, ceza infaz kurumlarında eğitimin MEB'e göre çok yüzeysel olduğu, 1'er öğretmenin kurum müdürünün bakış açısına göre kurumun şekillenmesinin olumsuzluğu, MEB'de çalışmanın küçüklükten beri hayali olduğu, cezaevi öğretmenliğinin lisansta aldığı eğitimle hiçbir ilgisinin olmadığı, cezaevi öğretmenliğinde kendisini öğretmen olarak hissetmediği, öğretmenlik mesleğinin asıl

yerinin MEB olduğunu düşündüğü, MEB'de çocuklarla çalışmayı istediği, MEB deneyimi yaşamak istediği, MEB'in daha adaletli uygulamaları olduğunu düşündüğü, öğretmenlik mesleğinin MEB'de yapıldığı ve cezaevlerinde yapılmadığını düşündüğü, kendini MEB'e ait hissettiği, cezaevi yöneticilerinin MEB'e göre liyakatli olmadığını düşündüğü, içinde ukde kaldığı ve MEB öğretmenliğinin daha saygın olduğunu düşündüğü için MEB'e bağlı kurumlarda çalışmak istedikleri görülmektedir.

Tablo 14. Öğretmenlerin MEB'e Bağlı Kurumlarda Neden Çalışmak İstemediklerine Yönelik Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımları

Yanıtlar	<i>f</i>
Cezaevi öğretmenliğini severek yapıyorum	5
MEB'deki öğretmenler cezaevi öğretmenliğinden daha iyi olanaklara sahip değiller	3
Cezaevi öğretmenliğine alıştım	3
Yetişkin eğitiminin çocukların eğitiminden daha iyi olduğunu düşünüyorum	2
MEB'de öğretmenliğin daha verimli ve nitelikli olduğunu düşünmüyorum	2
MEB'de branşında çalışmada zorlanacağımı düşünüyorum	1
Hükümlülerle çalışmayı seviyorum	1
MEB öğretmenliği her geçen gün itibar kaybetmektedir	1
Uzun yıllar branşında çalışmadığım için MEB'de faydalı olamam	1
Cezaevinde daha güzel işler başaracağımı düşünüyorum	1
Cezaevi öğretmenliğinde daha geniş bir alanda faydalı olabildiğimi düşünüyorum	1
Cezaevleri eğitim adına yeni şeyler üretmek için elverişlidir	1
Cezaevi öğretmenliği mesleğinde daha verimli olduğumu düşünüyorum	1

Öğretmenlerin 5'inin cezaevi öğretmenliğini severek yaptığı, 3 öğretmenin MEB'deki öğretmenlerin cezaevi öğretmenlerinden daha iyi olanaklara sahip olmadığını düşündüğü, 3 öğretmenin cezaevi öğretmenliğine alıştığını, 2 öğretmenin yetişkin eğitiminin çocukların eğitiminden daha iyi olduğunu düşündüğü, 2 öğretmenin MEB'de öğretmenliğin daha verimli ve nitelikli olduğunu düşünmediği, 1'er öğretmenin MEB'de branşında çalışmada zorlanacağını düşündüğü, hükümlülerle çalışmayı sevdiği, MEB öğretmenliğinin her geçen gün itibar kaybettiğini düşündüğü, uzun yıllar branşında çalışmadığı için MEB'de faydalı olamayacağını düşündüğü, cezaevlerinde daha güzel işler başaracağını düşündüğü, cezaevi öğretmenliğinde daha geniş bir alanda faydalı olabildiği, cezaevlerinin eğitim adına yeni şeyler üretmek için elverişli olduğu, cezaevi

öğretmenliği mesleğinde daha verimli olduğunu düşündüğü için MEB'e bağlı kurumlarda çalışmak istemediği görülmektedir.

Öğretmenlerin “Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir öğretmenlik deneyiminiz var mı, orada olmak ister miydiniz? Neden?” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-13: “Ücretli öğretmenlik yaptım. Milli Eğitim Bakanlığına geçmek isterdim. Cezaevi şartlarının (hem fiziki hem çalışanlarının eğitim, sosyo kültürel yapıları) ağır olmasından dolayı geçmek isterim.”

Ö-27: “Tabi ki iki kurumun avantajı ve dezavantajı var ama Milli Eğitim Bakanlığında olmak isterdim. Nedeni Adalet Bakanlığında mesleğin adı var, kendi yok. Meslek karmaşa içinde, iş bölümü sabit değil Sorumluluk kâğıt üstünde veya sözde öğretmende ama idarenin desteği yok. İş yapılıyor mu gerisi teferruat. Milli eğitim gibi iş tanımının netleşmesi ve verilen işin sorumluluğuna göre profesyonel desteklenmesi gerekir.”

Soru 4. Öğretmenlerin “Cezaevi öğretmenliğinin gelirleri, çalışma ortamı, duygusal doyumu sizi tatmin ediyor mu? Lütfen bunları ayrı ayrı cevaplandırınız.” sorusuna verdikleri cevaplar ve dağılımları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 15. Cezaevi Öğretmenliği Mesleğinin Gelir Memnuniyeti

Yanıtlar	f
Gelirleri tatmin ediyor	60
Yapılan işe göre gelirleri düşüktür	31
Gelirleri kısmen yeterlidir	13
Ülke şartlarına göre gelirleri düşüktür	5
Sözleşmeli cezaevi öğretmenin gelirleri düşüktür	2
Belirtilmemiş	2

Öğretmenlerin 60'ı cezaevi öğretmenliğinin gelirlerinin tatmin ettiğini, 31'i yapılan işe göre gelirlerinin düşük olduğunu, 13'ü gelirlerinin kısmen yeterli olduğunu, 5'i ülke şartlarına göre gelirlerinin düşük olduğunu, 2'si sözleşmeli cezaevi öğretmenin gelirlerinin düşük olduğunu belirtmişlerdir. 2 öğretmen ise görüş belirtmemiştir.

Tablo 16. Cezaevi Öğretmenliğinin Çalışma Ortamının Tatminlik Durumu

Yanıtlar	<i>f</i>
Çalışma ortamı tatmin etmiyor	71
Çalışma ortamı tatmin ediyor	16
Çalışma ortamı kısmen tatmin ediyor	11
Kurum müdürü iyi biri ise çalışma ortamı iyi, kötü biri ise kötüdür	7
Çalışma ortamı kurumdan kuruma değişiklik göstermektedir	2
Çalışma ortamı öğretmenin tutumuna göre değişiklik göstermektedir	1
Belirtilmemiş	5

Öğretmenlerin 71'i ceza infaz kurumlarının çalışma ortamı açısından kendilerini tatmin etmediğini, 16'sı tatmin ettiğini, 11'i çalışma ortamının kısmen tatmin ettiğini, 7'si kurum müdürü iyi biri ise çalışma ortamının iyi, kötü biri ise kötü olduğunu, 2'si ortamın kurumdan kuruma değişiklik gösterdiğini ve 1'i ortamın öğretmenin tutumuna göre değişiklik gösterdiğini belirtmişlerdir. 5 öğretmen ise soruya yanıt vermemiştir.

Tablo 17. Cezaevi Öğretmenliğinin Duygusal Doyum Açısından Tatminlik Durumu

Yanıtlar	<i>f</i>
Duygusal doyum tatmin etmiyor	69
Duygusal doyum tatmin ediyor	18
Duygusal doyum kısmen tatmin ediyor	14
Duygusal doyum kurumdan kuruma değişmektedir	2
Duygusal doyum kurum müdürünün tutumuna göre değişmektedir	1
Duygusal doyum öğretmenin tutumuna göre değişiklik göstermektedir	1
Belirtilmemiş	8

Öğretmenlerin 69'u cezaevi öğretmenliğinin duygusal doyum açısından kendilerini tatmin etmediğini, 18'i tatmin ettiğini, 14'ü kısmen tatmin ettiğini, 2'si duygusal doyumun kurumdan kuruma değişiklik gösterdiğini, 1'i duygusal doyumun kurum müdürünün tutumuna göre değiştiğini ve 1'i duygusal doyumun öğretmenin tutumuna göre değiştiğini belirtmişlerdir. 8 öğretmen ise soruya yanıt vermemiştir.

Öğretmenlerin “Cezaevi öğretmenliğinin gelirleri, çalışma ortamı, duygusal doyumu sizi tatmin ediyor mu? Sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-18: “Ceza infaz kurumu bünyesinde maddi anlamda çalışılması en mantıklı pozisyon olarak düşünüyorum. Maddi anlamda bir şikâyetim olduğu söylenemez. Çalışma ortamının güvenlik öncelikli olması, idarecilerin güvenliği önemseyerek, eğitim faaliyetlerine karşı olan ilgisizliği zor şartlar altında çalışmamıza neden olmaktadır. Duygusal anlamda bir doyum söz konusu değil, çünkü cezaevi ortamında öğretmene karşı olan bakış açısının olumlu olmadığı düşünüldüğünde duygusal doyum olması söz konusu olmuyor.”

Ö-68: “Geliri tatmin ediyor, fakat duygusal tatmin ve çalışma ortamı konusunda sıkıntılarımız var. Diğer devlet kurumlarına göre daha katı olduğu için ve toplumun dışlanmış ve dezavantajlı grubuyla çalıştığınız için giyiminizden tutun konuşmanıza kadar iki kat fazla dikkat etmek zorundasınız.”

Soru 5. Öğretmenlerin “Emekli olana kadar çalışmayı düşünüyor musunuz? Neden?” sorusuna verdikleri cevaplar ve dağılımı aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 18. Cezaevi Öğretmenlerinin Emekli Olana Kadar Meslekte Çalışmayı Düşünüp Düşünmediklerine Yönelik Yanıtları ve Dağılımı

Yanıtlar	f
Evet, emekli olana kadar çalışmayı düşünüyorum	64
Hayır, emekli olana kadar çalışmayı düşünmüyorum	26
Fırsat doğarsa başka kuruma geçerim, yoksa bu meslekten emekli olurum	17
Emekli olmaya hak kazandım	3
Emin değilim, kararsızım	3

Öğretmenlerin 64’ü bu meslekte emekli olana kadar çalışmayı düşündüklerini, 26’sı çalışmayı düşünmediklerini, 17’si fırsat doğarsa başka kuruma geçeceğini yoksa cezaevi öğretmenliği mesleğinden emekli olacağını, 3’ü emekli olmaya hak kazandığını, 3’ü de kararsız olduğunu belirtmiştir.

Tablo 19. Cezaevi Öğretmenlerinin Emekli Olana Kadar Meslekte Neden Çalışmak İstediklerine Yönelik Yanıtları ve Dağılımı

Yanıtlar	<i>f</i>
Cezaevi öğretmeni olarak çalışmayı seviyorum	10
Cezaevi öğretmenliğine alıştım	4
Hükümlülere fayda sağlayabilmek ve onların gelişimlerine katkı sağlamak için	2
Cezaevinde verimli olduğumu düşünüyorum	2
Cezaevi öğretmenliğinde monoton bir çalışma düzeninin olmadığı ve her an gelişime açık olduğu için	1
Kurum personeline deneyim paylaşımı ve onlara yol gösterebilme gibi fırsatların olduğu için	1

Öğretmenlerin 10'u cezaevi öğretmeni olarak çalışmayı sevdiğini, 4'ü cezaevi öğretmenliğine alıştığını, 2'si hükümlülere fayda sağlayabilmeyi ve onların gelişimlerine katkıda bulunmayı istediğini, 2'si cezaevinde verimli olduğunu düşündüğünü, 1'i cezaevi öğretmenliğinde monoton bir çalışma düzeninin olmadığını ve her an gelişime açık olduğunu düşündüğünü ve 1'i kurum personeline deneyim paylaşımı ve onlara yol gösterebilme gibi fırsatların olduğunu bu yüzden meslekte kalmak istediğini belirtmiştir.

Tablo 20. Cezaevi Öğretmenlerinin Emekli Olana Kadar Meslekte Neden Çalışmak İstemediklerine Yönelik Yanıtları ve Dağılımı

Yanıtlar	<i>f</i>
Mecburi olarak çalışıyorum, başka seçeneğim yok	23
Cezaevi Öğretmenliği mesleğinde çalışmaktan memnun değilim	5
Cezaevi öğretmenliği beklentimi karşılamıyor	2
Cezaevi öğretmenliği hem sosyal hem mesleki anlamda köreltici	1
İstifa edebilmek için yeni bir lisans okumak zorunda kaldım	1
Cezaevinde uzun süre çalışmak çok yıpratıcı	1
Cezaevi öğretmenliği çok fazla enerji ve kafa yorma gerektirmektedir	1
Cezaevi öğretmenliği sorumluluğu çok fazla bir meslek	1
Cezaevi öğretmenliği stresli bir meslek	1

Öğretmenlerin 23'ü başka bir seçeneğinin olmadığını ve mecburi olarak bu mesleği icra ettiğini, 5'i cezaevi öğretmenliği mesleğinde çalışmaktan memnun olmadığını, 2'si mesleğin beklentisini karşılamadığını belirtmiştir. 1'er öğretmen ise mesleğin hem sosyal hem mesleki anlamda köreltici olduğunu, istifa edebilmek için yeni bir lisans okumak zorunda kaldığını, cezaevinde uzun süre çalışmanın çok yıpratıcı

olduğunu, mesleğin çok fazla enerji ve kafa yorma gerektirdiğini, sorumluluğu çok fazla bir meslek olduğunu ve stresli bir meslek olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin “Emekli olana kadar çalışmayı düşünüyor musunuz? Neden? Sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-82: “Emekli olana kadar çalışmayı düşünüyorum. Mevcut şartlardan kaynaklıdır (aile, yaş vb).

Ö-37: “Evet. Yaptığım işi seviyorum ve işimi iyi yaptığımı düşünüyorum.”

Ö-44: “Evet. Başka kuruma geçemediğim için seçeneğim yok.”

Soru 6. Öğretmenlerin, “Eğitim esnasında belli bir müfredata bağlı ders işliyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar ve dağılımı aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 21. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Belli bir Müfredata Bağlı Ders İşleyip İşlemediklerine Yönelik Yanıtları ve Dağılımı

Yanıtlar	f
Evet, belli bir müfredat var	38
Hayır, belli bir müfredat yok	37
Kurslar MEB mevzuatına göre düzenlenmektedir	9
Eğitim Kurulunca kabul edilen yıllık planı uyguluyoruz	8
1. ve 2. kareme okuma ve yazma kursu haricinde müfredat yoktur	7
Genel olarak MEB müfredatına tabiyiz	6
Kısmi olarak müfredat uygulanmakta olup esnektir	5
CTE tarafından belirlenen değerler eğitime göre plan yapmaktayız	1
Diğer bakanlıklarla imzalanan protokolleri uygulamaktayız	1

Öğretmenlerin 38’i belli bir müfredatın olduğunu, 37’si belli bir müfredatın olmadığını, 9’u kursların MEB mevzuatına göre düzenlendiğini, 8’i eğitim kurulunca kabul edilen yıllık planı uyguladıklarını, 7’si 1. ve 2. kareme okuma ve yazma kursu haricinde müfredatın olmadığını, 6’sı genel olarak MEB müfredatına tabi olduğunu, 5’i kısmi olarak müfredat uygulandığını ve esnek olduğunu, 1’er öğretmen ise Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen değerler eğitime göre plan yaptıklarını ve diğer bakanlıklarla imzalanan protokolleri uyguladıklarını belirtmiştir.

Öğretmenlerin, “Eğitim esnasında belli bir müfredata bağlı ders işliyor musunuz?” Sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-110: “Cezaevi öğretmeni olarak direkt derse girmiyoruz. Eğitim planlamacıyız. Mesleki ve sosyal kurs uygulamaları halk eğitim müdürlüklerinin müfredatına bağlıdır. Yaygın eğitim müfredatına tabiyiz.”

Ö-59: “Hayır, belki bir müfredat yok.”

Soru 7. Öğretmenlerin, “Eğitim esnasında karşılaştığınız zorluklar nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplar ve dağılımı 6 kategoriye ayrılmış olup aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 22. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Karşılaştıkları Zorluklara Verdikleri Yanıtlardan Kurum Müdürleri ile İlgili Olanların Dağılımı

Kurum Müdürleri ile İlgili Sorunlar	f
Müdürlerin eğitime ve öğretmene karşı olumsuz tavırları ve bakış açısı	16
Müdürlerin eğitimi ve eğitim servisinin çalışmalarını önemsememesi	9
Müdürlerin eğitim çalışmalarında keyfi davranabilmeleri	7
Müdürlerin baskıcı ve dayatmacı tavrı	4
Müdürlerin öğretmeni memur gibi görmesi	3
Müdürlerin öğretmeni, eğitimin planlanması ve uygulanmasında yalnız bırakması	3
Müdürlerin motivasyonu düşürücü konuşmaları ve davranışları	2
Müdürlerin öğretmenin uzmanlık alanına müdahale etmesi	2
Müdürlerin yetkilerini kötüye kullanması	1
Müdürlerin liyakatli olmaması	1
Cezaevinde zorluğu hükümlüler değil, idareciler ve personel oluşturmaktadır	1

Eğitim esnasında karşılaştıkları zorlukların neler olduğu ile ilgili soruya yanıt olarak öğretmenlerin 16’sı müdürlerin eğitime ve öğretmene karşı olumsuz tavırları ve bakış açısının olduğunu, 9’u müdürlerin eğitimi ve eğitim servisinin çalışmalarını önemsemediğini, 7’si müdürlerin eğitim çalışmalarında keyfi davranabildiğini, 4’ü müdürlerin baskıcı ve dayatmacı tavrının olduğunu, 3’ü müdürlerin öğretmeni memur gibi gördüğünü, 3’ü müdürlerin öğretmeni, eğitimin planlanması ve uygulanmasında yalnız bıraktığını, 2’si müdürlerin motivasyonu düşürücü konuşmaları ve davranışları olduğunu, 2’si müdürlerin öğretmenin uzmanlık alanına müdahale ettiğini ve 1’er öğretmende müdürlerin yetkilerini kötüye kullandığını, liyakatli olmadığını ve

cezaevlerindeki zorlukların hükümlülerden değil idareciler ve personelden kaynaklandığını belirtmiştir.

Tablo 23. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Karşılaştıkları Zorluklara Verdikleri Yanıtlardan Kurum Personeli ile İlgili Olanların Dağılımı

Personel ile İlgili Sorunlar	<i>f</i>
Personelin eğitime inanmaması, eğitimi önemsememesi ve gereksiz görmesi	9
Personel yetersizliği	5
Personelin öğretmeni, eğitimin planlanması ve uygulanmasında yalnız bırakması	3
Personelin olumsuz tavırları	2
Personelin eğitimi, sadece öğretmenin ve eğitim servisinin işi olarak görmesi	2
Personelin öğretmenlik mesleğini memurluktan farklı görmemesi	2
Eğitim servisi personeline eğitim dışında görev verilmesi ya da görev yeri değişikliğinin sık yapılması	2
Eğitim için gerekli personel desteğinin yönetimce verilmemesi	1

Eğitim esnasında karşılaştıkları zorlukların neler olduğu ile ilgili soruya öğretmenlerden 9'u personelin eğitime inanmaması, eğitimi önemsememesi ve gereksiz görmesi, 5'i personel yetersizliği, 3'ü personelin öğretmeni, eğitimin planlanması ve uygulanmasında yalnız bırakması, 2'si personelin olumsuz tavırları, 2'si personelin eğitimi, sadece öğretmenin ve eğitim servisinin işi olarak görmesi, 2'si personelin öğretmenlik mesleğini memurluktan farklı görmemesi, 2'si eğitim servisi personeline eğitim dışında görev verilmesi ya da görev yeri değişikliğinin sık yapılması, 1'i eğitim için gerekli personel desteğinin yönetimce verilmemesi olarak yanıt vermiştir.

Tablo 24. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Karşılaştıkları Zorluklara Verdikleri Yanıtlardan Hükümlüler ile İlgili Olanların Dağılımı

Hükümlülerle İlgili Sorunlar	<i>f</i>
Hükümlünün eğitim çalışmalarına ve öğrenmeye karşı isteksizliği	13
Hükümlülerle çalışmanın zorluğu	4
Hükümlülerin cezaevi eğitimini çok faydalı görmemesi	3
Hükümlünün algılama ve öğrenme güçlüğü çekmesi	3
Hükümlünün stresli olması, moral ve motivasyonunun düşüklüğü	3
Hükümlünün kurslara devamlılıkta istikrarlı olmaması	2
Hükümlülerin eğitime olumsuz bakış açısı	1
Hükümlülerin geçmiş yaşantıları nedeniyle kendilerini eğitime verememesi	1

Kurs başvurularında çok başvuruya karşı az hükümlünün kurslara alınabilmesi	1
Eğitim alan hükümlülerin eğitim seviyelerinin birbirlerinden çok farklı olması	1
Eğitim alanına sırf koğuştan çıkmak için gelmeleri	1
Hükümlülerin eğitim sırasında ders dışı konularda sohbet etmesi	1
Hükümlülerle çalışmak çok yıpratıcı	1
Farklı suç gruplarına eğitim vermenin zorluğu	1
Hükümlü haklarının çok geniş olması	1
Yaşça büyük hükümlülerle eğitim ile ilgili iletişim kuramamak	1
Hükümlünün hazırbulunuşluk düzeyinin düşük olması	1
Hükümlünün nakil tahliye gibi nedenlerle kursu tamamlayamaması	1
Hükümlünün eğitim seviyesinin çok düşük olması	1

Eğitim esnasında karşılaştıkları zorlukların neler olduğu ile ilgili soruya öğretmenlerden 13'ü hükümlünün eğitim çalışmalarına ve öğrenmeye karşı isteksizliği, 4'ü hükümlülerle çalışmanın zorluğu, 3'ü hükümlülerin cezaevi eğitimini çok faydalı görmemesi, 3'ü hükümlünün algılama ve öğrenme güçlüğü çekmesi, 3'ü hükümlünün stresli olması, moral ve motivasyonunun düşüklüğü, 2'si hükümlünün kurslara devamlılıkta istikrarlı olmaması ve 1'er öğretmen hükümlülerin eğitime olumsuz bakış açısı, hükümlülerin geçmiş yaşantıları nedeniyle kendilerini eğitime verememesi, kurs başvurularında çok başvuruya karşı az hükümlünün kurslara alınabilmesi, eğitim alan hükümlülerin eğitim seviyelerinin birbirlerinden çok farklı olması, eğitim alanına sırf koğuştan çıkmak için gelmeleri, hükümlülerin eğitim sırasında ders dışı konularda sohbet etmesi, hükümlülerle çalışmanın çok yıpratıcı olması, farklı suç gruplarına eğitim vermenin zorluğu, hükümlü haklarının çok geniş olması, yaşça büyük hükümlülerle eğitim ile ilgili iletişim kuramamak, hükümlünün hazırbulunuşluk düzeyinin düşük olması, hükümlünün nakil tahliye gibi nedenlerle kursu tamamlayamaması, hükümlünün eğitim seviyesinin çok düşük olması olarak yanıt vermiştir.

Tablo 25. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Karşılaştıkları Zorluklara Verdikleri Yanıtlardan Cezaevlerinin Fiziki Yapısı ile İlgili Olanların Dağılımı

Cezaevlerinin Fiziki Yapısı ile İlgili Sorunlar	<i>f</i>
Fiziki olanakların eğitim çalışmaları için yetersiz oluşu	27
Kurumun rutin işlerinin yoğunluğunun eğitimi olumsuz etkilemesi	12
Eğitim materyali eksikliği ve kısıtlanması	3

Teknolojik imkânların yetersizliği	3
Güvenliğin ön planda olup eğitimin önemszenmemesi	3
Açık görüş haftası, genel arama gibi durumlarda kursların ertelenmesi	2
Güvenlik tedbirleri eğitim çalışmalarında aksaklık oluşturmaktadır	2
X Ray cihazının kuruma gelen eğitimciler için sorun oluşturmaları	1
Kurumca uygulanan itibarsızlaştırma	1
Sorunlar kurumdan kuruma değişiklik göstermektedir	1
Eğitim alanlarının verimsizliği	1
Eğitim için gerekli araç gereç alımındaki yetersizlik ve engellemeler	1
Cezaevi ortamında internet ve telefon kullanımının kısıtlı oluşu	1

Eğitim esnasında karşılaştıkları zorlukların neler olduğu ile ilgili soruya öğretmenlerden 27'si fiziki olanakların eğitim çalışmaları için yetersiz oluşu, 12'si kurumun rutin işlerinin yoğunluğunun eğitimi olumsuz etkilemesi, 3'ü eğitim materyali eksikliği ve kısıtlanması, 3'ü teknolojik imkânların yetersizliği, 3'ü güvenliğin ön planda olup eğitimin önemszenmemesi, 2'si açık görüş haftası, genel arama gibi durumlarda kursların ertelenmesi, 2'si güvenlik tedbirleri eğitim çalışmalarında aksaklık oluşturmaktadır ve 1'er öğretmen X Ray cihazının kuruma gelen eğitimciler için sorun oluşturmaları, kurumca uygulanan itibarsızlaştırma, sorunlar kurumdan kuruma değişiklik göstermektedir, eğitim alanlarının verimsizliği, eğitim için gerekli araç gereç alımındaki yetersizlik ve engellemeler ve cezaevi ortamında internet ve telefon kullanımının kısıtlı oluşu olarak yanıt vermiştir.

Tablo 26. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Karşılaştıkları Zorluklara Verdikleri Yanıtlardan Cezaevi Öğretmenliği Mesleği ile İlgili Olanların Dağılımı

Cezaevi Öğretmenliği Mesleği ile İlgili Sorunlar	<i>f</i>
Cezaevi öğretmenin görev tanımının net olmaması	6
Cezaevi öğretmeni olarak çalışma şartlarının ağır olması	5
Öğretmenlik mesleği ile doğrudan ilişkili olmayan işlerle uğraşmanın zaman alması	5
Yetkisi son derece sınırlı olan öğretmenden çok fazla iş beklenmesi	4
Göreve yeni başladım ve henüz bir zorlukla karşılaşmadım	4
Kurum yönetiminden destek göremeyen öğretmenin yetkisiz kalması	3
Cezaevi öğretmenin aynı anda birden fazla işi yapma mecburiyeti	3
Sorumlulukların fazlalığı nedeniyle eğitim çalışmalarına odaklanamama	3
Eğitim sürecindeki bürokratik işlemlerin çok zaman alması	2
Aşamadığım zorluk olmadı	2
Cezaevi öğretmeni sayısının yetersiz olması	2

İdari işlerin yoğunluğundan dolayı eğitime vakit ayıramamak	1
Meslekteki görevlerin çok fazla olması ve işlerin yetişmemesi	1
Hükümlülerin öğretmenden daha değerli olması	1
En ufak bir hatada hemen soruşturma açılması	1
Öğretmenin çok fazla evrak işi ve kurul toplantıları olması	1
Cezaevi öğretmenin sivil hayatta bilinmemesi nedeniyle sahaya açılmaması	1
Kadın olarak erkek cezaevinde çalışmakta zorlanıyorum	1
O kadar çok sorun var ki anlatmaya bu form yetmez	1

Eğitim esnasında karşılaştıkları zorlukların neler olduğu ile ilgili soruya öğretmenlerden 6'sı cezaevi öğretmenin görev tanımının net olmaması, 5'i cezaevi öğretmeni olarak çalışma şartlarının ağır olması, 5'i öğretmenlik mesleği ile doğrudan ilişkili olmayan işlerle uğraşmanın zaman alması, 4'ü yetkisi son derece sınırlı olan öğretmenden çok fazla iş beklenmesi, 4'ü göreve yeni başladım ve henüz bir zorlukla karşılaşmadım, 3'ü kurum yönetiminden destek göremeyen öğretmenin yetkisiz kalması, 3'ü cezaevi öğretmenin aynı anda birden fazla işi yapma mecburiyeti, 3'ü sorumlulukların fazlalığı nedeniyle eğitim çalışmalarına odaklanamama, 2'si eğitim sürecindeki bürokratik işlemlerin çok zaman alması, 2'si aşamadığım zorluk olmadı, 2'si cezaevi öğretmeni sayısının yetersiz olması ve 1'er öğretmen idari işlerin yoğunluğundan dolayı eğitime vakit ayıramamak, meslekteki görevlerin çok fazla olması ve işlerin yetişmemesi, hükümlülerin öğretmenden daha değerli olması, en ufak bir hatada hemen soruşturma açılması, öğretmenin çok fazla evrak işi ve kurul toplantıları olması, cezaevi öğretmenin sivil hayatta bilinmemesi nedeniyle sahaya açılmaması, kadın olarak erkek cezaevinde çalışmakta zorlanıyorum, o kadar çok sorun var ki anlatmaya bu form yetmez olarak yanıt vermiştir.

Tablo 27. Öğretmenlerin Eğitim Esnasında Karşılaştıkları Zorluklara Verdikleri Yanıtlardan Kurs Eğitimcileri ile İlgili Olanların Dağılımı

Kurs Eğitimcileri ile İlgili Sorunlar	<i>f</i>
Yerleşim yerine uzaklık, ücret azlığı gibi nedenlerle kurs eğitimcisi bulma sıkıntısı	8
MEB kurumları gibi işbirliği yapılan kurumlarla olan uyumsuzluk	2
Diğer kurum ve kuruluşların cezaevini desteklememesi	1

Eğitim esnasında karşılaştıkları zorlukların neler olduğu ile ilgili soruya öğretmenlerden 8'i yerleşim yerine uzaklık, ücret azlığı gibi nedenlerle kurs eğiticisi bulma sıkıntısı, 2'si MEB kurumları gibi işbirliği yapılan kurumlarla olan uyuşmazlık ve 1'i diğer kurum ve kuruluşların cezaevini desteklememesi olarak yanıt vermiştir.

Öğretmenlerin, “Eğitim esnasında karşılaştığınız zorluklar nelerdir?” Sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-70: “Cezaevi idaresi tarafından sürekli baskı altında tutulmaktayız. Cezaevi idaresi yapılacak eğitim çalışmalarında destek vermemektedir. Mevzuat neyi nasıl yapacağımız noktasında yetersiz kalmaktadır.”

Ö-52: “Kurumsal olarak eğitim faaliyetini yürütürken yalnız bırakıyoruz. Kurum personelin eğitim faaliyetlerini ciddiye almadıklarını görüyoruz.”

Ö-22: “Fiziki ve teknolojik alt yapı sıkıntıları sorun oluşturmaktadır.”

Soru 8. Öğretmenlerin, “Eğitim sürecinde karşılaştığınız iyi örnekler nelerdir? Bunları çoğaltmanın yolları var mıdır? Ne yapılmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve dağılımı aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 28. Öğretmenlerin, “Eğitim sürecinde karşılaştığınız iyi örnekler nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	f
Meslek edinen hükümlülerin varlığı	12
Cezaevlerinde meslek edinebilmeleri ve sivil hayatta o meslekten geçimlerini sağlayabilmeleri	11
Diploma ve sertifika sahibi olmaları	11
Sivil hayatta yarım kalan eğitimin cezaevinde tamamlanabilmesi	7
Hükümlüye ıslah sürecinde dokunabilmek, fayda sağlamak iyi örnektir	4
Cezaevlerinde okuma ve yazma öğrenebilmeleri	4
Okuma yazma bilmeyen bir hükümlünün üniversite mezunu olabilmesi	4
Okuma ve yazma öğrenen hükümlünün ailesine mektup yazabilmesi	4
Hükümlünün, cezaevinde, toplumun onayladığı davranışları edinebilmesi	3
Eğitimi yarıda bırakan bireylere rehberlik ederek mezun etmek	3
Hükümlünün eğitim ihtiyacının karşılandığındaki mutluluğu	3
Açık öğretim sistemiyle eğitim kademelerini tamamlayabilmeleri	3
Pişman olan hükümlünün kendini düzeltme gayreti	2

Değer görmemiş hükümlülerin eğitim sayesinde değer görmesi	2
Eğitime devam eden hükümlünün suçundan pişmanlık duyması	1
Nitelikli eğiticilerin verdiği eğitimlerde hükümlünün iyi öğrendiğini ve mutlu olduğunu görmek	1
Eğitime katılan hükümlülerin mutlu olması	1
Kitap okuma alışkanlığı kazanan hükümlünün kendini geliştirmesi	1
Hükümlünün kendini geliştirirken aynı zamanda suçtan da uzak kalması	1
Örgün okuyan bir hükümlünün bölüm birincisi olması ve iş teklifi alması	1
Okuma ve yazmayı öğrenmede zorlanan hükümlünün en sonunda öğrenmesindeki mutluluk	1
El işi çalışmaları yaparak gelir elde edebilmeleri	1
Lise terk olan bir hükümlünün tezsiz yüksek lisansa kadar yükselmesi	1
Hükümlünün ihtiyaç duyarak talep ettiği eğitime kavuşmasındaki mutluluk	1
Hükümlünün sadece eğitim servisinde cezaevinde olduğunu unutması	1
Özellikle kader mahkûmlarının okuma azimleri	1
Uzun yıllar verilen tiyatro eğitiminin hükümlüdeki olumlu yansıması	1
Kalkınma ajanslarınca desteklenen eğitimin hükümlüdeki olumlu yansımaları	1
Kur'an okuma, hafızlık çalışması gibi dini eğitimlerin netice bulması	1
Kitap yazan hükümlülerin varlığı	1

Eğitim sürecinde karşılaştığınız iyi örneklerin neler olduğu sorusu ile ilgili öğretmenlerden 12'si meslek edinen hükümlülerin varlığı, 11'i cezaevlerinde meslek edinebilmeleri ve sivil hayatta o meslekten geçimlerini sağlayabilmeleri, 11'i diploma ve sertifika sahibi olmaları, 7'si sivil hayatta yarım kalan eğitimin cezaevinde tamamlanabilmesi, 4'ü hükümlüye ıslah sürecinde dokunabilmek, fayda sağlamak iyi örnektir, 4'ü cezaevlerinde okuma ve yazma öğrenebilmeleri, 4'ü okuma yazma bilmeyen bir hükümlünün üniversite mezunu olabilmesi, 4'ü okuma ve yazma öğrenen hükümlünün ailesine mektup yazabilmesi, 3'ü hükümlünün, cezaevinde, toplumun onayladığı davranışları edinebilmesi, 3'ü eğitimi yarıda bırakan bireylere rehberlik ederek mezun etmek, 3'ü hükümlünün eğitim ihtiyacının karşılandığındaki mutluluğu, 3'ü açık öğretim sistemiyle eğitim kademelerini tamamlayabilmeleri, 2'si pişman olan hükümlünün kendini düzeltme gayreti, 2'si değer görmemiş hükümlülerin eğitim sayesinde değer görmesi ve 1'er öğretmen eğitime devam eden hükümlünün suçundan pişmanlık duyması, nitelikli eğiticilerin verdiği eğitimlerde hükümlünün iyi öğrendiğini ve mutlu olduğunu görmek, eğitime katılan hükümlülerin mutlu olması, kitap okuma alışkanlığı kazanan hükümlünün kendini geliştirmesi, hükümlünün kendini geliştirirken aynı zamanda suçtan da uzak kalması, örgün okuyan bir hükümlünün bölüm birincisi

olması ve iş teklifi alması, okuma ve yazmayı öğrenmede zorlanan hükümlünün en sonunda öğrenmesindeki mutluluk, el işi çalışmaları yaparak gelir elde edebilmeleri, lise terk olan bir hükümlünün tezsiz yüksek lisansa kadar yükselmesi, hükümlünün ihtiyaç duyarak talep ettiği eğitime kavuşmasındaki mutluluk, hükümlünün sadece eğitim servisinde cezaevinde olduğunu unutması, özellikle kader mahkûmlarının okuma azimleri, uzun yıllar verilen tiyatro eğitiminin hükümlüdeki olumlu yansıması, kalkınma ajanslarınca desteklenen eğitimin hükümlüdeki olumlu yansımaları, Kur'an'ı Kerim okuma, hafızlık çalışması gibi dini eğitimlerin netice bulması, kitap yazan hükümlülerin varlığı olarak yanıt vermiştir.

Tablo 29. Öğretmenlerin, “Eğitim sürecinde karşılaşılan iyi örnekleri çoğaltmanın yolları var mıdır?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	<i>f</i>
Evet var	23
Hayır, iyi örneklerle denk gelmedim	10
İyi örneklerin oluşabileceğine çok ihtimal vermiyorum	1

Öğretmenlerin 23'ü eğitim sürecinde karşılaşılan iyi örnekleri çoğaltmanın yollarının var olup olmadığı sorusuna evet yanıtını, 10 öğretmen iyi örneklerle denk gelmediğini ve 1 öğretmen ise iyi örneklerin oluşabileceğine çok ihtimal vermediğini belirtmiştir.

Tablo 30. Öğretmenlerin “Eğitim sürecinde karşılaşılan iyi örnekleri çoğaltma konusunda ne yapılabilir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	<i>f</i>
Meslek edindirme çalışmaları artırılmalıdır	7
Kurum yöneticileri ve diğer personelin eğitime inanması ve eğitimi önemseyip desteklemesi	7
Yöneticilerin cezaevi öğretmenlerine değer vermesi	4
Eğitim çalışmalarının profesyonelce uygulanması	3
Az fakat nitelikli ve iyi niyetli çalışmalar planlanması	3
Fiziki olanakların iyileştirilmesi	3
Kurum müdürünün tavrına göre eğitim uygulamaları şekillenmemelidir	2
İdarecilerin iyi yetiştirilmesi fayda sağlar	2
Cezaevlerinin eğitim odaklı yeniden yapılandırılması	2
Eğitim çalışmalarındaki başarının ceza indirimine etkisinin olması gerekir	2

Diğer kurum ve kuruluşlarla çok yönlü işbirliği	2
Cezaevlerindeki hükümlü tutuklu nüfusunun azaltılması	2
İşbirliğine açık kurum yöneticisi ve kurum personelinin göreve gelmesi gerekir	2
Mesleki, sosyal ve kültürel kursların sayısının artırılması	1
Okuma ve yazma kurslarının sürekli açılması	1
Okuma ve yazmanın oyun kartları gibi farklı yöntemlerle öğretilmesi	1
Yapılan çalışmaların yöneticilerce takdir görmesi ve desteklenmesi	1
Liyakatli ve eğitimi destekleyen müdürlerin göreve gelmesi gerekir	1
Kurum müdüründen bağımsız eğitim müdürlüğünün kurulması	1
Kurum müdürlerinin öğretmen üzerindeki yetkilerinin azaltılması	1
Eğitim servisinin MEB'e bağlanması gerekir	1
Hükümlünün her şeyden önce insan olmasına binaen etkili eğitimler vermek	1
Eğiticilerin nitelikli ve donanımlı olması gerekir	1
Personel sayısının artırılması	1
Cezaevi personelinin göreve başlamadan önce iyi yetiştirilmesi	1
Hükümlülerin güdülenmesi gerekir	1
Açık öğretim fakültesi ücretlerinin daha uygun hale getirilmesi	1
İhtiyaç analizinin yapılarak eğitimin planlanması	1
İyi örnekleri artırıcı bilgilendirici ve paylaşıma dayalı çalışmaların yapılması	1
Başarılı olunmuş yöntemlerin tüm cezaevleriyle paylaşılması	1
Eğitim seviyesi arttıkça suç oranının düşeceğine inanıyorum	1
Kamu kurumları ve STK'ların hükümlüyü destekleyici projelere katkı sağlaması	1
Eğitim servisine daha çok fırsat ve imkân tanınması	1
El becerisinin geliştirilmesi için daha çok ortam sağlanması	1
Cezaevlerinin eğitim boyutunun yönetim ve personelce kabul edilmesi gerekir	1
Cezaevlerine mesleki ve sosyal kurs alanları dâhil her branşta cezaevi öğretmeni alınması ve dersleri bu öğretmenlerin vermesi	1
Hükümlülerin eğitime güdülenmesi ve istekli hale getirilmesi	1
Etkinliklere katılan hükümlülerin ödüllendirilmesi	1
Görsel ve işitsel materyallerle donatılmış ortamlarda eğitim verilmelidir	1
Tüm engellemelere rağmen gayretli olabilmek	1
Üstün gayretlerle yetiştirilen hükümlünün kurumca da desteklenmesi	1
Hükümlüleri eğitim sürecinde etkin kılmak ve söz hakkı vermek	1
Öğretmenin iş yükünün azaltılması	1
Eğitimin, hükümlünün ailesi ve çevresinin de dâhil olduğu bütüncül bir çalışmayla yapılması	1
Mesleki ve sosyal projelerin Adalet Bakanlığınca desteklenmesi	1
Bireysel görüşme ve yakından ilgilenme önemli katkı sağlar	1
Öğretmenin takdir görmesi iyi örnekleri çoğaltır	1
Cezaevi öğretmeni sayısının artırılması	1

Eğitim sürecinde karşılaşılan iyi örnekleri çoğaltmak için neler yapılabileceği sorusu ile ilgili öğretmenlerin 7'si meslek edindirme çalışmaları artırılmalıdır, 7'si kurum yöneticileri ve diğer personelin eğitime inanması ve eğitimi önemseyip desteklemesi, 4'ü yöneticilerin cezaevi öğretmenlerine değer vermesi, 3'ü eğitim çalışmalarının profesyonelce uygulanması, 3'ü az fakat nitelikli ve iyi niyetli çalışmalar planlanması, 3'ü fiziki olanakların iyileştirilmesi, 2'si kurum müdürünün tavrına göre eğitim uygulamaları şekillenmemelidir, 2'si idarecilerin iyi yetiştirilmesi fayda sağlar, 2'si cezaevlerinin eğitim odaklı yeniden yapılandırılması, 2'si eğitim çalışmalarındaki başarının ceza indirimine etkisinin olması gerekir, 2'si diğer kurum ve kuruluşlarla çok yönlü işbirliği, 2'si cezaevlerindeki hükümlü tutuklu nüfusunun azaltılması, 2'si işbirliğine açık kurum yöneticisi ve kurum personelinin göreve gelmesi gerekir ve 1'er öğretmen mesleki, sosyal ve kültürel kursların sayısının artırılması, okuma ve yazma kurslarının sürekli açılması, okuma ve yazmanın oyun kartları gibi farklı yöntemlerle öğretilmesi, yapılan çalışmaların yöneticilerce takdir görmesi ve desteklenmesi, liyakatli ve eğitimi destekleyen müdürlerin göreve gelmesi gerekir, kurum müdüründen bağımsız eğitim müdürlüğünün kurulması, kurum müdürlerinin öğretmen üzerindeki yetkilerinin azaltılması, eğitim servisinin MEB'e bağlanması gerekir, hükümlünün her şeyden önce insan olmasına binaen etkili eğitimler vermek, eğiticilerin nitelikli ve donanımlı olması gerekir, personel sayısının artırılması, cezaevi personelinin göreve başlamadan önce iyi yetiştirilmesi, hükümlülerin güdülenmesi gerekir, açık öğretim fakültesi ücretlerinin daha uygun hale getirilmesi, ihtiyaç analizinin yapılarak eğitimin planlanması, iyi örnekleri artırıcı bilgilendirici ve paylaşıma dayalı çalışmaların yapılması, başarılı olunmuş yöntemlerin tüm cezaevleriyle paylaşılması, eğitim seviyesi arttıkça suç oranının düşeceğine inanıyorum, kamu kurumları ve STK'ların hükümlüyü destekleyici projelere katkı sağlaması, eğitim servisine daha çok fırsat ve imkân tanınması, el becerisinin geliştirilmesi için daha çok ortam sağlanması, cezaevlerinin eğitim boyutunun yönetim ve personelce kabul edilmesi gerekir, cezaevlerine mesleki ve sosyal kurs alanları dâhil her branşta cezaevi öğretmeni alınması ve dersleri bu öğretmenlerin vermesi, hükümlülerin eğitime güdülenmesi ve istekli hale getirilmesi, etkinliklere katılan hükümlülerin ödüllendirilmesi, görsel ve işitsel materyallerle donatılmış ortamlarda eğitim verilmelidir, tüm engellemelere rağmen gayretli olabilmek, üstün gayretlerle yetiştirilen hükümlünün kurumca da desteklenmesi, hükümlüleri eğitim sürecinde etkin kılmak ve söz hakkı vermek, öğretmenin iş yükünün azaltılması, eğitimin, hükümlünün ailesi ve çevresinin de dâhil olduğu bütüncül bir

çalışmayla yapılması, mesleki ve sosyal projelerin Adalet Bakanlığınca desteklenmesi, bireysel görüşme ve yakından ilgilenme önemli katkı sağlar, öğretmenin takdir görmesi iyi örnekleri çoğaltır, cezaevi öğretmeni sayısının artırılması olarak yanıt vermiştir.

Öğretmenlerin, “Eğitim sürecinde karşılaştığınız iyi örnekler nelerdir? Bunları çoğaltmanın yolları var mıdır? Ne yapılmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-15: “Kurumda eğitim kademesini tamamlayarak ve mesleki kurslarda belge alarak nadirde olsa iş sahibi olanları görmek güzel. Bunları çoğaltmak için MEB kurumları ve bölgedeki organize sanayi kuruluşları ile işbirliği yaparak yörenin ihtiyacına göre kurs vb. eğitim etkinliklerini yürütmenin daha iyi olacağı kanaatindeyim.”

Ö-40: “Kurumlarımızda eğitimin meyvelerini alan nadide insanlar oluyor. Ceza infaz kurumlarında aldığı eğitimler neticesinde iş sahibi olabilen insanlar var. Hastanelerde, kamu kurumlarında veya kendilerine ait küçük işletmelerde karşılaştığımız eski hükümlülerin ekmeğini kazanan bireyler olarak karşımıza çıkması çok mutlu edici kareler. Bunların artırılması için eğitimin niçin gerekli olduğu iyice anlatılıp özellikle mesleki eğitimin daha etkin kullanılması gerekir.”

Soru 9. Öğretmenlerin, “Cezaevindeki eğitimlerin yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Yararları nedir? Zararı nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve dağılımı aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 31. Öğretmenlerin Cezaevinde Yürütülen Eğitimlerin Yararlı Olup Olmadığına İlişkin Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	f
Evet, yararlıdır.	70
Kısmen yararlıdır.	13
Hayır, yararlı değildir.	7

Öğretmenlerin 70’i cezaevinde yürütülen eğitimlerin faydalı olduğunu, 13’ü kısmen yararlı olduğunu ve 7’si yararlı olmadığını belirtmiştir.

Tablo 32. Öğretmenlerin Cezaevinde Yürütülen Eğitimlerin Yararının Ne Olduğu Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	<i>f</i>
Eğitim kişisel, sosyal ve kültürel gelişimi destekler	43
Mesleki eğitimlerle meslek kazanmaları yararlıdır	17
Yarım kalan eğitim kademelerinin cezaevinde tamamlanabilmesi	8
Hükümlünün eğitimler sayesinde toplumun kabul ettiği davranış biçimlerini kazanması ve böylelikle topluma yeniden kazandırılması	8
Eğitim sayesinde ıslah olabilmeleri	4
Okuma yazma bilmeyen hükümlülerin öğrenebilme fırsatı	4
Hükümlüde suça dair ve hayata karşı farkındalık oluşturmaları	3
Eğitim alan hükümlünün toplumun gelişimi için gayret göstermesi	2
Vakitlerini verimli etkinliklerle geçirmelerini destekler	1
Yanlış öğrenmelerin düzeltilmesine ve yeni şeylerin öğrenilmesine vesile olması	1
Hükümlünün eğitim alanına gelerek deşarj olmasını sağlar	1
Ağır suç işlemiş bir hükümlünün resim kursunda ince ince ebru sanatını uygulaması	1
Hükümlünün yeniden suç işlemesini engellemektedir	1
Eğitim çalışmaları ile suça bulaşmış bireylere yeni bir dünya sunmak	1
Eğitim sayesinde hükümlünün bazı değerleri kazanabilmesi	1
Eğitim alan hükümlünün kendine ve başkalarına zarar veremez duruma gelebilmesi	1
Eğitim alan hükümlünün kurumun işleyişini bozmamaya ve kurallara uymaya gayret etmesi	1
Suçta eğimlilikten kurtulan hükümlülerin varlığı	1
Eğitimin sigara gibi bağımlılıktan kurtulmaya vesile olabilmesi	1

Ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitimlerin yararının ne olduğu ile ilgili soruya öğretmenlerin 43'ü eğitim kişisel, sosyal ve kültürel gelişimi destekler, 17'si mesleki eğitimlerle meslek kazanmaları yararlıdır, 8'i yarım kalan eğitim kademelerinin cezaevinde tamamlanabilmesi, 8'i hükümlünün eğitimler sayesinde toplumun kabul ettiği davranış biçimlerini kazanması ve böylelikle topluma yeniden kazandırılması, 4'ü eğitim sayesinde ıslah olabilmeleri, 4'ü okuma yazma bilmeyen hükümlülerin öğrenebilme fırsatı, 3'ü hükümlüde suça dair ve hayata karşı farkındalık oluşturmaları, 2'si eğitim alan hükümlünün toplumun gelişimi için gayret göstermesi ve 1'er öğretmen vakitlerini verimli etkinliklerle geçirmelerini destekler, yanlış öğrenmelerin düzeltilmesine ve yeni şeylerin öğrenilmesine vesile olması, hükümlünün eğitim alanına

gelerek deşarj olmasını sağlar, ağır suç işlemiş bir hükümlünün resim kursunda ince ince ebru sanatını uygulaması, hükümlünün yeniden suç işlemesini engellemektedir, eğitim çalışmaları ile suça bulaşmış bireylere yeni bir dünya sunmak, eğitim sayesinde hükümlünün bazı değerleri kazanabilmesi, eğitim alan hükümlünün kendine ve başkalarına zarar veremez duruma gelebilmesi, eğitim alan hükümlünün kurumun işleyişini bozmamaya ve kurallara uymaya gayret etmesi, suça eğilimlilikten kurtulan hükümlülerin varlığı, eğitimin sigara gibi bağımlılıktan kurtulmaya vesile olabilmesi olarak yanıt vermiştir.

Tablo 33. Öğretmenlerin Ceza İnfaz Kurumlarında Yürütülen Eğitimlerin Zararlarının Ne Olduğu Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	<i>f</i>
Eğitim uygulamalarında niceliksel beklenti yararsızdır, zarar vermektedir	16
Hükümlülerden, gerçekten eğitim almak istemeyenlerin çokluğu emeği boşa çıkarmaktadır	6
Eğitimin ihtiyaç duyana ve gönüllü olana verilmemesi	4
Hükümlünün eğitim çalışmalarını suiistimal etmesi	2
Açık cezaevlerinde örgün okuma hakkının istismar edilmesi, eğitim olanaklarının kurum dışına çıkabilmek için araç olarak görülmesi	2
Eğitim alanlarının farklı koşullardakilerle sohbet etme gibi amacı dışında kullanılması	2
Kötü niyetli hükümlünün eğitim sayesinde kendini geliştirerek suçu profesyonelce işlemesi	1
Hükümlünün infazına doğrudan katkısı olmadığı için faydalı değildir	1
Verilen eğitimden yeterince dönütün alınmaması	1
Bazı mesleki kursların, mesleği edinme değil, zaman geçirme ve para kazanma vesilesi olarak görülmesi	1
Bazı cezaevlerinde hükümlülerin eğitim vasıtası ile oyalanmasının amaç edinmesi	1
Hükümlünün eğitim çalınmalarına katılmaya zorlanması zararlıdır	1
İsteksiz hükümlünün dersi sabote etmesi	1
Hükümlünün çok geniş haklarının olması ve bu hakları eğitim çalışmalarında bilinçlenerek öğrenmesi suça özendirilmektedir	1
Eğitim olanaklarının en iyi bir şekilde kullanılmaması	1
Eğitim çalışmalarında, çok emek ve maliyete karşılık az karşılık alma	1
Suç önlemede mevcut eğitimler yetersiz olduğu için zaman ve emek kaybı olmaktadır	1
Eğitimlerde hükümlünün şikâyet hakkını kötüye kullanması	1
Hükümlülerin tüm eğitim işlerinin kurumca yapılması nedeniyle tembelleşmesi	1

Ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitimlerin zararının ne olduğu ile ilgili soruya öğretmenlerin 16'sı eğitim uygulamalarında niceliksel beklenti yararsızdır, zarar vermektedir, 6'sı hükümlülerden gerçekten okumak istemeyenlerin çokluğu emeği boşa çıkarmaktadır, 4'ü eğitimin ihtiyaç duyana ve gönüllü olana verilmemesi, 2'si hükümlünün eğitim çalışmalarını suiistimal etmesi, 2'si açık cezaevlerinde örgün okuma hakkının istismar edilmesi, eğitim olanaklarının kurum dışına çıkabilmek için araç olarak görülmesi, 2'si eğitim alanlarının farklı koşullardakilerle sohbet etme gibi amacı dışında kullanılması ve 1'er öğretmen kötü niyetli hükümlünün eğitim sayesinde kendini geliştirerek suçu profesyonelce işlemesi, hükümlünün infazına doğrudan katkısı olmadığı için faydalı değildir, verilen eğitimden yeterince dönütün alınmaması, bazı mesleki kursların, mesleği edinme değil, zaman geçirme ve para kazanma vesilesi olarak görülmesi, bazı cezaevlerinde hükümlülerin eğitim vasıtası ile oyalanmasının amaç edinmesi, hükümlünün eğitim çalışmalarına katılmaya zorlanması zararlıdır, isteksiz hükümlünün dersi sabote etmesi, hükümlünün çok geniş haklarının olması ve bu hakları eğitim çalışmalarında bilinçlenerek öğrenmesi suça özendirilmektedir, eğitim olanaklarının en iyi şekilde kullanılmaması, eğitim çalışmalarında, çok emek ve maliyete karşılık az karşılık alma, suçu önlemede mevcut eğitimler yetersiz olduğu için zaman ve emek kaybı olmaktadır, eğitimlerde hükümlünün şikâyet hakkını kötüye kullanması, hükümlülerin tüm eğitim işlerinin kurumca yapılması nedeniyle tembelleşmesi, grup etkileşimi nedeniyle olumsuz davranış kazanma olarak yanıt vermiştir.

Öğretmenlerin, “Cezaevindeki eğitimlerin yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Yararları nedir? Zararı nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-39: “Evet yararlıdır. Eğitimine devam eden kişiler kurum idaresini ve personeli zor duruma sokacak tutum ve davranışlardan uzak duruyor. Eğitim ile boş zamanı yapılandırılan hükümlü tutuklular psikolojik açıdan daha iyi durumda oluyor. Kendine ve başkasına zarar verme durumları azalıyor.”

Ö-53: “Hiçbir faydası olduğunu düşünmüyorum eğitimine devam eden hükümlü tahliyesi geldiği zaman dışarı çıkacağını belirtip kaydını yenilemiyor. Kurum içinde

kaldığı sürede maksadının okumaktan ziyade kurum dışına çıkmak olması sebebiyle eğitimine devam ediyor. Adı ceza infaz kurumu ancak bir yıllık çalışma sürecimde okullarda öğrencilere dahi verilmeyen hak ve imkânların burada hükümlülere veriliyor olmasını fark ettim. Bu durum ceza sisteminin caydırıcılığından ziyade özendirici olduğunu gösterdiğini düşünüyorum.”

Soru 10. Öğretmenlerin, “Eğer cezaevi eğitimleri faydalıysa bu faydayı nasıl daha nitelikli hale getirebiliriz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve dağılımı aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 34. Öğretmenlerin, “Eğer cezaevi eğitimleri faydalıysa bu faydayı nasıl daha nitelikli hale getirebiliriz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	f
Kurum 1. ve 2. müdürlerin eğitimin gücüne inanması ve eğitimi önemsemesi gerekir	16
Mesleki atölyelere daha çok ağırlık verilerek eğitim ve üretimin artırılması	14
Fiziki olanakların eğitim uygulamalarına uygun olacak şekilde iyileştirilmesi ya da yeniden yapılandırılması	12
İnfaz koruma memurlarının eğitimin gücüne inanması ve eğitimi önemsemesi gerekir	10
İnfaz koruma başmemurlarının eğitimin gücüne inanması ve eğitimi önemsemesi gerekir	8
Cezaevi öğretmeni ile eğitim servisi memuru sayısının artırılması	6
Hükümlüye bireysel ihtiyaç analizi uygulayıp bu çerçevede eğitime tabi tutmak	5
Cezaevi öğretmenin sorumluluklarının azaltılması gerekir	5
Kurum müdüründen bağımsız eğitim müdürlüğünün kurulması	5
Cezaevi öğretmenin yetkilerinin artırılması gerekir	5
Diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin artırılması ile	4
Cezaevlerinde nitelikli eğitimler verilerek	3
Usta öğreticilerin sayısının ve niteliklerinin artırılması	3
Yürütülen eğitim uygulamalarının daha da geliştirilmesi ile	3
Gerçekten gönüllü olarak katılım sağlayan hükümlüye eğitim verilmesi	3
Farklı uzmanlık alanlarında kişisel gelişimi destekleyerek	2
Eğitim alanlarının sayısının artırılması	2
MEB ile daha çok iç içe çalışılarak	2
Eğitim materyallerinin artırılması	2
Cezaevi öğretmene amirlik yetkisinin verilmesi gerekir	2
Uygulanabilir ve sürdürülebilir eğitimler ile	2
Cezaevi öğretmenin mesleki uygulamalarında daha özgür olması	2
Tahliye sonrası da hükümlünün desteklenmesi ve dönüt alınması	2

Eğitim çalışmalarına katılımın, aldığı cezadan düşülerek tahliyesine fayda sağlaması	2
Ödül sisteminin etkin kullanılması	2
Cezaevinde meslek öğrenen hükümlüye kendi işini kurması için destek verilmesi ya da iş bulunması	2
Cezaevi öğretmeni mevzuatının netleşmesi	1
Usta öğretici ücretlerinin artırılması	1
Yönetimsel sıkıntıların aşılması gerekir	1
Basın yoluyla kamuoyuna örnek hükümlülerin gösterilmesi	1
Suiistimallerin önü kesilmesi gerekir	1
Eğitim servisinin gereksiz iş yükünden kurtulması	1
Çağın gerektirdiği eğitimlerin verilmesi	1
Cezaevlerine kendini geliştirmiş usta öğreticilerin görevlendirilmesi	1
Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmelidir	1
Yöneticilerin personel üzerinde baskısının giderilmesi gerekir	1
Eğitim etkinliklerine yeteri kadar personel desteğinin sağlanması	1
Servis ve birimler arasında eşgüdümlü ve sağlıklı iletişime dayalı çalışma ortamının oluşturulması	1
Bireyselleştirilmiş eğitim odaklı çalışmaların artırılması	1
Daha sistemli ve formal bir eğitim anlayışı ile	1
Eğitimin güvenlik kaygılarının önünde yer alması gerekir	1
Sınava hazırlandığı için ders çalışan hükümlülere ayrı alanlarda imkânlar tanınması	1
Toplumun cezaevine yönelik olumsuz bakışının değiştirilmesi ile	1
Uygulanacak eğitimlerin cezaevinin ve hükümlünün yeterliliğine göre uygulanması	1
Öğretmenlerden, her alanda duyulan beklentinin azaltılması	1
Hükümlünün uygulamalarda keyfi davranmasının önüne geçilmesi	1
Eğitim suiistimallerinin cezaevi kurullarınca tespit edilip düzeltilmesi	1
Eğitim servisi görevlileri olan öğretmen ve memurlar birlikte hizmet içi eğitim görmelidir	1
Kurum müdürlerine eğitimin faydaları konusunda sık sık hizmet içi eğitim verilmesi	1
Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin artırılması	1
Öğretmenin uzman değil eğitim servisi yöneticisi olması	1
Daha fazla kurs açarak katılımın artırılması	1
Kurumca öğretmene değer verilmesiyle	1
Eğitim bütçesinin artırılması ile	1
Hükümlülere olumlu alışkanlık kazandırma için ortam oluşturarak	1
Eğitim çalışmalarının sayısının ve süresinin artırılması	1
Eğitimin nitelikli yönetici ve öğretmenlerle verilmesi	1
Önceliğin belge verme yerine olumsuz davranışın değiştirilmesi olmalıdır	1
Öğretmen için katı mesai saati uygulaması olmamalıdır	1
Kurumca eğitim ihtiyaçlarının tam tespiti ile mümkündür	1

Nitelikli eğitim için etkinliğe kabulde seçicilik gerekmektedir	1
Ceza sisteminde caydırıcılığın olması gerekir	1
Ülkenin olanaklarını dikkate alan etkili eğitim planlanmalıdır	1
Eğitimde verilen emeğin karşılığı için az ama nitelikli eğitim	1
Kurumca ekip ruhuyla sürekli bir gayretle eğitim etkinlikleri düzenlemek	1
Yetişkin eğitimi hususunda gerekli bilgilendirme yapılması	1
Kurumların okullara dönüştürülmesi ve gerekli araç ve gereç sağlanması	1
Kurum müdürünün eğitimle ilgili geniş yetkilerinin azaltılması gerekir	1
Tahliye sonrası üretime dönük çalışmanın zorunlu kılınması ile	1
Eğitimlerin sağlıklı uygulanması için mevzuatın yetersizliğinin giderilmesi	1
Eğitim ile ilgili kararların müdürlerin inisiyatifine bırakılmaması	1
Niceliği değil niteliği temele alan eğitimler ile	1
Cezaevi öğretmenlerinin niteliklerinin artırılması gerekir	1
Gözlem Sınıflandırma Yönetmeliği ile eğitimin zorunlu tutulması niteliği düşürmektedir, değişmesi gerekir	1
Kurum müdürlerinin öğretmenlik mezunu olması gerekir	1
Cezaevi öğretmenlerinin MEB'e bağlanması sorunları çözer	1

Eğer cezaevlerindeki eğitimler faydalı ise bu eğitimlerin nasıl daha nitelikli hale getirilebileceği ile ilgili soruya öğretmenlerin 16'sı kurum 1. ve 2. müdürlerin eğitimin gücüne inanması ve eğitimi önemsemesi gerekir, 14'ü mesleki atölyelere daha çok ağırlık verilerek eğitim ve üretimin artırılması, 12'si fiziki olanakların eğitim uygulamalarına uygun olacak şekilde iyileştirilmesi ya da yeniden yapılandırılması, 10'u infaz koruma memurlarının eğitimin gücüne inanması ve eğitimi önemsemesi gerekir, 8'i infaz koruma başmemurlarının eğitimin gücüne inanması ve eğitimi önemsemesi gerekir, 6'sı cezaevi öğretmeni ile eğitim servisi memuru sayısının artırılması, 5'i hükümlüye bireysel ihtiyaç analizi uygulayıp bu çerçevede eğitime tabi tutmak, 5'i cezaevi öğretmenin sorumluluklarının azaltılması gerekir, 5'i kurum müdüründen bağımsız eğitim müdürlüğünün kurulması, 5'i cezaevi öğretmenin yetkilerinin artırılması gerekir, 4'ü diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin artırılması ile, 3'ü cezaevlerinde nitelikli eğitimler verilerek, 3'ü usta öğreticilerin sayısının ve niteliklerinin artırılması, 3'ü yürütülen eğitim uygulamalarının daha da geliştirilmesi ile 3'ü gerçekten gönüllü olarak katılım sağlayan hükümlüye eğitim verilmesi, 2'si farklı uzmanlık alanlarında kişisel gelişimi destekleyerek, 2'si eğitim alanlarının sayısının artırılması, 2'si MEB ile daha çok iç içe çalışarak, 2'si eğitim materyallerinin artırılması, 2'si cezaevi öğretmenine amirlik yetkisinin verilmesi gerekir, 2'si uygulanabilir ve sürdürülebilir eğitimler ile, 2'si cezaevi öğretmenin mesleki uygulamalarında daha özgür olması, 2'si tahliye sonrası da hükümlünün desteklenmesi

ve dönüt alınması, 2'si eğitim çalışmalarına katılımın, aldığı cezadan düşülerek tahliyesine fayda sağlaması, 2'si ödül sisteminin etkin kullanılması, 2'si cezaevinde meslek öğrenen hükümlüye kendi işini kurması için destek verilmesi ya da iş bulunması ve 1'er öğretmen, cezaevi öğretmeni mevzuatının netleşmesi, usta öğretici ücretlerinin artırılması, yönetsel sıkıntılarının aşılması gerekir, basın yoluyla kamuoyuna örnek hükümlülerin gösterilmesi, suiistimallerin önü kesilmesi gerekir, eğitim servisinin gereksiz iş yükünden kurtulması, çağın gerektirdiği eğitimlerin verilmesi, cezaevlerine kendini geliştirmiş usta öğreticilerin görevlendirilmesi, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmelidir, yöneticilerin personel üzerinde baskısının giderilmesi gerekir, eğitim etkinliklerine yeteri kadar personel desteğinin sağlanması, servis ve birimler arasında eşgüdüm ve sağlıklı iletişime dayalı çalışma ortamının oluşturulması, bireyselleştirilmiş eğitim odaklı çalışmaların artırılması, daha sistemli ve formal bir eğitim anlayışı ile, eğitimin güvenlik kaygılarının önünde yer alması gerekir, sınava hazırlandığı için ders çalışan hükümlülere ayrı alanlarda imkanlar tanınması, toplumun cezaevine yönelik olumsuz bakışının değiştirilmesi ile, uygulanacak eğitimlerin cezaevinin ve hükümlünün yeterliliğine göre uygulanması, öğretmenlerden, her alanda duyulan beklentinin azaltılması, hükümlünün uygulamalarda keyfi davranmasının önüne geçilmesi, eğitim suiistimallerinin cezaevi kurullarınca tespit edilip düzeltilmesi, eğitim servisi görevlileri olan öğretmen ve memurlar birlikte hizmet içi eğitim görmelidir, kurum müdürlerine eğitimin faydaları konusunda sık sık hizmet içi eğitim verilmesi, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin artırılması, öğretmenin uzman değil eğitim servisi yöneticisi olması, daha fazla kurs açarak katılımın artırılması, kurumca öğretmene değer verilmesiyle, eğitim bütçesinin artırılması ile, hükümlülere olumlu alışkanlık kazandırma için ortam oluşturarak, eğitim çalışmalarının sayısının ve süresinin artırılması, eğitimin nitelikli yönetici ve öğretmenlerle verilmesi, önceliğin belge verme yerine olumsuz davranışın değiştirilmesi olmalıdır, öğretmen için katı mesai saati uygulaması olmamalıdır, kurumca eğitim ihtiyaçlarının tam tespiti ile mümkündür, nitelikli eğitim için etkinliğe kabulde seçicilik gerekmektedir, ceza sisteminde caydırıcılığın olması gerekir, ülkenin olanaklarını dikkate alan etkili eğitim planlanmalıdır, eğitimde verilen emeğin karşılığı için az ama nitelikli eğitim, kurumca ekip ruhuyla sürekli bir gayretle eğitim etkinlikleri düzenlemek, yetişkin eğitimi hususunda gerekli bilgilendirme yapılması, kurumların okullara dönüştürülmesi ve gerekli araç ve gereç sağlanması, kurum müdürünün eğitimle ilgili geniş yetkilerinin azaltılması gerekir, tahliye sonrası üretime dönük çalışmanın zorunlu kılınması ile,

eğitimlerin sağlıklı uygulanması için mevzuatın yetersizliğinin giderilmesi, eğitim ile ilgili kararların müdürlerin inisiyatifine bırakılmaması, niceliği değil niteliği temele alan eğitimler ile, cezaevi öğretmenlerinin niteliklerinin artırılması gerekir, gözlem sınıflandırma yönetmeliği ile eğitimin zorunlu tutulması niteliği düşürmektedir değişmesi gerekir, kurum müdürlerinin öğretmenlik mezunu olması gerekir, cezaevi öğretmenlerinin MEB'e bağlanması sorunları çözer olarak yanıt vermiştir.

Öğretmenlerin, “Eğer cezaevi eğitimleri faydalıysa bu faydayı nasıl daha nitelikli hale getirebiliriz?” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-21: “*Ceza infaz kurumlarında özellikle ilk defa suç işleyen tutuklu hükümlülere daha fazla eğitim iyileştirme faaliyetleri yapılması için ceza infaz kurumunda yaşanan fiziki sıkıntının giderilmesi ve eğitime kurumun üst yöneticileri ile infaz koruma memurlarının destek vermesi gerekir.*”

Ö-78: “*Kurum idaresine eğitimin faydaları hakkında belirli aralıklarla seminer, eğitim, bilgilendirme vb. yapılmalı, kurumlarda öğretmen sayıları artırılmalı, eğitim servisi memurları ve öğretmenler belirli aralıklarla çalıştay, eğitim vb. programlara alınmalı, kurumların fiziki yapılarının da eğitim faaliyetleri için uygun hale getirilmesi gerekmektedir.*”

Soru 11. Öğretmenlerin, “Eğitim esnasında karşılaştığınız disiplin olayları var mıdır? Varsa bunları gidermenin yolları sizce nedir?” sorusuna verdikleri cevaplar ve dağılımları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 35. Öğretmenlerin, “Eğitim esnasında karşılaştığınız disiplin olayları var mıdır?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	<i>f</i>
Evet vardır	34
Hayır yoktur	45
Çok az disiplin olayı olmaktadır	9
Belirtilmemiş	25

Öğretmenlerin 45'si eğitim esnasında disiplin olayının olmadığını, 34'ü olduğunu, 9'u çok az disiplin olayının olduğunu belirtmiştir. 25 öğretmen ise bu soruya yanıt vermemiştir.

Tablo 36. Öğretmenlerin, Disiplin Olaylarını Gidermenin Yollarının Ne Olduğu Konusundaki Görüşleri

Yanıtlar	f
İyi bir yönetim anlayışının olması	5
Var olan disiplin kurallarının sıkı olarak uygulanması	4
Eğitim uygulamalarına sadece nitelikli ve istekli hükümlülerin seçimi	4
Ödül ve ceza sistemini iyi kullanmak	3
Eğitim alanındaki personel sayısının artırılması	3
Yöneticilerin eğitime önem vermeleri ve destek olmaları	2
Eğitimde başarının ceza indirimine etkisinin olması gerekir	2
Hükümlünün eğitim etkinliklerinden belli bir süre alıkonulması	2
Olayın mevzuattaki karşılığı olan disiplin cezasının verilmesi	2
Öğretmenin memur ve hükümlüler üzerindeki yetkilerinin artırılması	2
Hükümlünün öğrenmeye güdülenmesi	2
Daha caydırıcı yasal önlemler alınmalıdır	2
Cezaevlerinin eğitim odaklı yeniden düzenlenmesi	1
Cezaevi birimleri arası eşgüdümlü çalışılarak	1
Öğretmenin disiplin olaylarına karşı kendini geliştirmesi	1
Bireye özel eğitim verilerek	1
Hükümlünün, sözel uyarı sonrasında düzelmezse tutanakla disiplin kuruluna sevk edilmesi gerekir	1
Hükümlünün uygulamalarda keyfi davranmasının önüne geçilmesi	1
Disiplin mevzuatının eğitim uygulamalarına karşı hassasiyetinin artırılması	1
Eğitim alanlarının elverişli hale getirilmesi	1
Hükümlüleri yeni bir başlangıca motive etmek	1
Hükümlüler ile etkili iletişim	1
Kurum yönetimi ile işbirliği yaparak çözülebilir	1
Çözüm odaklı, etkili fikirler üreterek disiplin olayı ele alınmalıdır	1
Personelin disiplin konularında iyi eğitilmesi	1
2020'de yayımlanan Gözlem Sınıflandırma Yönetmeliğinin etkin uygulanması	1

Disiplin olaylarının giderilmesinin yolları ile ilgili öğretmenlerin 5'i iyi bir yönetim anlayışının olması, 4'ü var olan disiplin kurallarının sıkı olarak uygulanması, 4'ü eğitim uygulamalarına sadece nitelikli ve istekli hükümlülerin seçimi, 3'ü ödül ve ceza sistemini iyi kullanmak, 3'ü eğitim alanındaki personel sayısının artırılması, 2'si

yöneticilerin eğitime önem vermeleri ve destek olmaları, 2'si eğitimde başarının ceza indirimine etkisinin olması gerekir, 2'si hükümlünün eğitim etkinliklerinden belli bir süre alıkonulması, 2'si olayın mevzuattaki karşılığı olan disiplin cezasının verilmesi, 2'si öğretmenin memur ve hükümlüler üzerindeki yetkilerinin artırılması, 2'si hükümlünün öğrenmeye güdülenmesi, 2'si daha caydırıcı yasal önlemler alınmalıdır ve 1'er öğretmen cezaevlerinin eğitim odaklı yeniden düzenlenmesi, cezaevi birimleri arası eşgüdümlü çalışarak, öğretmenin disiplin olaylarına karşı kendini geliştirmesi, bireye özel eğitim verilerek, hükümlünün, sözel uyarı sonrasında düzelmezse tutanakla disiplin kuruluna sevk edilmesi gerekir, hükümlünün uygulamalarda keyfi davranmasının önüne geçilmesi, disiplin mevzuatının eğitim uygulamalarına karşı hassasiyetinin artırılması, eğitim alanlarının elverişli hale getirilmesi, hükümlüleri yeni bir başlangıca motive etmek, hükümlüler ile etkili iletişim, kurum yönetimi ile işbirliği yaparak çözülebilir, çözüm odaklı, etkili fikirler üreterek disiplin olayı ele alınmalıdır, personelin disiplin konularında iyi eğitilmesi, 2020'de yayımlanan Gözlem Sınıflandırma Yönetmeliğinin etkin uygulanması olarak belirtmiştir.

Öğretmenlerin, “Eğitim esnasında karşılaştığınız disiplin olayları var mıdır? Varsa bunları gidermenin yolları sizce nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-34: “İdari nedenli sıkıntılar yaşanmakta, çözümünü de idarenin kalitesini artırması ve bakış açısını değiştirmesidir.”

Ö-91: “Şu ana kadar disiplin olayıyla karşılaşmadım. Zaten disiplin olayına karışan hükümlü/tutuklu verilecek disiplin cezaları yönetmelikle belirlenmiştir.

Soru 12. Öğretmenlerin, “Ceza infaz kurumlarını; yönetim ve işleyiş bakımından değerlendirdiğinizde verilen eğitimi nitelikli buluyor musunuz? Eksiklik varsa, bunun nereden kaynaklandığını açıklayabilir misiniz? Daha nitelikli bir eğitim için neler yapılabilir?” sorusuna verdikleri cevaplar ve dağılımları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 37. Öğretmenlerin, “Ceza infaz kurumlarını; yönetim ve işleyiş bakımından değerlendirdiğinizde verilen eğitimi nitelikli buluyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	<i>f</i>
Evet, niteliklidir	12
Hayır, nitelikli değildir	41
Kısmen niteliklidir	35
Belirtilmemiş	25

Öğretmenlerin 41'i ceza infaz kurumlarının yönetim ve işleyişini nitelikli bulmadığını, 35'i kısmen nitelikli bulduğunu, 12'si nitelikli bulduğunu belirtirken, 25 öğretmen soruya yanıt vermemiştir.

Tablo 38. Öğretmenlerin Ceza İnfaz Kurumlarında Yönetim ve İşleyişi Bakımından Oluşan Eksikliklerin Nereden Kaynaklandığına İlişkin Görüşleri

Yanıtlar	<i>f</i>
Kurum yöneticileri cezaevinde güvenliği ön plana alıp, cezaevinin eğitim boyutunu önemsememektedir	19
Kurum personeli cezaevinde güvenliği ön plana alıp, cezaevinin eğitim boyutunu önemsememektedir	9
Kurumların fiziki yapısının eğitim temelli planlanmaması nedeniyle eğitim olanaklarının kısıtlı olması, çok yönlü eğitimin uygulanamaması	8
Eğitim dışındaki kurumsal işleyişin eğitimi engellemesi	7
Öğretmenin görevleri ile ilgili mevzuatın net olmaması	6
Kurum yöneticilerinin liyakatli olmaması nedeniyle kurumları yönetememesi	5
Nicelikten çok niteliğe önem verilmesi	5
Kurum müdürlerinin bakış açısına göre kurumun iyi ya da kötü olma durumunun olumsuzluğu	2
Kurum yönetiminin ego tatmini için baskıcı tutum takınması ve adaletli olmayışı	2
Kurum dışından gelen eğiticilerin nitelikli olmaması	2
Sorun çıkmayan cezaevinin en iyi yönetilen cezaevi olarak görülmesi	1
Eğitimin, müdürün bakış açısına göre şekillenmesi sorun oluşturmaktadır	1
Öğretmen eğitim dışındaki işlere tüm enerjisini harcamaktadır	1
Genel olarak cezaevi mevzuatın yetersizliği	1
Kurs materyali bulma sıkıntısı	1
Kurs eğiticisi temin edememe	1
Hükümlü nüfusunun çok fazla olması ve yoğun sirkülasyon	1
Günü kurtarma mantığı niteliksiz kılmaktadır	1
Eğitim servisinde görevli personelin sık sık başka birimlerde görevlendirilmesi	1
Eğitim personeli sayısının yetersiz olması	1
Eğitim etkinliklerine yeterli oranda personel görevlendirilmemesi	1
Açık Öğretim Ortaokulu ve Lisesinin ücretsiz olması niteliği düşürmektedir	1
Açık öğretim sistemi genel olarak verimsizdir.	1

Hükümlünün hazırbulunuşluğunun yetersiz olması	1
Hükümlülerle eğitim yapmanın zorluğu	1
Cezalandırma ve eğitimin aynı kurumda bir arada yürütülmesi sorun oluşturmaktadır	1
Cezaevlerinin okullar gibi eğitim için tasarlanmaması	1
Kurumlarda ikili ilişkilerin sağlıklı kurulamaması	1

Ceza infaz kurumu yönetimi ve işleyişinden kaynaklı eksiklikler ile ilgili öğretmenlerin 19'u kurum yöneticileri cezaevinde güvenliği ön plana alıp, cezaevinin eğitim boyutunu önemsememektedir, 9'u kurum personeli cezaevinde güvenliği ön plana alıp, cezaevinin eğitim boyutunu önemsememektedir, 8'i kurumların fiziki yapısının eğitim temelli planlanmaması nedeniyle eğitim olanaklarının kısıtlı olması, çok yönlü eğitimin uygulanamaması, 7'si eğitim dışındaki kurumsal işleyişin eğitimi engellemesi, 6'sı öğretmenin görevleri ile ilgili mevzuatın net olmaması, 5'i kurum yöneticilerinin liyakatli olmaması nedeniyle kurumları yönetememesi, 5'i nicelikten çok niteliğe önem verilmesi, 2'si kurum müdürlerinin bakış açısına göre kurumun iyi ya da kötü olma durumunun olumsuzluğu, 2'si kurum yönetiminin ego tatmini için baskıcı tutum takınması ve adaletli olmayışı, 2'si kurum dışından gelen eğiticilerin nitelikli olmaması ve 1'er öğretmen sorun çıkmayan cezaevinin en iyi yönetilen cezaevi olarak görülmesi, eğitimin, müdürün bakış açısına göre şekillenmesi sorun oluşturmaktadır, öğretmen eğitim dışındaki işlere tüm enerjisini harcamaktadır, genel olarak cezaevi mevzuatın yetersizliği, kurs materyali bulma sıkıntısı, kurs eğiticisi temin edememe, hükümlü nüfusunun çok fazla olması ve yoğun sirkülasyon, günü kurtarma mantığı niteliksiz kılmaktadır, eğitim servisinde görevli personelin sık sık başka birimlerde görevlendirilmesi, eğitim personeli sayısının yetersiz olması, eğitim etkinliklerine yeterli oranda personel görevlendirilmemesi, Açık Öğretim Ortaokulu ve Lisesinin ücretsiz olması niteliği düşürmektedir, açık öğretim sistemi genel olarak verimsizdir, hükümlünün hazırbulunuşluğunun yetersiz olması, hükümlülerle eğitim yapmanın zorluğu, cezalandırma ve eğitimin aynı kurumda bir arada yürütülmesi sorun oluşturmaktadır, cezaevlerinin okullar gibi eğitim için tasarlanmaması, kurumlarda ikili ilişkilerin sağlıklı kurulamaması olarak belirtmiştir.

Tablo 39. Öğretmenlerin Daha Nitelikli Bir Eğitimin Nasıl Yapılabileceğine İlişkin Görüşleri

Yanıtlar	<i>f</i>
Kurumların eğitim odaklı yeniden yapılandırılması	9
Ceza infaz kurumlarının fiziki olanaklarının iyileştirilmesi	9
Mesleki eğitime, atölyelere ve üretime ağırlık verilmesi	8
Kurum yöneticilerinin eğitim çalışmalarını benimseyip desteklemesi	7
Personelin eğitim çalışmalarını benimseyip desteklemesi	7
Cezaevi öğretmenine amirlik verilerek yetkisinin artırılması	6
Kurum müdüründen bağımsız olarak başında öğretmenin olduğu eğitim servisinin eğitim müdürlüğü olması	5
Eğitim materyallerinin yeterince temin edilmesi	4
Kurum yöneticilerinin eğitime bakışının değişmesi gerekir	4
Öğretmenin eğitim uygulamalarında fikirlerinin önemsenmesi	3
Yeterli oranda kadrolu usta öğreticinin kurumlara atanması	3
Ceza sisteminin caydırıcı olması ve buna göre eğitimin verilmesi	2
MEB ile daha çok iç içe çalışmak ve eğitim uygulamalarını geliştirmek	2
Eğitimden sorumlu ikinci müdürün öğretmen kökenli olması	2
Usta öğretici ücretlerinin artırılması gerekir	1
Kurum müdürünün eğitim ve infazı birlikte uygulamayı bilmelidir	1
Yapılan eğitimlerin kamuoyunda örnek gösterilmesi	1
Çağın gereklerine uygun çalışmalar yapmak	1
Her cezaevinin bulunduğu bölgeye göre eğitim standardı belirlenmelidir	1
İlgi ve ihtiyacı belirleme temelli tarama yapılmalı ve buna göre doğru eğitimler uygulanmalıdır	1
Mevcut eğitimleri daha nitelikli hale getirmek	1
Genel Müdürlük eğitim politikasını yeniden gözden geçirmelidir	1
Cezaevi öğretmenine çeşitli donanımlar kazandırılmalıdır	1
Bireyselleştirilmiş eğitime ağırlık verilmesi	1
Liyakate dayalı bir sistemin uygulanması	1
Kurum personelinin eğitime bakışının değişmesi	1
Genel Müdürlükçe müdürlere yönelik, eğitimin önemi hususunda bilinçlendirme çalışmaları yapılması	1
Daha sistemli ve formal bir eğitim anlayışı gerekmektedir	1
Halk eğitim müdürlüklerince yeterli oranda usta öğretici görevlendirilmesi	1
Her cezaevinin yeterlilik durumu ve hükümlü profiline göre program planlamak	1
Kurum müdürlerinin eğitimci olması gerekmektedir	1
Mevzuatın hem öğretmen hem de eğitim için yeniden düzenlenmesi	1
Kurs eğitici sayısı artırılması	1
Eğitim personeli sayısının artırılması	1
Yetkilerin sadece müdürlerde toplanmaması, kurul yönetiminin etkin kılınması	1

Cezaevi eğitiminin bir araç değil amaç olarak görülmesi gerekir	1
Cezaevleri kampüsünde MEB'e bağlı okulların açılması	1
Müdür seçiminde nitelik aranmalıdır	1
Hükümlülerin ihtiyaçlarına göre nitelikli eğitimin verilmesi	1
Öğretmenlerin güç ve enerjisinin üstünde görevler beklenmemesi	1
Öğretmenin cezaevinde evrak memuru olarak görülmemesi	1
Eğitimde gayret ve başarı gösterenlere ceza indiriminin olması	1
Eğitim ve iyileştirme servislerinin müstakil bir kurulda birleşmesi	1
Uygulamadaki aksaklıklar iyi bir yönetim anlayışı ile giderilebilir	1
Kurs öğretmenlerinin belli süre diliminden sonra değiştirilmesi	1
Kurs öğretmenlerinin nitelikli olması	1
Nitelikli cezaevi öğretmenlerinin göreve gelmesi	1
Telefon ve internet gibi olanakların geliştirilmesi	1
Nitelikli yöneticilerin göreve gelmesi	1
Niceliksel artıştan ziyade sadece gönüllülük eğitimine önem verilmesi	1
Eğitim servisinde memur sayısının artırılması	1
Hükümlüye, karşılığında para kazanabileceği eğitimler planlanmalıdır	1
Etkili hizmet içi eğitimlerle tüm personelin eğitilmesi	1
Öğretmenin iş yükünün azaltılması	1
Eğitim ve öğretim servisinin doğrudan MEB'e bağlanması gerekir	1
Her şeyden önce yönetsel sorunların çözülmesi gerekir	1

Ceza infaz kurumlarında daha nitelikli eğitimin nasıl yapılacağı ile ilgili soruya öğretmenlerin 9'u kurumların eğitim odaklı yeniden yapılandırılması, 9'u ceza infaz kurumlarının fiziki olanaklarının iyileştirilmesi, 8'i mesleki eğitime, atölyelere ve üretime ağırlık verilmesi, 7'si kurum yöneticilerinin eğitim çalışmalarını benimseyip desteklemesi, 7'si personelin eğitim çalışmalarını benimseyip desteklemesi, 6'sı cezaevi öğretmenine amirlik verilerek yetkisinin artırılması, 5'i kurum müdüründen bağımsız olarak başında öğretmenin olduğu eğitim servisinin eğitim müdürlüğü olması, 4'ü eğitim materyallerinin yeterince temin edilmesi, 4'ü kurum yöneticilerinin eğitime bakışının değişmesi gerekir, 3'ü yeterli oranda kadrolu usta öğreticinin kurumlara atanması, 3'ü öğretmenin eğitim uygulamalarında fikirlerinin önemsenmesi, 2'si ceza sisteminin caydırıcı olması ve buna göre eğitimin verilmesi, 2'si MEB ile daha çok iç içe çalışmak ve eğitim uygulamalarını geliştirmek, 2'si eğitimden sorumlu ikinci müdürün öğretmen kökenli olması ve 1'er öğretmen usta öğretici ücretlerinin artırılması gerekir, kurum müdürünün eğitim ve infazı birlikte uygulamayı bilmelidir, yapılan eğitimlerin kamuoyunda örnek gösterilmesi, çağın gereklerine uygun çalışmalar yapmak, her cezaevinin bulunduğu bölgeye göre eğitim standardı belirlenmelidir, ilgi ve ihtiyacı belirleme temelli tarama yapılmalı ve buna göre doğru eğitimler

uygulanmalıdır, mevcut eğitimleri daha nitelikli hale getirmek, Genel Müdürlük eğitim politikasını yeniden gözden geçirmelidir, cezaevi öğretmenine çeşitli donanımlar kazandırılmalıdır, bireyselleştirilmiş eğitime ağırlık verilmesi, liyakate dayalı bir sistemin uygulanması, kurum personelinin eğitime bakışının değişmesi, Genel Müdürlükçe müdürlere yönelik, eğitimin önemi hususunda bilinçlendirme çalışmaları yapılması, daha sistemli ve formal bir eğitim anlayışı gerekmektedir, halk eğitim müdürlüklerince yeterli oranda usta öğretici görevlendirilmesi, her cezaevinin yeterlilik durumu ve hükümlü profiline göre program planlamak, kurum müdürlerinin eğitmen olması gerekmektedir, mevzuatın hem öğretmen hem de eğitim için yeniden düzenlenmesi, kurs eğiticisi sayısının artırılması, eğitim personeli sayısının artırılması, yetkilerin sadece müdürlerde toplanmaması ve kurul yönetiminin etkin kılınması, cezaevi eğitiminin bir araç değil amaç olarak görülmesi gerekir, cezaevleri kampüsünde MEB'e bağlı okulların açılması, müdür seçiminde nitelik aranmalıdır, hükümlülerin ihtiyaçlarına göre nitelikli eğitimin verilmesi, öğretmenlerin güç ve enerjisinin üstünde görevler beklenmemesi, öğretmenin cezaevinde evrak memuru olarak görülmemesi, eğitimde gayret ve başarı gösterenlere ceza indiriminin olması, eğitim ve iyileştirme servislerinin müstakil bir kurulda birleşmesi, uygulamadaki aksaklıklar iyi bir yönetim anlayışı ile giderilebilir, kurs öğretmenlerinin belli süre diliminden sonra değiştirilmesi, kurs öğretmenlerinin nitelikli olması, nitelikli cezaevi öğretmenlerinin göreve gelmesi, telefon ve internet gibi olanakların geliştirilmesi, nitelikli yöneticilerin göreve gelmesi, niceliksel artıştan ziyade sadece gönüllülük eğitimine önem verilmesi, eğitim servisinde memur sayısının artırılması, hükümlüye, karşılığında para kazanabileceği eğitimler planlanmalıdır, etkili hizmet içi eğitimlerle tüm personelin eğitilmesi, öğretmenin iş yükünün azaltılması, eğitim ve öğretim servisinin doğrudan MEB'e bağlanması gerekir, her şeyden önce yönetsel sorunların çözülmesi gerekir olarak yanıt vermiştir.

Öğretmenlerin, “Ceza infaz kurumlarını; yönetim ve işleyiş bakımından değerlendirdiğinizde verilen eğitimi nitelikli buluyor musunuz? Eksiklik varsa, bunun nereden kaynaklandığını açıklayabilir misiniz? Daha nitelikli bir eğitim için neler yapılabilir?” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-88: “*Bulunduğum kurumda yönetimin eğitim-öğretime önem verdiğini düşünmekteyim. Ancak, ceza infaz kurumlarında yönetim ve işleyiş açısından öncelik kurum güvenliğidir, ayrıca kurumun fiziki koşullarının bazı eğitimlerin verilmesinde sorun teşkil edebilmektedir, ya da verilmemesine neden olabilmektedir.*”

Ö-87: “Hayır bulmuyorum. Çalışan idarecilerin ve personelin bütünüyle eğitime bakış açısının değişmesi gerekir.”

Soru 13. Öğretmenlerin, “Hükümlü-tutuklular cezaevi eğitimlerinin hangi yönlerini beğenmektedir ya da yermektedir?” sorusuna verdikleri cevaplar ve dağılımları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 40. Öğretmenlerin, “Hükümlü-tutuklular cezaevi eğitimlerinin hangi yönlerini beğenmektedir.” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	<i>f</i>
Mesleki eğitime yönelik atölye ve kurs çalışmaları	30
Sosyal kültürel etkinlikler	24
Sportif kurs ve etkinlikler	16
Genel olarak tüm eğitimler	7
Sosyal Kurslar	7
Yarım bırakılan eğitimi tamamlayabilme olanağının sunulması	5
Arzuladıkları eğitime ulaşabilme	4
Eğlenceye yönelik etkinlikler	4
Boş zamanlarının faydalı geçmesi	4
Beceri eğitimleri	3
Eğitim ile ilgili taleplerinin eğitim servisinde hemen karşılanması	3
Eğitim sürecinde değer gördüklerini hissetmek	3
Kütüphane faaliyetleri	2
İlgi ve ihtiyaçlarına uygun etkinlikler	2
Okuma ve yazma kursları	2
Açık cezaevlerindeki örgün eğitim	2
Diploma ve sertifika sahibi olmaları	2
Öğretmenin idare ile hükümlü arasındaki köprü görevi görmesi	2
Sanatsal faaliyetler	1
Sosyalleşme imkânının varlığı	1
Hazırlık kursları	1
Yeni filmleri içeren film gösterimleri	1
Özellikle maddi değeri olan ödüllü etkinlikler	1
Çıraklık-kalfalık-ustalık belgelerini alabileceği kursların açılması	1
Eğitim kademelerindeki açık öğretim sistemi	1
Cezaevinde sınavlara başvuru ve katılma hakkının olması	1
Açık Öğretim Ortaokulu ve Lisesine kayıt ve kayıt yenilemelerinin ücretsiz olması	1
Eğitim sırasında anlayışlı personel	1
İŞKUR gibi kurumların kurslarda ücret ödemesi	1
Cezaevi öğretmenin kendileriyle ilgilenmesi	1

Yeni şeyler öğrenmek ve kendini değerli hissetmek	1
Kurslarda edinilen bilgilerle ortaya ürün çıkarabilmek	1
En az çaba ile eğitim alabilme	1

Hükümlülerin cezaevi eğitimlerinden hangilerini beğendiklerine yönelik soruya ilişkin öğretmenlerin 30'u mesleki eğitime yönelik atölye ve kurs çalışmaları, 24'ü sosyal kültürel etkinlikler, 16'sı sportif kurs ve etkinlikler, 7'si genel olarak tüm eğitimler, 7'si sosyal kurslar, 5'i yarım bırakılan eğitimi tamamlayabilme olanağının sunulması, 4'ü arzuladıkları eğitime ulaşabilme, 4'ü eğlenceye yönelik etkinlikler, 4'ü boş zamanlarının faydalı geçmesi, 3'ü beceri eğitimleri, 3'ü eğitim ile ilgili taleplerinin eğitim servisinde hemen karşılanması, 3'ü eğitim sürecinde değer gördüklerini hissetmek, 2'si kütüphane faaliyetleri, 2'si ilgi ve ihtiyaçlarına uygun etkinlikler, 2'si okuma ve yazma kursları, 2'si açık cezaevlerindeki örgün eğitim, 2'si diploma ve sertifika sahibi olmaları, 2'si öğretmenin idare ile hükümlü arasındaki köprü görevi görmesi ve 1'er öğretmen sanatsal faaliyetler, sosyalleşme imkânının varlığı, hazırlık kursları, yeni filmleri içeren film gösterimleri, özellikle maddi değeri olan ödüllü etkinlikler, çıraklık-kalfalık-ustalık belgelerini alabileceği kursların açılması, eğitim kademelerindeki açık öğretim sistemi, cezaevinde sınavlara başvuru ve katılma hakkının olması, Açık Öğretim Ortaokulu ve Lisesine yeni kayıt ve kayıt yenilemelerinin ücretsiz olması, eğitim sırasında anlayışlı personel, İŞKUR gibi kurumların kurslarda ücret ödemesi, cezaevi öğretmenin kendileriyle ilgilenmesi, yeni şeyler öğrenmek ve kendini değerli hissetmek, kurslarda edinilen bilgilerle ortaya ürün çıkarabilmek, en az çaba ile eğitim alabilme olarak yanıt vermiştir.

Tablo 41. Öğretmenlerin, “Hükümlü-tutuklular cezaevi eğitimlerinin hangi yönlerini yermektedir.” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	<i>f</i>
Eğitici nitelikli eğitim etkinlikleri	6
Eğitim etkinliklerinin sayısı ve çeşidinin azlığı	5
Fiziki olanakların yetersizliği	4
İhtiyaca dönük eğitim etkinliklerinin olmayışı	4
İsteksiz olarak okuma ve yazma kursuna katılmak	4
Az kursa çok başvuru olması ve katılamama	3
Eğitim çalışmalarındaki materyal eksikliği	3
Talep ettikleri kursun açılmaması	2
Sosyal kültürel kurslar	2

Genel olarak memnuniyetsizler	2
Cezaevlerinde ders çalışma olanaklarının kısıtlı olması	2
Ders kitaplarına kısa zamanda ulaşamama	1
Açık öğretim sistemi	1
Mesleki atölyelerinin kısıtlı olması	1
Koşullarda bulundurulabilecek kitap sayısının sınırlı olması	1
Cezaevleri nüfusunun kalabalık olması	1
Okuma ve yazma, yabancı dil ve destek kursları	1
Münazara bilgi yarışması ve zorunlu konferanslar	1
AÖF kayıt ve yenilemelerin ücretli olması	1
Kurs eğiticilerinin cezaevine göreve gelmemeleri	1
Kurs eğiticilerinin yetersiz olması	1
Eğitim uygulamalarında yaşanan zorluklar	1
Etkinliklere katılmada zorunluluk hissetmeleri	1
Açık Öğretim Ortaokulu ve Lisesi kitaplarının halk eğitim müdürlüklerince geç verilmesi	1
Uzun zaman alan etkinlikler	1
Kapalı cezaevlerinde yüz yüze eğitim imkânının olmaması	1

Hükümlülerin cezaevi eğitimlerinden hangilerini beğenmediklerine yönelik soruya ilişkin öğretmenlerin 6'sı eğitici nitelikli eğitim etkinlikleri, 5'i eğitim etkinliklerinin sayısı ve çeşidinin azlığı, 4'ü fiziki olanakların yetersizliği, 4'ü ihtiyaca dönük eğitim etkinliklerinin olmayışı, 4'ü isteksiz olarak okuma ve yazma kursuna katılmak, 3'ü az kursa çok başvuru olması ve katılamama, 3'ü eğitim çalışmalarındaki materyal eksikliği, 2'si talep ettikleri kursun açılmaması, 2'si sosyal kültürel kurslar, 2'si genel olarak memnuniyetsizler, 2'si cezaevlerinde ders çalışma olanaklarının kısıtlı olması ve 1'er öğretmen ders kitaplarına kısa zamanda ulaşamama, açık öğretim sistemi, mesleki atölyelerinin kısıtlı olması, koşullarda bulundurulabilecek kitap sayısının sınırlı olması, cezaevleri nüfusunun kalabalık olması, okuma ve yazma, yabancı dil ve destek kursları, münazara bilgi yarışması ve zorunlu konferanslar, AÖF yeni kayıt ve kayıt yenilemelerin ücretli olması, kurs eğiticilerinin cezaevine göreve gelmemeleri, kurs eğiticilerinin yetersiz olması, eğitim uygulamalarında yaşanan zorluklar, etkinliklere katılmada zorunluluk hissetmeleri, Açık Öğretim Ortaokulu ve Lisesi kitaplarının halk eğitim müdürlüklerince geç verilmesi, uzun zaman alan etkinlikler, kapalı cezaevlerinde yüz yüze eğitim imkânının olmaması olarak yanıt vermiştir.

Öğretmenlerin, “Hükümlü-tutuklular cezaevi eğitimlerinin hangi yönlerini beğenmektedir ya da yermektedir?” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-85: “Tahliye sonrası hayatlarında geçimlerini sağlamaya yönelik bir iş kolu eğitimi olmamasını çok eleştirmekteler ve özellikle tahliyeden sonra geçimlerini sağlamaya yönelik kalfalık ustalık belgeleri alabilecekleri mesleki kursları talep etmektedirler.”

Ö-111: “Sosyal kültürel faaliyetleri, mesleki kursları beğenmektedirler. Okulları (AÖÖ, AÖL, AÖF) hep eleştirmektedirler. Yüz yüze eğitim alamadıklarından dolayı olsa gerek.”

Soru 14. Öğretmenlerin, “Cezaevlerindeki eğitim ve iyileştirme çalışmaları yeterli buluyor musunuz? Sizce yapılanlardan farklı olarak neler yapılabilir?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve dağılımları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 42. Öğretmenlerin, “Cezaevlerindeki Eğitim ve İyileştirme Çalışmalarını Yeterli Buluyor Musunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	<i>f</i>
Evet, yeterlidir	21
Hayır, yeterli değildir	33
Kısmen yeterlidir	17
Niceliksel olarak evet, niteliksel olarak yeterli değildir	6
Belirtilmemiş	36

Cezaevlerindeki eğitim ve iyileştirme çalışmalarının yeterli olup olmadığına ilişkin öğretmenlerin 33’ü yeterli olmadığını, 21’i yeterli olduğunu, 17’si kısmen yeterli olduğunu ve 6’sı niceliksel olarak yeterli fakat niteliksel olarak yeterli olmadığını belirtmiştir. 36 öğretmen ise yanıt vermemiştir.

Tablo 43. Öğretmenlerin Cezaevlerinde Uygulanan Eğitim ve İyileştirme Çalışmalarından Farklı Olarak Neler Yapılabileceğine İlişkin Görüşleri

Yanıtlar	<i>f</i>
Fiziki olanaklar eğitime uygun şekilde geliştirilmelidir	15
Kurum müdürleri eğitimin gücüne inanmalı ve eğitim etkinliklerini desteklemelidir	9
Mesleki atölye ve eğitimlere ağırlık verilmelidir	6
İnfaz koruma başmemurları ve infaz koruma memurları eğitimin gücüne inanmalı ve eğitim etkinliklerini desteklemelidir	6
Öğretmen sayısı artırılmalıdır	5
Az fakat nitelikli eğitim yapılmalıdır	5
Mesleki eğitimlerde uzmanlaşmaya gidilerek mesleki eğitimler etkin hale getirilmelidir	3
Öğretmen ve eğitim servisi kurum müdüründen bağımsız olarak MEB'e bağlanmalıdır	3
Ceza infaz kurumları eğitim odaklı yeniden inşa edilmelidir	2
Öğretmenin sorumluluk alanları azaltılmalıdır	2
Öğretmen mevzuatı netleştirilmelidir	2
Öğretmen sorumluluğu oranında yetkilendirilmelidir	2
Diğer Bakanlıklar, kurum ve kuruluşlarla işbirliği artırılmalıdır	2
Personel sayısı artırılmalıdır	2
Liyakatli kurum müdürleri iş başına gelmelidir	2
Öğretmenin ve eğitim servisinin önemi tüm kurum personeline kabul edilmeli, bu konuda gerekli bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır	2
Yalnızca eğitime ihtiyaç duyan hükümlülere eğitim verilmelidir	2
Eğitim servisi kurum müdüründen bağımsız ayrı bir yönetime kavuşturulmalıdır	2
Farklı branşlarda cezaevi öğretmeni sayısı artırılmalı ve böylelikle kurslar cezaevi öğretmenlerince verilmelidir	1
Cezaevleri tamamen okullaşmalıdır	1
Tüm cezaevleri iş kollarına ve eğitim kademelerine göre sınıflandırılmalıdır	1
Cezaevi hükümlü sayısı kurum kapasitesi miktarına düşürülmelidir	1
Çağın gerektirdiği eğitimler planlanmalıdır	1
Mevcut eğitimler daha nitelikli hale getirilmelidir	1
Örgün eğitime geçilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır	1
Hem hükümlüye hem de personele ödüllü etkinlikler düzenlemelidir	1
Her cezaevinin kendi imkânlarına ve hükümlü profiline göre eğitim uygulanmalıdır	1
Öğretmen sayısı hükümlü nüfusuna göre adaletli dağıtılmalıdır	1
2020 yılında yayımlanan Gözlem Sınıflandırma Yönetmeliği ile getirilen, kısmen eğitim etkinliği zorunluluğu ve puanlama sistemi kaldırılmalıdır	1
Öğretmen büro memurluğu yerine asli görevine dönmelidir	1
Öğretmen gereksiz iş yükünden kurtulmalıdır	1

Çocuk ve genç hükümlüler için eğitim etkinlikleri zorunlu hale getirilmelidir	1
Eğitimler cezaevinin kapalı ya da açık cezaevi olma durumuna göre belirlenmelidir	1
Kurum müdürlerinin normalin üstünde olan yetkileri azaltılmalıdır	1
Eğitim bütçesi artırılmalıdır	1
Türkiye geneli cezaevlerinde uygulama birliği sağlanmalıdır	1
Eğitim uygulamaları MEB'deki gibi sistemli ve düzenli olmalıdır	1
Eğitim çalışmaları infaz süresinin tamamında değil, son döneminde etkin kılınmalıdır	1
Açık ve kapalı cezaevleri ile denetimli serbestlik müdürlükleri eğitim mevzuatının ayrı olması gerekir	1
Mesleki atölyelerdeki malzeme eksikliği düzenli olarak giderilmelidir	1
Niceliksel değil niteliksel kaygı ile eğitimler planlanmalıdır	1
Eğitim sürecinde doğrudan işbirliği yapılan, başta halk eğitim müdürlükleri olmak üzere kurum ve kuruluşlarla sağlıklı iletişim kurulmalıdır	1
Cezaevinin bulunduğu bölgenin ihtiyaçlarına göre eğitim planlanmalıdır	1
Eğitim çalışmaları ile ilgili karar ve denetimin kurum müdürlerinde değil, Genel Müdürlükte olmalıdır	1
Eğitim etkinlikleri imkânlar elverdiğince fazla yapılmalıdır	1
Eğitim servislerine daimi memur görevlendirilmelidir	1
Manevi rehberliğe ağırlık verilmelidir	1
Eğitimdeki başarı alınan ceza miktarını düşürmelidir	1

Cezaevlerinde uygulanan eğitim ve iyileştirme çalışmalarından farklı olarak neler yapılabileceğine öğretmenlerin 15'i fiziki olanaklar eğitime uygun şekilde geliştirilmelidir, 9'u kurum müdürleri eğitimin gücüne inanmalı ve eğitim etkinliklerini desteklemelidir, 6'sı mesleki atölye ve eğitimlere ağırlık verilmelidir, 6'sı infaz koruma başmemurları ve infaz koruma memurları eğitimin gücüne inanmalı ve eğitim etkinliklerini desteklemelidir, 5'i öğretmen sayısı artırılmalıdır, 5'i az fakat nitelikli eğitim yapılmalıdır, 3'ü mesleki eğitimlerde uzmanlaşmaya gidilerek mesleki eğitimler etkin hale getirilmelidir, 3'ü öğretmen ve eğitim servisi kurum müdüründen bağımsız olarak MEB'e bağlanmalıdır, 2'ser öğretmen ceza infaz kurumları eğitim odaklı yeniden inşa edilmelidir, öğretmenin sorumluluk alanları azaltılmalıdır, öğretmen mevzuatı netleştirilmelidir, öğretmen sorumluluğu oranında yetkilendirilmelidir, diğer bakanlıklar, kurum ve kuruluşlarla işbirliği artırılmalıdır, personel sayısı artırılmalıdır, liyakatli kurum müdürleri iş başına gelmelidir, öğretmenin ve eğitim servisinin önemi tüm kurum personeline kabul edilmeli, bu konuda gerekli bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır, yalnızca eğitime ihtiyaç duyan hükümlülere eğitim verilmelidir, eğitim servisi kurum müdüründen bağımsız ayrı bir yönetime kavuşturulmalıdır ve 1'er

öğretmen farklı branşlarda cezaevi öğretmeni sayısı artırılmalı ve böylelikle kurslar cezaevi öğretmenlerince verilmelidir, cezaevleri tamamen okullaşmalıdır, tüm cezaevleri iş kollarına ve eğitim kademelerine göre sınıflandırılmalıdır, cezaevi hükümlü sayısı kurum kapasitesi miktarına düşürülmelidir, çağın gerektirdiği eğitimler planlanmalıdır, mevcut eğitimler daha nitelikli hale getirilmelidir, örgün eğitime geçilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır hem hükümlüye hem de personele ödüllü etkinlikler düzenlemelidir, her cezaevinin kendi imkânlarına ve hükümlü profiline göre eğitim uygulanmalıdır, öğretmen sayısı hükümlü nüfusuna göre adaletli dağıtılmalıdır, 2020 yılında yayımlanan gözlem sınıflandırma yönetmeliği ile getirilen, kısmen eğitim etkinliği zorunluluğu ve puanlama sistemi kaldırılmalıdır, öğretmen büro memurluğu yerine asli görevine dönmelidir, öğretmen gereksiz iş yükünden kurtulmalıdır, çocuk ve genç hükümlüler için eğitim etkinlikleri zorunlu hale getirilmelidir, eğitimler cezaevinin kapalı ya da açık cezaevi olma durumuna göre belirlenmelidir, kurum müdürlerinin normalin üstünde olan yetkileri azaltılmalıdır, eğitim bütçesi artırılmalıdır, Türkiye geneli cezaevlerinde uygulama birliği sağlanmalıdır, eğitim uygulamaları MEB'deki gibi sistemli ve düzenli olmalıdır, eğitim çalışmaları infaz süresinin tamamında değil, son döneminde etkin kılınmalıdır, açık ve kapalı cezaevleri ile denetimli serbestlik müdürlükleri eğitim mevzuatının ayrı olması gerekir, mesleki atölyelerdeki malzeme eksikliği düzenli olarak giderilmelidir, niceliksel değil niteliksel kaygı ile eğitimler planlanmalıdır, eğitim sürecinde doğrudan işbirliği yapılan, başta halk eğitim müdürlükleri olmak üzere kurum ve kuruluşlarla sağlıklı iletişim kurulmalıdır, cezaevinin bulunduğu bölgenin ihtiyaçlarına göre eğitim planlanmalıdır, eğitim çalışmaları ile ilgili karar ve denetimin kurum müdürlerinde değil, Genel Müdürlükte olmalıdır, eğitim etkinlikleri imkânlar elverdiğince fazla yapılmalıdır, eğitim servislerine daimi memur görevlendirilmelidir, manevi rehberliğe ağırlık verilmelidir, eğitimdeki başarı alınan ceza miktarını düşürmelidir olarak yanıt vermiştir.

Öğretmenlerin, “Cezaevlerindeki eğitim ve iyileştirme çalışmaları yeterli buluyor musunuz? Sizce yapılanlardan farklı olarak neler yapılabilir?” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-60: “Mevcut yapılan çalışmalar yeterli ancak ne yazık ki kurumların fiziksel şartları itibariyle uygulanabilirliği kısıtlıdır.”

Ö-99: “Yeterli bulmuyorum. Fiziki imkânların geliştirilmesi ve tüm paydaşların eğitim ve iyileştirmenin faydasına olan inancının artırılması gerekir.”

Soru 15. Öğretmenlerin, “Bu meslekte karşılaşılan ana sorunlar sizce nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve dağılımları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 44. Öğretmenlerin, “Bu meslekte karşılaşılan ana sorunlar sizce nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	f
Öğretmenin ilgili-ilgisiz her işte görevlendirilmesi ve iş yükünün çok fazla olması	23
Öğretmenin görevlerini belirleyen mevzuatın net olmaması	20
Kurum 1. ve 2. müdürlerinin eğitim çalışmalarını önemsememesi	18
Cezaevlerinde eğitimin güvenlik tedbirlerinin gölgesinde kalması nedeniyle eğitim etkinliklerinin öncelik sırasında sona kalması	16
Cezaevi fiziki olanaklarının yetersizliği	15
Öğretmenin ve eğitim servisinin yönetim ve diğer personelce değer görmemesi	14
İnfaz koruma başmemurları ve infaz koruma memurlarının eğitim çalışmalarını önemsememesi	11
Yönetimsel baskı, öğretmene ve eğitim servisine sık sık müdahale	11
Öğretmenin eğitimi planladıktan sonra uygulamada amirlik gerektiren durumlarda yetkisiz ve çaresiz kalması	9
Öğretmenin bir memur olarak görülmesi	6
Liyakatli yöneticilerin iş başına gelmemesi	6
Öğretmenin cezaevinde “İdareci mi, öğretmen mi, organizatör mü?” konumunun belli olmaması	5
Öğretmenin sorumluluğunun fazla ama yetkisinin olmaması	5
Öğretmenin özgürce mesleğini yerine getirememesi	4
Kurum yönetici ve personelin olumsuz bakışı	4
Öğretmen eğitim ile ilgili her şeyi bilir ve her işi yapmalıdır anlayışı	4
Kurumda bütünlük ve dayanışmanın sağlanamaması nedeniyle servis ve birimler arası işbirliği ve iletişim eksikliği	4
Cezaevlerinin çok yoğun ve kalabalık olması	3
Öğretmenin MEB'e bağlı olmaması	3
Hükümlünün öğrenmeye isteksizliği	3
Kurum müdürlerinin iyi bir yönetim anlayışının olmaması	3
Cezaevi yönetimince adaletsiz uygulamalar yapılması	3
Eğitim çalışmalarını tüm kurumun benimseyip desteklememesi	3
Eğitim materyallerinin kısıtlı temin edilmesi ve kısıtlı kullanılması	2
Eğitim uygulama mevzuatının net olmaması	2
Cezaevinde genel olarak var olan personel yetersizliği	2

Personelin eğitime inanmaması	2
Öğretmen yetersizliği	2
İş doyumunun yetersizliği	2
Hükümlü eğitiminin yanında mesleki sorunların mutsuzluğu	2
Eğitim servisi memurlarının eğitim servisinden sık sık alınıp başka birimlere görevlendirilmesi	2
Teknolojik olanakların yetersizliği	2
Kurum yönetimiyle öğretmen arasında yaşanan sorunlar	2
Kurum müdürlerinin eğitimci olmaması	2
Çalışma ortamının stresli olması	2
Suç işlemiş bireylerle eğitim yapmanın zorluğu	2
Etkili, istihdamı merkeze alan mesleki eğitimlerin yetersizliği	2
Çok çeşitli kurumlardan niceliksel olarak aynı çalışmaların beklenmesi	1
Yapılan işe göre ücretin yetersiz olması	1
Kurum müdürünün yetkilerinin çok olması	1
Cezaevlerinin şehir merkezine uzak olması	1
Mevzuatın eğitim odaklı olmayışı	1
Kurumların ağırlıklı olarak ceza odaklı fiziki donanımına sahip olması	1
Mesleki kursların profesyonel bir ekip tarafından planlanmaması	1
Eğitim servisi personelinin yetersizliği	1
Eğitim servisinin gereksiz işlerle meşgul edilmesi	1
Mesleğin, bilinen öğretmenlikten çok farklı olması	1
Eğitim çalışmalarının gereksiz iş yükü olarak görülmesi	1
Eğitimci olmayan müdürlere eğitim konusunda tam yetki verilmesi	1
Bireysel eğitimin uygulanmaması	1
Cezaevlerinin diğer kurum ve kuruluşlara göre kapalı kutu olması	1
Öğretmenin sadece kurs açan ve kapatan biri olarak görülmesi	1
Öğretmenin motivasyon düşüklüğü	1
İntihar, yangın, kavga gibi olayların olumsuz etkisi	1
Eğitim servisinin MEB'e bağlı olmaması	1
Eğitim servisinin kurumdaki diğer servislerden farklı görülmemesi	1
Eğitim uygulamalarının denetiminin MEB tarafından yapılmaması	1
Yöresel bazda eğitici desteğinin olmaması	1
Eğitimde karar merciinin öğretmen olmaması	1
Her an soruşturma geçirme korkusuyla çalışmak	1
Toplumda cezaevi öğretmenliğinin bilinmemesi ve olumsuzluğu	1
Yönetimde hiyerarşik düzenin katı olması	1
Eğitimle ilgisi olmayan kurumsal kültürde eğitim yapmak	1
Eğitim bütçesinin kısıtlı olması	1
Kurum yönetiminin, gayretli çalışmanın karşılığını vermemesi	1
Kurum yöneticilerinin eğitimi reklam ya da gereksiz olarak görmesi	1
Aidiyet sorunu	1
Kurumlarda öğretmenden beklenen rollerin değişkenlik göstermesi	1
Bölgesel ihtiyaçlara göre eğitimlerin planlanmaması	1

Cezaevlerinde mesleki eğitimlerin uygulamadaki zorlukları	1
Personel eğitiminin yetersizliği	1
Eğitim servisi memurunun aynı zamanda başka birimlerde de görevlendirilmesi	1
Sendika hakkının olmaması	1

Cezaevi öğretmenliği mesleğinde karşılaşılan ana sorunların neler olduğu ile ilgili soruya öğretmenlerin 23'ü öğretmenin ilgili-ilgisiz her işte görevlendirilmesi ve iş yükünün çok fazla olması, 20'si öğretmenin görevlerini belirleyen mevzuatın net olmaması, 18'i kurum 1. ve 2. müdürlerinin eğitim çalışmalarını önemsememesi, 16'sı cezaevlerinde eğitimin güvenlik tedbirlerinin gölgesinde kalması nedeniyle eğitim etkinliklerinin öncelik sırasında sona kalması, 15'i cezaevi fiziki olanaklarının yetersizliği, 14'ü öğretmenin ve eğitim servisinin yönetim ve diğer personelce değer görmemesi, 11'i infaz koruma başmemurları ve infaz koruma memurlarının eğitim çalışmalarını önemsememesi, 11'i yönetsel baskı, öğretmene ve eğitim servisine sık sık müdahale, 9'u öğretmenin eğitimi planladıktan sonra uygulamada amirlik gerektiren durumlarda yetkisiz ve çaresiz kalması, 6'sı öğretmenin bir memur olarak görülmesi, 6'sı liyakatli yöneticilerin iş başına gelmemesi, 5'i öğretmenin cezaevinde "İdareci mi, öğretmen mi, organizatör mü?" konumunun belli olmaması, 5'i öğretmenin sorumluluğunun fazla ama yetkisinin olmaması, 4'er öğretmen öğretmenin özgürce mesleğini yerine getirememesi, kurum yönetici ve personelin olumsuz bakışı, öğretmen eğitim ile ilgili her şeyi bilir ve her işi yapmalıdır anlayışı, kurumda bütünlük ve dayanışmanın sağlanamaması nedeniyle servis ve birimler arası işbirliği ve iletişim eksikliği, 3'er öğretmen cezaevlerinin çok yoğun ve kalabalık olması, öğretmenin MEB'e bağlı olmaması, hükümlünün öğrenmeye isteksizliği, kurum müdürlerinin iyi bir yönetim anlayışının olmaması, cezaevi yönetimince adaletsiz uygulamalar yapılması, eğitim çalışmalarını tüm kurumun benimseyip desteklememesi, 2'şer öğretmen eğitim materyallerinin kısıtlı temin edilmesi ve kısıtlı kullanılması, eğitim uygulama mevzuatının net olmaması, cezaevinde genel olarak var olan personel yetersizliği, personelin eğitime inanmaması, öğretmen yetersizliği, iş doyumunun yetersizliği, hükümlü eğitiminin yanında mesleki sorunların mutsuzluğu, eğitim servisi memurlarının eğitim servisinden sık sık alınıp başka birimlere görevlendirilmesi, teknolojik olanakların yetersizliği, kurum yönetimiyle öğretmen arasında yaşanan sorunlar, kurum müdürlerinin eğitimci olmaması, çalışma ortamının stresli olması, suç işlemiş bireylerle eğitim yapmanın zorluğu, etkili, istihdamı merkeze alan mesleki

eğitimlerin yetersizliği ve 1'er öğretmen çok çeşitli kurumlardan niceliksel olarak aynı çalışmaların beklenmesi, yapılan işe göre ücretin yetersiz olması, kurum müdürünün yetkilerinin çok olması, cezaevlerinin şehir merkezine uzak olması, mevzuatın eğitim odaklı olmayışı, kurumların ağırlıklı olarak ceza odaklı fiziki donanıma sahip olması, mesleki kursların profesyonel bir ekip tarafından planlanmaması, eğitim servisi personelinin yetersizliği, eğitim servisinin gereksiz işlerle meşgul edilmesi, mesleğin, bilinen öğretmenlikten çok farklı olması, eğitim çalışmalarının gereksiz iş yükü olarak görülmesi, eğitimci olmayan müdürlere eğitim konusunda tam yetki verilmesi, bireysel eğitimin uygulanmaması, cezaevlerinin diğer kurum ve kuruluşlara göre kapalı kutu olması, öğretmenin sadece kurs açan ve kapatan biri olarak görülmesi, öğretmenin motivasyon düşüklüğü, intihar, yangın, kavga gibi olayların olumsuz etkisi, eğitim servisinin MEB'e bağlı olmaması, eğitim servisinin kurumdaki diğer servislerden farklı görülmemesi, eğitim uygulamalarının denetiminin MEB tarafından yapılmaması, yöresel bazda eğitici desteğinin olmaması, eğitimde karar merciinin öğretmen olmaması, her an soruşturma geçirme korkusuyla çalışmak, toplumda cezaevi öğretmenliğinin bilinmemesi ve olumsuzluğu, yönetimde hiyerarşik düzenin katı olması, eğitimle ilgisi olmayan kurumsal kültürde eğitim yapmak, eğitim bütçesinin kısıtlı olması, kurum yönetiminin, gayretli çalışmanın karşılığını vermemesi, kurum yöneticilerinin eğitimi reklam ya da gereksiz olarak görmesi, aidiyet sorunu, kurumlarda öğretmenden beklenen rollerin değişkenlik göstermesi, bölgesel ihtiyaçlara göre eğitimlerin planlanmaması, cezaevlerinde mesleki eğitimlerin uygulamadaki zorlukları, personel eğitiminin yetersizliği, eğitim servisi memurunun aynı zamanda başka birimlerde de görevlendirilmesi, sendika hakkının olmaması olarak yanıt vermiştir.

Öğretmenlerin, “Bu meslekte karşılaşılan ana sorunlar sizce nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-14: “Görevlerimizin daha çok idari özellikte olması ve iş tanımının geniş alanlı olması, ayrıca diğer birimlerin resmi olarak üzerinde bulunan işlerin bizlerden beklenmesidir. Örneğin bulunduğum kurumda sınava gidecek mahkûmların nakil yazısı birimimiz tarafından yapılmakta, dış kantin uygulaması olmadığından dergi ve kitap alımı birimizce yapılmakta, yılbaşında yürürlüğe giren İGK yönetmeliğine göre sosyal çalışmacının resmi görevleri tarafımızca yürütülmektedir.”

Ö-23: “Görev tanımının net olarak tanımlanmaması nedeniyle kimin görevi olduğu konusunda tereddüt yaşandığında işin öğretmene verilmesidir.

Soru 16. Öğretmenlerin, “Eğitim ile ilgili olmak koşuluyla eklemek istediğiniz diğer durumlar nelerdir? Varsa lütfen ekleyiniz.” sorusuna verdikleri yanıtlar ve dağılımları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 45. Öğretmenlerin, “Eğitim ile ilgili olmak koşuluyla eklemek istediğiniz diğer durumlar nelerdir? Varsa lütfen ekleyiniz.” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Dağılımı

Yanıtlar	f
Öğretmenin görev tanımının net olması gerekir	6
Eğitim uygulamalarında öğretmenin yetkileri artırılmalıdır	5
Öğretmenler MEB'e bağlanmalıdır	4
Eğitimi etkinliklerini kurum müdürleri ve tüm personel önemsemeli ve desteklemelidir	3
Eğitimde nicelikten çok niteliğe önem verilmelidir	2
Cezaevlerinde teknolojik imkânların daha fazla kullanılabilmesi için gerekli olan mevzuat değiştirilmelidir	2
Öğretmen sayısı artırılmalıdır	2
Eğitim etkinlikleri kurum müdürünün kararına bırakılmamalıdır	2
Kurum kütüphanelerine bu alanda eğitim almış memurlar atanmalıdır	2
2020 yılında yayımlanan Gözlem Sınıflandırma Yönetmeliği etkili şekilde uygulanmalıdır	2
Yetkisiz öğretmen yetki gerektiren işlerde çaresiz kalmaktadır bu durum düzeltilmelidir	2
Mesleki çalışmalar daha profesyonel uygulanmalıdır	1
Özellikle resim, müzik ve beden eğitimi branşlarında cezaevi öğretmeni alınmalıdır	1
Liyakatli yöneticiler iş başına gelmelidir	1
Cezaevi mevzuatı eğitim odaklı yeniden düzenlenmelidir	1
Cezaevinde teknolojik gelişmelerden daha fazla yararlanılmalıdır	1
Eğitim bir süreç olduğu için yılmadan eğitim etkinliklerine devam edilmelidir	1
Diğer kurum ve kuruluşlarla çok yönlü çalışmalar yapılmalıdır	1
MEB'den eğitim için yeterince eğitimci görevlendirilmelidir	1
46-1 Nolu Genelgenin yerine eğitim çalışmalarını düzenleyen yeni bir genelge çıkmalıdır	1
Eğitim etkinlikleri daha profesyonelce ve iyi bir yönetimle gerçekleştirilmelidir	1
Cezaevi personeli kurs eğitici olmamalıdır	1
Cezaevleri eğitim odaklı yeniden inşa edilmelidir	1
Öğretmenin iş yükü azaltılmalıdır	1

Evrak ve sekreteryaya işleri öğretmenin sorumluluğundan çıkarılmalıdır	1
İkinci müdürler farklı alanlarda branşlaşmalı, eğitimden sorumlu ikinci müdür eğitim alanında uzman olmalıdır	1
Mesleki atölyelere ağırlık verilmelidir	1
Kurumlarda öğretmene ve eğitim servisi memurlarına değer verilmelidir	1
Kurum müdürleri öğretmenin uzmanlık alanına müdahale etmemelidir	1
İnfaz sürecinin başlangıcından itibaren belli bir zaman diliminde hükümlüye eğitim çalışmaları uygulanmamalıdır, ancak tahliyesi yaklaşınca yoğun bir eğitime tabi tutulmalıdır	1
Cezaevi öğretmeni sayısı kurumlara adaletli dağıtılmalıdır	1
Kurum yöneticileri eğitim uygulamaları ile ilgili hizmet içi eğitim almalıdır	1
Cezaevi eğitim ihtiyaçları yeniden belirlenmeli ve etkin çözümler geliştirilmelidir	1
Öğretmen sabırla çalışmalı ve sorunlar karşısında yılmamadır	1
Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü üst düzey yöneticileri öğretmenleri sık sık dinlemeli ve görüşlerini önemsemelidir	1
Okuma ve yazma kursları cezaevi öğretmenin sorumluluğunda olmalıdır	1
Adalet Bakanlığında, cezaevi eğitiminde söz sahibi olanlar öğretmen kökenli olmalıdır	1
Açık cezaevlerinde kurumdan çıkabilmek için öğrencilik istismar edilmektedir, bu durum düzeltilmelidir	1
Eğitim servisi kurum müdüründen bağımsız doğrudan Genel Müdürlüğe bağlanmalıdır	1
Kurum yönetimince öğretmene, asli görevlerinin yanında başka işler verilmemelidir	1
Mesleki atölyelere kadrolu usta öğretici görevlendirilmelidir	1
Yüz yüze eğitim olanakları artırılmalıdır	1
Kurumun eğitim işleyişi eğitim uzmanlarınca denetlenmelidir	1
Öğretmen eğitim memuru olarak görülmemelidir	1
Öğretmenin sorumlulukları azaltılmalıdır	1
Cezaevi müdürleri ağırlıklı olarak öğretmenlerden seçilmelidir	1
Eğitim ve öğretim servisi doğrudan MEB'e bağlanmalıdır	1

Eğitimle ilgili eklemek istedikleri diğer durumlara ilişkin öğretmenlerin 6'sı öğretmenin görev tanımının net olması gerekir, 5'i eğitim uygulamalarında öğretmenin yetkileri artırılmalıdır, 4'ü öğretmenler MEB'e bağlanmalıdır, 3'ü eğitimi etkinliklerini kurum müdürleri ve tüm personel önemsemeli ve desteklemelidir, 2'ser öğretmen eğitimde nicelikten çok niteliğe önem verilmelidir, cezaevlerinde teknolojik imkânların daha fazla kullanılabilmesi için gerekli olan mevzuat değiştirilmelidir, öğretmen sayısı artırılmalıdır, eğitim etkinlikleri kurum müdürünün kararına bırakılmamalıdır, kurum kütüphanelerine bu alanda eğitim almış memurlar atanmalıdır, 2020 yılında yayımlanan

Gözlem Sınıflandırma Yönetmeliği etkili şekilde uygulanmalıdır, yetkisiz öğretmen yetki gerektiren işlerde çaresiz kalmaktadır bu durum düzeltilmelidir ve 1'er öğretmen mesleki çalışmalar daha profesyonel uygulanmalıdır, özellikle resim, müzik ve beden eğitimi branşlarında cezaevi öğretmeni alınmalıdır, liyakatli yöneticiler iş başına gelmelidir, cezaevi mevzuatı eğitim odaklı yeniden düzenlenmelidir, cezaevinde teknolojik gelişmelerden daha fazla yararlanılmalıdır, eğitim bir süreç olduğu için yılmadan eğitim etkinliklerine devam edilmelidir, diğer kurum ve kuruluşlarla çok yönlü çalışmalar yapılmalıdır, MEB'den eğitim için yeterince eğitimci görevlendirilmelidir, 46-1 Nolu genelgenin yerine eğitim çalışmalarını düzenleyen yeni bir genelge çıkmalıdır, eğitim etkinlikleri daha profesyonelce ve iyi bir yönetimle gerçekleştirilmelidir, cezaevi personeli kurs eğitici olmamalıdır, cezaevleri eğitim odaklı yeniden inşa edilmelidir, öğretmenin iş yükü azaltılmalıdır, evrak ve sekretarya işleri öğretmenin sorumluluğundan çıkarılmalıdır, ikinci müdürler farklı alanlarda branşlaşmalı, eğitimden sorumlu ikinci müdür eğitim alanında uzman olmalıdır, mesleki atölyelere ağırlık verilmelidir, kurumlarda öğretmene ve eğitim servisi memurlarına değer verilmelidir, kurum müdürleri öğretmenin uzmanlık alanına müdahale etmemelidir, infaz sürecinin başlangıcından itibaren belli bir zaman diliminde hükümlüye eğitim çalışmaları uygulanmamalıdır, ancak tahliyesi yaklaşınca yoğun bir eğitime tabi tutulmalıdır, cezaevi öğretmeni sayısı kurumlara adaletli dağıtılmalıdır, kurum yöneticileri eğitim uygulamaları ile ilgili hizmet içi eğitim almalıdır, cezaevi eğitim ihtiyaçları yeniden belirlenmeli ve etkin çözümler geliştirilmelidir, öğretmen sabırla çalışmalı ve sorunlar karşısında yılmamalıdır, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü üst düzey yöneticileri öğretmenleri sık sık dinlemeli ve görüşlerini önemsemelidir, okuma ve yazma kursları cezaevi öğretmenin sorumluluğunda olmalıdır, Adalet Bakanlığında, cezaevi eğitiminde söz sahibi olanlar öğretmen kökenli olmalıdır, açık cezaevlerinde kurumdan çıkabilmek için öğrencilik istismar edilmektedir, bu durum düzeltilmelidir, eğitim servisi kurum müdüründen bağımsız doğrudan Genel Müdürlüğe bağlanmalıdır, kurum yönetimince öğretmene, asli görevlerinin yanında başka işler verilmemelidir, mesleki atölyelere kadrolu usta öğretici görevlendirilmelidir, yüz yüze eğitim olanakları artırılmalıdır, kurumun eğitim işleyişi eğitim uzmanlarınca denetlenmelidir, öğretmen eğitim memuru olarak görülmemelidir, öğretmenin sorumlulukları azaltılmalıdır, cezaevi müdürleri ağırlıklı olarak öğretmenlerden seçilmelidir, eğitim ve öğretim servisi doğrudan MEB'e bağlanmalıdır olarak yanıt vermiştir.

Öğretmenlerin, “Eğitim ile ilgili olmak koşuluyla eklemek istediğiniz diğer durumlar nelerdir? Varsa lütfen ekleyiniz.” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö-39: “*Görev tanımı net olmalı ve her kurumda görev olarak aynı standartlara sahip olunmalıdır.*”

Ö-42: “*Ceza infaz kurumu öğretmenin mesleki tanımı daha kapsayıcı ve daha işlevsel hala getirilip daha çok kariyer mesleğe dönüştürülmelidir.*”



BÖLÜM V

TARTIŞMA

Günümüz dünyasında teknolojinin gelişmesiyle birlikte internet tabanlı iletişim araçlarının zirve yapması, web ve mobil uygulamaların toplumun her kesimi tarafından edinilebilir ve kullanılabilir niteliğe kavuşması, bireylerin birbirleriyle uzaklık sorunu olmaksızın anlık iletişim ve haberleşmeye geçebilmesini, sosyal ilişkilerini her an sürdürebilmesini sağlamaktadır. Bu gelişme ceza infaz kurumlarını da etkilemektedir. İletişim araçlarının ve sosyal medyanın etkisiyle cezaevlerinde yasa dışı eylemlerin gerçekleşme oranı düşmekte, şiddet, rüşvet, haksızlık ve adaletsizlik gibi olumsuz durumların yaşanmasını dolaylı yoldan engellemektedir. Benzer olumlu gelişme, cezaevinden salıverilen bireyin topluma yeniden karıştığında tekrar suç işleme durumunda sosyal medyanın kamuoyunu haberdar etmesiyle hemen önlem alma çalışmalarının başlatılmasında kendini göstermektedir. Özellikle son yıllarda açık cezaevine ayrılma, koşullu salıverilme veya denetimli serbestliğe ayrılma kararı verilen bazı bireylerin toplumsal hayata uyum sağlayamadığı, yeniden suç işlediği ve sosyal hayatta korku ve paniğe neden olabilecek eylemlerde bulunduğu görülmektedir. Bu durum analiz edildiğinde ilgili hükümlülerin kapalı ceza infaz kurumunda yeterince ıslah olmadığı, eğitim ve iyileştirme çalışmalarında başarısız olduğu ve topluma yeniden kazandırılacak nitelikleri elde etmediği anlaşılmaktadır. Bu durum, cezaevlerinde başta öğretmen olmak üzere eğitim ve öğretim servisinin tüm görevlileri ile cezaevi yöneticilerinin eğitim politikalarının ve uygulamalarının önemini bir kez daha gün yüzüne çıkarmaktadır.

Bu çalışmada, cezaevi öğretmenleri penceresinden, öğretmenlik mesleğine ve ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim ve iyileştirme çalışmalarının genel durumuna ışık tutmak amaç edinilmiş, bu amaca ulaşmak için veri toplama aracında yer alan 16 açık uçlu soru ile veri toplanmış ve anlamlı bulgular elde edilmiştir. Bulguları irdelemeden önce veri toplama aracının uygulandığı 113 cezaevi öğretmenin sosyodemografik özelliklerine değinilecek, bölümün devamında sorulardan elde edilen bulgular ele alınacaktır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet dağılımına bakıldığında % 85,8'inin erkek ve % 14,2'sinin kadın olduğu görülmektedir (Tablo 4). Genel öğretmen

nüfusunun çoğunluğunun erkek olmasından hareketle katılım sağlayan bireylerin cinsiyet dağılımının makul olduğu düşünülmektedir.

Öğretmenlerin yaş dağılımı incelendiğinde en çok frekansa sahip yaş aralığının % 31'lik bir oranla 41-45 yaş aralığı olduğu görülmektedir. Onu % 27,4 ile 36-40 yaş ve % 23,9 ile 31-35 yaş aralığı takip etmektedir (Tablo 5). Buradan hareketle % 82,3'lük bir oranla öğretmenlerin 30 yaşın üzerinde olduğu, dolayısıyla çalışmanın ihtiyaç duyduğu verilerin doğru ve güvenilir bir şekilde elde edilmesini sağlayacak yaş aralığına sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin dağılımı incelendiğinde % 31'inin 11-15, % 27,4'ünün 6-10, % 12,4'ünün 16-20, % 3,5'inin 31-35, % 1,8'inin 21-25 ve % 1,8'inin 26-30 yıl aralığında mesleki deneyime sahip oldukları görülmektedir (Tablo 6). Toplam % 77,9'luk bir oranla öğretmenler 6 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahiptir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yeterince deneyimli olduğu görülmekte, bu deneyimden hareketle görüş ve düşünceleriyle çalışmaya önemli ölçüde katkı sağlayabilecekleri düşünülmektedir.

Öğretmenlerin mezun oldukları bölümlere göre branş dağılımı incelendiğinde, % 19,5 ile sınıf öğretmenliği, % 12,4 ile sosyal bilgiler öğretmenliği, % 8 ile kimya öğretmenliği, % 6,2 ile felsefe grubu öğretmenliği, % 6,2 ile Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği, % 5,3 ile biyoloji öğretmenliği ve % 5,3 ile fen bilgisi öğretmenliği mezunu olduğu, diğer branşlardaki öğretmenlerin dağılımının % 5'in altında seyrettiği görülmektedir (Tablo 7). Buradan hareketle sınıf öğretmenliği mezunlarının cezaevlerinde ağırlıkta olduğu ve onu sosyal bilgiler öğretmenliği ve kimya öğretmenliğinin izlediği görülmektedir. Cezaevi öğretmenlerinin çoğunluğunun sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olması hükümlüler lehine avantaj olarak değerlendirilmektedir. Çünkü sınıf öğretmenliği mezunu olan bir cezaevi öğretmeni okuma ve yazma kurslarını verebilmektedir. Halk eğitim müdürlüklerinin okuma ve yazma kursunu verebilecek eğitimcilerinin yoğun bir programa tabi olması ve ceza infaz kurumlarının genel olarak şehir merkezlerinden uzaklığı dikkate alındığında temel eğitim olarak değerlendirilen okuma ve yazma kurslarının sınıf öğretmenliği bölümü mezunu cezaevi öğretmenlerince aksatılmadan verilebileceği düşünülmektedir.

% 5'in üzerinde dağılımı seyreden ve yukarıda oranları verilen bölümlerin ilk görüşte Milli Eğitim Bakanlığınca ataması kısıtlı ya da mezun sayısı çok olan bölümlerden olduğu anlaşılmaktadır. Tartışma bölümünün devamında irdeleneceği

üzere bu sonuçtan hareketle MEB kurumlarına atanamayan öğretmenlerin alternatif olarak cezaevi öğretmenliğine yöneldiği çıkarımı yapılabilir.

Öğretmenlerin görev yaptıkları ceza infaz kurumlarının tiplerine göre dağılımı incelendiğinde, % 19,5'inin T tipi kapalı, % 16,8'inin açık cezaevi, % 9,7'sinin T tipi kapalı ve açık, % 6,2'sinin M tipi kapalı ve 5,3'ünün tipi bulunmayıp sadece kapalı olan ceza infaz kurumunda görev yaptığı görülmektedir (Tablo 8). Diğer öğretmenlerin cezaevi-tip dağılımı % 5'in altında seyretmektedir.

Türkiye'nin çeşitli il ve ilçelerinde bulunan ceza infaz kurumlarından niceliksel olarak en fazla olanı T tipi kapalı ceza infaz kurumudur. Bu bilgiye koşut olarak çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun T tiplerinde görev yaptığı görülmektedir. Onu açık cezaevi, T tipi kapalı ve açık ceza infaz kurumu, M tipi kapalı ve kapalı ceza infaz kurumları izlemektedir. Ayrıca çalışmaya katılan öğretmenlerin çalıştıkları kurumların tipleri incelendiğinde hemen hemen tüm tiplerde çalışan öğretmenlerin var olduğu anlaşılmaktadır. Bu duruma göre çalışma grubunun evreni yeterli oranda temsil ettiği çıkarımı yapılabilir.

Öğretmenlerin göreve başlama yılı incelendiğinde 72 öğretmenin 2015 ve öncesi yıllarda, 41 öğretmenin ise 2016 ve sonrası yıllarda göreve başladığı görülmektedir (Tablo 9). Bu durum, çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun en az 5 yıllık deneyime sahip olduğunu, dolayısıyla ankete yansıyan bilgilerin daha güvenilir ve araştırma sorularını daha fazla kapsayıcı veriler içerebileceğini göstermektedir.

Cezaevi öğretmenliği mesleğini neden tercih ettiklerine dair öğretmenlerin 23'ünün meslekte daha mutlu olabileceğini düşünerek, 14'ünün öğretmenliği üst bir basamak olarak gördüğü dolayısıyla terfi edeceğini düşündüğü için, 12'sinin hükümlülere faydalı olmak, onların hayatlarına dokunabilmek için tercih ettiğini belirtmiştir. 22 öğretmen işsizlik, geçim sıkıntısı, eş durumu mazereti gibi nedenlerle mecburi olarak tercih ettiğini, 19'u Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlara atanamadığı için tercih ettiğini belirtmiştir. Diğer belirtilen nedenlerin 5 ve daha az öğretmenin görüşünü içerdiği görülmektedir (Tablo 10). En fazla tercih edilen nedenler incelendiğinde 49 öğretmenin gönüllü olarak, isteyerek, mesleği benimseyebileceğini düşünerek tercih ettiği, ancak 41 öğretmenin zorunlu nedenlerle mesleğe başladığı görülmektedir. Buradan hareketle cezaevi öğretmenlerinin çoğunun gönüllü olarak

mesleğe başladığı görülmektedir. Ancak zorunlu olarak tercih edenlerinin oranının da hayli yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda öğretmenlik deneyimleri incelendiğinde 59 öğretmenin MEB kurumları deneyimi olduğu, 45'inin ise olmadığı görülmektedir (Tablo 11). Çoğu öğretmenin MEB kurumlarında deneyim sahibi olması, onların ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitime daha eleştirel ve kıyaslamalı yaklaşabileceğini göstermektedir.

Öğretmenlerin 85'i MEB kurumlarında çalışmak istediğini, 23'ü ise çalışmak istemediğini belirtmiştir (Tablo 12). Bu oran son derece yüksektir. Cezaevlerinde çalışan öğretmenlerin yüksek çoğunluğu MEB kurumlarında çalışmak istediği, cezaevlerinde çalışmaktan memnun olmadığı anlaşılmaktadır.

MEB kurumlarında neden çalışmak istediklerine dair öğretmenlerin 35'i MEB öğretmenliği mevzuatının net olup çalışma ortamı, şartları ve eğitim olanaklarının cezaevlerine göre daha iyi olması nedeniyle mesleki anlamda daha fazla tatmin edici olduğu için; 11'i cezaevi öğretmenliği mevzuatının net olmaması, sorumluluğunun fazla olması, çalışma ortamı, şartları ve eğitim olanaklarının MEB'e göre yetersiz olması nedeniyle mesleki anlamda tatmin etmediği için MEB kurumlarında çalışmak istediklerini belirtmişlerdir (Tablo 13). 5 öğretmen ise MEB kurumlarında çalışma istemediğini ifade etmiştir (Tablo 14). MEB'e bağlı kurumlarda öğretmenlerin çalışmak isteyip istemediklerine dair diğer öğretmenlerin ifade ettiği nedenlerin 5 ve az sıklıkta olduğu görülmektedir.

Çoğu öğretmenin MEB'de çalışmak isteyişi ve bununla ilgili oranın çok yüksek olması dikkat çekicidir. Buradan hareketle ceza infaz kurumu mevzuatının, çalışma şartlarının, eğitim olanaklarının, cezaevi öğretmenliği mesleğinin görev ve sorumluluklarının MEB kurumlarına kıyasla yetersiz olduğu, eşit dağılım sergilemediği, net olmadığı, dolayısıyla mevcut durumda tatmin etmediği çıkarımı yapılabilir.

Cezaevi öğretmenliği mesleğinin gelirleri, çalışma ortamı ve duygusal doyumunun tatmin edip etmediği ile ilgili bulgular incelendiğinde çok dikkat çekici verilerin yer aldığı görülmektedir. Öğretmenlerin 71'inin çalışma ortamının tatmin etmediğini, 16'sının çalışma ortamının tatmin ettiğini (Tablo 15), 69'unun mesleğin

duygusal doyumunun tatmin etmediğini, 18'inin mesleğin duygusal olarak tatmin ettiğini (Tablo 16), 60'ının gelirleri yeterli bulduğunu, 31'inin ise gelirleri yeterli bulmadığını (Tablo 17) düşündüğü verilerine ulaşılmıştır. Bu bilgilere göre, öğretmenlerin cezaevi öğretmenliği mesleğini icra ederken çalışma ortamında beklentilerine, aldıkları eğitime ve MEB kurumları ile kıyaslamalarına göre bağdaşıklık görmedikleri çıkarımı yapılabilir. Ayrıca çalışma ortamında mutlu olamayan öğretmenlerin, diğer bulgularda da anlaşılabileceği üzere başka sorunlar eklenince duygusal doyuma ulaşamamakta ve mutsuz bir şekilde çalışmakta oldukları anlaşılmaktadır. Ancak gelirler hususunda öğretmenlerin memnun oldukları, cezaevi öğretmenliğinin gelirlerini tatmin edici buldukları sonucuna varılabilir.

Cezaevi öğretmenlerinin çalışma şartlarına ve mesleki doyuma ilişkin tatmin olma seviyelerinin düşük olması bulgusu Çoğaltay'ın (2010) araştırma bulgusu ile paralellik göstermektedir. Çoğaltay "Türkiye Geneline Ceza İnfaz Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin İş Doyum Algıları" isimli çalışmasında, 204 cezaevi öğretmenine uyguladığı iş doyum ölçeğinden elde ettiği bulgulardan hareketle cezaevi öğretmenlerinin çalışma şartları bakımından doyum düzeyinin düşük olduğunu, bu durumun iş doyumunu olumsuz etkilediğini belirtmiştir (2010:63).

Toplum hayatında bireyin kendisinin ve ailesinin ihtiyaçlarını karşılayabilmesi, geçimini yeterli oranda sağlayabilmesi ve gelecekle ilgili hedeflerine ulaşabilmesi için bir işte çalışması gerekmektedir. Bu durum uygar toplumların yadsınamaz bir gerçeğidir. Her meslek değerlidir ve bireylerin toplumda icra ettiği birçok meslek vardır. Ancak mesleklerin bazısı toplumsal gelişimin önemli bir bileşeni, ulusların diğer uluslarla olan bilimsel ve teknolojik yarışının dikkat çeken destekçisi ve geleceğin mimarının temel taşı olan alanların önde gelen emekçisi olma niteliklerini taşımaktadır. Söz konusu mesleklerden biri öğretmenliktir. Öğretmenlik mesleğini ceza infaz kurumlarında icra etmeye gayret eden cezaevi öğretmenlerinin olumsuz çalışma şartlarında ve mutsuz bir psikolojik alt yapıyla beklenen verimi elde edebilmesi güçtür. Toplumun beklentisinin zirve yaptığı ve başarı sağlanmadığında sosyal hayata olumsuz yansıyacak gelişmeleri bünyesinde barındıran kurumlar olan cezaevlerinde hükümlünün topluma yeniden kazandırılması gibi büyük bir misyonun önemli bir parçası olan öğretmenlerin çalışma şartlarının olumsuzluğu ve mutsuzluğunun varlığı yetkili mercilerce düzeltilmesi gereken önemli bir sorun olarak değerlendirilmektedir.

Emekli olana kadar çalışmayı düşünüp düşünmedikleri ile ilgili bulgular incelendiğinde öğretmenlerin 64'ünün emekli olana kadar cezaevi öğretmenliği mesleğinde çalışmayı düşündüğünü, 3'ünün emekli olmaya hak kazandığını, 26 öğretmenin emekli olana kadar çalışmayı düşünmediğini, 17'sinin başka kurumlara geçebilmek için fırsat kolladığını belirttiği görülmektedir (Tablo 18). 67 öğretmenin meslekte kalacak olduğu ve 43 öğretmenin mesleği değiştirmeye aday olduğu anlaşılmaktadır. İlgili bulgular değerlendirildiğinde çoğu öğretmenin olumlu ve olumsuz taraflarıyla mesleği benimsediği ve ömür boyu bu meslekte hizmet edeceği görülmektedir. Ayrıca mesleği değiştirmeye aday olanların sayısının azımsanmayacak bir rakamı içerdiği de dikkat çekicidir.

Emekli olana kadar neden bu meslekte çalışmayı düşündükleri ile ilgili bulgular incelendiğinde öğretmenlerin 10'unun cezaevi öğretmeni olarak çalışmayı sevdiğini, 4'ünün mesleğe alıştığını belirttiği görülmektedir (Tablo 19). Görüşme formunda yer alan sorunun bu bölümünün katılımcılar tarafından yeterince yanıtlanmadığı gözlemlenmektedir.

Emekli olana kadar neden bu meslekte çalışmayı düşünmedikleri ile ilgili bulgular incelendiğinde öğretmenlerin 23'ünün zorunlu olarak çalıştığını ve başka seçeneğinin olmadığını, 5'inin meslekten memnun olmadığını bu nedenle değiştirmek istediğini belirttiği görülmektedir (Tablo 20). Görüşme formunun bu bölümünde de katılımcıların düşük oranda dönüt sağladığı gözlemlenmektedir.

Emekli oluncaya kadar meslekte kalmayı düşünmeyenlerin sayısının dikkat çeken miktarı içermesi ve mecburi sebeplerin ön planda oluşu mesleğin uygulamadaki olumsuzluğunu öne çıkarmaktadır. Bu nedenle cezaevi öğretmenliği mesleğinin yetkililerin eğilmesi gereken ve birtakım etkin çalışmaların yapılmasını gerekli kılan bir nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.

Eğitim esnasında belli bir müfredata bağlı ders işlenip işlenmediği ile ilgili bulgular incelendiğinde 38 öğretmenin belli bir müfredata bağlı ders işlediğini, 37 öğretmenin ise belli bir müfredata bağlı ders işlenmediğini belirttiği görülmektedir (Tablo 21). Bulgu dikkat çekicidir. Buradan hareketle cezaevi öğretmenliği mesleğinin MEB kurumlarında görev yapan öğretmenlerden müfredata bağlı ders işleme uygulaması hususunda ayrıldığı fark edilmekte, müfredata bağlı ders işleme

uygulamasının cezaevi öğretmenlerinin birçoğunda hâkim olmadığı görülmektedir. Nitekim diğer bulgulara bakıldığında 9 öğretmenin kursların MEB müfredatına bağlı işlendiğini, 8 öğretmenin cezaevi eğitim kurulunca kabul edilen yıllık plana bağlı olarak eğitim çalışmalarının planlandığını, 7 öğretmenin okuma yazma kursları (1. ve 2. kademe) hariç müfredatın var olmadığını, 6 öğretmenin genel olarak MEB müfredatına bağlı olduğunu ve 5 öğretmenin müfredat uygulamasının esnek olduğunu belirtmesi cezaevi öğretmenliği mesleğinde ilgili uygulamanın farklı algılandığını ve uygulandığını desteklemektedir. Araştırmanın odaklandığı diğer sorulardan elde edilen bulgulardan da anlaşılabileceği gibi cezaevi öğretmenliği mesleğinin sahadaki uygulamalarında doğrudan derse girme ve belli bir müfredata göre ders anlatmanın yoğunlukta olmadığı, buna karşılık uygulama çalışmalarında planlama ve rehberlik yapıldığı bilgisi, belli bir müfredata bağlı olup olmamaya ilişkin hâkim bir görüşün olmamasını daha iyi açıklamaktadır.

Eğitim esnasında karşılaşılan zorluklar ile ilgili elde edilen bulgular altı kategoriye ayrılarak ele alınmıştır. Bu kategoriler cezaevi fiziki yapısı, kurum müdürleri, hükümlüler, kurs eğiticileri, personel, cezaevi öğretmenliği mesleği ile ilgili sorunlar şeklinde ayrı ayrı irdelenecektir.

Katılımcıların 27'sinin cezaevlerindeki mevcut fiziki yapının eğitim çalışmaları için yetersiz olduğunu, 12'sinin kurumun rutin işlerinin (başka kurumlardan sevk gelme ve başka kurumlara sevk gönderme, hastaneye ve mahkemeye gidiş geliş işlemleri, açık görüş, kapalı görüş ve telefon görüşü yaptırılması vb.) yoğunluğunun eğitim işlerini aksattığını belirttiği görülmektedir (Tablo 25). Bu bulgular, eğitim çalışmalarının daha başarılı ve daha etkin hale dönüştürülmesinde fiziki yapının ve cezaevi işleyişinin önemli bir engel olarak yer aldığını göstermektedir.

Yüksek frekansta seyreden fiziki koşulların yetersizliği ile ilgili Balaban ve Özen'in "Ceza İnfaz Kurumlarındaki Tutuklu ve Hükümlülerin Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Algıları: T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği" isimli çalışmasında, cezaevlerinde yürütülen eğitim çalışmaları için mevcut fiziki koşulların, araç gereçlerin ve eğitim materyallerinin yetersiz olduğu bulgusunu elde ettiği görülmektedir (2015:45). Çoğaltay ise çalışmasında fiziki şartların yetersizliğine değinmiş ve fiziki şartların ve eğitim materyali eksikliğinin cezaevi öğretmenlerinin motivasyonunu

düşürdüğünü belirterek fiziki olanakların geliştirilmesi yönünde öneride bulunmuştur (2010:92).

Katılımcıların 16'sının kurum müdürlerinin öğretmene ve eğitime karşı olumsuz bir tavır takındığı ve olumsuz bir bakış açısı ile süreci takip ettiğini, 9'unun müdürlerin eğitimi ve eğitim servisinin çalışmalarını önemsemediğini, 7'sinin müdürlerin eğitim çalışmalarında keyfi davranabildiğini belirttiği görülmektedir (Tablo 22). Diğer kodların ise sıklık oranı 5'in altındadır. Bu bulgulardan hareketle en az 32 öğretmenin görüşü kurum müdürlerinin bir kısmının eğitim esnasında sorun oluşturabilecek birtakım davranışları taşıdığını göstermektedir. Söz konusu bulgu Çoğaltay'ın (2010) çalışmasında elde ettiği bulgu ile örtüşmektedir. Çoğaltay çalışmasında idarecilerin ve personellerin uygulanan eğitim çalışmalarına karşı olumsuz tutum içinde oldukları ve yapılan etkinlikleri desteklemedikleri sonucuna varmıştır (2010:96). Ayrıca Altunkaya'nın çalışması da söz konusu bulguyu destekler niteliktedir. Altunkaya "Ceza İnfaz Kurumlarında Değerler Eğitiminin Öğretmen ve Hükümlü-Tutuklu Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" isimli çalışmasında elde ettiği bulgulardan hareketle eğitim çalışmalarında başarının yakalanabilmesi için kurum yöneticileri ve idarecilerin eğitimin yararına inanmaları ve eğitim çalışmalarını önemsemeleri gerektiğini vurgulamaktadır (2018:16).

Hükümlüler ve kurs eğiticiisi kategorileri ile ilgili bulgular incelendiğinde öğretmenlerin 13'ünün hükümlü ve tutukluların eğitim çalışmalarına ve öğrenmeye karşı isteksiz olduğunu, 8'inin yerleşim yerine uzaklık, ücret azlığı gibi nedenlerle kurs eğiticiisi bulma sıkıntısının var olduğunu ve bu durumun sorun teşkil ettiğini belirttiği görülmektedir (Tablo 24, 27).

Öğretmenlerin 9'unun kurum personelinin eğitime inanmadığı, önemsemediği ve gereksiz gördüğünü, 5'inin personelin yetersizliğini belirttiği görülmektedir (Tablo 23). Kurum müdürleri ile birlikte personelin bir kısmının da eğitim çalışmalarını önemsemediği değerlendirilmektedir.

Katılımcıların 6'sının cezaevi öğretmeninin mesleki tanımının hukuki sistemde net olmamasının, 5'inin çalışma şartlarının ağırlığının ve 5'inin yöneticiler tarafından çeşitli sebeplere bağlı olarak öğretmen üzerine meslekle doğrudan ilişkili olmayan işlerin yüklenmesinin zaman kaybına neden oluşunun eğitim esnasında sorun teşkil

ettiğini belirttiği görülmektedir (Tablo 26). Bu bulgular, Tablo 44'teki bulgularla birlikte değerlendirildiğinde cezaevi öğretmenlerinin görev tanımının net olmadığı ve tanımlanan görevlerin geniş sorumluluklar içerdiği, bu durumun eğitim esnasında öğretmenleri olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır.

Eğitim esnasında karşılaşılan sorunlar ile ilgili elde edilen bulguların kategorize edilmesi neticesinde frekansın 27 ile kurumun fiziki yapısından kaynaklanan sorunlar koduna yoğunlaştığı görülmektedir. İkinci olarak 16 frekansla kurum müdürleri ile ilgili sorunlar yer almaktadır. Bu bulgulardan hareketle yeni yapılacak ceza infaz kurumlarının eğitim çalışmalarına uygun bir fiziki donanım ile inşa edilmesi ve kurum yöneticilerinin eğitim çalışmalarına gerekli desteği vermesinin sağlanmasının son derece yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Eğitim sürecinde karşılaşılan iyi örnekler ile ilgili bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin 12'sinin meslek edinen hükümlülerin varlığını, 11'inin cezaevinde meslek edinmeleri ve bu mesleği tahliye sonrasında icra etmelerini, 11'inin ceza infaz kurumunda hükümlünün diploma ve sertifika alabilmesine imkân tanınmasını, 7'sinin sivil hayatta yarım bırakılan eğitimin cezaevinde tamamlanabilmesini iyi örnek olarak belirttiği görülmektedir (Tablo 28). Öğretmenler mesleki deneyimlerine dayanarak özellikle mesleki eğitimler başta olmak üzere açık öğretim çalışmaları ile yarım kalan eğitimlerin tamamlanmasının ve yaygın eğitim kapsamında sertifika alınmasının iyi örnekler oluşturduğunu belirtmişlerdir.

Eğitim sürecinde karşılaşılan iyi örnekleri çoğaltmanın yollarının var olup olmadığı ile ilgili bulgular incelendiğinde 23 katılımcının var olduğunu, 10'unun iyi örneklerle denk gelmediğini belirttiği görülmektedir (Tablo 29). Bu bulgular, öğretmenlerin çoğunun eğitim çalışmalarının iyi örneklerle kaynaklık edeceği hususunda umutlu diğer kısmının ise umutsuz olduğunu göstermektedir.

Eğitim sürecinde karşılaşılan iyi örnekleri çoğaltmak için neler yapılabileceği ile ilgili bulgular incelendiğinde, 7 öğretmenin meslek edindirme çalışmalarının artırılmasının, 7'sinin kurum yöneticileri ve diğer personelin eğitime inanması ve eğitimi önemseyip desteklemesinin gerekliliğini belirttiği görülmektedir (Tablo 30). Tablo 22 ve 23'teki bulgularda olduğu gibi Tablo 30'da da öğretmenler, yöneticilerin ve personelin eğitime inanması, önem vermesi ve desteklemesi gerektiğini, eğer yönetici

ve personelde özellikle duyuşsal ve davranışsal düzlemde önemli değişikliklerin olmaması durumunda eğitim çalışmalarının önemli sorunlarla karşılaşılabileceğini vurguladığı görölmektedir.

Ceza infaz kurumlarında yürütölen eğitim çalışmalarının yararlı olup olmadığı hususundaki bulgular incelendiğinde 70 katılımcının eğitim çalışmalarını yararlı bulduğunu, 13 katılımcının kısmen yararlı bulduğunu ve 7 katılımcının yararlı bulmadığını belirttiğı görölmektedir (Tablo 31). Bulgular kurumlarda yürütölen eğitim çalışmalarının yararlı olma seviyesinin son derece yüksek olduğunu göstermektedir. Ceza infaz kurumlarında yürütölen eğitim çalışmalarının yararlı olduğuna yönelik bulgular Çoğaltay'ın araştırmasında elde ettiğı bulgularla örtüşmektedir. Çoğaltay, öğretmenlerin çoğunluğunun yürütölen eğitim çalışmalarının hükümlülerin lehine faydalı olduğunu ve bunların niteliğinin artırılmasının gerektiğini düşündükleri bulgusunu elde etmiştir (2010:79-80).

Ceza infaz kurumlarında yürütölen eğitim çalışmalarının yararlarının neler olduğu ile ilgili bulgular incelendiğinde 43 katılımcının eğitimin kişisel, sosyal ve kültürel gelişimi desteklemesini, 17'sinin meslek edindirme çalışmalarını, 8'inin yarım kalan eğitimin tamamlanabilmesini, 8'inin hükümlünün eğitimler sayesinde toplumun kabul ettiğı davranış biçimlerini kazanması ve böylelikle topluma yeniden kazandırılmasını yararlı bulduğunu belirttiğı görölmektedir (Tablo 32). Bu bulgular ceza infaz kurumlarında verilen hemen hemen her eğitim türünün son derece yararlı olduğunu göstermektedir.

Ceza infaz kurumlarında yürütölen eğitim çalışmalarının zararlarının neler olduğu ile ilgili bulgular incelendiğinde 16 öğretmenin kurumların eğitim uygulamalarında nitelikten öte niceliksel beklenti içinde oluşunun ve 5'inin hükümlüler içerisinde gerçekten okumak istemeyenlerin çokluğunun çalışmalara zarar verdiğini belirttiğı görölmektedir (Tablo 33). Bulgular bazı ceza infaz kurumlarında göstermelik olarak, niceliksel çokluk kaygısıyla etkinliklerin düzenlendiğı ve bu durumun eğitimin mutlak faydasını, boşa zaman ve emek kaybına dönüşmesi sebebiyle tersine çevirdiğini göstermektedir.

Cezaevi eğitimlerinin daha nitelikli duruma nasıl getirilebileceğine ilişkin bulgular incelendiğinde 16 katılımcının kurum 1. ve 2. müdürlülerinin eğitimin gücüne

inanması ve eğitimi önemsemesi, 14'ünün mesleki atölyelere daha çok ağırlık verilerek eğitim ve üretimin artırılması, 12'sinin fiziki olanakların eğitim uygulamalarına uygun olacak şekilde iyileştirilmesi ya da yeniden yapılandırılması, 10'unun infaz koruma memurlarının eğitimin gücüne inanması ve eğitimi önemsemesi, 8'inin infaz koruma başmemurlarının eğitimin gücüne inanması ve eğitimi önemsemesi durumunda daha nitelikli hale getirilebileceğini belirttiği görülmektedir (Tablo 34). Bu bulgular ışığında katılımcılar, kurum 1.ve 2. müdürleri, infaz koruma başmemurları ve infaz koruma memurlarının eğitim çalışmalarını önemsemesi ve desteklemesi durumunda niteliğin artacağını vurgulamaktadır. Ayrıca katılımcılar fiziki olanakların eğitim uygulamalarına uygun olacak şekilde iyileştirilmesinin fayda sağlayacağını altını çizmektedir.

Eğitim esnasında karşılaşılan disiplin olaylarının var olup olmadığına ilişkin bulgular incelendiğinde 45 katılımcının disiplin olayları ile karşılaşmadığını, 34'ünün karşılaştığını, 9'unun çok az disiplin olayının olduğunu belirttiği görülmektedir (Tablo 35). Bu bulgular disiplin olaylarının orta derece bir seyir izlediğini göstermektedir. Bundan hareketle yetkililerce, bazı tedbirlerin alınmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Eğitim esnasında karşılaşılan disiplin olaylarının nasıl gidereceği ile ilgili bulguların frekansının belli kodlarda yoğunlaşmadığı görülmektedir. 5 öğretmenin iyi bir yönetim anlayışı ile sorunun çözüleceğini belirttiği, diğer katılımcıların ise farklı kodlarda daha düşük oranda görüş belirttiği anlaşılmaktadır (Tablo 36). Buradan hareketle katılımcıların çoğunluğunun görüşme formumun 11. sorusunun ikinci kısmını yeterince yanıtlamadığı kanaatine varılmıştır.

Yönetim ve işleyiş bakımından değerlendirildiğinde cezaevlerinde verilen eğitimin nitelikli olup olmadığına ilişkin bulgular incelendiğinde 41 katılımcının nitelikli olmadığını, 35'inin kısmen nitelikli olduğunu ve 12'sinin nitelikli olduğunu belirttiği görülmektedir (Tablo 37). Bulgular dikkat çekicidir. Yönetim ve işleyişten kaynaklı sorunların eğitimin niteliğini önemli bir oranda düşürdüğü gözlemlenmektedir. Katılımcıların yarıya yakınının yönetim ve işleyiş temelinde niteliğin olmadığını belirtmesi eğitim çalışmalarında ceza infaz kurumu yöneticilerinin niceliksel artışı yeterli gördüğü, bu anlamda niteliği yeteri kadar önemsemediği çıkarımı yapılabilir.

Eğitim çalışmalarının niteliğini düşüren yönetim ve işleyiş temelli eksikliklerin nereden kaynaklandığına ilişkin bulgular incelendiğinde, 19 katılımcının kurum yöneticilerinin cezaevinde güvenliği ön plana alıp cezaevinin eğitim boyutunu önemsemediğini, 9'unun kurum personelinin cezaevinde güvenliği ön plana alıp cezaevinin eğitim boyutunu önemsemediğini, 8'inin kurumların fiziki yapısının eğitim temelli planlanmaması nedeniyle eğitim olanaklarının kısıtlı olması ve çok yönlü eğitimin uygulanamamasını, 7'sinin eğitim dışındaki kurumsal işleyişin eğitimi engellemesini, 6'sının öğretmenlerin görevleri ile ilgili mevzuatın net olmamasını, 5'inin kurum yöneticilerinin liyakatli olmaması nedeniyle kurumları yönetememesini, 5'inin nicelikten çok niteliğe önem verilmesini belirttiği görülmektedir (Tablo 38). Bulgular ışığında kurum yöneticilerinin ve diğer personelin, ceza infaz kurumlarının varlığının birinci boyutu olan hürriyeti bağlayıcı cezanın infazındaki güvenliğe önem verdiği, ancak ikinci boyutu içeren eğitim çalışmalarını önemsemediği ve niceliğe önem verdiği anlaşılmaktadır. Ayrıca katılımcılar önceki bulgulara da olduğu gibi fiziki olanakların yetersizliğinin, eğitim dışındaki kurumsal işleyişin ve cezaevi öğretmenlerinin görev tanımının net olmamasının sahada sorun teşkil ettiğinin altını çizmektedir.

Alanyazın incelendiğinde eğitim çalışmalarının niteliğini düşüren yönetim ve işleyiş temelli eksikliklerin nereden kaynaklandığına ilişkin bulguların Çoğaltay ve Ünlühisarcıklı'nın çalışmalarındaki bulgularla paralel olduğu gözlemlenmektedir. Çoğaltay çalışmasında cezaevi öğretmenlerinin eğitim çalışmalarının faydalı olduğunu düşündükleri ancak idarecilerin ve personelin olumsuz tutumu, çalışma koşullarının ve fiziki olanakların yetersizliği ve mevzuatın net olmamasından kaynaklı görev ve sorumluluklarının fazla ama yetkinin olmayışı gibi durumların niteliği düşürdüğünü belirtmektedir (2010:94). Ünlühisarcıklı (1993) ise "A Survey of educational activities in Turkish prisons" isimli çalışmasında, cezaevi öğretmenlerinin hakları ve sorumluluklarının belirsizlik içerdiği bulgusuna ulaştığını belirterek bu durumun uygulamada sorun oluşturabileceğine değinmektedir.

Yönetim ve işleyiş temelinde daha nitelikli bir eğitim için neler yapılabileceğine ilişkin 9 katılımcının kurumların eğitim odaklı yeniden yapılandırılmasını, 9'unun ceza infaz kurumlarının fiziki olanaklarının iyileştirilmesini, 8'inin mesleki eğitime, atölyelere ve üretime ağırlık verilmesini, 7'sinin kurum yöneticilerinin eğitim çalışmalarını benimseyip desteklemesini ve 7'sinin personelin eğitim çalışmalarını

benimseyip desteklemesini belirttiği görülmektedir (Tablo 39). Bulgular, daha nitelikli bir eğitim için fiziki yapının yeniden inşası ya da iyileştirilmesinin, fiziki olanakların geliştirilmesine paralel olarak mesleki eğitimlere ve üretime ağırlık verilmesinin, kurum müdürlerinin ve personelin eğitim çalışmalarını önemsemesinin gerekliliğini göstermektedir.

Hükümlü ve tutukluların cezaevi eğitimlerinin hangi yönlerini beğendiklerine ilişkin bulgular incelendiğinde hükümlü ve tutuklarla ilgili, 30 öğretmenin mesleki eğitime yönelik atölye ve kurs çalışmaları, 24'ünün sosyal kültürel etkinlikleri, 16'sının sportif kurs ve etkinlikleri, 7'sinin genel olarak tüm eğitimleri, 7'sinin sosyal kursları ve 5'inin yarım bırakılan eğitimi tamamlayabilme olanağının sunulmasını beğendiğini belirttiği görülmektedir (Tablo 40). Bulgularda mesleki kursların ve tiyatro, konser, halk oyunları gibi sosyal kültürel etkinliklerin oransal olarak yüksek olduğu ve hükümlülere çok beğenildiği anlaşılmaktadır. Ancak diğer rakamsal değerlerde dikkate alındığında yapılan hemen hemen tüm eğitim çalışmalarının beğenildiği çıkarımı yapılabilir.

Hükümlü ve tutukluların cezaevi eğitimlerinin hangi yönlerini yediklerine ilişkin bulgular incelendiğinde frekansın belli kodlarda yoğunlaşmadığı görülmektedir. 5 ve üzeri frekansa sahip 2 adet kod bulunmaktadır. Hükümlü ve tutuklularla ilgili katılımcıların 6'sının eğitici nitelikli eğitim etkinliklerini, 5'inin eğitim etkinliklerinin sayısı ve çeşitliliğinin azlığını yediğini belirttiği görülmektedir (Tablo 41). Oranlara bakıldığında katılımcıların ilgili sorunun ikinci kısmı olan yerme nedenlerine ilişkin yeterince yanıt vermediği anlaşılmaktadır.

Cezaevlerindeki eğitim ve iyileştirme çalışmalarının yeterli olup olmadığına ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, 33 öğretmenin yeterli olmadığını, 21'inin yeterli olduğunu ve 17'sinin kısmen yeterli olduğunu belirttiği görülmektedir (Tablo 42). Bulgular, eğitim çalışmalarının yeterli olmadığını, bu hususta birtakım çalışmaların yapılması gerektiğini göstermektedir.

Cezaevlerindeki eğitim ve iyileştirme çalışmalarının yeterli olmamasına dayanarak farklı olarak neler yapılabileceğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, 15 katılımcının fiziki olanakların eğitim çalışmalarına uygun hale getirilmesinin, 9'unun kurum müdürlerinin eğitimin gücüne inanması ve eğitim etkinliklerini desteklemesinin, 6'sının mesleki atölye ve eğitimlere ağırlık verilmesinin ve 6'sının infaz koruma

başmemurları ile infaz koruma memurlarının eğitimin gücüne inanması ve eğitim etkinliklerini desteklemesinin gerektiğini belirttiği görülmektedir (Tablo 43). Bulgular incelendiğinde katılımcılardan farklı olarak nelerin yapılabileceğine ilişkin daha farklı dağılımlar beklendiği halde önceki sorulara koşut bulguların kodlandığı anlaşılmaktadır. Buradan hareketle söz konusu sorunların çözümünün öğretmenlerce çok önemsendiği ve ilgili sorunların çözümünün yeterli görüldüğü çıkarımı yapılabilir. Buna ek olarak bulguda özellikle fiziki olanakların iyileştirilmesi ve eğitim çalışmalarına uygun hale getirilmesinin vurgulanması sahada eğitim çalışmalarının birtakım sorunlarla kesintiye uğradığını göstermektedir. Çalışmasında söz konusu sorunla ilgili eğitim programlarının, eğitim materyallerinin ve fiziki olanaklarının yetersizliğini tespit eden Özkan, fiziki olanakların iyileştirilmesi ve sağlıklı bir ortama dönüştürülmesini önererek bu çalışmanın ilgili bulgusunu desteklediği görülmektedir (1998:161).

Cezaevi öğretmenliği mesleğinde karşılaşılan ana sorunların neler olduğuna ilişkin bulgular incelendiğinde başta öğretmenin görevleri olmak üzere eğitim servisinin görevleri ve eğitim çalışmalarının mevzuatta net olarak tanımlanmamasının uygulamada karmaşaya neden olduğu ve mesleki uygulamalarda sorun teşkil ettiği görülmektedir. Nitekim söz konusu hususu destekleyen ilgili kodların toplam frekansının 79 (23'ünün öğretmenin ilgili-ilgisiz her işte görevlendirilmesi ve iş yükünün çok fazla olması, 20'sinin öğretmenin görevlerini belirleyen mevzuatın net olmaması, 11'inin yönetsel baskının olması ve öğretmen ile eğitim servisine sık sık müdahale edilmesi, 9'unun öğretmenin eğitimi planladıktan sonra uygulamada amirlik gerektiren durumlarda yetkisiz ve çaresiz kalması, 6'sının öğretmenin bir memur olarak görülmesi, 5'inin öğretmenin cezaevinde "İdareci mi, öğretmen mi, organizatör mü?" konumunun belli olmaması, 5'inin öğretmenin sorumluluğunun fazla ama yetkisinin olmaması) olması son derece dikkat çekicidir (Tablo 44). Bu bulgu mesleğin ana sorunun mevzuattan kaynaklandığını ve mevzuatın net bir görev dağılımı içermemesinin uygulamada öğretmenin mesleğini icra etme sürecine olumsuz yansıdığını göstermektedir. Ayrıca mevzuatın amirlik sorumluluğunu verip amirlik yetkisini vermemesi de mesleği olumsuz etkilediği görülmektedir.

Bulgular ceza infaz kurumu yöneticilerinin ve diğer personelin eğitimi, eğitim servisini ve öğretmenlik mesleğini önemsememesi ve desteklememesi ile yöneticilerin başarılı bir yönetim sürecini ortaya koyamamasının öğretmenlik mesleğini önemli

ölçüde olumsuz etkilediğine işaret etmektedir. Nitekim ilgili kodların frekans dağılımının toplam 59 (18'inin kurum 1. ve 2. müdürlerinin eğitim çalışmalarını önemsememesi, 16'sının cezaevlerinde eğitimin güvenlik tedbirlerinin gölgesinde kalması nedeniyle eğitim etkinliklerinin öncelik sırasında sonda kalması, 14'ünün öğretmen ve eğitim servisinin yönetim ve diğer personelce değer görmemesi, 11'inin infaz koruma başmemurları ve infaz koruma memurlarının eğitim çalışmalarını önemsememesi ve 6'sının liyakatli yöneticilerin iş başına gelmemesi) olması ilgili çıkarımı güçlü bir şekilde desteklemektedir (Tablo 44).

Alanyazın incelendiğinde cezaevi öğretmenliği mesleğine yönelik ana sorunları içeren, cezaevi öğretmenin görev tanımını düzenleyen mevzuatın net olmamasının uygulamada önemli ölçüde sorun oluşturması ile kurum müdürleri ve personelin eğitimi, eğitim servisini ve öğretmenlik mesleğini önemsememesi ve desteklememesi bulgularının benzer konularda çalışma yapan araştırmacıların vardığı sonuçlarla koşut olduğu görülmektedir (Ünlühisarcıklı Ö., 1993, Çoğaltay, N., 2010, Altunkaya, H., 2015).

Eğitim ile ilgili olmak koşuluyla eklenmek istenen diğer durumlara ilişkin bulgular değerlendirildiğinde belli kodlarda yığılmanın olmadığı bu nedenle 2 kod dışında diğer frekansların düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca toplam frekans sayısından hareketle birçok öğretmenin bu konuda herhangi bir görüş beyan etmediği anlaşılmaktadır. 2 kodda belirtilen durumlar ise görüşme formunda yer alan diğer sorularda belirtilen yanıtlarla aynıdır. Söz konusu kodlara bakıldığında 6 öğretmenin cezaevi öğretmenliğinin görev tanımının mesleğin ruhuna uygun netleştirilmesinin ve 5 öğretmenin eğitim uygulamalarında öğretmenin yetkilerinin artırılmasının gerekliliğini belirttiği görülmektedir (Tablo 45).

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Cezaevi öğretmenlerinden elde edilen görüşme formlarına yönelik ayrıntılı inceleme sonucunda elde edilen bulgular çalışmanın odaklandığı araştırma sorularına anlamlı yanıtlar içerdiği, araştırmanın hayat bulmasını tetikleyen problemin nedenlerini belirleyici nitelikte olduğu ve araştırma evrenine ilişkin tutarlı bilgiler elde etmeye kaynaklık ettiği görülmektedir.

Cezaevi öğretmenliğinin tercih edilme nedenlerine ilişkin araştırma sorusuna yanıt olarak öğretmenlerin çoğunluğunun gönüllü olarak ve mesleği benimseyeceğini düşünerek tercih ettiği görülmektedir. Öğretmenlerin gönüllü olarak mesleği seçme sebeplerine bakıldığında, cezaevi öğretmenliğinin cezaevi şartlarında gelirleri ve görev alanı açısından çalışılabilecek bir meslek olarak görülmesi olduğu düşünülmektedir. Çünkü cezaevi öğretmenlerinin çoğunluğunun görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavı ile Adalet Bakanlığına bağlı olup öğretmenlik mezunu olan kadrolu personel arasından seçildiği, söz konusu personelin çoğunluğunun infaz koruma memuru, kâtip gibi unvanlarda görev yapan personel olduğu ve bu unvanlara göre cezaevi öğretmenliğinin daha makul görüldüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca manevi doyum, tercih edilme nedenlerinde güçlü bir etken olarak durmaktadır. Katılımcılar, cezaevi öğretmenliğini tercih ederken hükümlülerin hayatlarına dokunma, onlara faydalı olma, eğitim kademelerinde onları destekleme gibi manevi amaçlar belirledikleri ve bu hedefleri gerçekleştirmede istekli oldukları görülmektedir.

Öğretmenlerin önemli bir kısmının MEB kurumlarına atanamamak ve işsizlik gibi zorunlu sebeplerden mesleği seçtiği tespit edilmiştir. Buradan hareketle cezaevi öğretmenlerinin birçoğunun MEB'e bağlı kurumlara öncelik verdiği ve tercih edilme sırasına bakıldığında cezaevi öğretmenliğini ikinci sıraya aldığı anlaşılmaktadır. Cezaevi öğretmenliği kadrosuna atama ilanları incelendiğinde, Adalet Bakanlığı tarafından cezaevi öğretmenliği unvanına görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavları dışında ilk atama yoluyla personel alımlarının gerçekleştirildiği görülmektedir. Buradan hareketle ilk atama yoluyla ceza infaz kurumlarında göreve başlayan öğretmenlerin çoğunluğunun işsizlik, geçim sıkıntısı, MEB kurumlarına atanamamak gibi zorunlu nedenlerle mesleği tercih edildiği düşünülmektedir.

Cezaevi öğretmenlerinin mesleki algılarına yönelik araştırma sorusuna ilişkin yanıtlar incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakının MEB kurumlarında çalışmak istediği ve çoğunluğunun MEB kurumlarında deneyiminin olduğu ve bu anlamda Adalet Bakanlığına bağlı ceza infaz kurumlarındaki öğretmenlik mesleği ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlardaki öğretmenlik mesleğini kıyasladıklarında MEB'e bağlı kurumların onlara daha makul geldiği görülmektedir. Öğretmenlerin özellikle ilgili bakanlıklara bağlı kurumları çalışma ortamı ve duygusal doyum açısından kıyasladıklarında ceza infaz kurumlarına karşı olumsuz bir tutum içinde oldukları görülmekte, buradan hareketle bu kurumlarda çalışma ortamından memnun olmadıkları, çalışma şartlarını kabullenemedikleri, duygusal doyuma ulaşamadıkları ve mutsuz oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin cezaevi öğretmenliği mesleğinin lisans eğitiminde hedeflenen öğretmenlik rollerini içermediğini, MEB kurumlarındaki eğitim öğretim ortamından birçok yönden ayrıldığını ve gelirleri dışında beklentileri karşılamadığını düşündükleri görülmektedir. MEB kurumlarının talep edilmesinin nedenleri incelendiğinde, MEB'e bağlı öğretmenlerin görev tanımlarının net olduğu ve görev sürecinde mevzuat temelli mesleki doyumu engelleyici durumların daha az yaşandığı, çalışma ortamı ve şartlarının cezaevlerinden çok daha iyi olduğu ve eğitim durumlarının daha fazla güdüleyen nitelikler taşıdığı görüşlerinin hâkim olduğu düşünülmektedir.

Öğretmenlerin çoğunluğunun çeşitli etkenlere bağlı olarak emekli olana kadar meslekte kalmak istedikleri görülmektedir. Mesleğe yönelik olumsuz algının hâkim olduğu öğretmenlerin başka kurumlara geçişin zorluğu ve belli bir yerleşik düzene geçilmesi gibi nedenlere bağlı olarak mesleği olumlu ve olumsuz yönleriyle kabullendiği düşünülmektedir. Öğretmenlerin bir kısmının ise mesleği kabullenemediği tüm zorluğu göze alarak mesleği değiştirmeyi istediği, bu yönde fırsat kolladığı görülmektedir.

Cezaevi öğretmenliği mesleğinin ana sorunlarına ilişkin bulgular incelendiğinde, iki ana etken göze çarpmaktadır. Bunların birincisinin cezaevi öğretmenliği mesleğinin görev tanımını düzenleyen ilgili mevzuatın net olmaması ve mevcut görev bilgisinin amirlik yetkisi gerektiren sorumluluklar yüklemesine karşın amirlik yetkisi vermemesi nedeniyle uygulamada cezaevi öğretmenin gücünün üstünde iş yükünü taşımak zorunda kalması geldiği tespit edilmiştir. Bu durumun öğretmenden eğitimle ilgili

küçük büyük her türlü işlemin yapılmasının beklenmesine neden olduğu ve öğretmenin fazla iş yükünün altında çaresiz kalabildiği sonucuna varılmıştır.

Cezaevi öğretmenliği mesleğinin ana sorunlarından ikincisinin kurum müdürlerinin ve diğer personelin eğitim servisi ve cezaevi öğretmenlerinin varlık nedenleri ile eğitim çalışmalarını önemsememesi, gerekli değeri vermemesi, desteklememesi ve eğitim işlerini gereksiz iş yükü olarak görmesi olduğu tespit edilmiştir. Bulgular ışığında bu duruma neden olan sebeplerin başında kurum müdürlerinin gerek geçmişten gelen kurum kültüründen ve gerekse kurumun ceza ve güvenlik boyutunun iyileştirme boyutundan müdürlük makamı için daha riskli görülmesinden olduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca kurum müdürünün eğitim çalışmalarına gerekli desteği göstermediğini gören personelin de eğitim çalışmalarını önemsemediği ve gereksiz çalışma olarak değerlendirdiği anlaşılmaktadır.

Eğitimler esnasında karşılaşılan başlıca sorunlara ilişkin araştırma sorusuna yanıt olarak öncelikle gerek cezaevlerinin, hürriyeti bağlayıcı ceza sisteminin infazının gerektirdiği donanımın inşa edilmesi ve gerekse eğitim bölümlerinin ve eğitim materyallerinin yetersizliği gibi fiziki şartların eğitim çalışmalarının hedeflerini karşılamamasının gösterildiği tespit edilmiştir. İkinci olarak kurum müdürlerinin öğretmene ve eğitim çalışmalarına yönelik olumsuz bakış açısı taşıması nedeniyle amirlik gerektiren durumlarla karşılaşıldığında kurum müdürlerinden destek alınamaması ve bunun sonucu olarak eğitim çalışmalarının sekteye uğraması gösterilmiştir. Üçüncü olarak hükümlü ve tutukluların eğitim çalışmalarını, doğrudan kendilerine fayda sağlayacak ve özellikle gelir getirecek nitelikte olmadığı durumlarda önemsememesi ve katılım sağladığında devamını getirmek istememesi bulgusudur. Dördüncü olarak kurum personelinin eğitim çalışmalarını önemsememesi ve gereksiz iş yükü görmesi bulgusu yer almaktadır. Beşinci olarak başta meslek edindirme kursları olmak üzere açılan tüm kurslar için ücret azlığı, ceza infaz kurumunun şehir merkezinden uzaklığı gibi sebeplerle kurs eğiticisi bulunamaması, altıncı olarak ise cezaevi öğretmenliği mesleğinin görev tanımının net olmaması nedeniyle sahada nasıl bir davranış kalıbına girileceğinin karıştırılması dolayısıyla rol karmaşası yaşanması bulguları gelmektedir. Eğitim esnasında karşılaşılan tüm bu sorunlar birlikte değerlendirildiğinde eğitim çalışmalarının uygulama sürecinde önemli aksaklıkların yaşanabileceği, çalışmaların beklentileri yeterli oranda karşılayamayabileceği ve

niteliğin düşeceği değerlendirilmektedir. Özellikle kurum yöneticileri ile eğitim ve öğretim servisinin güçlü bir dayanışma ve verimli bir birliktelik ile eğitim çalışmalarını gerçekleştirmemesi durumunda ne fiziki şartların geliştirilmesi ve daha verimli hale getirilmesi ne diğer personelin çalışmaları önemsemesi ne de hükümlü ve tutuklular için nitelikli ve beklentileri karşılayıcı bir eğitim sürecinin oluşturulması söz konusu olabilir. Kurum yöneticileri ile eğitim ve öğretim servisinin güçlü bir dayanışma içinde eğitim çalışmalarını gerçekleştirebilmesi ise ancak öğretmenin görev tanımı ile eğitim çalışmalarının uygulama sürecinin paydaşlarının görev tanımlarının net olması ile mümkün olacağı değerlendirilmektedir.

Ceza infaz kurumlarının eğitim ve öğretim vizyonunun amacına ulaşma düzeyine ilişkin araştırma sorusuna yanıt olarak beklenen hedeflere ulaşma düzeyinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Bunun başlıca sebeplerinin kurum yönetimince eğitim çalışmalarında nitelikten öte niceliksel artışa önem verilmesi, fiziki olanakların kısıtlılığı, eğicinin bulunamaması gibi çeşitli sebeplerden dolayı yeterince eğitim çalışmasının gerçekleştirilememesi, açılan kursların ve yapılan sosyal kültürel etkinliklerin hükümlülerin beklentilerini karşılamaması, başta cezaevi öğretmeni olmak üzere eğitim ve öğretim servisinin tüm görevlilerinin kurum yöneticilerinden yeterince destek alamaması nedeniyle çalışmaları planlayıp uygulayamamasının gösterildiği tespit edilmiştir.

Eğitim çalışmalarının daha nitelikli hale getirilebilmesine yönelik araştırma sorusuna yanıt olarak birçok önemli bulgu elde edilmiştir. Bu bulgular şu şekilde sıralanabilir.

1-) Eğitim ve öğretim servisi ile cezaevi öğretmenin görev tanımının netleştirilmesi, normalin üstünde görülen iş yükünün azaltılması ve özellikle amirlik gerektiren sorumlulukların kaldırılması,

2-) Kurum müdürleri ve diğer personelin eğitimin gücüne inanması ve eğitim çalışmalarını desteklemesi,

3-) Ceza infaz kurumlarının eğitim odaklı yeniden inşası ya da mevcut fiziki olanakların eğitim çalışmalarına uygun duruma dönüştürülmesi,

4-) Mesleki kurslara ağırlık verilmesi, hükümlülerin tahliye sonrasında icra edebileceği mesleklere yönelik kursların açılması ve atölyelerin kurulması.

Öneriler

1-) Cezaevi öğretmenlerinin, eğitim ve öğretim servisinde görevlendirilen infaz koruma başmemuru, infaz koruma memuru ve diğer unvanlardaki personelin görev tanımları, günümüz eğitim çalışmalarının ruhuna uygun olarak normlar hiyerarşisinin kanun, yönetmelik ve genelge basamaklarında net olarak tanımlanmalıdır. Bu kapsamda özellikle cezaevi öğretmenlerinin yetki ve sorumlulukları, eğitim yönetimi alanında uzmanlaşmış eğitimcilerin görüşü çerçevesinde gözden geçirilmeli, ya mevcut görev ve sorumluluklarına koşut amirlik yetkisi verilmeli ya da amirlik yetkisi gerektirebilecek sorumluluklar görev tanımlarından kaldırılmalıdır.

2-) Eğitim çalışmalarına, başta kurum müdürleri olmak üzere tüm personelin desteğinin sağlanması ve çalışmaların ekip ruhu ile yürütülmesi için gerekli hukuki düzenlemeler yapılmalı, yetkililerce bu hususta sık sık denetimler gerçekleştirilmelidir.

3-) Kurum müdürleri eğitim yönetimi alanında gerekli bilgilendirmeye ve eğitim programına tabi tutulmalı, bu anlamda onlara gerekli donanım kazandırılmalıdır. Ceza infaz kurumlarının iyileştirme boyutunun öneminden hareketle, kurum müdürlerinin eğitim yönetimi hususunda nitelikli olmasının toplumsal huzura değer katacağı düşünülmektedir.

4-) Ceza infaz kurumları geniş katılımlı ve çok yönlü eğitim uygulamalarına uygun bir fiziki donanım kavuşturulmalıdır. Bu kurumlarda barındırılan hükümlü ve tutukluların gereksinimlerini karşılayacak şekilde başta mesleki kurslar olmak üzere tüm eğitim çalışmalarının yapılabileceği alanların oluşturulmasının son derece fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

5-) Diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılmalı, eğitim etkinliklerine diğer kurumların da destek vermesi sağlanmalıdır. Özellikle ceza infaz kurumunun bulunduğu bölgedeki başta kamu kurumları olmak üzere tüm kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılmasının tahliye sonrasında hükümlünün topluma yeniden uyum sağlaması açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

6-) Bu çalışma cezaevi öğretmenlerini kişisel, mesleki, cezaevi eğitimlerine bakış açısı ve çalışma koşulları açısından irdeleyen bir çalışmadır. Araştırma bulgularına göre tespit edilen eğitim uygulamalarındaki sorunların çözümüne ayna tutabilecek başta cezaevi kurum müdürlerinin eğitime bakış açısını ortaya çıkaracak çalışmalar olmak üzere CTE bünyesindeki farklı paydaşlara yönelik yapılacak araştırmaların alana ve ceza infaz kurumlarındaki iyileştirme çalışmalarına önemli katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.



KAYNAKÇA

- Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı İşbirliği Protokolü (2019). Onay (03.12.2019).
- Adalet Bakanlığı Disiplin Yönetmeliği (2017). Resmi Gazete (05.04.2017). Sayı: 30029.
- Adalet Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı İş Birliği Protokolü (2019). Onay (24.10.2019).
- Adalet Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim İşbirliği Protokolü (2020). Onay (09.03.2020).
- Altunkaya, H. (2018, Nisan). *Ceza İnfaz Kurumlarında Değerler Eğitiminin Öğretmen ve Hükümlü-Tutuklu Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi*. Eğitimde Gelecek Arayışları: Dünden Bugüne Türkiye’de Beceri, Ahlâk ve Değerler Eğitimi Uluslararası Sempozyumunda sunuldu, Bartın.
- Balaban, Ö. ve Özen, S. (2015). Ceza infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlülerin eğitim faaliyetlerine ilişkin algıları: T tipi kapalı ceza infaz kurumu örneği. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 6 (1), 37-52.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2), 368-388. DOI: 10.31592/aeusbed.598299
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Clark, D. (1991). *Analysis of return rates of inmate college program participants*. New York State: Department of Correctional Services Unpublished Study.
- Ceza İnfaz Kurumlarında Hükümlü ve Tutuklu Olarak Bulunan Adayların Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM} Tarafından Yapılan Sınavlara Başvuruları ve Sınava Alınmaları ile Sınav Görevlilerinin Görev ve İşlemleri Hakkında Protokol (2019). Onay (11.03.2019).

- Ceza İnfaz Kurumları İle Tutukluların İşyurtları Kurumu ve İşyurtlarının İdare ve İhale Yönetmeliği (2005). Resmi Gazete (27.12.2005). Sayı: 26036.
- Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik (2020). Resmi Gazete (29.03.2020). Sayı: 31083.
- Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi (2005). Bakanlık Oluru (12.07.2005).
- Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına Hakkında Kanun (2004). Resmi Gazete (29.12.2004). Sayı: 25685.
- CTE, (2021). Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü, ceza infaz kurumlarımız. [<http://www.cte.adalet.gov.tr>] adresinden 02.03.2021 tarihinde ulaşıldı.
- CTE, (2021). Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü, ceza infaz kurumları tarihçesi. [<http://www.cte.adalet.gov.tr>] adresinden 04.03.2021 tarihinde ulaşıldı.
- CTE, (2021). Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü, çalışmalarımız. [<http://www.cte.adalet.gov.tr>] adresinden 19.04.2021 tarihinde ulaşıldı.
- CTE, (2021). Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü, personel durumu. [<http://www.cte.adalet.gov.tr>] adresinden 04.03.2021 tarihinde ulaşıldı.
- Çelik V. (2018). *Osmaniye 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda eğitimin önemi ve durumu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Çoğaltay N. (2010). *Türkiye genelinde ceza infaz kurumlarında çalışan öğretmenlerin iş doyum algıları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Ergin, H. (2012). *Türk cezaevlerindeki eğitim programlarının bir analizi: Cezaevi eğitimleri ve cezaevi sakinlerinin algıları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Erim, N. (1984). Osmanlı İmparatorluğunda kalebendlik cezası ve suçların sınıflandırılması üzerine bir deneme. Osmanlı Araştırmaları, 04 (04).

- Elibal, İ. (2009). *Hükümlülerin açık cezaevlerindeki iş yurtlarında düzenlenen iş ve meslek eğitim etkinliklerine yönelik görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gedik, C. (2011). *Ceza infaz kurumlarında görev yapan infaz koruma memurlarının insan haklarına bakışı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gökdoğan, Ö. (2011). *Ceza infaz kurumlarında eğitimin önemi*. Yayınlanmamış yüksek lisan tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri İle Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik (2021). Yürürlüğe Giriş: 01.01.2021.
- Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik (2013). Resmi Gazete (30.03.2013). Sayı: 28603.
- Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik (2005). Resmi Gazete (17.06.2005). Sayı: 25848.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kızmaz, Z. (2015). Cezaevinin ve hapsedmenin suçu engellemedeki etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17).
- Koçak, O. ve Altun, S. (2010). Ceza infaz kurumundaki mesleki eğitim faaliyetlerinin hükümlü istihdamına katkıları. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 1 (1), 95-117.
- Kurt, M. (2006). *Türkiye’de ceza infaz kurumlarının sorunları*. Yayınlanmamış yüksek lisan tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özcan Ö. (2010). *Ceza ve infaz kurumlarında yapılan mesleki eğitim programlarının öğretmen ve hükümlü ve tutukluların görüşlerine göre bazı boyutları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Özkan R. (1998). *Cezaevlerinin eğitici ve ıslah edici boyutu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Soytürk, S. (2013). *Hükümlü ve tutukluların sosyal hizmet gereksinimlerinin değerlendirilmesi: Karaman M Tipi Kapalı-Açık Cezaevi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Şen, Ş. (2016). *Ceza infaz kurumlarında verilen eğitim faaliyetlerinin yaşam boyu öğrenme açısından değerlendirilmesi: Zonguldak İli örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.

Türkiye'deki cezaevleri, (2021 21 Ocak). Erişim adresi:

[https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27deki_cezaevleri]

Uyanık, M. (2017). Batı ve Doğu Kültüründe Hapishane. *Mizanü'l-Hak: İslami İlimler Dergisi*, (4), 87-134.

Ünlühisarcıklı, Özlem. (1993). *A survey of educational activities in Turkish prisons*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yıldız, Z. (2004). Eğitim düzeyi ile suç türü arasındaki ilişkinin araştırılması. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 38, 278-291.

46/1 no.lu Genelge (2007). Resmi İlan (27.07.2007). Sayı: B.03.0.CTE.0.00.09.00 / 010.06.02/ 12.

EKLER

Ek 1: Görüşme Formu

CEZA İNFAZ KURUMLARINDAKİ EĞİTİMLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

GÖRÜŞME FORMU

Açıklama: Ben Kayseri 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda görev yapmaktayım. Cezaevi öğretmeniyim. Benim gibi cezaevinde eğitim vermekte olan arkadaşlarımda deneyimlerini, görüşlerini, sorunlarını vb. araştırmaktayım. Bu yüzden tamamen açık uçlu ve sizin kişisel düşüncenize, deneyiminize, meslek hayatınız boyunca yaşadığınız olay ve durumlara bir değerlendirme şansı tanıyan 16 soruluk bu formu hazırladım. Bu çalışma kişilere değil, cezaevindeki eğitime odaklandığından lütfen formu dolduranların adları-soyadlarını yazmamalarını istirham ediyorum. Bilgileriniz ve bu formlar üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Bu çalışmaya gönüllü olarak katıldığınız ve zaman ayırdığınız için çok teşekkür ediyorum. Saygılarımla...

Murat ŞİMŞEK
0545 807 01 58

BÖLÜM I:

Yaşınız:

Cinsiyetiniz:

Branşınız:

Kaç yıllık mesleki deneyiminiz bulunmaktadır?:

Şu an çalışmakta olduğunuz kurum:

BÖLÜM II:

1) Cezaevi öğretmenliği mesleğine ne zaman başladınız?

Başlama tarihi:

2) Neden bu mesleği tercih ettiniz?

- 3) Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir öğretmenlik deneyiminiz var mı, orada olmak ister miydiniz? Neden?
- 4) Cezaevi öğretmenliğinin gelirleri, çalışma ortamı, duygusal doyumu sizi tatmin ediyor mu? Lütfen bunları ayrı ayrı cevaplandırınız.
- 5) Emekli olana kadar çalışmayı düşünüyor musunuz? Neden?
- 6) Eğitim esnasında belli bir müfredata bağlı ders işliyor musunuz?
- 7) Eğitim esnasında karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
- 8) Eğitim süresinde karşılaştığınız iyi örnekler nelerdir? Bunları çoğaltmanın yolları var mıdır? Ne yapılmalıdır?

9) Cezaevindeki eğitimlerin yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Yararları nedir? Zararı nelerdir?

10) Eğer cezaevi eğitimleri faydalıysa bu faydayı nasıl daha nitelikli hale getirebiliriz?

11) Eğitim esnasında karşılaştığınız disiplin olayları var mıdır? Varsa bunları gidermenin yolları sizce nedir?

12) Ceza infaz kurumlarını; yönetim ve işleyiş bakımından değerlendirdiğinizde verilen eğitimi nitelikli buluyor musunuz? Eksiklik varsa, bunun nereden kaynaklandığını açıklayabilir misiniz? Daha nitelikli bir eğitim için neler yapılabilir?

13) Hükümlü-tutuklular cezaevi eğitimlerinin hangi yönlerini beğenmektedir ya da yermektedir?

14) Cezaevlerindeki eğitim ve iyileştirme çalışmaları yeterli buluyor musunuz?
Sizce yapılanlardan farklı olarak neler yapılabilir?

15) Bu meslekte karşılaşılan ana sorunlar sizce nelerdir?

16) Eğitim ile ilgili olmak koşuluyla eklemek istediğiniz diğer durumlar nelerdir?
Varsa lütfen ekleyiniz.

Ek 2: Araştırma Uygulama İzin Belgesi

